

Københavns Byret

Bilag	A
Kammeradvokaten	

→ 2.ket

DANLOG-04-7029-142

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 12. januar 2006
i sag nr. 40.2120/2005:

Den militære anklagemyndighed

mod

de tiltalte

kaptajn(R) Annemette Hommel

[Redacted]

sergent

NAVNEFORBUD

[Redacted]

sergent

NAVNEFORBUD

[Redacted]

sergent

NAVNEFORBUD

[Redacted]

sergent

NAVNEFORBUD

[Redacted]

Forsvarets Auditørkorps har ved anklageskrift af 19. januar 2005 rejst tiltale
mod Annemette Hommel,

og

for særlig grov pligtforsømmelse

(myndighedsmisbrug) efter militær straffelovs § 15, 1. og 2. punktum, jf. Genève-konventionen af 12. august 1949 om beskyttelse af civile personer i krigstid (IV. Genève-konvention) artikel 27 og artikel 31 samt SOLDATENS KORT (FEB 04), pkt. 4 og 5, og FØRERENS KORT (FEB 04), pkt. 7.a og d,

1.

ved natten til den 10. marts 2004 i den danske bataljons lejr Camp Eden i Irak, som udspørger via tolk med det formål at opnå oplysninger fra 3 tilbageholdte irakiske mænd, der var mistænkt for at have ansøret til optøjer i bataljonens ansvarsområde, at have

- a) instrueret de militærpolitifolk, der bevogtede de tilbageholdte, om, at disse skulle sidde i stressfremkaldende stillinger i lejrens detention, mens de ventede på at blive ført ind i et telt, hvor tiltalte udspurgte dem på skift,
- b) forlangt, at de tilbageholdte under udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med rank ryg, samt at have ladet dem fastholde i stillingen af en militærpolitimand, hvis de prøvede at skifte stilling,
- c) betegnet de udspurgte som hunde, hundelorte og mænd uden pik o. lign., samt
- d) nægtet de udspurgte adgang til drikkevand.

2.

ved 10. marts 2004 under vagttjeneste fra ca. midnat til ca. kl. 0200 i detentionen, henholdsvis afhøringsteltet, i den danske bataljons lejr Camp Eden i Irak med det formål at opnå oplysninger fra de i forhold 1 omhandlede tilbageholdte irakere at have

- a) tvunget de tilbageholdte til at sidde i stressfremkaldende stillinger, herunder at sidde på knæ med korslagte underben og bagdelen anbragt på hælene, mens de i lejrens detention ventede på at blive ført ind i teltet, hvor Hommel udspurgte dem på skift,
- b) nægtet de tilbageholdte drikkevand og toiletadgang,
- c) undladt at udlevere tæpper til de tilbageholdte, mens de sad udendørs i nattekulden samt
- d) fastholdt de udspurgte på knæ på teltbunden med rank ryg, når de sank sammen under udspørgningerne.

3.

ved 10. marts 2004 under vagttjeneste fra ca. kl. 0200 til om morgenen i detentionen, henholdsvis afhøringsteltet, i den danske bataljons lejr Camp Eden i Irak med det formål at opnå oplysninger fra de i forhold 1 omhandlede tilbageholdte irakere at have

- a) tvunget de tilbageholdte til at sidde i stressfremkaldende stillinger, herunder at sidde på knæ med rank ryg, mens de i lejrens detention ventede på at blive ført ind i teltet, hvor Hommel udspurgte dem på skift,
- b) nægtet de tilbageholdte drikkevand og toiletadgang,
- c) undladt at udlevere tæpper til de tilbageholdte, mens de sad udendørs i nattekulden,
- d) slæbt en af de tilbageholdte ind i teltet til udspørgning, så den pågældendes bukser blev trukket ned om anklerne, samt
- e) fastholdt de udspurgte på knæ på teltbunden med rank ryg, når de sank sammen under udspørgningerne.

4.

ved den 12. april 2004 i det i forhold 1 omhandlede afhøringstelt som udspørger via tolk med det formål at opnå oplysninger fra 4 tilbageholdte irakiske mænd, der på skift blev udspurgt om et angreb på CIMIC HOUSE i Al Qurnah, at have forlangt, at 2 af de tilbageholdte under udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med rank ryg, samt at have ladet dem fastholde i stillingen af ikke nærmere identificerede militærpolitifolk, hvis de prøvede at skifte stilling.

5.

ved den 9. juni 2004 i det i forhold 1 omhandlede afhøringstelt som udspørger via tolk med det formål at opnå oplysninger fra 4 tilbageholdte irakiske mænd, der på skift blev udspurgt om et angreb på en dansk militærpatrulje, at have

- a) forlangt, at 3 af de tilbageholdte under udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med rank ryg, samt at have ladet dem fastholde i stillingen af ikke nærmere identificerede militærpolitifolk, hvis de prøvede at skifte stilling,

b) betegnet de udspurgte som pikhoveder, røve og svin o. lign., samt

c) sagt til en af de udspurgte, der udtalte, at man hellere måtte slå ham ihjel, at det ville man måske også gøre.

Sagen er behandlet efter reglerne i militær retsplejelov.

Påstande:

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om fængselsstraf.

De tiltalte har nægtet sig skyldige.

Forklaringer:

Der er under domsforhandlingen afgivet forklaring af de tiltalte og af vidnerne
Jan Frøby Østergaard,

og

Retten har i medfør af militær retsplejelov § 1, jf. retsplejelovens § 939 jf. § 928, stk. 3, jf. § 877, stk. 3, tilladt dokumentation af afhøringsrapporter af 16., 17. og 19. november 2004 vedrørende auditørkorpsets afhøringer i Irak af

og.

Indholdet af rapporterne er gengivet under de relevante forhold nedenfor.

I afsnittet "Øvrige oplysninger i sagen" er i et vist omfang gengivet uddrag af de bilag, som der henvises til i forklaringerne.

1. Forklaringer vedrørende generelle emner:

Tiltalte Hommel har forklaret, at hun er 37 år. Hun blev ansat i forsvaret den 1. oktober 1985, hvor hun påbegyndte en uddannelse som sprogofficer. Under grunduddannelsen, der varede til juli 1987, blev hun udnævnt til løjtnant af reserven og den 1. august 1988 blev hun udnævnt til premierløjtnant af reserven. I september 1987 begyndte hun at læse øststatskundskab på Københavns Universitet. Hun har siden 1994 været ansat som fuldmægtig i Udenrigsministeriet, og har herunder i flere perioder været udstationeret i udlandet herunder i Wien og Kiev. Uddannelsen til sprogofficer indeholder mange moduler, men den egentlige uddannelse i afhøringstjeneste gennemførte hun efterfølgende på grundkursus for reserveofficerer. Hun har også deltaget i såkaldte POWEX-øvelser, hvor kursisterne lærer at modstå fjendtlige afhøringer. Under disse øvelser foretages der afhøringer, hvoraf dele er i strid med de gældende konventioner. Dette blev gjort klart både for eleverne og for underviserne, og tiltalte finder derfor ikke, at hendes deltagelse i disse øvelser er relevant for sagen, idet hun under disse øvelser intet lærte i relation til de afhøringer, hun selv senere måtte skulle foretage i "skarpe" situationer.

Forevist det materiale om udspørgeteknik, som indgik i de tidligere kurser vedrørende afhøringstjeneste (sagens bilag 137), forklarede tiltalte, at hun inden domsforhandlingen har haft lejlighed til at gennemgå materialet, og at hun genkender samtlige underbilag på nær ét. Foreholdt at formålet med kurset i afhøringstjeneste ifølge kursets fagplan er "at sætte eleven i stand til at foretage afhøring af krigsfanger m.fl. ...", forklarede tiltalte, at der på kurset kun blev talt om krigsfanger, og at udtrykket "m.fl." ikke blev nærmere uddybet. Det blev således ikke omtalt, at "m.fl." f.eks. kunne omfatte tilbageholdte personer i forbindelse med danske styrkers ophold i udlandet. På kurset blev den 3. Genèvekonvention om behandling af krigsfanger gennemgået. Hun husker, at man på kurset foretog afhøringer i form af debriefing af egne soldater under anvendelse af de lærte spørgeteknikker. Forevist bilag 37, underbilag 15, "Afhøringsmetoder i afhøringscenter", punkterne 3-5, forklarede tiltalte, at hun efter gennemgangen af blandt andet dette undervisningsmateriale var overbevist om, at uddannelsen selvfølgelig havde til formål at uddanne eleverne til at foretage afhøringer i overensstemmelse med Genèvekonventionens regler. Hun gik med andre ord ud fra, at hun måtte bruge den "værktøjskasse", som forsvaret således havde udstyret hende med. Som det blev præsenteret under kurset var afhøringer indenfor de angivne rammer også indenfor rammerne af Genèvekonventionen. Det blev ikke udtrykkeligt nævnt, at opbevaring af krigsfanger for eksempel i

frostgrader ville være en overtrædelse af konventionen, men efter tiltaltes opfattelse må det afhænge af den konkrete officers vurdering af de foreliggende omstændigheder, hvornår grænserne for en lovlig afhøring er overtrådt.

Efter grunduddannelsen var tiltalte i praktisk tjeneste i Gardehusarregimentets opklaringsbataljon. Hun lærte herunder bl.a., hvorledes en militær enhed arbejder, og hun deltog i øvelser i forskellige funktioner, men navnlig som efterretningsofficer. Hun orienterede også konstabler om folkeretlige emner, herunder krigsfangetjeneste og humanitær folkeret. Hun gjorde det meget klart for eleverne, at selv om de selv måtte være stressede på grund af kamphandlinger, måtte deres oparbejdede vrede ikke gå ud over krigsfangerne, idet hun pointerede, at konventionerne under alle omstændigheder skulle overholdes. Dog gjorde hun ikke meget ud af den 4. Genèvekonvention, idet fjendebilledet på daværende tidspunkt fortsat bestod i en forestilling om, at fjenden ville gå i land i Køge Bugt, hvorfor de civile, som danske styrker ville komme i kontakt med, ville være danske civile. Tiltalte har ca. 10 gange fungeret som afhøringsofficer under POWEX-øvelserne. Oprindeligt var det tilladt under øvelserne at overtræde konventionsreglerne, både under afhøringer og under opbevaring af krigsfanger. Dette blev senere ændret, således at reglerne kun kunne fraviges under opbevaring. Ændringen må være i sket i perioden fra 1995 - 2000, hvor tiltalte var udstationeret i udlandet. Tiltalte pointerer, at hun ikke tog dårlige vaner fra disse kurser med til Irak, idet hun sagtens kunne skelne mellem øvelserne og den senere "skarpe" situation. I øvrigt havde hun ikke i særligt omfang under øvelserne brugt afhørings teknikker, der indebar en overtrædelse af reglerne, idet hun som regel optrådte som den "logisk ræsonnerende afhører". Det var afhøringslederen, der bestemte, hvilke roller den enkelte afhøringsofficer skulle anvende under afhøringerne. Ofte foretog tiltalte den første afhøring, hvorefter en mere "powerful" kollega anvendte andre afhøringsmetoder på grundlag af de resultater, som tiltalte havde opnået ved sin afhøring. Tiltalte er ikke bekendt med, at man i den engelske hær har forbud mod at anvende afhøringsofficerer i felten, såfremt de tidligere har deltaget i de nævnte øvelser. For så vidt angår sin udstationering i Irak forklarer tiltalte, at hun selv rettede henvendelse til Hærens Operative Kommando for at høre, om der var mulighed for at blive udstationeret i international tjeneste, idet hun følte en forpligtelse også som reserveofficer til at deltage heri. En udstationering kunne samtidig passes ind i en forestående orlov fra Udenrigsministeriet. Hun søgte ikke specielt om at komme til Irak. Hun blev indkaldt til det forudgående kursus på et sent tidspunkt, idet hun kom med på et afbud. Hun påbegyndte derfor først kurset ca. 1 måned efter de øvrige kursusedtagere. Hendes funktion blev at være efterretningsofficer med speciale i psykologiske operationer. Sektionen, der kaldtes S2, bestod både af otte personer. Sektionen fik ansvar for et bestemt geografisk område, og man brugte meget

tid på kurset på at sætte sig ind i områdets kultur og geografi m.v. Først efter den 20. januar 2004 fik hun oplyst, at hun også skulle deltage i udspørgninger af tilbageholdte. Dette var angivet som et enkelt punkt i sektionens funktionsbeskrivelse, men spørgsmålet blev ikke uddybet nærmere, og hun talte heller ikke med kollegerne herom, idet alle have travlt med meget andet arbejde, der skulle gøres, bl.a. i forbindelse med at ansvarsområdet forudsås udvidet. Der blev således ikke givet nærmere instruktioner om reglerne for afhøringer, udover det, der kort fremgår af soldatens og førerens kort. Kurset har muligvis indeholdt en kort gennemgang af de nævnte kort, men kurssets hovedformål var at få de otte personer i sektionen til at arbejde som en effektiv enhed.

Forevist punkt 2 i skrivelse af 27. oktober 2003 fra Hærens Operative Kommando vedrørende Forsvarskommandoens Direktiv for Magtanvendelse for DANCON/IRAK samt direktivets pkt. 7, 8, 16, 18 og dele af pkt. 21 (sagens bilag 95) forklarede tiltalte, at hun ikke har set direktivet. Det er heller ikke blevet gennemgået for hende af hendes chef. Hun kan af datoen se, at det er sendt til Irak, før hun ankom dertil. Hun mener, at den militærjuridiske rådgiver Kurt Borgkvist før hendes tiltræden havde holdt en lektion om direktivet for chefgruppen, men da hun efter sin ankomst til Irak forespurgte Borgkvist om retningslinier for hendes arbejde, nævnte han ikke dette direktiv.

Tiltalte forklarer, at hun i perioden fra 1987 til 1989 deltog i en feltøvelse, hvori indgik udspørgen af krigsfanger. Da hun senere foretog udspørgningerne i Irak betragtede hun sig som forpligtet til at udføre en såkaldt taktisk udspørgen, hvilket adskiller sig fra den udspørgen under feltøvelser, som er beskrevet i de midlertidige bestemmelser for øvelser i krigsfangetjeneste og øvelser i modstand mod afhøring (bilag 30 a). Der var i Irak 12 timer til rådighed fra anholdelsen af de tilbageholdte og indtil de skulle løslades eller videretransporteres. I praksis havde hun som udspørger højst 10 timer til rådighed, idet den øvrige tid gik med registrering og lægetilsyn m.v. Det skal dog ikke opfattes således, at hun mente at kunne udspørge en tilbageholdt i alle 10 timer. Sædvanligvis udspurgte hun i 15-20 minutter ad gangen, eventuelt således at den samme person blev udspurgt flere gange inden for det samlede tidsrum. Temaet for udspørgningerne svarede til det i bestemmelserne afsnit B.6. angivne.

Forevist dele af bestemmelsernes afsnit C. om øvelser i krigsfangetjeneste forklarede tiltalte, at hun har deltaget én gang som afhøringsofficer i en øvelse i krigsfangetjeneste. Det skete på en øvelse med opklaringsbatalonen, hvorunder der pludselig optrådte en fange, der talte polsk. Tiltalte var ikke klar over, at dette moment ville dukke op under øvelsen.

Forevist punkt 13 i bestemmelserne, forklarede tiltalte, at hun ikke har erfaring i sådanne øvelser. Forud for hendes deltagelse i POWEX-øvelserne fik hun tilsendt øvelsesbestemmelser, som kort blev gennemgået inden øvelsen begyndte. Hun læste kun de afsnit, hun havde brug for at kende. Hun har som figurant deltaget i en afhøringsøvelse, som beskrevet i punkt 13.

Forevist bestemmelsernes punkt 22 forklarede tiltalte, at hun var opmærksom på, at hun kunne få brug for at kunne dokumentere, hvad der foregik under udspørgningerne i Irak. Det var imidlertid et problem, at S2 havde meget travlt i begyndelsen af hendes ophold, fordi sektionen fungerede som oplysningscentral for de øvrige enheder i relation til den udvidelse af ansvarsområdet, der samtidig fandt sted. Der var derfor ikke tid til at fastlægge nærmere procedurer for udspørgningen, inden de første tilbageholdte ankom. På det tidspunkt var tiltalte den eneste officer, der var til stede. Under afhøringen foretog hun notater vedrørende udbyttet af afhøringen, men hun foretog ikke notater, svarende til de i punkt 22 angivne, idet sådanne oplysninger normalt bliver noteret af kontrolofficeren fra militærpolitiet, men en sådan var som sagt ikke til stede. Tiltalte har heller ikke som afhører under de i bilaget beskrevne øvelser haft til opgave at registrere de nævnte data.

Først da tiltalte kom hjem fra Irak, blev hun bekendt med det tidligere omtalte direktiv for magtanvendelse. Før afrejsen til Irak var major Kolding på såkaldt "chefreccé" i Irak. Da han kom hjem meddelte han tiltalte, at hun alligevel ikke skulle fungere som efterretningsofficer. Dette skyldtes lokal modstand mod at skulle samarbejde med en kvinde. Hun skulle i stedet fungere som næstkommanderende og dermed have ansvar for mere administrative opgaver, hvilket samtidig betød, at hun skulle opholde sig mere i lejren. I den sidste tid inden afrejsen foretog sektionens personel bl.a. analyser med hensyn til de fremtidige opgaver. Hun blev i den forbindelse i funktionsbeskrivelsen udset til at forestå eventuelle udspørgninger. Ingen anså i den forbindelse tiltaltes køn som et problem. Hun var den eneste, der havde gennemført en egentlig efterretningsuddannelse, og det var i øvrigt hensigtsmæssigt at hun, som den tilbagetrukne medarbejder, stod for udspørgningerne, idet det ville være svært foreneligt både at være udspørger og samtidig deltage i det opsøgende arbejde i lokalområdet. Det var major Kolding, der skaffede tolke til sektionen, og først i Irak overtog tiltalte ansvaret for tolkene. Kolding nævnte, at der var problemer med flere af tolkene: Det var blandt andet tanken, at Nadia skulle repatrieres, fordi hun var uduelig. Efter ankomsten til Irak forstod tiltalte på de MP'ere, der også havde deltaget på hold 2, at der tidligere var foretaget en udspørgning, men at den var foretaget af en englænder. På sektionens vegne sendte tiltalte en e-mail til chefen for Hærens Sprogskole, hvori hun kritiserede tolkene. Hun beskrev bl.a. tolkene som lidende af voldsomt rekrutchok og en udpræget trang til at diskutere ordrer. De udviste også mangel på forståelse for den skarpe situation.

Under en patrulje gemte en af tolkene sig for sjov for patruljen, og i et andet tilfælde tog en anden tolk billeder under beskydning. Der var tillige problemer med, at tolkene fremsatte kommentarer under tolkningen og havde et for tæt forhold til lokalbefolkningen. Lailas sproglige kvalifikationer var udmærkede. Hun forstod blandt andet, at man skulle tale i korte sætninger. Nadia var ikke så god til dansk og brugte meget lange sætninger på arabisk. Tiltalte mødte Laila i Oksbøl i ugen inden afrejsen, men de nåede ikke at øve noget samarbejde forud for den 9. marts 2004. Det skyldtes, at tolkene konstant blev brugt til andre tolkeopgaver. Tiltalte udarbejdede en uddannelsesplan, men den var umulig at gennemføre. Der blev dog afholdt nogle lektioner. Ingen af tiltaltes foresatte havde ressourcer til at tage sig af dette spørgsmål, og der var ingen, der tog initiativer til at forberede udspørgningerne, heller ikke efter den 9. marts 2004. I perioden frem til den 9. marts 2004 var der ingen specielle hændelser rettet mod de danske styrker, som kunne give anledning til at regne med, at der ville ankomme tilbageholdte til udspørgningsteltet.

har forklaret, at han var chef for hold 3 i Irak. Forevist soldatens- og førerens kort forklarer vidnet, at han inden afrejsen foretog visse ændringer i disse kort, som i en ny farve blev udleveret til hold 3. Det var for vidnet vigtigt, at man fra dansk side optrådte humanitært med henblik på at lære irakerne om demokrati, men også med henblik på at få alle hjem i god behold.

Forevist bilag 2, side 2, vidnets skrivelse af 23. juli 2004 til Forsvarets Auditørkorps, forklarede vidnet, at beskrivelsen af tolken var udtryk for vidnets ærlige opfattelse af denne. Det samme gør sig gældende for så vidt angår den omtale af tolken, der er indeholdt i vidnets skrivelse af 23. juli 2004 til tolken, sagens bilag 4, side 1. Tolken ydede den bedste indsats af alle tolkene, og var tillige højt respekteret af de lokale samarbejdspartnere. Inden afrejsen var vidnet bekendt med de mange problemer der var med tolkene, herunder at det var på tale at repatriere Nadia. Vidnet bad om, at det ikke skete, fordi man havde brug for alle tolke-ressourcer. Der skete således en opnormering fra 3 til 5 tolke med henblik på at intensivere genopbygningsprocessen i Irak. Den 10. marts 2004 om morgenen blev vidnet kontaktet af major Amstrup i lejrens cafeteria. Han oplyste, at der var problemer med opbevaring af fanger i detentionsområdet. De havde ikke fået mad eller tæpper og havde været placeret med ansigtet mod væggen. Det var dog ikke noget Amstrup personligt havde overværet. Vidnet bad straks Amstrup om at sørge for at bringe tingene i orden, og bad ham tillige undersøge, hvad der nærmere var sket. Vidnet fik dog ikke nogen tilbagemelding fra Amstrup. Vidnet bad også militærpolitiet rapportere om, hvorledes de tilbageholdte var håndteret. Han indkaldte tillige til et møde, hvori S2 og spejderne deltog. Det var Kolding, der tilbød at gå ind i sa-

gen og afholde dette møde, og vidnet bad derfor ikke militærpolitiet deltage. Som chef for militærpolitiet havde major Armdisen ansvaret for, hvad der foregik udenfor afhøringssteltet, mens det var S2, der var ansvarlig inde i tellet. Næste led i hierarkiet var næstkommanderende oberstløjtnant

Generelt blev alle operationer, herunder udspørgninger i tellet ledet af TOC, der var bemanded med en "Duty Officer" samt som bagvagt en "Senior Duty Officer", således at "Duty Officer" i stille perioder koordinerede indsatsen, men kunne trække på i første række "Senior Duty Officer" og dernæst næstkommanderende og vidnet. Vidnet traf i overensstemmelse med de gældende procedurer beslutning om løsladelse af de tilbageholdte, fordi han fik melding om, at der ikke var tilstrækkelige beviser for, at de havde deltaget i aktionerne i Al Qurnah. Vidnet overvejede ikke specielt, om de tilbageholdte skulle have krigsfangestatus, dels fordi der ikke var krigstilstand på det pågældende tidspunkt, dels fordi reglerne efter de forskellige konventioner i og for sig var de samme, nemlig at tilbageholdte skulle behandles værdigt og respektfuldt. De foretagne udspørgninger fyldte meget lidt i både vidnets og det øvrige personels bevidsthed. I de mange rapporteringer, der blev afgivet hjemtil i perioden, blev der ikke omtalt uregelmæssigheder i forbindelse med udspørgningerne. Efter vidnets opfattelse er der tale om, at "en myg blev gjort til en elefant". Annemette Hommels redegørelse af 28. juni 2004, sagens bilag 26, indeholdt en beskrivelse, som vidnet opfattede som en beskrivelse af en måde at behandle fan-gerne på, som han ikke kunne acceptere. Det fremgår således, at Hommel kendte forskel på udspørgninger og afhøringer, men den videre redegørelse viser, at hun ikke sonderer mellem disse to former. Efter vidnets opfattelse havde der været tale om egentlige afhøringer, men det er en svær sondring, og det var nærmest tonen i redegørelsen, der gav vidnet den nævnte opfattelse. Han havde i øvrigt intet haft at udsætte på Hommels tjeneste. Under partshøringen af Annemette Hommel, der foregik i Kuwait, demonstrerede hun over for vidnet den stilling, som de tilbageholdte havde indtaget; det vil sige siddende på knæ med ret ryg. Vidnet har selv prøvet at sidde i denne stilling igennem to timer under en øvelse, og der er tale om en ubekvem stilling, som efter nogen tid giver smerter i knæene og får den pågældende til at fokusere på ubehaget og ikke selve udspørgningen. Forud for den omtalte øvelse havde fået det gode råd at fokusere på noget andet end ubehaget og smerten. Han koncentrerede sig derfor om at forsøge at bide hul i den hætte, som han havde foran ansigtet. Hommels demonstration af den omtalte stilling var medvirkende til, at vidnet indstillede, at hun blev repatrieret.

I forbindelse med, at han blev udpeget til chef for hold 3, modtog han alene skriftlig vejledning i form af et direktiv, som han i øvrigt selv måtte skaffe fra sin forgænger. Fra Hærens Operative Kommando havde han alene modtaget rettelses til det nævnte direktiv. Vidnet deltog i en uges chefkursus

i oktober 2003, hvorunder blandt andet de foreliggende direktiver blev gennemgået kort.

Forevist bilag 95, side 7, skrivelse af 27. oktober 2003 fra Hærens Operative Kommando vedr. "CHHOK instruks til CH/DANBN/DANCON/IRAK" bekræftede vidnet, at det var det direktiv, som hans forgænger udleverede. Der forelå ingen særlige instrukser på det mere overordnede plan om behandling af tilbageholdte. Det der forelå var således alene det, der fremgik af SOI 390 samt soldatens og førerens kort.

Forevist bilag 141, "Retningslinier for udspørgen og afhøring ved DANCON/IRAK, JAN 2005", forklarede vidnet, at det uden tvivl ville have været meget nyttigt, såfremt hold 3 havde haft tilsvarende retningslinier. Retningslinierne var i hovedtræk gældende i forvejen, men skulle sammenstykes fra en række forskellige dokumenter. Inden afrejsen havde vidnet fokus på klargøring af styrkerne og at sikre at stabens medlemmer samarbejdede godt. Der blev udgivet et direktiv, der bestemte, at der skulle ske ændring af SOP (Standard Operations Procedures). Staben havde i den forbindelse rådighed over det materiale, som var indhentet fra hold 2, og vidnet uddelegerede den omtalte opgave til forskellige medlemmer af staben, herunder Annette Hommel. Der blev efterfølgende udgivet et skriftligt direktiv.

Forevist bilag 95, side 23, Direktiv for magtanvendelse for DANCON IRAK, punkt 15-18, forklarede vidnet, at den uddannelse, som er omtalt i punkt 18, blev gennemført under den øvelse, der fandt sted inden afrejsen til Irak. Direktivet fra hold 2 blev gennemgået af staben, og der blev foretaget løbende revision.

Forevist bilag 132, Hærens Operative Kommandos direktiv for uddannelse i krigens love, forklarer vidnet, at hovedsigtet i direktivet er, at krigens love skal indgå som et led i alle operationer og uddannelsesforløb, herunder internationale operationer. Staben havde disse hensyn for øje, idet der bl.a. blev afholdt et kursus forestået af den militærjuridiske rådgiver. I øvrigt har militærpolitiet i kraft af deres uddannelse en særlig viden på dette felt. Kort efter ankomsten til Irak udstedte vidnet det såkaldte "Commanders Directive", sagens bilag 131, som indeholder en uddybning for så vidt angår særlige områder. I den forbindelse var der ingen episoder indtil da, som gav anledning til at indarbejde nærmere retningslinier for behandlingen af tilbageholdte. Direktivet blev godkendt af HOK. Vidnet følte sig veludrustet til at bestride opgaven som chef, men der var mange, der ønskede kurser som de ikke fik, bl.a. fordi flere officerer deriblandt Hommel meget sent blev tilkommanderet Irakstyrken og derfor ikke kunne nå at gennemføre relevante kurser. Major Kolding var kampvognsofficer, men vidnet havde stor tillid til ham og var sikker på, at han kunne bestride opgaven som chef for S2, selv om han ikke havde efterretningsmæssig erfaring. I den henseende var

Hommel den bedst uddannede, idet hun både var sprogofficer og uddannet som afhøringsofficer. Vidnet er ikke bekendt med, at der ikke er uddannet afhøringsofficerer siden 1998, eller at nogen anså den uddannelse for forældet. Hold 3 ankom til Irak den 10. februar 2004. Som en af vidnets første handlinger fik han nedtaget skiltet med påskriften "Bastilien". For så vidt angår begivenhederne den 9. og 10. marts 2004 var det vidnets efterfølgende indtryk, at der ikke var foregået noget forkert. De tilbagemeldinger han fik fra S2 og militærpolitiet gav ham det indtryk, at alt var foregået roligt og på en værdig måde. På næstkommende fredagsappel konstaterede vidnet overfor det samlede personel, at alt var foregået efter reglerne, og han modtog ingen reaktion herpå, herunder således heller ikke protester fra hverken Amstrup eller tolkene. Under opholdet ved detentionen den 9. marts 2004 om aftenen overværede han, at fangerne blev tilset af lægen og så, at de blev anbragt i fangegårdene. De blev anbragt i de to gårde, således at de ikke kunne kommunikere indbyrdes eller se hinanden eller vagterne. Standardklargøringen af detentionen indebærer, at der stilles vand frem, men vidnet bemærkede ikke, om der konkret var vand til stede. Han så at der lå tæpper ved afhøringssteltet. Det hele foregik stille og roligt mens han var til stede, hvilket han var mellem en halv og en time. MP'erne løste generelt deres opgaver fortrinligt, og havde vidnet bemærket voldelig optræden fra MP'ernes side, ville han straks have grebet ind. Vidnet var ikke inde i afhøringssteltet og talte ikke med Hommel om, hvorledes udspørgningerne skulle foregå. Han bemærkede, at Borgkvist gik rundt med SOI'en og han virkede til at være vældigt godt inde i stoffet.

Foreholdt Borgkvist forklaring i retten om, at han ikke så noget forkert i, at fangerne under udspørgningen sad på jorden, bemærker vidnet, at dette ikke blev omtalt over for ham, men at han også ville have fundet det i overensstemmelse med reglerne. Spørgsmålet om fangernes adgang til tæpper og vand blev ikke drøftet, mens vidnet var i detentionsområdet. Under Amstrups orientering næste morgen i lejrens cafeteria nævnte han ikke noget om stressstillinger. Vidnet er sikker herpå, idet dette ville have alarmeret ham.

Forevist bilag 11, major Amstrups dagbogsnotat af 10. marts 2004, forklarer vidnet, at han ikke husker, om Amstrup den 10. marts om morgenen nævnte noget om, at fangerne havde siddet i den kolde vind hele natten. Det blev nævnt, at de ikke havde fået mad, men vidnet husker ikke, at Amstrup skulle have nævnt noget om drikkevand. Det blev nævnt, at fangerne i fangegårdene skulle sidde ned og kigge ind i væggen, men de øvrige punkter nævnt i mailen, herunder anvendelse af stressstillinger, som medførte at en fange besvimelede, manglende toiletadgang, at en fange skulle være blevet slæbt hårdhændet til afhøring, således at hans bukser blev revet af, og at det hele var meldt til TOC, indgik ikke i Amstrups melding til vidnet. Vidnet har

efterfølgende bl.a. overfor Amstrup tilkendegivet, at han burde straffes for ikke tidligere at have overgivet dagbogsnotatet til vidnet. Han modtog først notatet den 31. juli 2004. Hvis Amstrups melding den 10. marts 2004 havde haft samme indhold som angivet i mailen, ville vidnet straks have tilkaldt auditøren.

Foreholdt Hommels forklaring om, at hun drøftede sin fremgangsmåde med vidnet, som ikke havde bemærkninger hertil, jf. retsbogen side 23 nederst, forklarer vidnet, at han husker et par samtaler med Hommel, hvorunder hun bl.a. spurgte, om man måtte råbe. Vidnet svarede, at det måtte afhænge af omstændighederne, men nævnte som vejledning, at man kunne gøre det som også lovligt ville kunne foregå på en dansk politistation. Hun spurgte også til forskellen mellem udspørgninger og afhøringer, og for så vidt angår en række yderligere spørgsmål, henviste vidnet hende til at kontakte Borgkvist. Vidnet modtog ikke indberetninger om nogen form for uregelmæssigheder i forbindelse med udspørgningerne den 12. april 2004. Vidnet var ikke involveret i forberedelsen af udspørgningerne den 9. juni 2004. På et tidspunkt henvendte Hommel sig til vidnet og oplyste, at Nadia under en udspørgning havde smidt sine ting og var gået ud af teltet. Årsagen var, at en af de udspurgte havde siddet på sin fod og fået krampe, men han var lægeundersøgt og fejlede intet. Da vidnet skulle til en samtale med den lokale borgmester og en sheik, og da Nadia var den eneste ledige tolk, gik han over efter hende. Hommel, der stod udenfor Nadias kvarter, oplyste, at hun ikke kunne få Nadia ud af værelset. Vidnet husker ikke, om han bad Hommel forlade ste-det. Det var nærmere således, at det var Hommels opfattelse, at vidnet burde tale med Nadia alene. Nadia faldt til ro, da vidnet oplyste, at den tilbageholdte intet fejlede.

Foreholdt Nadias forklaring om, at vidnet til hende skulle have udtalt: "Bare så du ved det, jeg er stolt over, at du sagde stop" bestrider vidnet at have udtalt sig således. Han har formentlig sagt noget i retning af, at det er i orden at sige fra, hvis man er vidne til at reglerne overtrædes, men at man skal overholde sine pligter samtidig. Vidnet udtrykte ingen kritik af Hommel over for Nadia. Under det omtalte møde gik borgmesteren og sheiken i forbøn for de tilbageholdte og vidnet besluttede at efterkomme deres ønske om at frigive tre af de tilbageholdte. Forinden rådførte vidnet sig med S2, som var uenig i beslutningen, men desuagtet valgte vidnet at løslade de pågældende for at styrke samarbejdet navnlig med borgmesteren. Mens vidnet før mødet talte med Nadia nævnte hun intet om, at MP'erne skulle have fastholdt de tilbageholdte i bestemte stillinger eller at de i øvrigt havde brugt tvang af nogen art. Vidnet tilføjede, at Nadia kunne tale frit over for ham, og såfremt hun havde fremsat sådanne beskyldninger ville han straks have iværksat en undersøgelse. Senere på dagen blev der holdt et møde, hvori staben, herunder S2 og Nadia deltog. Vidnet tilkendegav, at han ikke

fandt, at Hommel havde overtrådt nogen regler, men at han alligevel ønskede at ændre proceduren, således at de tilbageholdte skulle tilbydes en stol og have en flaske vand foran sig under udspørgningerne. Vidnet søgte på den måde at løse det problem, der bestod i, at den ikke uddannede Nadia og den vel-uddannede Hommel på grund af deres forskellige baggrunde så forskelligt på det passerede. Det duer ikke, når folk forlader afhøringerne, og vidnet vidste i forvejen fra blandt andre Kolding og Hommel, at tolkene ikke forstod den sammenhæng, hvori udspørgningerne foregik og herunder baggrunden for den fremgangsmåde, der blev valgt. Nadia accepterede disse nye regler og vidnet sagde bagefter til Hommel, at han havde gjort således, bl.a. fordi hun bedst kunne tåle den "underkendelse" eller manglende opbakning, som hans beslutning i hendes øjne kunne ses som udtryk for. Vidnet opfattede sin beslutning som et ledelsesindgreb med henblik på at få den samlede situation til at fungere. Der var ikke tale om, at han var eftergivende overfor Nadia, eller at hun overtog beslutningerne, således som vidnet har set det beskrevet i pressen. Vidnet lovede Hommel, at spørgsmålet ville blive taget op senere, men det nåede han ikke, bl.a. fordi han var nødt til at rejse til Danmark på grund af sin søsters død. I samme periode havde man meget travlt med at besvare en lang række § 20-spørgsmål, der vedrørte håndteringen af tilbageholdte i forbindelse med overgivelse til de britiske styrker. Nadia har ikke tilkendegivet overfor vidnet, at Hommel burde hjemsendes, eller at hun havde overtrådt krigens love. Forsvarsministerens skrivelse af 5. maj 2004 gav ikke vidnet anledning til at rapportere om episoden den 9. juni 2004, idet det som tidligere nævnt var vidnets opfattelse, at der ikke var foregået noget ulovligt. Under ministerens besøg i juni måned orienterede vidnet således heller ikke om episoden den 9. juni 2004. Når man kender Nadias psyke undrede det ikke vidnet, at hun var løbet ud af teltet. Hun kunne hidse sig op over småting, og der var få der var i stand til at håndtere hende. Det var således i mangel af andre, at hun blev udpeget som cheftolk. Efter den 9. juni 2004 var der stridigheder i lejren. Nogle holdt med tolkene, mens andre var imod dem. Vidnet og stabschefen holdt sig ude af striden, som S2 forsøgte at løse. Vidnet er bekendt med, at Nadia og Laila den 30. juni 2004 henvendte sig til stabschefen for at sige op. Det foregik under vidnets orlov.

Foreholdt at Annemette Hommel har nægtet at have demonstreret den knæ-siddende stilling overfor vidnet, fastholder vidnet, at dette fandt sted i Kuwait. Formålet var at få afklaret om de tilbageholdte sad på hælene eller om de sad med ret ryg.

Foreholdt Borgkvists manglende erindring herom, fastholder vidnet sin forklaring. Havde vidnet forudset det postyr, som Hommels repatriering afstedkom, havde han nok valgt i stedet at forsætte hende til anden tjeneste. Vidnet havde ikke kompetence til at repatriere Hommel, men general

Kjærskou besluttede dette på vidnets anbefaling. Vidnet rådførte sig i den forbindelse også med auditøren. Vidnet har ikke modtaget klager fra tolken Laila over behandlingen af de tilbageholdte.

Vidnet tilføjer, at temperaturen om natten den 10. marts 2004 formentlig har været 10-15 grader. For nordboere er det især det voldsomme temperaturfald fra dagtemperaturer på omkring 35 grader, som er mærkbart.

han forklaret, at han siden 1999 har gjort tjeneste på Svanemøllen kaserne, nu Forsvarsakademiet, og at han siden 2002 har deltaget i uddannelsen af afhøringsinstruktører, som er de "skuespillere", der anvendes under øvelser i modstand mod afhøring. Undere sådanne øvelser varetages opbevaring af fanger af Militærpolitiet som uddannes i denne funktion. Under øvelserne er det tilladt at overtræde Genèvekonventionen under opbevaringsdelen, men ikke under selve afhøringen.

Forevist bilag 30, Forsvarskommandoens bestemmelser for øvelser i krigsfangetjeneste og øvelser i modstand mod afhøring, forklarer vidnet, at bestemmelserne tilligemed den kursusbeskrivelse, der gælder for undervisningen, er grundlaget for de nævnte øvelser og for uddannelsen af afhøringsinstruktører. Bestemmelsernes punkt 4.21, vedrører øvelser som helhed. Afhøringsinstruktøren kan således beslutte, at fangen under afhøringen skal have øjenbind på. De øvrige punkter i punkt 4.21 anvendes normalt ikke under selve afhøringen. Der undervises således i, at stresspositioner ikke skal bruges under selve afhøringerne. Det er op til et lægeligt skøn at fastlægge, hvornår der er tale om en stressposition. Punkt 4.22 vedrørende 3. Genèvekonvention uddybes under de nævnte kurser. 4. punkt i punkt 4.22 henviser til punkt 3.4. Afhøringsofficeren må således ikke anvende den stående stilling med hænderne over hovedet. Det er derimod ikke forbudt at beordre den afhørte til at ligge ned, idet det normalt ikke er en stressstilling. Sidste punkt i punkt 3.4, det vil sige den siddende stilling med hænderne over hovedet, må afhøringsinstruktøren heller ikke anvende. Det betones under undervisningen, at der ikke må anvendes stresspositioner under afhøringen. Det nævnes også i undervisningen, at Genèvekonventionen skal overholdes med hensyn til den måde, som den afhørte tiltales på, herunder at ydmygende og nedværdigende behandling er forbudt. Som en generel tommelfingerregel får eleverne at vide, at den afhørte skal tiltales i stil med, hvordan man normalt tiltaler almindelige værnepligtige. Ifølge kursusbeskrivelsen må afhøringsinstruktørerne kun anvendes under øvelser. Vidnet er bekendt med, at f.eks. USA og England foretager en skarp adskillelse mellem øvelsessituationer og "skarpe" situationer.

Forevist bilag 109, vidnets e-mail af 25. februar 2004 til major Kolding, forklarer vidnet, at indholdet er tjenstligt, men at indholdet ikke er godkendt

af andre. Baggrunden for mailen var, at nogle hjemvendte officerer fra Forsvarets Efterretningstjeneste orienterede vidnet om, at det indimellem var nødvendigt at være verbal hård i kontakten med de lokale. Der var nogle gange nærmest tale om en forhandlingssituation, når man prøvede at nå frem til, hvad der var sandheden, og det kunne i den forbindelse være en fordel at "skrue bissen på". E-mailen refererer til den undervisning, vidnet havde givet, og som drejede sig om den generelle kontakt til de lokale. Mailen havde således intet med en afhøringsituation at gøre. Mailen blev sendt til chefen for efterretningssektionen, hvis opgave bl.a. var at skaffe oplysninger fra lokalsamfundet. Udtrykket "at få noget ud af dem" refererer altså ikke specifikt til en udspørgning af tilbageholdte, men til almindelige samtaler med lokalbefolkningen. Med ordene "tilgangen til de lokale" mener vidnet generelt den måde, som man henvender sig til de lokale på, og vidnets mening var, at man kunne slække lidt på høfligheden i forhold til tidligere. Vidnet tilføjer at tanken var, at man under en samtale kunne ændre holdning, hvis man fik fornemmelse af, at der ikke blev talt sandt. Henvisningen til undervisningen af "jer" beror på, at vidnet underviste S2's personel. Det foregik over to 2-dages moduler, hvori Annemette Hommel deltog i det sidste.

Forevist uddrag af bilag 30, 30a, 30b og 30c, hvoraf det fremgår, at de oprindelige bestemmelser om bl.a. øvelser i modstand mod afhøring fra 1998 uændret er medtaget i de senere udgaver inklusive fejlagtige henvisninger, forklarer vidnet, at han ikke i forbindelse med undervisningen af afhøringsinstruktører har studset over, at punkt 4.22 sidste punkt, omtaler stående stillinger i flertal i forbindelse med henvisningen til punkt 3.4, som imidlertid kun omtaler én stående stilling. Vidnet har formentlig opfattet henvisningen således, at forbudet i punkt 4.22, sidste punkt, også omfatter den liggende og den siddende stilling, der omtales i punkt 3.4.

Foreholdt afhøringsrapport af 6. august 2004, bilag 18, side 3, midt, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at Danmark i modsætning til f.eks. briterne sender de instruktører ud, som har været med til i øvelsessituationer at overtræde konventionerne; danskerne sendes dog ikke ud i en afhøringsituation, men udsendes som primært tolke eller eventuelt som efterretningsofficer, vedstår vidnet sin forklaring. Da han sendte den omtalte mail vidste han ikke, at Hommel var udset til at forstå udspørgninger, men han vidste godt, at hun var uddannet afhøringsofficer og havde deltaget i POWEX-øvelser. Som nævnt vedrørte vidnets undervisningsmoduler de generelle samtaler med lokalbefolkningen. Han antog, at almindelige afhøringer skulle varetages af militærpolitiet, men også at eventuelle udspørgninger ville kunne foretages af personale fra S2. Han kunne således ikke udelukke, at Annemette Hommel ville kunne komme til at stå for udspørgninger, men det var ikke noget vidnet havde tænkt nærmere over. I den periode, hvor vidnet har stået for uddannelse af afhøringsinstruktører har holdningen været, at

afhørings-instruktører ikke var egnet til at foretage udspørgninger eller afhøringer i "skarpe" situationer.

Forevist bilag 140, Notat af 29. april 2005 fra Forsvarsakademiet om "Afhøringstjeneste og uddannelse i forhold som tilfangetagen" forklarer vidnet, at han er bekendt med dokumentet, og at det på side 13 anførte, hvorefter "En afhøringsinstruktør vil derfor ikke kunne virke som afhører i operativ sammenhæng" svarer til det, der fremgår af kursusbeskrivelsen vedrørende uddannelse af afhøringsinstruktører.

Vidnet har forklaret, at han gør tjeneste ved Forsvarets Personeltjeneste, men at han fra sommeren 2003 til februar 2005 var chef for Forsvarsakademiets sektion vedrørende værnssfælles efterretningstjeneste. Han har herunder forestået uddannelse af afhøringsinstruktører, der samtidig var sprogofficerer. Afhøringsinstruktører og afhøringsofficerer er formelt set ikke det samme. I 1998 stoppede uddannelsen af afhøringsofficerer, og uddannelsen af afhøringsinstruktører sker på grundlag af et nyt direktiv. Vidnet deltog selv i en POWEX-øvelse i 1992. Man var dengang på den forkerte side af Genèvekonventionen, idet man blev udsat for ydmygende og nedværdigende behandling, bl.a. i form af berøringer under afhøring og anvendelse af krænkende ord. Der var regler om, at man skulle have vand mindst hver 6. time, og man blev ikke nægtet toiletadgang. Der blev derimod anvendt stressfremkaldende stillinger. Vidnet prøvede således både at sidde på hug og at stå i en vinkel på 45 grader i længere tid indtil det gjorde ondt. De nævnte metoder er det i dag forbudt at anvende under afhøringsdelen. Vidnet er bekendt med sagens bilag 30. Bestemmelserne er grundlag for gennemførelsen af afhøringsøvelserne. De stillinger, der er nævnt under punkt 3.4 accepteres ikke anvendt under afhøring, men kan anvendes under opbevaring af fangen, f.eks. i de 5 minutter, som det tager at foretage en visitering. Liggende stilling kan dog tillades under afhøring, hvis der er særligt belæg herfor, f.eks. hvis fangen er svimmel eller har en rygskaide, der gør at han bør ligge ned. Under øvelser er det vidnet, en kampdommer eller en læge der vurderer, hvornår stillingen medfører alvorlig ubehag. Hugsiddende stilling accepteres ikke under afhøringsdelen, da der er tale om en stressstilling. Hvis en fange nægter at udtale sig, må man blot acceptere det. Der har igennem flere år eksisteret en politik i Forsvarsakademiet om, at afhøringsofficerer, altså personer uddannet under den gamle ordning, ikke bør udsendes til en funktion, som indebærer at den pågældende skal forestå afhøringer i en "skarp" situation. Formålet med denne politik er at sikre, at de omtalte øvelsesmetoder ikke anvendes operativt. Disse betænkeligheder gælder især militærpolitifolk, som ifølge reglerne fortsat må overtræde konventionerne under opbevaringsdelen af øvelserne. Der blev i foråret 2003 oprettet en arbejdsgruppe, som vidnet deltog i. Arbejdsgruppen havde

repræsentanter fra Forsvarskommandoen, Forsvarsakademiet, Forsvarets Sundhedstjeneste og de tre operative kommandoer. Hærens Operative Kommando havde én repræsentant, major Michael Engholm, og Forsvarskommandoen var repræsenteret af Christian Reventlow Mourier. Vidnet ved dog ikke, om disse personer fortsat deltager i arbejdsgruppen.

har forklaret, at han er cheflæge og har været ansat 13 år i forsvaret. Han har 4-5 gange været tilsynsførende læge ved POWEX-øvelser og således garant for, at personellet ikke led fysisk overlast. Det forekom under disse øvelser, at fanger stod op i mange timer, og almindelig hugsiddende stilling blev også anvendt i flere timer, hvorimod knæsiddende stillinger ikke blev anvendt. De fleste kan kun sidde i hugsiddende stilling en times tid. Vidnet vil skønne, at man også kan sidde på knæ med krydsede underben i en times tid, hvorefter det vil føles ubehageligt på grund af manglende blodforsyning i fødderne. Uden korslagte underben kan man formentlig sidde længere tid på knæ, men det vil give smerter i knæene.

Foreholdt afhøringsrapport af 3. september 2004, bilag 71, side 4, 2. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at det efter ca. 20 minutter vil være smertefuldt at sidde på knæ med benene over kors, forklarer vidnet, at det godt kan være rigtigt, men at det varierer fra person til person. Selv om blodomløbet stoppes vil det ikke medføre varige mén, medmindre man sidder i stillingen i flere timer. Der var ingen skriftlige instruks vedrørende lægetilsynet i Irak, men man udfærdigede almindelige journaler. Det var normalt den vagthavende reservelæge, der tilså fanger ved ankomsten til lejren med henblik på at sikre, at de ikke havde lidt overlast i forbindelse med anholdelsen eller transporten. Fangerne blev via tolk spurgt, om de fejlede noget, som kunne have betydning for detentionsanbringelsen. Fangerne blev ikke tilset inden løsladelse med mindre der forelå særlige omstændigheder. Under detentionsopholdet kunne lægen tilkaldes, men vidnet er ikke bekendt med, om dette skete den 9. juni 2004. Lægen er ikke involveret i spørgsmålet om, hvorvidt fangerne skal have vand. Hvis vidnet blev spurgt om, hvor meget vand, der er nødvendigt, ville han vurdere det ud fra fan-gens tilstand og dagtemperaturen. Normalt har man i det klima behov for ½ liter vand i timen.

Forevist bilag 37, side 40, en blanket vedr. lægelige oplysninger om fangen "Bravo 2", forklarer vidnet, at han ikke kan svare på, hvorfor lægen i blanketten har angivet, "må ikke nægtes vand". Vidnet har aldrig modtaget eller hørt om klager fra de tilbageholdte over manglende vand eller mad eller ukorrekt behandling i øvrigt. I slutningen af opholdet i Irak deltog vidnet sammen med MJUR i inspektion af de fængsler, hvor nogle af de tidligere tilbageholdte nu var indsat. De pågældende blev hver for sig spurgt, om de havde noget at klage over i forbindelse med tilbageholdelsen i Camp Eden,

hvilket ikke var tilfældet.

Foreholdt bilag 71, side 3 midt, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han muligt i juni 2004 af Hommel blev spurgt om, hvornår en person i ca. 50 graders varme kunne undvære vand, og at hans svar var, at tidshorisonen var ca. 1 time, ellers kunne den pågældende dehydrere, bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Hun stillede spørgsmålet i forbindelse med, at en fange flere gange havde afbrudt udspørgningen ved at bede om vand.

Forevist bilag 37, side 38, en lægeerklæring vedrørende fangen "Bravo 2", forklarer vidnet, at han ikke tidligere har set erklæringen, men at den ikke indeholder noget alarmerende. Hvis man opholder sig i et varmt område og samtidig kaster op, er det nødvendigt at erstatte væsketabet løbende. Ved en stressfremkaldende stilling forstår vidnet en stilling, som man ikke har mulighed for at ændre. Enhver sådan stilling vil efter nogen tid medføre ubehag eller smerte enten på grund af aflukning af blodomløbet eller fordi musklerne påvirkes på samme måde gennem længere tid. Er en person psykisk belastet vil det forstærke den stressfremkaldende virkning. Vidnet skønner, at der i marts 2004 var 14-16 grader varmt om natten i Irak. Er man upåklædt og uden mulighed for at bevæge sig kan man godt blive afkølet, navnlig hvis det samtidig blæser, men fangegårdene var lukkede på tre sider, og der var også en læskærm, man kunne benytte.

har forklaret, at han er chef for kursussektionen vedrørende militærpolitiet på Hærens Logistiskole, og dermed ansvarlig for grund-uddannelsen af militærpolitifolk. Alle de militærpolitifolk, der har været udsendt til Irak, har gennemført uddannelsen, herunder undervisning i krigens love og Genèvekonventionen, som indgår i faget krigsfangetjeneste. I grunduddannelsen indgår også øvelser i oprettelse af krigsfangesamlested både i skole og detachementsramme.

Forevist uddrag af bilag 77, side 5-6 vedrørende MP-uddannelsen bekræftede vidnet indholdet heraf, og tilføjede at under uddannelsen holdningspræger man eleverne, således at de både er dygtige, professionelle og ansvarsbevidste, når de sendes ud i verden. Vidnet er overbevist om, at en MP-sergent vil skride ind overfor alle uanset rang, hvis der begås lovovertrædelser. Det er en del af uddannelsen, at sergenten både har ret og pligt til at gribe ind, og det samme gælder officerer. Det bliver også betonet under uddannelsen, at man bl.a. ved behandlingen af krigsfanger skal anvende mindst mulig magt og størst mulig skånsomhed afpasset efter forholdene. Vidnet har 10-12 års erfaring i militærpolitiet, og holdningen har stedse været den samme. Under uddannelsen fokuserer man på den 3. Genèvekonvention i relation til behandling af krigsfanger, men de øvrige konventioner berøres perifert i andre sammenhænge. Vidnet mener ikke, at man specifikt kommer

ind på forskellen mellem 3. og 4. konvention, men under den missionsorienterede uddannelse omtales behandlingen af civile. Denne uddannelse er nærmere omtalt i bilag 77, side 6, nederst, og de anførte oplysninger har vidnet indhentet fra den myndighed, der forestod den missionsorienterede uddannelse. Forevist håndbog i A-tjeneste, tillæg C, punkt C04 (sagens bilag 145a) forklarede vidnet, at det anførte netop er essensen i undervisningen.

i har forklaret, at han blev linieofficer i 1980. Han har forrettet international tjeneste på Cypern i 1983/84 og i Bosnien i 1997. Han har tidligere bl.a. været bataljonschef i 2 år. Han kom til forsvarsakademiet for ca. 3 år siden og har siden august 2003 været chef for institut for sprog, som har ansvaret for uddannelsen af sprogofficerer og tolke, samt det operative ansvar vedrørende den missionsorienterede uddannelse. Institutet har således intet formelt ansvar efter udsendelse af personellet, men i praksis udfører man en rådgivende funktion, og modtager på denne måde oplysninger, som kan opdatere uddannelsen. Vidnet kender tolkene Nadia og Laila i forbindelse med deres uddannelse på instituttet og har mødt tolken Mohammed ved en enkelt lejlighed. Vidnet har ikke deltaget i den konkrete udvælgelse af disse tolke, idet dette varetages af hans næstkommanderende. I begyndelsen af 1990'erne begyndte man at uddanne sprogofficerer i arabisk, og dette blev genoptaget for ca. 3 år siden. Der var derfor mangel på sprogofficerer i arabisk, og man anvendte tolke som compensation herfor. Vidnet var chef for Annemette Hommel fra 1995 - 97, i hvilken periode han var chef for en opklaringsbataljon. Hommel fungerede som efterretningsofficer. Hun var fagligt meget dygtig og var en engageret og dygtig analytiker. I en opklaringsbataljon er der et meget tæt samarbejde officererne imellem, og hun fungerede fint i det sociale miljø, også udenfor tjenestetiden. Det er vidnets opfattelse, at hun har respekt for andre mennesker, og der har ikke været klagesager vedrørende hendes behandling af underordnede. Vidnet mødte Hommel på ny, dels under den missionsorienterede uddannelse, som vidnets institut lagde lokaler til, og senest i forbindelse med den afsluttende øvelse i Oksbøl inden udsendelsen til Irak. De talte her om den forestående mission, og han gav hende det råd at indføre ledelse blandt tolkene, idet der på det forrige hold havde været problemer. Han opfordrede hende direkte til, at få sat skik på tolkene, som i for høj grad selv havde fået lov til at tilrettelægge deres arbejde. Hommel var allerede klar over, at det var et område hun skulle være opmærksom på, idet hendes chef, major Kolding, havde været inde på det samme. Vidnet baserede sit råd på oplysninger fra major Bengt og fra enkelte af tolkene, som havde tilkendegivet, at tingene ikke havde fungeret ordentligt. Nadia og Laila var uddannelsesmæssigt nogle af de mest kompetente tolke, man havde uddannet. Nadia virkede som en moden ung kvinde, der ville kunne stå på egne ben, men i begyndelsen af opholdet i Irak "kom hun i clinch" med tolken John. Vidnet var orienteret om, at man på hold 2 overvejede at repatriere

Nadia. Det ville imidlertid medføre mangel på tolke frem til august, og hold 2 blev derfor vejledt om enten at beholde Nadia eller at undvære tolk. Vidnet forudså således at Annemette Hommel ville komme ud for ledelsesproblemer i relation til tolkene, men ikke ud over det sædvanlige i en ledelsesfunktion. Mens hold 3 var i Irak var der ikke udgivet direktiver for udspørgning. Forsvarsakademiet har den holdning, at man ikke ønsker, at personel, der har deltaget i POWEX-øvelser anvendes som afhøringsofficerer, men dette blev først besluttet efter hold 3. Der findes ikke regler om, at afhøringsofficerer uddannet efter den gamle ordning ikke må foretage udspørgninger i "skarpe" situationer.

Forevist samme bilag, side 7, "Arbejdsbetingelser for civile tolke ...", forklarer vidnet, at det anførte er det som bliver understreget for tolkene allerede i forbindelse med rekrutteringen for at sikre, at ansøgerne ikke tror, at der er tale om et 8 - 4-job.

Forevist samme bilag, side 8, "Forslag til elementer til grunduddannelse af civile, der skal fungere som militære tolke", forklarer vidnet, at forslaget er udarbejdet af en af hans medarbejdere, men det blev ikke gennemført. Laila og Nadia fik et 4-dages kursus i Vordingborg, der handlede om, hvordan det er at være i det militære system. Der var ikke tale om en grundliggende militæruddannelse.

Forevist samme bilag, side 16, midt, en e-mail af 9. februar 2004 fra Major Huglstad til bl.a. vidnet vedrørende ligestillingsproblemer i relation til kvindelige sprogofficerer, forklarer vidnet, at han deltog i overvejelserne af dette alvorlige problem, der vedrørte fravigelse af de danske regler. Forsvarsakademiet stod fast på, at man måtte overholde dansk lov vedrørende ligestilling. Forsvarsakademiet deltog ikke i repatriering af tolke, hvilket var et rent operativt ansvar. Håndbog i A-tjeneste (sagens bilag 145a) anvendes ikke direkte i uddannelsen af afhøringsinstruktører, men indgår i undervisernes grundmateriale.

Forevist bilag 139, side 47, en e-mail af 22. juni 2004 fra major Huglstad til blandt andre vidnet om tolkeproblemer, forklarer vidnet, at han erindrer at have set mailen. Han havde ikke umiddelbart mulighed for at afhjælpe situationen. Bataljonens operationsmønster havde ændret sig i maj/juni måned, hvilket havde forøget bl.a. tolkenes arbejdsbyrde. Det lykkedes at finde en sprogofficer, som var villig til at tage af sted med det samme. Vidnet ville ikke sende tolke af sted med forkortet uddannelse på grund af de dårlige erfaringer med de daværende udsendte tolke.

Forevist samme bilag, side 45, e-mails af 22. juni 2004 mellem Hommel og en af vidnets medarbejdere om bl.a. hvilke arbejdsbetingelser tolkene var

vejledt om inden udsendelsen, forklarer vidnet, at han har set disse mails, og at han under den afsluttende samtale med tolkene i forbindelse med uddannelsen selv gav udtryk for samme holdning som beskrevet i svarmailen, herunder over for både Nadia og Laila.

Forevist samme bilag, side 44, en e-mail af 22. juni 2004 fra Hommel om samme emne, forklarer vidnet, at hans medarbejder viste ham Hommels mail, og tilføjede at man generelt har gode erfaringer med civile tolke, som man tidligere har udsendt til en lang række andre lande, deriblandt Bosnien og Afghanistan, men i Irak blev ca. halvdelen af tolkene indtil sommeren 2004 repatrieret efter enhedens beslutning.

Forevist samme bilag, side 49, en e-mail af 23. juni 2004 fra Hommel til vidnets medarbejder om problemerne med tolkene, forklarer vidnet, at han ikke blev overrasket over indholdet som blot opsummerede de meldinger han havde modtaget i forvejen. Vidnet havde alene ansvar for tolkenes sprogmæssige uddannelse, mens andre militære myndigheder havde ansvar for den uddannelse, som skulle gøre tolkene i stand til at fungere i det militære system. Vidnet gjorde Hærens Operative Kommando opmærksom på de problemer, som denne ansvarsopdeling efter vidnets opfattelse medførte. Hollænderne havde i store træk de samme problemer med tolke. En hollandsk kollega, der var på besøg, orienterede herom, og nævnte bl.a., at problemerne efter hans opfattelse skyldtes tvivl om, hvor tolkenes loyalitet lå, hvilket kunne skyldes den usikkerhed, der kan opstå, når man ikke ved, hvad der bliver sagt, eller om det man selv siger, bliver oversat korrekt. Vidnet er ikke bekendt med, at der konkret har været mistanke om illoyalitet for så vidt angår de danske tolke. Tolkene blev alle sikkerhedsgodkendt af Forsvarets Efterretningstjeneste. Dette skulle ske inden udsendelse, men på grund af de mange repatrieringer, skete det i visse tilfælde først efter udsendelsen.

Forevist samme bilag, side 50, en e-mail af 4. juli 2004 fra Hommel til bl.a. vidnet den "noget desperate tolkesituation", forklarer vidnet, at det var dette nødråb, der førte til, at man hurtigt fandt en sprogofficer, der kunne sendes til Irak. Der har i forvaret fundet et paradigmeskift sted vedrørende afhøringer i forbindelse med POWEX-øvelser. Da man genoptog uddannelsen af afhøringsinstruktører i foråret 2003, skete det med en mere restriktiv fortolkning af reglerne, således at man gik meget blidere til værks i forhold til tidligere. Egentlig afhørings-tjeneste udgik af forsvaret i 1998, og efter vidnet opfattelse er der ikke sket nogen udvikling på dette felt siden.

han har forklaret blandt andet, at han var chef for efterretningssektionen på hold 2 i perioden fra oktober 2003 til februar 2004 med Peter Pinto som næstkommanderende. De civile tolke hørte under vidnet, men den daglige ledelse blev varetaget af cheftolken John.

Forevist sagens bilag 139, side 62 - 65, et notat af 22. oktober 2003 fra vidnet til stabschefen vedrørende tolke, forklarede vidnet, at der var mangel på tolke, og at han derfor foreslog en ny ordning, som stabschefen tiltrådte, og som fungerede udmærket. Det var almindeligt kendt, at der foregik efterretningsvirksomhed rettet mod de danske styrker, og man havde mistanke om, at nogle af tolkene også havde andre arbejdsgivere.

Forevist bilag 139, side 67-68, Pintos notits om personelsamtale med Nadia, forklarer vidnet, at han fuldstændig deler Pintos opfattelse af Nadia på grundlag af sine efterfølgende erfaringer med hende, som mundede ud i, at vidnet forberedte en repatrieringssag. Den blev dog sat i bero ifølge vidnets chef, fordi meldingen hjemmefra lød, at det ikke ville være velset, at hjemsende en tolk, når der nu var mangel på tolke, hvilket vidnet måtte tage til efterretning, selvom han ikke var tryk ved Nadia.

Forevist bilag 53, sidste side, en beskrivelse af problemer med Nadia, forklarer vidnet, at han lavede notatet, og at han kan stå inde for indholdet. Han sendte notatet til major Huglstad den 26. januar 2004, som en opfordring til at lade FE undersøge Nadias forhold nærmere, hvilket Huglstad bekræftede at ville gøre.

Foreholdt, at vidnet i et personelbedømmelseskema vedrørende Nadia, dateret 2. februar 2004 (sagens bilag 143), har bedømt hende til at ligge "indenfor norm" på alle punkter, hvor der har været grundlag for at vurdere hende, forklarer vidnet, at han ikke havde fortrudt den opfattelse af Nadia, som han få dage inden havde tilkendegivet overfor Huglstad, men at Nadia fik en ny chance, selvom han fortsat anså hende for at være en sikkerhedsrisiko, idet han sørgede for, at underrette de, der havde brug for denne viden om hende. Vidnet har dog ikke underrettet FE direkte, men gjorde det som nævnt via major Huglstad.

har forklaret blandt andet, at hun er sprogofficer og var i Irak på hold 1 fra juli til oktober 2003. Vidnet er uddannet sprogofficer i arabisk i perioden fra 1994 - 1996.

Forevist bilag 137, forklarer vidnet, at hun er undervist på grundlag af lignende materiale. Man lærte bl.a. om de forskellige roller, som man kan anvende som afhøringsofficer, herunder den såkaldte dominerende adfærd. Man lærte, at man ikke måtte bruge fysisk eller psykisk vold, men at man gerne må råbe højt og skælde ud, dog uden at ydmyge eller nedværdige den afhørte. Man lærte også, at det var tilladt at være sarkastisk og at fornærme folk.

Forevist et billede fra weekendavisen forklarer vidnet, at hun står sammen med en kollega og en iraker i forbindelse med, at man foretog en husundersøgelse. Der viste sig at være våben i huset, selv om irakeren havde bedyret det modsatte. Vidnet udspurgte i den forbindelse irakeren og talte bestemt til ham, og ifølge journalisten råbte hun endda af ham. Det var svært at udspørge irakere, fordi mange af dem lyver. De er dog ikke særligt gode til det, og ved at blive ved med at spørge om det samme, kan man ofte afdække løgnen. Irakerne var i begyndelsen meget bange i forbindelse med anholdelser på grund af tidligere erfaringer, men da det gik op for dem, at danskerne ikke var voldelige, tog de det mere roligt. Vidnet har mødt tolkene Nadia, Laila og El Sayed, men har ikke arbejdet sammen med dem. Det samme gælder for så vidt angår Annemette Hommel. Vidnet har været afhøringsofficer under POWEX-øvelser, men har først under denne sag erfaret, at man i så fald ikke må anvendes operativt.

Foreholdt indholdet af artikel 13 i den 3. Genèvekonvention samt håndbog i A-tjeneste, forklarer vidnet, at hun ikke direkte har lært, at man må fornærme den afhørte, og at hun nok har husket forkert på dette punkt.

Forevist bilag 137, kompendium 8, side 7, hvoraf fremgår, at undervisningsmaterialet oprindeligt efter sit indhold tillod fornærmende bemærkninger overfor den afhørte, men at netop dette punkt senere er udgået, forklarer vidnet, at hun ikke her 10 år efter husker uddannelsens indhold netop på dette punkt.

har forklaret, at hun er cand. psych. og oberstløjtnant af reserven. Hun er uddannet linieofficer og har været i forsvaret i 12 år. Hun har siden 1998 været i CIMIC-branchen, det vil sige samarbejdet mellem civile og militære myndigheder. På hold 3 var hun chef for personellet i CIMIC-house, der overvejende bestod af reservepersonel, hvoraf flere var i gang med universitetsuddannelser. Vidnet, der opholdt sig i Danmark, førte navnlig fra april 2004 en omfattende mailkorrespondance med sine medarbejdere, der på det tidspunkt var trukket tilbage til Camp Eden på grund af angreb på CIMIC-house. Medarbejderne beskrev Annemette Hommel som en utrolig kompetent officer, og vidnet har på baggrund af medarbejdernes oplysninger ikke haft opfattelse af, at Hommel kunne optræde ukorrekt overfor andre mennesker. Medarbejdernes opgave var netop at skabe et godt forhold til de civile irakere, og de vil derfor givetvis have oplyst om det, hvis det modsatte havde været tilfældet. Det kan være et problem som kvinde at udspørge irakere på grund af kulturforskellen. Også irakiske kvinder ville finde det underligt, at en kvinde afhører mænd, simpelthen fordi kvinder har en underlegen rolle i det irakiske samfund. Vidnet afstod selv fra at arbejde i Irak netop af disse årsager. Orienteret om indholdet af anklageskriftet forklarer vidnet, at hun har beskæftiget sig med

de i pressen omtalte engelske og amerikanske sager vedrørende mishandling af fanger. Disse sager drejer sig bl.a. om mindre intelligente kvinder, der er "kammet over", men disse sager tåler slet ikke sammenligning med denne sag. Vidnet baserer sin opfattelse på de nævnte informationer fra sine medarbejdere, der som nævnt befandt sig i lejren fra april 2004, men som dog ikke har været til stede i afhøringsstellet under udspørgninger. Vidnet tilføjer, at hendes vurdering også baserer sig på hendes uddannelse som psykolog og hendes adgang til sessionsmateriale fra samtlige sessioner samt på hendes deltagelse som officer i POWEX-øvelser. Hun har endvidere igennem 1½ år har været kontor-nabo til en auditor og derved erfaret, hvorledes sådanne foretager afhøringer. Vidnet har heller ikke fra sine medarbejdere hørt om overgreb begået af militærpolitifolk.

har forklaret, at han er general og chef for Hærens Operative Kommando (HOK), som har ansvar for udsendte styrker for så vidt angår landstyrkerne. Vidnet har således det nationale ansvar for de udsendte styrker i Irak. Forsvarschefen har den fuldstændige kommando over den danske styrke, og der er i den forbindelse udstedt direktiv fra Forsvarskommandoen til HOK. Chefen for DANCON refererer til HOK i relation til nationale spørgsmål, idet man rent operativt er underlagt den britiske brigade.

Direktivet for magtanvendelse fra august 2005 indeholder retningslinier for udspørgning af tilbageholdte, hvorunder der kan anvendes almindelig interview- og afhørings teknik. Disse retningslinier var også gældende tidligere, idet direktivet er en sammenskrivning af en række andre forskrifter med tilføjelse af de rettelser, som erfaringen fra tidligere udsendelser har medført. Det gælder generelt at krigens love, herunder 3. og 4. Genèvekonvention, er gældende i relation til udspørgninger, og dette var også tilfældet før den seneste ændring af direktivet.

En tilbageholdt persons identitet har betydning for at kunne afgøre, om han blot skal betragtes som almindelig kriminel eller en person, der udgør en sikkerhedsrisiko, og som derfor bør overgives til de britiske myndigheder med henblik på en egentlig afhøring. Udspørgningen har således betydning for egne styrkers sikkerhed. Sondringen mellem udspørgning og afhøring var også gældende tidligere, idet den britiske SOI (Standard Operations Instructions) 390 vedrørende såkaldt Tactical Questioning foreskrev, at dette alene kunne ske ved særligt uddannet personel. Der var således ikke indbygget en egentlig afhøringssektion i den danske styrke, fordi afhøring skulle ske hos den foresatte myndighed. De danske styrker i Irak har således steds alene kunne foretage udspørgning, enten af enheden på stedet, eller i lejren af enheden eller andet personel. Vidnet har ikke givet personlige instrukser vedrørende udspørgning udover de skriftlige forskrifter.

Forevist bilag 95, skrivelse af 27. oktober 2003 fra HOK vedr. direktiv for magtanvendelse, side 2 øverst, forklarer vidnet, at enhver militær enhed laver en SOP eller BBF, og den danske styrke havde sådanne forskrifter, som indeholdt bestemmelser om behandling af tilbageholdte. Sådanne forskrifter forelægges HOK, enten til godkendelse eller til efterretning. Soldatens og førerens kort er således godkendt af HOK. Vidnet var ikke bekendt med, at tiltalte Hommel var uddannet afhøringsofficer eller at hun havde deltaget i POWEX-øvelser før udsendelsen til Irak, men vidnet er ikke bekendt med skriftlige bestemmelser, som udelukker personel, der har deltaget i POWEX-øvelser, fra at deltage i udspørgninger, bortset fra at det i 2003, hvor man begyndte at overveje ændring af den nævnte øvelsestype, tillige blev overvejet at gennemføre en sådan regel med henblik på at ensrette de danske og britiske regler. En beslutning herom er først truffet for ganske nylig. Forsvarsakademiet har i forhold til styrken i Irak samme status som hærens skoler. Man kan således modtage faglig rådgivning, men egentlige beslutninger vedrørende styrkens forhold hører under HOK. Vidnet er ikke bekendt med den korrespondance, der har fundet sted mellem Forsvarskommandoen og styrken i Irak. Vidnet er bekendt med, at der var problemer med besættelse af tolkestillingerne grundet mangel på militært uddannede tolke. Sproguddannelsen i arabisk ophørte så vidt vidnet husker i 1993 eller 1994, men er blevet genoptaget, bl.a. fordi HOK i forbindelse med opstillingen af styrken i Irak pegede på behovet herfor. Indtil militære tolke i arabisk var uddannede var den bedste løsning at anvende civile tolke, der blev udsendt efter at have gennemgået en kort militær uddannelse. Vidnet finder det ikke tilfredsstillende, at ca. halvdelen af tolkene måtte repatrieres, men den valgte løsning var den bedst mulige, idet man ikke til alle formål kunne anvende civile, lokale tolke.

Forevist sagens bilag 132, direktiv for uddannelse i krigens love, forklarer vidnet, at efter hans opfattelse er alle officerer og befalingsmænd klar over deres pligt til at gribe ind over for overtrædelse af krigens love, hvilket tillige fremgår af soldatens og førerens kort, som generelt henviser til gældende regler, herunder både 3. og 4. Genèvekonvention. Hvilket regelsæt en tilbageholdt, der bliver fundet i besiddelse af ammunition hører under, må afhænge af den konkrete situation.

Forevist bilag 128, side 3, forsvarsministerens brev af 5. maj 2004, forklarer vidnet, at brevet blev opfattet som en klar tilkendegivelse om, at behandlingen af tilbageholdte var et område man skulle have fokus på. I løbet af 14 dage udfærdigede HOK nye regler, der indebar en skærpet rapportering og et skærpet tilsyn med de tilbageholdte, der var overgivet til briterne. De første skærpende forskrifter blev udstedt allerede et par dage efter det omtalte brev. Instruksen, som var stilet til DANCON, indeholdt understregning af muligheden for at foretage ikke-varslet tilsyn samt regler om daglige og

månedlige rapporter. Under besøg i Irak har vidnet set detentionsområdet. På spørgsmål om, hvorvidt vidnet finder det betryggende at en kaptajn af reserven foretog udspørgninger, er svaret bekræftende, henset til at der netop ikke var tale om egentlige afhøringer. Chefen for en enhed kan ikke være til stede overalt, og vidnet finder det ikke hensigtsmæssigt, såfremt chefen for DANCON havde været bundet til at overvære samtlige udspørgninger, men selvfølgelig kunne han have overværet en udspørgning, hvis der konkret var grundlag herfor.

Forevist bilag 138, sidste 2 sider, en notits benævnt "Beredskab afhøring", forklarer vidnet, at han ikke har set det pågældende dokument tidligere. Vidnet blev den 23. juli 2004 orienteret af sin stabschef om det modtagne klagebrev fra en tolk. Brevet var videresendt til auditøren med henblik på undersøgelse.

Forevist bilag 12, Annemette Hommels skrivelse af 1. august 2004 til vidnet og vidnets svar af 2. august 2004 herpå, forklarer vidnet, at han ikke fandt grundlag for at omgøre repatrieringen. En repatriering er en administrativ beslutning, som afhænger af en vurdering af, om den pågældende er i stand til at løse sin opgave i missionsområdet. Hommels ønske om at gøre tjeneste ved det nationale støtteelement fandt vidnet ikke var en reel mulighed, idet der var tale om en potentiel alvorlig sag, hvori Hommel efter de daværende oplysninger havde en betydelig rolle. I vidnets tid som chef for HOK, det vil sige i de seneste 3 år, er det sket 4-5 gange, at en officer er repatrieret udover de tilfælde, hvor dette skyldtes helbredsmæssige forhold.

Der indkom ikke rapporter vedrørende behandling af tilbageholdte, som gav anledning til reaktion fra HOK, hverken før eller efter at rapporteringsreglerne blev skærpet i anledning af ministerens brev, som vidnet går ud fra havde forbindelse med de oplysninger, der var fremkommet om forholdene i Abu Ghraib-fængslet.

har forklaret, at han som forsvarschef har den fulde kommando over DANCON/IRAK. Foreholdt at ca. halvdelen af de militære tolke, som var udsendt i Irak måtte repatrieres, forklarer vidnet, at de operative krav nødvendiggjorde brug af tolke, og med den tid, der var til rådighed, var det nødvendigt at bruge de tolke, der kunne skaffes til veje. En tidligere bestående uddannelse af tolke i arabisk blev i sin tid stoppet, da der ikke længere var operativt brug for sådanne tolke, men vidnet har udstedt direktiver om genoptagelse af denne uddannelse. Da der imidlertid for alle sproguddannelser er tale om længerevarende uddannelser, var det ikke muligt på kort sigt at imødekomme efterspørgslen på sprogofficere i arabisk.

Forevist bilag 132, direktiv for uddannelse i krigens love, forklarer vidnet, at

baggrunden for at direktivet blev udfærdiget bl.a. var et mediepres vedrørende spørgsmålet om danske soldaters kendskab til krigens love i forbindelse med udsendelsen af styrker til Bosnien. Det er vidnets indtryk, at danske officerer og befalingsmænd og danske soldater i det hele taget på baggrund af deres uddannelse og det samfund, de er opvokset i, utvivlsomt vil holde sig disse regler for øje, og derfor straks melde om enhver form for inhuman behandling.

Forevist bilag 128, side 3, forsvarsministerens brev af 5. maj 2004, forklarer vidnet, at forsvarsministerens skrivelse medførte, at reglerne blev skærpet, også for så vidt angår tilbageholdte personer, der ikke blev overgivet til de britiske styrker, idet det var vidnets ønske, at reglerne skulle gælde rapportering vedrørende alle tilbageholdte.

Foreholdt tiltalte Hommels forklaring, retsbogen side 35-36, forklarer vidnet, at forsvarsministerens skrivelse efter vidnets opfattelse ikke er til hinder for at dansk personel foretager udspørgninger i Irak.

har forklaret, at han deltog på hold 3 som presse- og informationsofficer. Han har ikke været i detentionsområdet i forbindelse med udspørgninger eller mens der var tilbageholdte i området.

Forevist bilag 138, sidste 2 sider, en notits benævnt "Beredskab afhøring", bekræfter vidnet at have udarbejdet denne. Baggrunden var en henvendelse fra major Jan Brinck, som var presseofficer ved HOK. Han oplyste overfor vidnet, at der verserede nogle rygter om dårlig behandling af tilbageholdte, og at der var risiko for, at nogen kunne gå til pressen. Han bad derfor vidnet om diskret at udarbejde et presseberedskab, så man var klar over, hvad man skulle sige til pressen. Vidnet talte i den forbindelse med Hommel og Borgkvist, men notitsen er tillige baseret på oberst Flach udtalelser på et morgenmøde, der fandt sted efter at spejderne havde klaget. Flach gav her udtryk for, at spejderne på grund af deres uerfarenhed havde været for fintfølelse, og nævnte bl.a., at tårnet fremover skulle bemannes af personel fra staben. LTT nederst på side 1, betyder "lines to take", det vil sige forslag til udtalelser i tilfælde af, at man blev kontaktet af pressen. Omtalen af overskriften "Tortur dagligdag hos de danske soldater i Irak" var vidnets egen ide om en mulig overskrift, bl.a. baseret på hans egen baggrund som journalist. Vidnet husker ikke præcist, hvem den omtalte kvindelige tolk var, men havde muligvis fået oplyst, at det var Nadia. De synspunkter, der gives udtryk for i de foreslåede udtalelser, er vidnets konklusion på baggrund af de samtaler, han havde med bl.a. Hommel og Borgkvist. Citatet vedrørende den militærjuridiske rådgiver er således baseret på vidnets samtale med Borgkvist. Efter udarbejdelsen af notatet blev det sendt til HOK, og vidnet hørte ikke mere herfra. Han udleverede en kopi af notitsen til Hommel umiddel-

bart efter, at den var lavet. Efter at Hommel var hjemsendt viste han også notitsen til oberstløjtnant P.E. Andersen, der var fungerende chef, og han erklærede sig enig i konklusionerne.

har forklaret, at han er tidligere oberst og senest chef for Prinsens Livregiment i de seneste 10 år. Han har medvirket til uddannelse af internationale styrker blandt andet til Kosovo og Irak. Det er hans erfaring, at det er nødvendigt med en forudgående målrettet uddannelse af sådanne styrker. Man kan således ikke tage en given enhed og blot uden videre sende den af sted til en international opgave. Det er også vigtigt, at de enkelte officerer har en relevant uddannelse. En officer, der skal være chef for en efterretningssektion, bør således have en efterretningsmæssig uddannelse, ligesom en sprog- eller afhøringsofficer, som er uddannet i firserne, efter vidnets opfattelse har et stort behov for efteruddannelse, hvis den pågældende skal fungere som afhøringsofficer, idet uddannelsen tilbage i tiden ikke er den uddannelse, som er nødvendig i dag. Uddannelsen var tidligere målrettet til den "kolde krig", og den krigssituation, der i den forbindelse kunne forudses. Vidnet har selv forrettet tjeneste på Cypern og i Eksjugoslavien og har tillige ofte besøgt de enheder i udlandet, som han havde haft uddannelsesansvar for. Det er hans erfaring at man, når man opholder sig i Danmark, ikke helt forstår den stress, som udsendte soldater har været udsat for f.eks. i Kosovo og Irak. Selv under et kort besøg opnår man ikke forståelse herfor. I begyndelsen af 90'erne var vidnet chef for Forsvarets Vel færds- og Rekrutteringstjeneste og var herunder med til at oprette uddannelsen af sprogofficerer i arabisk, idet man forudså, at der i fremtiden kunne blive brug for sådanne. Efter at man havde fået uddannet 20 sprogofficerer blev det besluttet at afbryde denne uddannelse, hvilket vidnet var personligt uenig i. Det var således en selvskabt plage, at man i Irak ikke havde veludannede militære tolke til rådighed. At sætte en kvindelig officer til at udspørge irakiske mænd kan give problemer på grund af kulturforskellene, men vidnet har ikke skullet tage stilling til dette spørgsmål, og kan ikke udelukke, at der kunne foreligge gode grunde til at træffe dette valg. Vidnet frarådede i anden sammenhæng, at en kvindelig officer blev næstkommanderende i CIMIC-house, idet man har en forpligtelse til at tage hensyn til det land, hvori man er gæst, og herved undgå at fornærme de mennesker, som man nu skal hjælpe, uanset om det så sker på bekostning af de danske regler om ligestilling. Vidnet har haft Annemette Hommel som officer i Prinsens Livregiment. Hun var altid meget korrekt, grænsende til at være irriterende korrekt. Vidnet har ikke mødt nogen officer, som i den grad altid ønskede at optræde korrekt. Såfremt vidnet havde været chef for DANCON/IRAK ville han nok have været til stede ved den første udspørgning af tilbageholdte, men det må afhænge af den konkrete situation, og herunder om man som chef har fuld tillid til den, der foretog udspørgningen. Danske enheder, der sendes udenlands tilknyttes altid militærpoliti og vidnet har særdeles gode

erfaringer med militærpolitiet, hvis personel udvælges blandt de bedste af de bedste værnepligtige.

har forklaret, at han er pensioneret oberstløjtnant. Han begyndte i forsvaret i 1964 og gjorde tjeneste frem til august 2004 afbrudt af 3½ års tjeneste i FN's vagtstyrke i Irak samt en orlovsperiode på 3 år, hvor han boede i Libanon. Han er på 10. år gift med en libanesisk kvinde, der er sunnimuslim, og har fortsat tæt tilknytning til Mellemøsten, herunder via venner i bl.a. Bagdad. Han har tillige været udsendt i FN-styrker på Cypem, og i Indien og Pakistan. Han var ansvarlig for uddannelsen af de baltiske styrker, der indgik i danske enheder både i Bosnien og i Irak. Det er vidnets opfattelse, at danske styrker, der udsendes til sådanne områder er underlagt stress, bl.a. fordi danske styrker er uddannet til at kæmpe mod en konventionel modstander, hvilket ikke er tilfældet i f.eks. Irak. Der er en verden til forskel på de to situationer og den missionsorienterede uddannelse, som går forud for udsendelsen til Irak, er efter vidnets opfattelse ikke tilstrækkelig til at forberede soldaterne på denne opgave, som er helt anderledes end hvad de er uddannet til. Under tjenesten i FN's vagtstyrke forhandlede vidnet ofte med irakiske ledere og fik herved et indgående kendskab til, hvorledes de pågældende personer tænkte og handlede. Størstedelen af irakerne er glade for, at Saddam-styret blev afskaffet, men er samtidig kede af, at der er fremmede tropper i landet. Under møder med de irakiske ledere sad man ofte på gulvet, med mindre mødet foregik på et regeringskontor. Det er helt almindeligt, at irakere sidder i en lav hugsiddende stilling, hvor de hviler på hælene. En stilling, der for danskere er svær at sidde i i ret lang tid. Ud fra vidnets erfaring er der ingen tvivl om, at irakiske mænd generelt vil finde det nedværdigende at blive udspurgt af en kvinde, og det er utroligt vigtigt, at den, der udspørger i et så fremmed miljø, har helt klare retningslinier herfor, og at der føres kontrol med hvad der foregår. Det er tillige væsentligt at den tolk, der medvirker, er inde i situationen og forstår, hvad der foregår og herunder har forståelse for de roller, der spilles i den forbindelse. Vidnet ville ikke give en sådan opgave til en tolk, der kun havde gennemgået en kort militær uddannelse. Der findes mange fraktioner eller militser i Irak som til stadighed er i kamp mod hinanden, og det er helt normalt, at der findes våben i irakiske hjem. Det behøver ikke at betyde, at de pågældende beboere er militansmedlemmer eller kriminelle. Det må derfor afhænge af den konkrete situation, hvilken status sådanne personer har.

Forevist bilag 128, side 3, forsvarsministerens brev af 5. maj 2004, forklarer vidnet, at han kender forsvarsministeren personligt og har drøftet disse spørgsmål med ham. Skrivelsen viser, at ministeren tillagde det stor vigtighed at blive underrettet om ethvert tilfælde af overlast mod tilbageholdte. Efter vidnets opfattelse burde alt personel i Irak have været underrettet om skrivelsens indhold. Havde han været chef for styrken i Irak ville han have

været til stede første gang, der skulle ske udspørgning af tilbageholdte. Vidnet har i forskellige relationer samarbejdet med militærpolitiet, bl.a. i forbindelse med uddannelse i oprettelsen af afhøringscenter, og det er hans indtryk, at militærpolitiet i Irak har ageret i overensstemmelse med den uddannelse, som de har modtaget, herunder også deltagelse i POWEX-øvelser, hvorunder militærpolitiet blev uddannet i at behandle krigsfanger. Vidnet har på intet tidspunkt hørt, at den behandling af fanger, som militærpolitiet foretog i den forbindelse, skulle være i strid med Genèvekonventionen.

har forklaret, at har været linieofficer siden 1979. Han er i dag stabschef og næstkommanderende for Danske Division, der står for stort set al uddannelse i hæren. Han var udsendt i Bosnien fra februar til oktober 1994 og deltog derunder i kamphandlinger i tre tilfælde. Han har tillige været på kortere missioner i en lang række lande. Tjeneste i et missionsområde er forbundet med stress, dels fordi man er i et uvant område, dels fordi man er bange for egen sikkerhed. Hvis man udsættes for alvorlig stress i længere tid giver det symptomer startende med hovedpine, svigtende hukommelse og efterhånden uhensigtsmæssig adfærd, indtil man til sidst populært sagt "går i sort". Vidnet har set soldater i samtlige disse faser. Danske officerer er bredt uddannet og i stand til at klare sig i uforudsete situationer, idet man dér netop kan falde tilbage på det, man har lært i basisuddannelsen. Det kan derfor være forsvarligt at sende reserveofficerer på udenlandske missioner uden supplerende uddannelse, men kun for så vidt angår visse funktioner. Jo mere kompliceret funktion man skal bestride, jo større er behovet for supplerende uddannelse, og dette gælder navnlig logistik- og efterretningsfunktioner. Navnlig i Irak må det være umuligt at varetage posten som efterretningsofficer uden forudgående uddannelse. Vidnet har tidligere deltaget i POWEX-øvelser og blev herunder udsat for fysisk overlast, der bl.a. havde til følge, at hans hænder var opsvulmede i flere uger. Han troede dengang, at den behandling han blev udsat for var i overensstemmelse med Genèvekonventionen. Fraværet af retningslinier for udspørgning af tilbageholdte i Irak skyldes formentlig, at man blev overrasket over overhovedet at skulle foretage udspørgninger, idet dette ikke havde været tilfældet i forbindelse med andre udenlandske missioner. Mens vidnet var chef for 1. brigade håbede man, at denne enhed som den første skulle til Irak, og han begyndte derfor at sætte sig ind i den lokale kultur, idet det er afgørende at kende de lokale regler, hvis man vil begå sig. Som eksempel herpå kan nævnes en situation, hvor danske styrker opløste en demonstration ved at skubbe til irakiske kvinder med åbne hænder. Det blev af den lokale sheik opfattet som en grov forulempelse, der i gentagelsestilfælde kunne medføre blodhævn. Sheikens råd var, at man i stedet kunne have sparket eller slået kvinderne med stokke. Ifølge den irakiske kultur er kvinder ikke velsete i det offentlige rum, og der er derfor ikke tvivl om, at en irakisk mans, der afhøres af en kvindelig officer, vil føle sig dybt ydmyget. Vidnet ville være meget ked af

kun at skulle benytte civile tolke, dels fordi man ikke kan være sikker på, at de taler sandt, hvis ikke man har mulighed for at kontrollere tolkningen, dels fordi der i hæren anvendes mange fagudtryk, herunder dagligdags ord men med en helt anden betydning, hvilket man ikke forstår uden en militær uddannelse.

Forevist bilag 128, side 3, forsvarsministerens skrivelse af 4. maj 2004, forklarer vidnet, at han anser brevet som en ordre til at udstede nærmere retningslinier. Han ville som chef have gennemgået skrivelsen på et stabsmøde og bedt sin operationsofficer om at udmønte kravet om skærpet tilsyn i nærmere retningslinier. Som chef er det et led i chefvirket at være der, hvor den hårdeste opgave er. Han ville derfor have været til stede ved den første udspørgning af tilbageholdte, med mindre der var en alvorligere opgave andetsteds. Formålet hermed ville være at sikre, at udspørgningen foregik korrekt. Vidnet er bekendt med, at man forud for udsendelsen af DAN-CON/IRAK overvejede hvilken status civile irakere ville have i forskellige relationer. Man spurgte i den forbindelse danske militærjurister, som ikke havde et klart svar på spørgsmålet. En af vidnets kolleger fik oplyst, at de polske militærjurister fandt, at Genèvekonventionerne kun fandt anvendelse mellem krigsførende stater, og at tilbageholdte i Irak derfor havde status som almindelige kriminelle.

Forevist bilag 39, side 2, punkt 5d, og bilag 40, side 1, punkt 3, bilag 145a, håndbog i A-tjeneste, punkt C.04 samt et uddrag af en engelsk bog om krigens love, forklarer vidnet, at han er bekendt med disse regler, men at f.eks. punkt C.04, jo skal fortolkes. F.eks. ville en irakisk mand opfatte det som åndelig tortur at blive afhørt af en kvinde.

har forklaret, at hun påbegyndte sprogofficersuddannelsen i oktober 1985 sammen med Annemette Hommel. Efter uddannelsens afslutning blev hun udnævnt til premierløjtnant og blev efterfølgende kontraktansat reserveofficer. Siden sin ansættelse i Udenrigsministeriet i 1997 har vidnet ikke forrettet tjeneste af betydning i forsvaret.

Forevist bilag 137, undervisningsmateriale vedrørende sprogofficersuddannelsen, forklarer vidnet, at det svarer til det undervisningsmateriale, som hun blev undervist efter.

Forevist nævnte bilag, side 66, vedrørende afhøringsmetoder, forklarer vidnet, at man lærte, at det i forbindelse med afhøring af krigsfanger var vigtigt, at få initiativet under afhøringen og bevare det for at nå målet, som var at skaffe flest mulige oplysninger. Det forventedes, at eleverne beherskede forskellige afhøringsmetoder, og at de kunne afpasse disse efter krigsfan-

gens rang, alder, personlighed m.v. Det er på forhånd vigtigt at gøre sig klart hvilke oplysninger den konkrete fange formodes at sidde inde med, og det er også vigtigt under afhøringen at kunne aflæse den pågældendes kropssprog. I den forbindelse terpede man remser med spørgsmål, som var afpasset efter om fangen f.eks. var menig eller general. Udover at stille disse relevante spørgsmål under afhøringen skulle man samtidig have i tankerne, hvilken afhøringsmetode der konkret var den bedst egnede, ligesom man selvfølgelig skulle afpasse afhøringen efter de svar, som man nåede undervejs.

Forevist samme bilag side 67 øverst vedrørende "Den dominerende (oprindeligt benævnt "tyranniske") optræden" og oplyst, at der i det oprindelige materiale var anført, at afhøreren også kunne fornærme krigsfangen, forklarer vidnet, at man lærte, at man gerne måtte råbe op og skælde fangen ud. Man måtte også gerne fornærme fangen, vel at mærke hvis det var et relevant led i det overordnede formål, der som nævnt var at få flest mulige oplysninger ud af den pågældende. Man lærte således ikke at fornærme eller skælde ud, blot for at gøre dette, men formålet var at opnå en psykologisk overlegenhed i afhøringsituationen. I forbindelse med den grundige optagelsesprocedure blev man bl.a. vurderet af en psykolog og vidnet går ud fra, at ansøger, der havde sadistiske tendenser eller lignende, blev sorteret fra allerede dér. Vidnet har deltaget i flere såkaldte fortsættelseskurser men erindrer ikke, at den omtalte rettelse blev omtalt under disse kurser. Var hun blevet indkaldt for nylig, ville hun derfor have lagt til grund, at det fortsat var tilladt at fornærme under en afhøring. Hun er heller ikke klar over, at man nu anser den uddannelse hun gennemgik for forældet, men er dog klar over, at synet på uddannelsen har ændret sig gennem tiden. Hun erindrer ikke, at man under uddannelsen kom ind på spørgsmålet om udspørgning af civilbefolkningen. En sådan situation lå ikke i kortene på daværende tidspunkt, hvor Sovjetunionen fortsat var den potentielle fjende. Skulle vidnet have foretaget udspørgninger af de personer, som Annemette Hommel har udspurgt, ville hun i mangel af anden ordre sandsynligvis have anvendt de afhøringssteknikker, som fremgår af undervisningsmaterialet, og ville have anset det for at ligge inden for de lovlige rammer. Vidnet ville således ikke have fundet det forkert at placere den tilbageholdte på gulvet og selv stå op under udspørgningen, idet det er led i en hel banal teknik med det formål at skaffe sig herredømmet over situationen. Under uddannelsen blev man indført i den 3. Genèvekonvention, som man tillige fik udleveret, og det blev betonet, at konventionen skulle overholdes til punkt og prikke.

Foreholdt at artikel 13 i konventionen indeholder et forbud mod fornærmelser, forklarer vidnet, at hun ikke husker, om man gik i detaljer med hensyn til, hvor grænsen for graden af fornærmelser gik. Man lærte at bruge sin sunde fornuft, og grænsen gik i hvert fald ved fornærmelser, der havde ka-

rakter af åndelig tortur. Vidnet kender Annemette Hommel fra sprogofficersuddannelsen og har i de senere år været kollega til hende i Udenrigsministeriet. Hun er utrolig retlinet, grænsende til det irriterende, og det er vidnets opfattelse, at hun altid har for øje at behandle andre mennesker ordentligt.

har forklaret, at han er generalmajor og chef for Forsvarsakademiet, som er en værnssfælles myndighed under forsvarschefen på linie med Hærens Operative Kommando. Forsvarsakademiet varetager primært uddannelse, men yder også rådgivning, herunder rådgivning til udsendte styrker. Vidnet begyndte selv sin militærkarriere som sprogofficer i russisk i begyndelsen af 1970'erne. Den uddannelse som sprogofficer og afhøringsofficer, som Annemette Hommel har gennemgået, må i dag betegnes som forældet. Vidnet tror ikke, at de tidligere uddannede sprogofficerer er blevet gjort bekendt med denne opfattelse.

Forevist bilag 140, skrivelse af 29. april 2005 fra major Gjerstad om afhøringsstjeneste m.v., side 2, nederst, forklarer vidnet, at det er korrekt at der ikke er uddannet afhøringspersonel siden 1998.

Der skete et paradigmeskift i sommeren 2003, hvor en dansk delegation gennemgik briternes procedurer, hvilket førte til en snævrere fortolkning af Genèvekonventionens regler. Populært sagt måtte man slet ingen ting mere. Orientering om denne praksisændring blev alene givet til deltagerne i POWEX-øvelsen 2003. Annemette Hommel har således ikke haft kendskab til denne praksisændring, og efter vidnets opfattelse er der ikke udvist rettidig omhu i denne sammenhæng. Efter paradigmeskiftet kan en afhøringsofficer, som har været benyttet i POWEX-sammenhæng, ikke anvendes til "skarpe" afhøringer. Forud for udsendelsen af danske styrker til Irak forudså man ikke, at der kunne forekomme udspørgninger af civile. Havde dette været tilfældet, ville man have overvejet spørgsmålet nærmere og herunder have taget stilling til, hvem der i givet fald kunne foretage sådanne udspørgninger. Genèvekonventionerne indeholder bestemmelser, som er uomtvistelige og ikke genstand for fortolkning, samt andre bestemmelser, der ligger i en gråzone, hvor fortolkning i et vist omfang er mulig, men denne gråzone er blevet mindre efter det omtalte paradigmeskift.

Forevist bilag 140, side 6, punkt 9, om fortolkning af de mere vage bestemmelser i III. Genèvekonvention, forklarer vidnet, at Forsvarsakademiet fuldt ud kan stå inde for disse betragtninger. Det er stedse blevet understreget i forbindelse med al afhøringsuddannelse, at konventionerne skal overholdes. Vidnet deler Bornholt Andersens opfattelse af tolkesituationen, idet man måtte anvende de forhåndenværende tolke eller helt undvære tolke. Denne situation skyldtes, at uddannelsen af

sprogofficerer i arabisk, som blev påbegyndt i midten af 1990'erne på grundlag af en formodning om, at danske styrker kunne blive indsat i FN's styrke i Vestsahara, blev afbrudt efter uddannelsen af det første hold, idet den omtalte udsendelse ikke blev gennemført, og fordi man på daværende tidspunkt ikke kunne forudse, at der kunne blive tale om at sende danske styrker til andre arabisktalende lande. Distinktionen mellem udspørgen og feltmæssig afhøring er efter vidnets opfattelse udtryk for lidt ordkløveri. Der er ikke den store forskel, idet det er de samme metoder, der anvendes, og de samme principper, der skal overholdes.

Foreholdt at det undervisningsmateriale, som Hommel blev undervist efter, efterfølgende er ændret, idet man tidligere gerne måtte fornærme en fange, men at ordet "fornærme" siden er "lakket ud", forklarer vidnet, at han ikke er bekendt med, om de tidligere elever er underrettet om denne ændring.

Forevist bilag 139, side 9 ff., en mailkorrespondance mellem ansatte på Forsvarsakademiet og styrkerne i Irak, forklarer vidnet, at korrespondancen er et - om end lidt usædvanligt - udtryk for den rådgivning som akademiet yder.

2. Forklaringer vedrørende forhold 1- 3 (10. marts 2004):

Tiltalte Hommel har forklaret blandt andet, at hun den 9. marts 2004 havde haft en lang arbejdsdag. Kl. 21.30 var hun på vej i seng, da en overkonstabel meddelte, at der var tre mand på vej. Tiltalte troede først der var tale om nyt personel, men fik så oplyst, at der var tale om tre tilbageholdte, som var på vej til teltet. Tiltalte havde ikke tidligere beset udspørgningsområdet. Det havde der ikke været tid eller lejlighed til. Hun iførte sig uniform, men aftog distinktioner og navneskilt, hvilket er sædvanlig procedure. Militærpolitifolkene bærer aldrig navneskilt. Tiltalte medtog Laila som tolk. Hun var i gang med boksetræning, men da hun hørte at hun skulle medvirke under udspørgninger blev hun henrykt og jublede i en sådan grad, at tiltalte måtte lægge en dæmper på hende. Tiltalte forklarede hende, at det var en situation, der kunne virke ubehagelig, idet det var nødvendigt for tiltalte at påtvinge den tilbageholdte at svare på de stillede spørgsmål og ikke tale om alt muligt andet. Tiltalte kom til teltet 1-1½ time før de tilbageholdte, som ankom ved midnatstid. Detentionen var ved at blive klargjort af en håndfuld militærpolitifolk, hvoraf tiltalte kun kendte af navn. Hun ved ikke om MP-chefen, major Amdisen, var til stede. Tiltalte besøgte teltet, som indeholdt et par skriveborde og 3-4 stole, der lignede stole fra en skoleklasse. Forevist fotos fra afhøringsstellet bemærker tiltalte, at det ligner teltet, som det så ud den 9. marts 2004. Tiltalte mener, at der var en eller anden form for underlag i teltet, men husker ikke hvilken type. Hun talte kort med major Kolding, der oplyste at der i Al Qurnah var blevet oprettet et ulovligt checkpoint af folk fra OMS, en lokal milit. Det blev opfattet som en test af,

hvor langt man kunne gå overfor de danske styrker. En dansk patrulje havde forsøgt at opløse checkpointet, hvilket udløste en situation, der var så truende, at patruljen måtte trække sig tilbage. Et panserinfanterikompani blev sendt til byen og på OMS-kontoret fandt man tre personer, som man genkendte fra checkpointet. De var blevet tilbageholdt, og Kolding bad tiltalte forsøge at finde ud af, hvad de var i færd med, hvilken organisation de eventuelt tilhørte, og hvilken fare det udgjorde for bataljonen, alt sammen med henblik på at afklare, om de kunne løslades, overgives til brigaden eller eventuelt overgives til den lokale dommer, idet de bl.a. var mistænkt for at have krævet penge af de lokale for passage af checkpointet. Tiltalte drøftede ikke med Kolding, om de skulle behandles som krigsfanger, men tiltalte overvejede selv spørgsmålet og nåede frem til, at de indtil videre måtte behandles som krigsfanger. Det havde ikke den store betydning, idet de under alle omstændigheder skulle behandles efter gældende konventionsregler m.v., herunder også soldatens og førerens kort. Tiltalte overvejede på den ene side hensynet til, hvad der var militært nødvendigt, og på den anden side hensynet til at undgå krænkelser, og det var hende meget magtpåliggende at overholde samtlige humanitære regler. Den militærjuridiske rådgiver, Borgkvist, var også til stede ved teltet, men hun drøftede ikke situationen med ham, idet hun var meget koncentreret om at tænke den forestående situation igennem. Tiltalte har i 1991-1992 gennemført et kursus i bl.a. militær retspleje, og er også bekendt med de regler, der gælder for almindelige politiafhøringer. Sidstnævnte fandt hun dog ikke særligt relevante, idet hun brugte den "værktøjskasse", som forsvaret havde forsynet hende med. Hun har på et senere tidspunkt, muligvis den 12. april 2004 overværet, at seniorsergent Blankensteiner vejledte en tilbageholdt om dennes rettigheder, og hun gik ud fra, også den 9. marts 2004, at MP'erne i forbindelse med registrering af de tilbageholdte havde foretaget en tilsvarende vejledning, idet det var deres opgave. Det var også MP'ernes opgave at forestå bevogtningen af de tilbageholdte. Hun talte med

om at de tilbageholdte ikke skulle have mulighed for at kommunikere sammen mellem udspørgningerne. Hun bad også om, at de tilbageholdte blev ført ind i teltet på en måde, så de kunne mærke, at der var styr på tingene, bl.a. for at modvirke eventuelle flugtforsøg. Hun instruerede tillige MP'erne om, at de tilbageholdte inde i teltet skulle sidde på gulvet, således at MP'erne, når de kom ind i teltet med den pågældende, pegede på stedet, hvorefter den tilbageholdte typisk satte sig ned at sig selv. Det var de eneste instruktioner hun gav MP'erne. Hun har således ikke givet instruktioner om, at de tilbageholdte skulle anbringes i stressfremkaldende stillinger, eller om at de mellem afhøringerne ikke måtte bevæge sig eller få vand eller tæpper. Tiltalte vurderede ud fra bl.a. de papirer, som de tilbageholdte havde besiddet, hvem der skulle udspørges først. Hun var kun uden for teltet under korte pauser, og observerede ikke i den forbindelse noget forhold, som hun fandt at burde gribe ind overfor. MP'er-ne virkede

kompetente og havde styr på deres arbejde.

Tiltalte husker ikke, hvilke MP'ere, der overværede udspørgningerne den 10. marts 2004. Det var _____, nu _____, der stod for detentionsområdet, og det var hendes indtryk, at han var kompetent og havde overblik over situationen. Der var altid MP'ere til stede i teltet under udspørgningerne. Udspørgningerne begyndte ca. kl. 01.30 og varede til ca. kl. 06.00. De enkelte udspørgninger tog ca. ½ time, og indimellem var der pauser, hvor hun primært opholdt sig i teltet, hvorimod MP'erne var udenfor, idet de jo havde ført den udspurgte ud af teltet. Ca. kl. 06.00 kørte de ind for at spise morgenmad og tiltalte skrev sin rapport. Hun husker ikke, hvem der kørte hende ind til lejren. Ca. kl. 9 var hun tilbage i teltet for at gennemføre den sidste udspørgning. Da Blankensteiner enten den 12. april eller 9. juni 2004 vejledte en af de tilbageholdte om hans rettigheder, lod tiltalte ham tale ud, men bad ham derpå forlade teltet, da hun skulle i gang med udspørgningen. Flere af de udspurgte forstod en smule engelsk. De reagerede, når der blev sagt "down", men det var ikke hendes indtryk, at de kunne gennemføre en egentlig samtale på engelsk.

Oberst Flach, stabschefen og flere andre officerer var også til stede, da de tilbageholdte ankom, fordi det var første gang det fandt sted. Ingen af officererne gav tiltalte nogen instruktioner. Hun overvejede ikke at anmode nogen af dem eller nogen fra militærpolitiet om at være protokolfører. Hun bad Borgkvist om at forlade teltet, idet han ikke havde nogen praktisk funktion i teltet. Havde han foreslået at sidde i et hjørne af teltet, ville hun dog ikke have modsat sig dette, men han gik udenfor og opholdt sig derefter lige uden for teltet, idet de øvrige officerer var kørt tilbage til lejren. Tiltalte husker ikke nærmere, hvordan vejret var, men det var ikke koldt som herhjemme. Inden udspørgningerne gennemgik hun de tilbageholdtes effektposer sammen med tolken. Tiltalte brød sig ikke om den forestående opgave, idet hun gik ud fra, at de tilbageholdte ville være fjendtligt indstillet og måske tilmed ikke ville respektere hende som udspørger. Under alle omstændigheder ville de næppe være særligt villige til at udtale sig om eventuelle aktiviteter af fjendtlig karakter. Som nævnt afvejede tiltalte hensynet til på den ene side at opnå resultat af udspørgningen og på den anden side hensynet til at overholde konventionsreglerne, men der var ikke tale om, at hun overvejede at bøj konventionsreglerne. Den første tilbageholdte, betegnet Bravo 1, blev ført ind i teltet af militærpolitiet, der viste ham, hvor han skulle sidde, hvorpå han satte sig ned. Tiltalte ønskede, at de tilbageholdte skulle sidde på gulvet. Dette skyldtes til dels sikkerhedsmæssige hensyn, idet hverken tiltalte eller MP'erne var bevæbnede, og det er naturligvis sværere at indlede et angreb, hvis man sidder ned end hvis man står op. En anden årsag var, at tiltalte havde besluttet sig for at have fat i den lange ende og dominere samtalen, og da tiltalte ikke er særlig høj, ville det formål ikke kunne opnås, hvis hun

skulle se op på de tilbageholdte, der alle var højere end hende. Tiltalte fandt ikke, at formålet kunne opnås, hvis de tilbageholdte sad på en stol. Hertil kommer, at det er almindeligt i lokalområdet at sidde på gulvet også i pæne hjem. Det oplevede tiltalte under et besøg hos en sheiks søster, hvor tiltalte blev placeret på en sengekant, mens værtinden selv sad på gulvet. Tiltalte har også været på en politistation i Irak, hvor nogle af de tilstedeværende sad på stole, mens andre sad på gulvet. De tilbageholdte måtte sidde, som de selv ville. Det afgørende var, at de befandt sig på gulvet. Hun var således ligeglad med, om de sad i skrædderstilling eller en anden form for siddestilling. Hun tillod dog ikke, at de lagde sig ned og flød ud som de gamle romere, idet dette ville være udtryk for disrespekt over for hende. En af de tilbageholdte indtog denne stilling og derfor bad MP'erne ham rette sig op. Tiltalte ville være sikker på ikke at komme til at krænke eller ydmyge de tilbageholdte under udspørgningerne og havde derfor forinden spurgt Laila, hvilke udtryk der ville være fornærmende. Hun har selvfølgelig ikke fremsat tilsvarende spørgsmål, når hun i Udenrigsministeriets regi skulle tale med udlændinge, idet grunden til at hun gjorde det i denne situation var, at hun havde tænkt sig at bruge almindelig danske kraftudtryk under udspørgningerne. Det kunne være ord som "kraftedeme" eller "fand'me". Tiltalte var bekendt med, at ord som "svin" eller "hund" ville være krænkende at anvende over for irakere. Hun har derfor ikke brugt nogle af de udtryk, der er nævnt i anklageskriftet. Nogle af de tilbageholdte fortalte så mange røverhistorier, at tiltalte følte sig holdt for nar. Hun sagde derfor, at det godt kunne være, at tilbageholdte troede, at de, det vil sige danskerne, var nogle hundehoveder eller dumme svin, der åd hvad som helst, men disse udtryk var møntet på danskerne og ikke på de tilbageholdte eller andre irakere. Inden afrejsen til Irak deltog tiltalte i et såkaldt kulturkursus og bestræbte sig derfor også på at følge de lokale normer, bl.a. ved at beholde sin løsthængende jakke på, i modsætning til de mandlige kolleger, og ved at være kortklippet for ikke at fremhæve sit kvindelige udseende. Sent om natten skulle MP'erne føre Bravo 3 ind i teltet. På vej gennem døren gjorde han sig slap, og kom derved til at træde i sine bukser, som gled ned, således at man kunne se hans underbukser. Tiltalte sagde straks: "Stop, dette er ikke værdigt" og bad MP'erne bringe hans påklædning i orden. Tiltalte sagde ligeledes til Laila: "Dette skal du og jeg ikke se på", og begge vendte sig om indtil den tilbageholdtes beklædning var bragt i orden. Tiltalte ved ikke om MP'erne bemærkede, at bukserne gled ned, idet de var optagede af få ham bragt ind i teltet, men da tiltalte opdagede problemet, greb hun straks ind. I den forbindelse observerede hun ikke nogen latrinære problemer, og der var heller ikke tale om, at den pågældendes bukser stod åbne. Først om morgenen ca. kl. 8 tog hun ind til Camp Eden, hvor hun lavede en foreløbig rapport, som hun drøftede med Kolding. Hun fortalte ham, at det var helt anderledes at foretage disse udspørgninger end at afhøre i øvelsessammenhæng. Hun brød sig ikke om det og sagde til Kolding, at hun

håbende at han ikke kom med flere tilbageholdte. Kolding bad hende foretage yderligere udspørgning af de tilbageholdte, hvilket hun gjorde, hvorpå hun udfærdigede den endelige rapport vedrørende udspørgningerne. Hun talte også med oberst Flach om udspørgningerne, enten samme dag eller senere, hvorunder hun gennemgik udspørgningerne og resultatet heraf. Tiltalte havde intet med løsladelsen af de pågældende at gøre. Løsladelsen foregik som regel ved, at en efterretnings-officer talte med de pågældende inden løsladelsen bl.a. for at kunne drage fordel af den begunstigeelse, der lå i løsladelsen i forbindelse med eventuelle senere kontakter med de samme personer. Tiltalte havde ingen personlig holdning til, at de tilbageholdte blev løsladt. Hun havde løst sin opgave, og det var så op til andre at vurdere, hvad der videre skulle ske. Senere på dagen var tiltalte sammen med Kolding til et møde med spejderne. Kolding havde forinden oplyst, at de havde klaget, men han vidste ikke, hvad klagen vedrørte. Tiltalte havde ikke talt med spejderne forud for, at de fik til opgave at bevogte detentionsområdet, og ingen af spejderne havde været inde i teltet. Foreholdt sin forklaring til auditørkorpset, bilag 21, side 18 nederst, hvoraf det bl.a. fremgår, at Kolding forud for mødet havde oplyst, at spejderne var blevet forskrækket over det de havde observeret omkring fangerne, forklarer tiltalte, at det anførte ikke var noget hun vidste, før hun gik til mødet med spejderne. Major Kolding begyndte mødet med at orientere om den generelle situation i området, hvorpå han bad tiltalte berette om udspørgningerne. Udover tiltalte og Kolding var major Amstrup og 3-4 spejdere til stede. Klagen gik på, at de tilbageholdte havde manglet mad, vand og tæpper i detentionsområdet. Foreholdt samme bilag side 19, 3. afsnit, hvor det bl.a. er anført, at spejderne gav udtryk for, "at fangerne havde siddet i bestemte stressstillinger ude i detentionen" forklarer tiltalte, at hun ikke mener, at udtrykket "stressstillinger" blev anvendt under mødet, men det er rigtigt, at tiltalte anvendte dette udtryk under afhøringen som en samlet betegnelse. Tiltalte forklarede spejderne, at hun intet havde med bevogtningen at gøre. Hun prøvede også at forklare dem situationens alvor, men det virkede som om de ikke forstod dette. Dommeren i Al Qurnah havde samme dag fængslet 3 personer, der var mistænkt for at have dræbt en britisk soldat. Dette medførte trusler mod dommeren, og det var derfor, at den danske patrulje, som opdagede checkpointet, blev udsendt. Spejderne forstod alligevel ikke, at det var nødvendigt for MP'erne at sikre sig, at de tilbageholdte ikke talte sammen. Klagen var dog ikke særlig specifik, men gik mere på den måde MP'erne behandlede de tilbageholdte på. Der var ikke tale om, at tiltalte forklarede spejderne, at hun havde bedt MP'erne stresse de tilbageholdte. Hvis spejderne mener, at det er tilfældet, må det bero på en misforståelse. Hun forklarede alene, at det var nødvendigt at indtage en dominerende holdning for at undgå, at de tilbageholdte talte udenom. Major Kolding nævnte, at klagerne ville blive videregivet til militærpolitiets ledelse, men tiltalte følte, at spejderne projicerede deres opfattelse af, hvad der var sket

udenfor teltet ind i teltet. Spejderne havde kun været i Irak i ca. en måned, og det virkede på tiltalte som om de mentalt set stadig befandt sig i det fredelige Danmark. De fleste af spejderne, herunder major Amstrup, kunne dog godt følge tiltaltes forklaring om, hvorledes udspørgningerne måtte foregå. Der havde i øvrigt i begyndelsen af opholdet været et anspændt forhold mellem militærpolitiet og de øvrige enheder, bl.a. på grund af uenighed om, hvem der skulle foretage husundersøgelser. Det er usundt for hele styrkens indsats, når der er sådanne problemer, og derfor forsøgte Kolding at gyde olie på vandene. Kolding afsluttede mødet med at sige, at for at undgå yderligere intern splid og mytedannelse, skulle spejderne ikke gå rundt og snakke om deres iagttagelser. Et andet hensyn var at undgå at sagen eksploderede, hvis pressen fik kendskab til spejdernes kritik. Kolding nævnte også, at hvis det var rigtigt, at de tilbageholdte ikke havde fået vand og tæpper ville han sørge for, at det blev rettet. Tiltalte husker, at der var tæpper i detentionsområdet, og den vogn hun kørte til teltet med, indeholdt også en stabel tæpper. Sydtårnet, hvorfra der var udsigt over detentionsområdet, var altid bemannet sædvanligvis med folk fra panserinfanterikompagniet. Tiltalte ved dog ikke, om det også var tilfældet denne nat. Vagtordningen i tårnet blev senere ændret, således at det kun var erfarne soldater, der besatte denne vagt. Det skete for at undgå en ny tilsvarende situation, idet det var tiltaltes indtryk, at spejderne havde misforstået situationen, fordi de ikke havde modtaget nogen form for instruktion, inden de blev sat til vagttjeneste i detentionsområdet. Tiltalte havde senere flere samtaler med Kolding, hvorunder hun fortalte detaljeret om de omstændigheder, som udspørgningerne havde fundet sted under. De var enige om at foretage visse ændringer, herunder at der skulle deltage en skrivemand ved kommende udspørgninger, men ændringerne gik ikke på tiltaltes måde at foretage udspørgningerne på. Hun havde også flere samtaler med Borgkvist, som ikke havde nogen bemærkninger til hendes måde at udføre udspørgningerne på. Inden hun foretog den første udspørgning viste hun ham, at hun havde tænkt sig at sidde på kanten af skrivebordet med den tilbageholdte placeret på gulvet, og det havde han ingen bemærkninger til. Tiltalte var ikke i tvivl om, at hun overholdt reglerne, men talte alligevel med Borgkvist, fordi hun ville være 100 procent sikker på ikke at gøre noget forkert. Borgkvist gav et "juristsvar" i retning af, at man selvfølgelig gik hårdere til en hårdkogt kriminel, end hvis man afhører en ældre dame, der har rapset i Brugsen. Da Borgkvist havde opholdt sig udenfor teltet under udspørgningerne følte tiltalte sig herefter på sikker grund med hensyn til den fremgangsmåde, hun anvendte. Hun havde også drøftet denne med Flach, som heller ikke havde bemærkninger hertil. Forevist e-mail af 25. februar 2004 fra kaptajn Henrik Simonsen til major Kolding (sagens bilag 109) forklarer tiltalte, at Kolding videresendte mailen til hende, og at hun svarede som det fremgår af bilaget. Hendes bemærkninger om de gode manerer var ment som en morsomhed. Tiltalte kender ikke årsagen til Simonsens henvendelse, men den bestyrkede også hendes opfat-

telse af, at hun ikke gik for vidt i sine udsørgninger. Der var mange i lejren, der syntes at tiltaltes rolle som afhøringsofficer var spændende, hvilket medførte adskillige dumsmarte bemærkninger i retning af, om hun nød at svinge pisken eller lignende. Hun afviste disse bemærkninger, og forklarede de pågældende om det alvorlige i situationen, som man derfor ikke burde lave grin med. Så vidt tiltalte erindrer påbegyndte hun udsørgningerne den 10. marts ca. kl. 1 eller kl. 1.30, idet der var gået nogen tid med registrering af de tilbageholdte. Afhøringen af den tilbageholdte, betegnet Bravo 2, foregik efter samme retningslinier som for de øvrige.

Tiltalte har forklaret, at han blev indkaldt i januar 1994 og begyndte på MP-skolen i maj samme år. Han er uddannet bl.a. i krigsfangetjeneste og i retsplejeloven. I det civile liv er han fængselsfunktionær. Han har tidligere i 1999 - 2000 været udsendt til Kosovo. Han har deltaget i Irak på hold 2 og 3. Han har tidligere deltaget i to POWEX-øvelser som del af bevogtningspersonellet. Inden disse øvelser blev reglerne klargjort, herunder at reglerne ikke gjaldt udenfor øvelsessammenhængen. Det var således tilladt under øvelserne at anvende håndjern gennem længere tid og at anbringe krigsfangerne i stressende stillinger. De blev tillige udsat for kuldepåvirkninger, idet den ene øvelse foregik i november måned, men det skete under lægekontrol. Nægtelse af toiletadgang eller adgang til vand blev ikke brugt under de øvelser, som tiltalte deltog i. Tiltalte har i Irak foretaget afhøringer af irakere for eksempel i forbindelse med trafikuheld eller vedrørende almindelige kriminelle forhold. Sådanne afhøringer foregik enten på stedet eller i et telt ved hovedvagten. Man stod op eller sad ned afhængig af situationen. Tiltalte har også deltaget i undervisning af det irakiske politi. Nogle af eleverne havde tidligere været politifolk under Saddam Husseins styre. Der var derfor nogle ting, der skulle rettes op, og i den forbindelse brugte man danske standarder. Han har ikke direkte undervist irakere i krigens love eller menneskerettigheder, men man gjorde meget ud af spørgsmålet om korrekt opførsel med henblik på at sikre, at de pågældende kunne nyde respekt blandt lokalbefolkningen. På hold 2 blev det tiltaltes opgave at stå for detentionen på grund af hans erfaring som fængselsfunktionær. Han modtog ikke nærmere retningslinier fra sine overordnede udover det, der fremgik af SOI (Standard Operation Instructions) samt førerens og soldatens kort. På eget initiativ gik han i gang med at udarbejde nærmere retningslinier for behandling af fanger i detentionsområdet. Det var ikke noget hans chef bad ham om, men han viste retningslinierne til major Amdi-sen i februar 2004 for at få dem godkendt. Den nyeste udgave, som udgør sagens bilag 76, gav han også til major Borgkvist, som meldte tilbage, at indholdet var i overensstemmelse med reglerne. Retningslinierne blev rettet til løbende, og de 12 punkter, der fremgår af bilag 76, svarer med et par en-kele undtagelser til de regler, som tiltalte oprindeligt lavede. Der blev ikke ført en egentlig vagtliste i

detentionsområdet. På MP-stationen blev vagtli-sten ført på en tavle, men indholdet blev ikke gemt. De retningslinier, som tiltale havde lavet blev aldrig indføjet i SOI, men hans kolleger havde fri adgang til direktivet via databasen. Den i punkt 10 nævnte døgnrapport blev ikke altid skrevet, idet tanken var, at den skulle bruges i tilfælde, hvor lægen havde bedt om, at en fange på grund af sygdom krævede særlig overvågning. Generelt skete der det, når de tilbageholdte ankom, at tiltalte uanset hvor han var, blev kaldt til MP-stationen. Han sørgede derpå for at tilkalde læge og tolk samt vagtkommandøren, der skulle sørge for bevogtning. Tiltalte havde en kasse med relevante papirer, der sammen med tæpper og vand, blev lastet på et køretøj, hvorpå tiltalte kørte til detentionsområdet for at bringe det i orden. Han orienterede vagtkommandøren om, hvem der måtte være i tårnet og orienterede om, at der konstant skulle være lys i teltet, og lys fra tårnet på detentionsområdet. Sidstnævnte kunne dog slukkes kortvarigt, hvis det var nødvendigt af observationsgrunde. Tiltalte sikrede sig, at toiletforholdene var i orden, og at der var vand til stede. Når de tilbageholdte ankom, blev de først placeret uden for registreringsteltet i siddende stilling. De valgte som regel at sidde i hugsiddende stilling. De blev derpå ført enkeltvis ind i teltet til visitering og registrering. Tiltalte søgte i den forbindelse at sikre sig, at navnlig den opgivne fødselsdato var korrekt, hvilket ikke altid var tilfældet. Derpå blev pågældende lægeundersøgt. Lægens opgave var primært at undersøge, om vedkommende havde lidt overlast under pågribelsen, og om han var egnet til at opholde sig i detentionsområdet eller eventuelt skulle under nærmere lægebehandling. Tiltalte spurgte altid lægen om hvor meget vand, den pågældende havde brug for, hvilket tiltalte videregav til sin kollega. Derpå blev den tilbageholdte ført til en af de to fangegårde af to MP'ere og placeret med ansigtet mod væggen. Af sikkerhedsmæssige grunde fik han at vide, at han skulle kigge lige ind i væggen, indtil MP'erne havde forladt gården, men at han derefter måtte bevæge sig frit rundt. Denne procedure blev fulgt, dels for at sikre sig mod overgreb, dels for at undgå genkendelse. De tilbageholdte fik udpeget, hvor toilettet var placeret, og det samme gjaldt vandet, som de også kunne benytte til afvaskning før bøn. De fik to tæpper hver og blev vejledt om at sige til, hvis de havde behov for lægehjælp. De fik også at vide, at de ikke måtte tale sammen indbyrdes. Når de tilbageholdte skulle føres ind til udspørgeren skete det ved, at to MP'ere tog fat i pågældendes albue og håndled og førte ham ind i teltet. Det var for at hindre flugtforsøg, og man anvendte således ikke hverken håndjern eller "strips". Tiltalte befandt sig i lejren, da han den 9. marts 2004 fik oplyst, at der var tre tilbageholdte på vej. Tiltalte fulgtes med Hommel og Laila og bilen blev ført af Tiltalte sad under turen ovenpå tæpperne. Visitationen og registreringen gik planmæssigt som beskrevet og var færdig kort før kl. 01.00. Tiltalte og førte de tilbageholdte ind i fangegårdene. De blev med en let hånd på hver skulder ført ned i siddestilling med ansigtet mod væggen, og i øvrigt foregik det som tidligere

beskrevet. Tiltalte havde travlt med sit arbejde og bemærkede ikke, om der var andre til stede udover MP'erne og bevogtningsmandskabet. Tiltalte havde ikke med Hommel drøftet, hvordan udspørgningen skulle foregå, og havde heller ikke modtaget nogen instruktioner fra Hommel vedrørende bevogtningen i fangegården. Sidstnævnte var 100 procent hans ansvar. Hommel sagde dog, at hun gerne ville have, at de havde fat i fangerne, når de blev ført frem og tilbage, men det var i forvejen standardprocedure. Tiltalte og [redacted] havde vagt indtil kl. 02.00 og indtil da havde ingen officerer rettet henvendelse til tiltalte, heller ikke major Amstrup. Da den første fange blev ført ind i afhøringsstellet bad Hommel om, at han blev placeret ca. 2 meter fra hende. Hun havde ikke sagt, hvordan pågældende skulle sidde, og fangerne valgte selv, hvilken stilling de ville sidde i. Tiltalte og [redacted] blev stående et par meter bag den tilbageholdte. Skete det, at den tilbageholdte faldt sammen bad Hommel den pågældende via tolken om at rette sig op.

Tiltalte blev den 7. september 2004 afhørt af auditørkorpset. Først da han mødte op til afhøringen, blev han bekendt med sigtelsen for groft myndighedsmisbrug, hvilket overrumplede ham.

Foreholdt sin forklaring til auditøren, bilag 75, side 6-7, hvorefter tiltalte bl.a. skulle have forklaret, at Hommel dikterede fangerne til at sidde på tre forskellige måder, enten hugsiddende med armene hængende mellem benene og bagdelen helt nede ved hælene, på knæ på teltbunden med benene strakt bagud og med bagdelen hvilende på hælene eller på knæ med underbenene lige bagud og strakt ryg, således at lår og kroppen var i lige linie, bekræfter tiltalte, at have forklaret som anført. Han opfattede valget mellem de tre stillinger som en måde at undgå, at de tilbageholdte sad og flød ud. De tre tilbageholdte blev behandlet ens med hensyn til spørgsmålet om sid-destillinger. De indledende afhøringer gik hovedsagelig på at få verificeret oplysningerne om identitet, bl.a. på baggrund af de papirer, som tiltalte havde sikret i forbindelse med visitationen. Hommel har aldrig bedt hverken tiltalte eller [redacted] om at rette på en tilbageholdt, der faldt sammen i stillingen. Tiltalte var ikke i tvivl om, at det var i orden, at tilbageholdte sad i de nævnte stillinger, som også for de to førstes vedkommende blev anvendt i lokalområdet. Tiltalte har selv siddet på gulvet og undervist politifolk. Tiltalte husker ikke, hvor længe udspørgninger varede, men da han forlod stedet kl. 02.00 var der gennemført tre udspørgninger.

Foreholdt samme bilag, side 7, midt, hvorefter tiltalte skulle have forklaret, at han diskuterede med Hommel, om det var OK at lade fangerne sidde med strakt ryg på knæene, hvilket hun mente det var, hvorimod han var af den opfattelse, at det var på kanten af, hvad man kunne tillade sig, bekræfter tiltalte at have forklaret som anført. Det var hans egen personlige mening,

som han talte med Hommel om. Han husker ikke, hvad hun svarede. Spej- dernes kritik blev han først bekendt med under den første afhøring hos audi- tøren. Tiltalte drøftede ikke Hommels metoder med kollegerne. Nogle af disse gav udtryk for betænkelighed, men det skete alene på baggrund af ryg- ter, idet de ikke selv havde været til stede under udspørgningerne. Tiltalte har ikke hørt Hommel bruge de ukvemsord, der er nævnt i anklageskriftet. Hun talte højt, men der var ikke tale om, at hun råbte. I forbindelse med udspørgningerne den 9. juni 2004 var det også tiltalte, der foretog registre- ring og visitation. Den eneste ændring i forhold til første gang var, at det ikke længere var spejderne, der stod for bevogtningen på grund af deres kla- ge. Tiltalte forlod detentionsområdet umiddelbart efter registreringen og hørte først senere, at Nadia havde forladt en udspørgning. Tiltalte havde tidligere haft en episode med Nadia, hvor han opdagede, at hun småsnakke- de med nogle af fangerne. Han bad hende straks holde op, og spurgte hvad hun havde talt med fangerne om. Hun nægtede i første omgang at svare her- på, men da tiltalte atter spurgte hende besvarede hun spørgsmålet. Han ind- berettede hende til MP-officeren ved brigaden. I et andet tilfælde måtte man fjerne Nadia fra et område, hvor der blev foretaget husundersøgelser, idet hun piskede en stemning op vendt mod MP'erne og de øvrige danske styr- ker. På hold 2 blev Nadia brugt som tolk under en afhøring foretaget af bri- terne. Afhøringen foregik i en landrover. Det var en hård afhøring, hvorun- der der blev råbt så højt at vognen gyngede, ligesom der blev anvendt ud- tryk, som dem der er nævnt i anklageskriftet. Tiltalte stod i nærheden af landroveren under afhøringen.

Han begyndte at udarbejde regler for detentionsområdet, bl.a. fordi den op- rindelige detention blot bestod af et telt med pigtråd rundt om. Han foreslog den daværende MP-officer, Thygesen, at opbygge detentionsområdet, såle- des som det senere kom til at se ud; det vil sige med toiletadgang, adgang til vand og mulighed for at komme i skygge. På det sted, hvor Camp Eden blev anlagt havde der under Saddam Husseins styre været en kaserne. Når tiltalte underviste de irakiske politifolk blev det indskærpet, at de metoder, der hav- de været anvendt under Saddam Hussein ikke måtte anvendes.

Forevist uddrag af bilag 76, det af tiltalte udarbejdede "Direktiv for tilsyn af tilbageholdte og indsatte", forklarede tiltalte, at direktivets overordnede formål var at sikre de tilbageholdtes helbredsmæssige situation. Sammen med tiltalte ' demonstrerede tiltalte „ hvorledes de tilbageholdte blev anvist, at de skulle sætte sig ned, ligesom den knæsid- dende stilling (skrædderstilling) og stillingen på knæ med rank ryg (bedestil- lingen) blev vist. Fra den sidstnævnte stilling kunne de tilbageholdte overgå til skrædderstillingen, hvilket de ofte gjorde, idet det var frivilligt, hvilken stilling de ville sidde i.

Foreholdt bilag 75, side 6, nederst, hvorefter tiltalte skulle have forklaret, at Hommel dikterede via tolken, hvordan fangen skulle sætte sig på teltbunden, forklarer tiltalte, at der ikke var tale om, at Hommel overfor tiltalte dikterede noget, men at hun via tolken sagde direkte til den tilbageholdte, at han skulle sætte sig. Han har ikke hørt Hommel beordre fangerne til at indtage bestemte stillinger, idet de som sagt selv valgte, hvilken stilling de ville sidde i. Hommel har heller ikke beordret tiltalte til at fastholde tilbageholdte i stressende eller ubehagelige stillinger, ligesom hun ikke har givet ham ordrer vedrørende vand eller toiletadgang eller med hensyn til, om de tilbageholdte måtte få tæpper. Tiltalte har heller ikke foretaget sig noget af det beskrevne på eget initiativ. Indtil kl. 01 om natten var tiltalte beskæftiget med registrering. Under den resterende del af hans vagt bragte han de tilbageholdte ind og ud af teltet, og var således i teltet, bortset fra de få minutter, det tog at bringe de tilbageholdte frem og tilbage. Da tiltalte tiltrådte sin vagt instruerede han den spejdergruppe, der skulle holde vagt udenfor, om at deres opgave var dels at hindre flugtforsøg, dels at sikre Hommel, MP'erne og de tilbageholdte under eventuelle angreb udefra. En af de udspurgte så tiltalte igen den 9. juni 2004, hvor han på ny var tilbageholdt, og den 7. august 2004 så han ham optræde i TV, hvor han gav interview i OMS-huset i Al Qurnah. Sidst i indslaget så man ham begynde at klargøre våben og senere samme dag kom de danske styrker i bykamp i Al Qurnah, hvorunder milittsmedlemmer og civile blev såret. Tiltalte og de øvrige MP'ere havde tidligere haft lidt konflikter med spejderne, bl.a. fordi de beslaglagde våben hos de irakiske politifolk, som havde en særlig kollektiv våbentilladelse. MP'erne måtte flere gange tilbagelevere våben, som spejderne fejlagtigt havde beslaglagt, hvilket skabte konflikter i forhold til både det irakiske politi, men også indbyrdes mellem MP'erne og spejderne. Den 9. marts 2004 instruerede tiltalte på forhånd tolken Laila om den vejledning, som de tilbageholdte skulle have med hensyn til toilet- og drikkevandsadgang i detentionsområdet samt deres mulighed for lægetilsyn. I vejledningen skulle også indgå, at de ikke måtte kommunikere sammen og ikke holde øje med, hvad MP'erne foretog sig. Som nævnt skulle de tilbageholdte sidde ned og se ind i væggen, indtil MP'erne var ude af detentionsgården, men måtte derefter bevæge sig frit rundt. Nogle af de tilbageholdte blev imidlertid siddende, og tiltalte ved ikke, om det var af frygt. I maj 2004 foretog major Kolding en udspørgen, som tiltalte overværede. Major Kolding sad på en stol bag skrivebordet. Den tilbageholdte sad dels på gulvet, dels på en stol. Det sidste er tiltalte næsten overbevist om, idet han husker, at de først placerede ham på gulvet, men at han senere fik en stol at sidde på.

Foreholdt bilag 75, side 8, 3. afsnit, hvorefter tiltalte over for auditøren skulle have forklaret, at fangen sad på gulvet, bekræfter tiltalte at have forklaret som anført, men fastholder sin nuværende forklaring, idet den er udtryk for, hvorledes han erindreren situationen.

Foreholdt at en person har forklaret at have overværet en samtale mellem tiltalte og tiltalte Hommel ved den såkaldte vaske-fab, forklarer tiltalte, at samtalen fandt sted efter at Nadia havde forladt en afhøring, og efter at tiltalte tidligere havde orienteret Hommel om, at Nadia havde deltaget i den britiske afhøring. Under samtalen oplyste Hommel, at hun ikke i Camp Eden havde kunnet tilvejebringe oplysninger om den nævnte afhøring. Tiltalte tilbød via brigaden at forsøge at fremskaffe sådanne oplysninger. Der var ikke tale om, at tiltalte og Hommel drøftede omstændighederne i nærværende sag, og Hommel har ikke forsøgt at påvirke tiltaltes forklaring i denne sag. Tiltalte har ikke for så vidt angår anklageskriftets forhold 4 overværet, at militærpolitifolk har fastholdt tilbageholdte i bestemte stillinger. Han har heller ikke selv gjort dette, og har ikke hørt Hommel instruere nogen herom. Det samme gør sig gældende vedrørende forhold 5. Tiltalte og tiltalte

var sammen hele tiden den 9. og 10. marts 2004. Det vil sige både under registreringen, lægetilsynet og udspørgningerne. Udspørgningerne angik hovedsageligt de tilbageholdtes identitet og deres kendskab til den foreliggende situation. Fra kl. 01 - 02, hvor de blev afløst, førte tiltalte og alle de tre tilbageholdte ind til udspørgninger. Efter at have instrueret den nye spejdergruppe, der også tiltrådte vagt kl. 02, kørte tiltalte og til lejren, hvor tiltalte lavede papirarbejde og derpå gik i seng.

Foreholdt at tiltalte tidligere under sin forklaring har oplyst, at han overvejede om Hommels metoder overskred grænserne for det tilladelige forklarer tiltalte, at overvejelserne mandede ud i, at han ikke fandt, at dette var tilfældet. Den tilbageholdte havde selv indtaget den pågældende stilling. Hvis tiltalte havde fundet, at Hommel overskred grænserne ville han have stoppet udspørgningen og anholdt Hommel, som derpå ville være blevet ført til MP-stationen. Hverken den 10. marts 2004 eller på noget senere tidspunkt var der tale om, at tiltalte overvejede at gribe ind overfor Hommel. Hvis nogen af tiltaltes kolleger havde konstateret overtrædelser af reglerne, ville de givetvis have reageret på samme måde som beskrevet af tiltalte.

Tiltalte tilføjer, at civile irakere kunne søge våbentilladelse hos militærpolitiet. Af en eventuel tilladelse fremgik våbenets serienummer samt under hvilke omstændigheder det måtte bæres. I hjemmet måtte alle irakere have op til 2 håndvåben pr. husstand beregnet til selvforsvar.

Tiltalte har efter ordre fra oberst Flach deltaget i flere husundersøgelser med henblik på at finde våben. Fandt man flere end 2 håndvåben blev samtlige våben beslaglagt, således at 2 håndvåben pr. husstand senere blev genudleveret. Det var ulovligt for civile irakere at besidde lette maskingeværer, antipersonelminer og RPG-granater.

Tiltalte har forklaret, at han kan tiltræde tiltalte forklaring. Han har samme uddannelse og har også deltaget i en POWEX-øvelse som vagt. Han har tidligere været udsendt i Bosnien og Afghanistan. Den 9. marts 2004 deltog tiltalte i registreringen af de tilbageholdte og var til stede under lægetilsynet. Han er usikker på, om han og selv hentede og tilbageførte fangerne, men det mener han. Fangerne kunne frit bevæge sig rundt i detentionsgården. De eneste restriktioner bestod i, at de ikke måtte kommunikere indbyrdes, eller nedstirre MP'erne af hensyn til deres muligheder for at kunne udføre deres job blandt civilbefolkningen. Hvis en fange gjorde det alligevel, blev han via tolk befalet til at ophøre hermed. Tiltalte har ikke beordret fangerne til at indtage bestemte stillinger, og han har ikke hørt Hommel anvende skældsord eller ydmygende udtryk overfor fangerne.

Foreholdt sin forklaring til Auditørkorpset, bilag 54, side 7 nederst, hvorefter tiltalte skulle have forklaret, at Hommel brugte udtrykket "hund" over for fanger i en afhøring, bekræfter tiltalte at have forklaret som anført, men finder ikke, at udtrykket "hund" er særligt ydmygende i forhold til, hvad man ellers hører til daglig. Tiltalte har ikke modtaget instruktioner fra Hommel om, hvorledes fangerne skulle behandles. Han var i en indlæringsfase, idet han skulle overtage opgaver bl.a. vedrørende registrering, når denne var på orlov. I den forbindelse har tiltalte vejledt fangerne om deres rettigheder, herunder at de ikke havde pligt til at udtale sig, samt oplyst dem om baggrunden for anholdelsen. Tiltalte har aldrig set det direktiv, som tiltalte har udarbejdet. Det var sjældent, at der kom tilbageholdte, og derfor tog tiltalte måske for let på denne opgave set i bagklogskabens lys. Da de blev afløst ca. kl. 02 tog han og tilbage til lejren, hvor han gik i seng. Han husker ikke, hvem der afløste dem. Han har under sin MP-uddannelse modtaget undervisning i basal krigsfangetjeneste i form af to lektioner. Der var tale om pensum, men det var ikke på det tidspunkt særligt relevant, eftersom Danmark ikke havde taget krigsfanger siden 1864. Den 9. marts 2004 kom de til detentionsområdet omkring midnat. Registreringen og lægetilsyn varede typisk 25 - 30 minutter pr. fange. Derefter overværede tiltalte de indledende udspørgninger, som især drejede sig om at sikre sig, at oplysningerne om fangernes identitet og baggrund var korrekte. Tiltalte overværede at via tolk instruerede fangerne om forholdene i detentionsgården, og at de måtte bevæge sig frit omkring, således som tidligere beskrevet. Tiltalte har ikke undervist på politiskolen i Basra.

Tiltalte har forklaret, at han har samme uddannelse som Christensen og Bach. Han har medvirket i registrering og visitering under to POWEX-øvelser. Den 10. marts 2004 afløste han og og ca. kl. 02. De fik af at vide, at deres opgave navnlig bestod i at føre de tilbageholdte til og fra udspørgningerne. Tiltalte

husker ikke, hvor de tilbageholdte befandt sig, da han ankom. Han husker således ikke, om de sad og så ind i væggen i detentionsgården. Når de tilbageholdte blev ført ind i afhøringssteltet viste man dem ved et dask på skulderen og ordet "down", at de skulle sætte sig ned. Det skal nok passe, at en fange var ved at tabe bukserne, da han blev ført ind i teltet. Tiltalte opdagede, at fangens bukser var gledet ned omkring knæene og antager, at han er kommet til at træde i bukserne. Der var ikke tale om, at han gjorde modstand, mens de førte ham hen til teltet, og de havde i øvrigt godt fat i ham. Tiltalte husker ikke, om det var første gang den pågældende blev ført ind i teltet. Han husker heller ikke, om fangen lugtede. Tiltalte har på eget initiativ gennemlæst direktiv vedrørende behandling af tilbageholdte. Han har også undervist på den irakiske politiskole i "demokratisk politiarbejde", hvorunder menneskerettighederne blev gennemgået. Tiltalte har ikke modtaget ordre om eller på eget initiativ fastholdt fanger i stressende stillinger. Han har heller ikke fra Hommel modtaget ordre om, at de tilbageholdte skulle nægtes adgang til vand, toilet eller tæpper, og har heller ikke på eget initiativ nægtet de tilbageholdte dette. Tiltalte husker ikke, hvornår han og blev afløst. Tiltalte husker ikke så meget fra den 10. marts 2004, idet han den 21. april 2004 mistede 10 elever på politiskolen.

Tiltalte har forklaret, at han har samme uddannelse som de 3 øvrige tiltalte militærpolitifolk. Han har to gange deltaget som vagt under POWEX-øvelser. Den 10. marts 2004 ca. kl. 02 afløste han og og . Fangerne var da i detentionsgårdene. informerede dem om opgaven, som bestod i at føre fangerne til og fra afhøringssteltet. Tiltalte konstaterede, at der både var tæpper og vand i gårdene. Han husker dog ikke om fangerne benyttede sig heraf. Han husker ikke vejr-liget, men var selv iført ørkenuniform. Fangerne kunne frit vælge siddestilling, og han har ikke rettet på fanger, der faldt sammen. Han har heller ikke hørt Hommel bruge skældsord under udspørgningerne, ligesom han ikke i øvrigt overværede noget, der gav ham anledning til at gribe ind. Da de førte en af fangerne ind gled hans bukser ned til midt på låret. Tiltalte husker ikke, om nogen bad fangen trække bukserne op, men han fik i hvert fald bukserne på igen.

Foreholdt sin forklaring til Auditørkorpset, bilag 64, side 2, 2. store afsnit, hvorefter tiltalte bl.a. skulle have forklaret, at en fange ikke selv ville gå ind til afhøring, og at de havde fat i hver sin arm, da de nærmest bar ham ind i teltet, ligesom tiltalte kunne lugte, at fangen formentlig havde forrettet sin nødtørft i bukserne, bekræfter tiltalte, at have forklaret som anført. Der var dog ikke tale om, at de nærmest bar ham ind i teltet, men de havde fat i hver sin arm på ham. Det er rigtigt, at fangen lugtede, men hygiejneforholdene er anderledes i Irak, bl.a. har man ikke toiletpapir. Tiltalte registrerede først inde i teltet, at fangens bukser var gledet ned. Tiltalte så ikke direkte om

fangen havde "gjort" i bukserne, så hans formodning herom baserer sig alene på lugten. Tiltalte husker ikke, om han var til stede under udspørgningerne i april, men den 9. juni 2004 havde han orlov.

Foreholdt samme bilag, side 4, 2. afsnit, hvorefter tiltalte skulle have forklaret, at det formentlig var i april måned, at han for anden gang var vagt i fangelejren, bekræfter tiltalte at have forklaret sådan. Tiltalte var således på vagt under udspørgningerne i april, men der foregik intet usædvanligt. Tiltalte har ikke fastholdt fanger i stressende stillinger, eller nægtet dem vand, tæpper eller toiletadgang, og har heller ikke fået nogen ordre herom. Han har heller ikke overværet, at tiltalte Hommel har instrueret andre i at fastholde fanger i belastende stillinger.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har tidligere været udsendt i Kirgistan, hvor han i flere tilfælde foretog anholdelser. Den 9. marts 2004 blev vidnet sammen med sin kollega og tolken John sendt på MP-patrolje til Al Qurnah, hvor borgmesteren havde ladet 3 personer anholde. De traf imidlertid ikke dommeren, og kørte i stedet til fåremarkedet, hvor der var mange mennesker, deriblandt nogle personer, som havde oprettet en kontrolpost, hvor de krævede penge af de forbipasserende. Vidnet forlangte at se deres id-kort. Det var de ikke meget for, og da vidnet tog et af kortene opstod der straks en ophidset stemning. Folk stimlede sammen om dem og begyndte at råbe, og vidnet tilkaldte derfor en spejdergruppe. Efter denne var ankommet blev stemningen endnu værre, og der blev fremsat direkte trusler om at slå de danske soldater ihjel. Tolken blev meget bange, og trak sin pistol, som han holdt op i strakt arm, hvilket blot ophidsede mængden yderligere. Vidnet trak tolkens arm ned og talte via tolken med en person, der fremstod som lederen af gruppen. Han fremkom også med trusler, og vidnet fandt, at de var i konkret livsfare. Han trak derfor den danske styrke tilbage til CIMIC-house, hvor de tilkaldte en panserinfanterienhed, som afspærrede området. Senere genkendte vidnet de personer, der havde bemanded checkpointet, herunder den formodede leder, som sammen med to andre blev anholdt. Under transporten til detentionsområdet virkede fangerne meget nervøse, og der lugtede i bilen, som om en af dem havde gjort i bukserne. Vidnet ved dog ikke, om dette var tilfældet. Han deltog i registreringen af den første fange, men blev så sendt tilbage til lejren. Han har ikke observeret, at fangerne blev anbragt i stressstillinger. Efter ankomsten til detentionen blev de ført hen til teltet og kommanderet "down", hvorefter de selv satte sig ned. Fangerne var i civil og bar ikke mi-litskendetegn eller våben og fremtrådte således som civile.

har forklaret, at hun er født i Tyskland og flyttede til Danmark i 1990. Hun fik via sin veninde, Nadia, kendskab til at forsvaret søgte civile tolke. Da de begge læste til cand. negot. med arabisk som hovedfag,

var det en oplagt mulighed for praktiskarbejde ud over det sædvanlige. Vidnet indgav en ansøgning, blev sikkerhedsgodkendt og deltog herefter i et tolkekursus af en uges varighed. Bagefter gennemgik hun elementær soldateruddannelse i Vordingborg. Hun var meget engageret i uddannelsen, og var stolt af at blive antaget. Hun deltog også i et missionsorienteret kursus i Oksbøl, som fandt sted i en uge midt i januar 2004. Hun deltog bl.a. sammen med sprogofficerer og blev i Oksbøl også præsenteret for personalet fra S2, heriblandt Annemette Hommel, som skulle være hendes foresatte, og som hun i forvejen havde hørt godt omtalt. De kom til Irak den 10. februar 2004. Det var en stor omvæltning, og der var meget at sætte sig ind i. Vidnet undergav sig de gældende retningslinier. Det var hårdt, men hun gjorde som der blev sagt. Hun blev straks kastet ud i opgaverne, og tolkede i begyndelsen for englænderne. Hun modtog, så vidt hun husker, ikke nogen særlig instruktioner om, at hun skulle tolke i forbindelse med udspørgninger, og hun havde kun set detentionsområdet udefra i forbindelse med løbetræning. Den 9. marts 2004 blev hun kaldt ned til sektionen. Det kan godt passe, at hun boksetrænede på det tidspunkt. Hun skiftede til uniform og blev kørt til "Bastilien", hvor Hommel fortalte hende, at hun skulle være forberedt på, at Hommel ville råbe højt under udspørgningerne og herunder skælde fangerne ud. Hun bistod også MP'erne under registreringen. De tilbageholdte skulle ind i registreringsteltet en ad gangen. De skulle sidde på hug og se ind i teltvæggen, indtil de skulle tale med , som stod for registreringen. Det var ganske koldt bl.a. på grund af vinden, og vidnet frøs, selvom hun havde termojakke på under uniformen. Efter registrering og lægeundersøgelse blev de tilbageholdte anbragt i fangegårdene. Vidnet tolkede ikke for MP'erne i den forbindelse, idet der bare blev sagt "sit" til fangerne. Hun var ikke ved fangegården hele tiden og ved derfor ikke, hvad der blev sagt, men hun har ikke oversat nogen besked til fangerne om, hvor der var vand og toilet. I fangegården skulle de sidde på hug og se ind i væggen. I begyndelsen måtte de sidde som de ville, men da udspørgningerne gik i gang sagde Hommel, at de skulle sidde på bestemte måder, og at MP'erne skulle "ryste lidt i dem". Det var vidnets indtryk, at de skulle gøres "møre". Hommel sagde bl.a.: "Er han klar, eller skal han sidde derude lidt længere?". Vidnet var ikke i tvivl om, at de tilbageholdte skulle miste tidsfornemmelsen og blive usikre på, hvad der skulle ske med dem. Vidnet og de andre måtte således ikke have ure på. Da en MP'er begyndte at vejlede en tilbageholdt om rettigheder, smed Hommel MP'eren ud af teltet, men senere undskyldte hun overfor MP'eren, idet hun sagde, at det var en del af hendes metoder. I pauserne observerede Hommel fangerne. Hun fik i øvrigt at vide fra MP'erne, hvad der skete uden for teltet. Under udspørgningen skulle fangen sidde på knæ. I begyndelsen skulle han ikke sidde med ret ryg, men den skulle blive mere ret undervejs. Når fangerne blev ført ind i teltet skubbede MP'erne dem ned i siddestilling. De satte sig ikke frivilligt ned. Det var vidnets fornemmelse, at udspørgningerne

varede i længere tid, men det var svært at bedømme, når hun ikke havde ur på. De skulle alle sidde på knæ, og nogle fik lov at skifte stilling. Når de til sidst "knækkede" sammen opfattede vidnet det som et udslag af belastning eller stress. MP'erne "hejse-de" dem op igen. I begyndelsen af en udspørgning stod MP'erne lidt væk fra fangerne, men rykkede til sidst helt tæt på. Hommel sad på bordet ca. en halv meter fra den udspurgte. Før en af udspørgningerne spurgte Hommel, hvad der var det værste man kunne kalde en iraker. Vidnet svarede, at "hund" er meget nedværdigende, fordi hunde er urene dyr. Vidnet nævnte også seksuelle ærekrænkelser vedrørende søstre og mødre. Hun sagde der-imod ikke noget om kønsorganer, men også sådanne udtryk brugte Hommel, idet hun bl. a. kaldte fangerne "lort af en hund" og "mand uden penis". Vidnet oversatte disse udtryk, og fangerne reagerede, som en hvilken som helst mand ville have reageret. Vidnet distancerede sig fra situationen og betragtede sig selv som en "tolkemaskine". Hun protesterede ikke, idet hun gerne ville være sprogofficer, og derfor ikke kunne "melde fra". Fangernes tilstand blev dårligere i løbet af natten. De virkede udmattede og blev nærmest slæbt til og fra teltet, fordi de ingen kræfter havde til sidst. Det var ikke vidnets indtryk, at dette skyldtes modvilje mod at blive afhørt. Først ved dag gry fik fangerne tæpper. Når vidnet i løbet af natten så fangerne i fangegården, sad de og så ind i væggen. Hun så ikke, om de fik vand. Under udspørgningerne bad flere om vand, hvilket Hommel nægtede. Vidnet ved ikke, om Hommel havde nægtet dem at få vand i detentionsområdet. Vidnet tog først tilbage til lejren ved 6-7 tiden om morgenen. På et tidspunkt, hvor vidnet stod uden for teltet, blev en af fangerne slæbt hen til teltet, hvorved hans bukser gled ned, så man kunne se hans bagdel. Vidnet sagde intet; det var ikke hendes ansvar. Der var heller ikke andre, der sagde noget, og Hommel bad ikke vidnet vende sig om. Det var vidnets indtryk, at episoden passede godt ind i Hommels måde at afhøre på. Fangen trak selv bukserne op inde i teltet. Han havde også "gjort i bukserne". MP'erne talte om det, da fangerne blev kørt ud til hovedvagten efter udspørgningerne. Vidnet så da, at fangens bukser var meget beskidte, og han stank. Der kunne måske også være tale om sved. Bagefter spurgte Hommel, om det havde været hårdt, men vidnet sagde nej. Hun ville ikke lade Hommel vide, hvordan hun opfattede situationen, idet Hommel som chef skulle udtale sig om vidnets sprogofficersansøgning. Den eneste vidnet talte med var . . . som undskyldende forklarede, at sådan var deres arbejde. Hun talte heller ikke med Nadia, fordi hun skammede sig over den måde, som udspørgningerne var foregået på. På sektionkontoret gjorde Hommel grin med spejderne, som syntes det var gået for hårdt for sig. Hun kaldte dem "minisoldater" eller "små soldater" i betydningen, at de var nogle rollinger, der ikke vidste, hvad de skulle mene.

har forklaret, at han var gruppefører i spejdereskadronen, hvis primære opgave i krig er at rekognoscere fjendens

bevægelser. I Irak var den primære opgave dog patruljering, det vil sige en slags politiarbejde, hvorunder man bl.a. opretter checkpoints. Inden den 9. marts 2004 havde spejderne ikke været udsat for beskydning, stenkast eller lignende eller selv affyret skud. På et senere tidspunkt var vidnets gruppe i et enkelt tilfælde udsat for beskydning. Som gruppefører havde vidnet både førerens og soldatens kort, og var inden udsendelsen blevet undervist i krigens love, herunder Genèvekonventionen. På sergentskolen havde han også modtaget undervisning i den militære straffelov og retspleje. Under en rundvisning kort efter ankomsten så han detentionsområdet, der bl.a. bestod af 2 gårde omkranset af såkaldte Hesco Bastian-vægge. Han mener, at gårdene var helt tomme, det vil sige uden solsejl eller installationer af nogen art. Han vidste på forhånd, at spejderne kunne blive indsat som vagtstyrke ved detentionen, men havde ikke fået nærmere instruktioner herom. Den 9. marts 2004 anholdt vidnets gruppe en af de tilbageholdte, og ved ankomsten til detentionen fik gruppen ordre til at deltage i vagten fra ca. midnat og indtil om morgenen. Vidnet delte gruppens 6 mand op i 3 vagthold, og deltog selv i vagten fra ca. kl. 6 sammen med overkonstabel Lund. Da de kom derud, sad der en fange i hver gård. De sad på knæene og kiggede ind i væggen. De virkede meget trætte, og vidnet spurgte det forrige vagthold, hvad der var foregået. Spejderne oplyste, at de havde fået instruks om, at fangerne skulle sidde sådan. De måtte ikke bevæge sig rundt. Vidnet husker ikke, hvilket tøj fangerne havde på. De havde ikke tæpper til rådighed, og en af spejderne sagde, at den ene af fangerne var blevet frataget sit overtøj. Spejderne nævnte dog ikke, at de havde fået ordre om ikke at give fangerne tæpper. Det var koldt om natten, og vidnet havde selv meget overtøj på. Han husker ikke temperaturen, men det var dog ikke frostvejr. Vidnet var utilfreds med det han så og også utilfreds med, at man ikke havde fået oplyst, hvilken kategori fangerne tilhørte, herunder om de udgjorde en trussel mod koalitionsstyrkerne, eller om de var almindelige kriminelle. Mens vidnet talte med spejderne kom en af MP'erne hen og sagde, at det skulle vidnet ikke blande sig i. Det gik generelt på indholdet af samtalen med spejderne. Vidnet kender ikke MP'erenes navn. En spejder oplyste også, at en fange var "tiltet" omkring og var blevet tilset af lægen. Det er muligt, at vidnet først hørte dette senere på dagen. Efter vidnets vurdering var reglerne overtrådt, og han var utilfreds med, at hans spejdere ikke havde grebet ind. Der var imidlertid ikke tale om, at de brokkede sig over for vidnet. De orienterede ham blot, men vidnet kørte tilbage til lejren og orienterede sin chef, major Amstrup. Amstrups første reaktion var, at der ikke var sket noget usædvanligt. Sådan var det også foregået i Jugoslavien, og det skulle vidnet ikke tage sig af. Senere oplyste Amstrup dog, at han havde talt med oberst Flach, og Amstrup bad vidnet sørge for, at der kom mad og vand ud til fangerne. Da vidnet tiltrådte vagten kontrollerede han ikke, om der var vand i fangegårdene. Vidnet deltog i mødet den 10. marts 2004. Udover de 6 spejdere deltog Amstrup, Hommel og Kolding. MP'erne var ikke til stede. Spejdergruppen fortalte indledningsvis

hvad de havde observeret, hvorpå Kolding instruerede om, hvad der efter hans opfattelse var foregået, men vidnet husker ikke detaljerne heri, bortset fra at Kolding rundede af med at sige, at den eneste overtrædelse bestod i, at fangerne ikke havde fået vand.

Foreholdt afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 45, side 3, lige under midten, hvorefter vidnet til auditørkorpset skulle have forklaret blandt andet, at major Kolding "havde fortalt dem om fangerne og indirekte forklarede han, at fangerne lå inde med oplysninger, som var vigtige, og at det derfor havde været nødvendigt at bruge de midler, som man nu havde gjort", bekræfter vidnet, at have forklaret som anført. Der blev under mødet talt om stressstillinger, men vidnet husker ikke Koldings kommentar hertil. Man talte ikke om konkrete stressstillinger, men anvendte udtrykket mere generelt. Det blev dog ikke bestridt, at stressstillinger havde været anvendt, og Hommel forklarede, at stressstillinger bl.a. gør, at man på grund af ubehaget glemmer sine tidligere løgnehistorier, eller har sværere ved at finde på nye. Hun sagde også, at der ikke var sket andet, end hvad der foregår på POWEX, ligesom hun nævnte, at hun heller ikke syntes, at det var sjovt at se en voksen mand græde. Han husker ikke, om Hommel kommenterede spørgsmålet om vand. Mødets formål var at S2 ville have "styr" på spejderne, så de ikke løb over og ringede hjem, og de blev ved mødtes slutning pålagt tavshedspligt. Vidnet husker ikke, hvem der gjorde dette. Vidnet ved ikke, hvem der den pågældende nat bemandede sydtårnet.

Forevist bilag 11, en mail af 31. juli 2004 fra major Amstrup til oberst Flach, side 1, midt, forklarer vidnet, at det svarer til det han oplyste overfor Amstrup, bortset fra at vidnet ikke har kendskab til, at noget var anmeldt til TOC (Tactical Operations Center).

Foreholdt at Amstrup har beskrevet stresspositionen som på hug, forklarer vidnet, at han ikke husker, hvad han præcist sagde til Amstrup. Vidnet kendte de kvindelige tolke, men har ikke aftalt noget med dem om, hvad de skulle forklare under sagen.

Foreholdt bilag 45, side 2, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han af sine egne folk fik oplysninger om, at en af fangerne havde fået frataget sit overtøj, da han kom ind til lejren, at ingen af fangerne havde fået mad eller drikke, at ingen havde fået noget til at varme sig med, tæpper eller andet, at en fange havde "skidt i bukserne", og at en anden var besvimet eller faldet om, og at en læge havde været tilkaldt for at checke, om han var i live, forklarer vidnet, at han også mener, at han over for Amstrup nævnte, at en fange var blevet tilset af lægen, men det er muligt, at han som sagt først senere modtog denne oplysning. Spejderne havde flere konflikter med MP'erne. Under en natlig husundersøgelse, hvor der skulle anholdes nogle perso-

ner, bevægede MP'erne sig ind i de aftalte skudfelter. Der var dog meget stor forskel på MP'erne. Nogle var dygtige og nogle dårlige. Vidnet har gennemset en fotomappe med MP'ere, men kunne ikke positivt udpege de MP'ere der var til stede den 10. marts 2004.

Foreholdt bilag 45, side 6, 2. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at både Hommel og Kolding under mødet gav udtryk for, at det var en fejl, at fangerne ikke fik mad, vand eller tæpper, bekræfter vidnet at have forklaret som anført.

har forklaret, at han gjorde tjeneste på hold 3 i Søren Jørgensens gruppe. Han var hjemmefra undervist i soldatens kort. Den 10. marts 2004 deltog han i vagten i detentionsområdet fra omkring kl. 24. Det var relativt koldt, og vidnet havde både uniformsjakke og fragmentationsvest på.

Foreholdt at han ifølge afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 46, side 1, skulle have forklaret, at det var meget koldt og blæsende, forklarer vidnet, at han i dag ikke nærmere husker vejrliget. På grund af en misforståelse gik de først op i sydtårnet, som var bemandedet med personel fra stabs- og logistikkompaniet. De fik besked på, at de skulle ud i selve detentionsområdet, hvor kaptajn Hommel, den militærjuridiske rådgiver og 2-3 MP'ere var til stede. Der sad en fange i den ene fangegård og to i den anden. De var iført kjortler. MP'erne instruerede om, at fangerne skulle sidde ned i gårdene og ikke måtte tale sammen. De sad i knæsiddende stilling og så ind i væggen, og de skulle blive siddende sådan. Hvis de bevægede sig skulle de ved hjælp af fagter have at vide, at de skulle blive siddende. Nederst i hjørnet af gården var der er skur, men fangerne var ikke henne ved dette. Vidnet havde vagt sammen med konstabel Degnebolig. Vidnet holdt øje med den ene fange og Degnebolig med de to andre. Han fik at vide, at den fange, han holdt øje med, formentlig havde været med i baghold, men foreholdt samme bilag side 2, 4. afsnit, husker vidnet ikke at have fået at vide, at pågældende skulle have været hovedmanden. Fangen var urolig. Han kiggede rundt og gnubbede sig på armene. Vidnet antog, at det var fordi han frøs. Når han løftede sig op fra den knæsiddende stilling, beordrede vidnet ham til at sætte sig ned igen, som han havde fået ordre til. Da fangen skulle ind til afhøring tog MP'erne fat under armene på ham, løftede ham op, og måtte slæbe ham ind, formentlig fordi han havde svært ved at få gang i benene på grund af den stilling, han havde siddet i. Vidnet husker ikke, om fangen var til afhøring flere gange. Fangen fik ikke noget at drikke. Han var ikke på toilettet, men tisede i den siddende stilling, hvilket vidnet lod ham gøre uden at sige noget. Der var ikke tale om, at han tisede i bukserne. Vidnet opholdt sig dels i det fri og dels i køretøjet, som holdt med front mod de to gårde ud for skillevæggen, således at man kunne lyse ind i gårdene. Da

afhøringerne begyndte kom Borgkvist ud fra teltet og sad et stykke tid i bilen sammen med spejderne. Han spurgte blandt andet, om fangerne ikke skulle have nogen tæpper. Vidnet svarede, at det havde de ikke fået ordre om, og vidnet ville ikke gå ind i teltet og forstyrre afhøringen for at spørge, om fangerne skulle have tæpper. Han ved ikke, om Borgkvist gjorde mere ved spørgsmålet om tæp-perne. Borgkvist forlod området ca. kl. 01.30. Ved vagtskiftet ca. kl. 02, videregav vidnet de instruktioner, som han havde modtaget, til det nye vagt-hold. Om morgenen fortalte gruppefører Jørgensen, hvad der efterfølgende var sket, og vidnet deltog senere på dagen i mødet med S2. Mødet begyndte med, at major Kolding orienterede om, hvad der var foregået, herunder at formålet var at sikre de danske soldaters sikkerhed, og at det kunne virke voldsomt. Stresstillinger blev omtalt, men vidnet husker ikke af hvem.

Foreholdt bilag 46, side 7 midt, hvorefter vidnet bl. a. skulle have forklaret, at Hommel under mødet sagde, at de stresstillinger, som fangerne var blevet sat i, var en nødvendighed for at få dem til at tale, og at det var vigtigt at de fik oplysninger ud af dem, idet fangerne vidste noget om angreb mod de danske styrker, bekræfter vidnet at have forklaret som anført.

Vidnet forklarer videre, at instruktionen fra MP'erne gik ud på, at fangerne skulle sidde på en bestemt måde, og at de skulle kigge ind i væggen. MP'erne var kun udenfor teltet i forbindelse med, at de hentede og bragte fangerne. Da de to fanger i den samme gård begyndte at tale sammen, gav vidnet eller Degnebolig dem besked på at tie stille. Vidnet husker ikke, at nogle af vidnerne forsøgte at rejse sig, og hverken han eller Degnebolig var inde i gårdene. Vidnet husker ikke at have set nogen tæpper, men kan ikke udelukke, at der var tæpper i gårdene. Bagest var der et toiletaflukke.

Forevist fotomappe, foto 8, forklarer vidnet, at han ikke husker, om der var opsat solsejl den 10. marts 2004.

Forevist foto 2, forklarer vidnet, at han ikke ved, hvad skabet indeholdt den 10. marts 2004.

Foreholdt bilag 46, side 6, 2. afsnit, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at det var hans "klare opfattelse, at fangerne ikke skulle have hverken tæpper eller andet ud fra den ordre han fik af MP. Han husker ikke, om det direkte blev sagt, at fangerne ikke skulle have tæpper, men det var klart meningen", vedstår vidnet at have forklaret således. Vidnet har ikke indgivet nogen klage til TOC.

... har forklaret, at han er bekendt med soldatens kort. Den 10. marts var han på vagt sammen med Østergaard fra

ca. midnat. I detentionsområdet var Hommel, Borgkvist og tolken samt nogle MP'ere til stede. Der var tre fanger i fangegårdene. De to fanger i den ene gård skulle sidde i hver side af gården og måtte ikke bevæge sig rundt. De sad på knæene med bagdelen på hælene. Vidnet husker ikke, om de havde krydsede underben. Hvis de rejste sig bad vidnet dem sætte sig ned, enten ved fagter eller ved hjælp af arabiske gloser. Det var lidt køligt.

Foreholdt at han ifølge afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 47, side 2 nederst, skulle have forklaret, at der var en bidende kold vind, forklarer vidnet, at det godt kan passe. Der var ingen af fangerne, der bad om tæpper eller vand. Gårdene blev oplyst ved hjælp af deres køretøj, og da de på et tidspunkt sad i bilen for at få lidt varme, satte Borgkvist sig også ind i bilen. Han spurgte om fangerne ikke skulle have nogen tæpper. Vidnet husker ikke, hvad de svarede, men han gjorde ikke selv noget i den anledning. Hvis fangerne havde ønsket det, ville vidnet have givet dem lov til at gå på toiletet, idet det må være ethvert menneskes ret. Under vagten talte han ikke nærmere med Østergaard om den måde fangerne skulle behandles på, og han har ikke klaget til TOC over behandlingen. Fangerne virkede friske men rystede over situationen. Vidnet kunne ikke se om de frøs, men de bevægede sig af og til for at få lidt liv i benene. På mødet senere på dagen sagde Hommel bl.a., at det der var foregået ikke var værre end hvad enhver dansk officer udsættes for under uddannelsen. Vidnet husker ikke, om hun nærmere begrundede de anvendte metoder.

Foreholdt samme bilag, side 4 øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at Hommel under mødet sagde, "at den måde, som fangerne blev behandlet på, uanset at det ikke "var rart at se på", var nødvendig for at få "noget ud af fangerne", og det var igen nødvendigt af hensyn til de danske soldaters sikkerhed", forklarer vidnet, at han ikke husker at have forklaret således, og han husker heller ikke i dag, om Hommel udtalte sig sådan på mødet. Spejderne var efter mødet enige om, at det var godt de havde anmeldt sagen, hvis der var gjort noget forkert.

Foreholdt samme bilag, side 6, nederste halvdel, hvorefter vidnet bl. a. skulle have forklaret, at Hommel under mødet havde forklaret, "at der var flere eskalationstrin i en afhøring, startende med en blid afhøring, som så blev hårdere og hårdere efterhånden, som fangen ikke ville sige noget" forklarer vidnet, at spejderne forud for den 9. marts 2004 havde haft nogle diskussioner med MP'erne i andre sammenhænge. Vidnet husker ikke, om Kolding på mødet beklagede de anvendte stressstillinger. Det er rigtigt, at Hommel anvendte udtrykket eskalationstrin. Vidnet husker ikke, om der under mødet blev talt om tavshedspligt. Hvis en af fangerne havde bedt om vand eller tæpper ville vidnet have udleveret dette. Han ville dog først have bedt om tilladelse for så vidt angår tæpper. MP'erne førte fangerne til og fra gården,

men var ellers ikke uden for teltet.

Foreholdt samme bilag, side 6, øverste halvdel, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at major Borgkvist "kort efter samtalen om tæpper ... gik over til en MP'er og talte med ham. Det var afhørtes opfattelse, at MJUR spurgte om tæpper til fangerne, men afhørte kunne ikke høre, hvad der blev sagt", bekræfter vidnet at have forklaret som anført.

har forklaret, at han den 9. marts 2004 var spejder i Jørgensens gruppe. Han havde inden afrejsen til Irak fået udleveret og gennemgået soldatens kort. Sammen med Poulsen afløste han ' og

Han skulle have vagt fra kl. 2 - 4, men den blev udstrakt til ca. kl. 6. og instruerede dem om, at fangerne ikke måtte tale sammen eller flytte sig, og at de skulle kigge ind i væggen. Vidnet husker ikke, om det blev nævnt, hvad de skulle gøre, hvis fangerne flyttede sig eller skiftede stilling. Han modtog heller ikke instruktioner om fangernes adgang til vand eller tæpper. Da han overtog vagten sad fangerne på knæ på bagdelen med krydsede ankler. Det var MP'erne og Hommel, der styrede begivenhederne, men vidnet ved ikke, hvem der havde ansvar for hvad. Det var blæsende og køligt, og vidnet havde fleecetrøje på.

Foreholdt afhøringsrapport af 26. august 2004, bilag 49, side 2, midt, bekræfter vidnet at have forklaret, at "det var en ret kold aften med en bidende vind, og særligt en fange sad udsat for vinden", og tilføjer, at han huskede tingene bedre dengang. Vidnet og Poulsen tog bevogtningen ret afslappet. De blev i begyndelsen ikke særligt kontrolleret af MP'erne, der kun af og til kom ud af teltet. MP'erne var lidt strikse med at fangerne ikke måtte hvile på anklerne. Fangerne skulle rettes op, så knæene var i en 90 graders vinkel. Når fangerne atter sank sammen blev det igen påtalt af MP'erne, som blev mere og mere strikse i løbet af natten. Det skete at MP'erne gav fangerne lov til at rejse sig op, men de skulle så stå i skrå stilling op ad væggen, således at de ville falde forover, hvis de slap med hænderne. Stillingen lignede den man bruger under visitering. Omkring kl. 4 faldt en af fangerne omkuld. Vidnet går ud fra, at han besvimed, fordi MP'erne bagefter klaskede ham på kinderne, ligesom når man laver bevidsthedskontrol i forbindelse med førstehjælp. Da fangen kom til sig selv, gav MP'erne ham lov til at sidde i en mere afslappet stilling i et stykke tid, hvorpå han atter blev anbragt i den oprindelige stilling. Vidnet husker ikke, at der var en læge til stede i den forbindelse. I løbet af natten kom yderligere to MP'ere til stede. Vidnet husker ikke hvornår, men derefter var der hele tiden to MP'ere uden for afhøringssteltet, og de var mere strikse med siddestillingerne. Da en af fangerne skulle føres ind til afhøring, så det ud som om han havde fået krampe og derfor ikke kunne gå. Hans bukser gled ned, så man kunne se hans bagdel, da han blev ført hen til teltet. MP'erne stoppede ved indgangen til teltet, så

han kunne få bukserne på plads. En MP'er kom i det samme ud af teltet og bemærkede som en morsomhed, at fangen havde skidt i bukserne. Vidnet kunne ikke se, om det var tilfældet. Ingen af fangerne bad undervejs om at komme på toilettet, eller om at få vand. Vidnet havde ikke modtaget instruktion om fangernes adgang til vand. Efter hans opfattelse havde de behov for tæpper. En af fangerne rystede, men vidnet ved dog ikke, om det var af kulde eller af skræk. Vidnet ville ikke afvige vagtinstruksen, og delte derfor ikke tæpper ud. Vidnet kendte ingen af MP'erne ved navn, men han talte med en af de sidst ankomne. Det skete omkring kl. 5, idet vidnet husker, at han lånte et blad, som MP'eren havde med, og det var lyst nok til at læse dette. Denne MP'er virkede mere afslappet end de øvrige. Han rettede ikke fangerne op så voldsomt som de andre, men nøjedes med at prikke til dem. Vidnet og Poulsen orienterede gruppeføreren om forløbet, da han afløste dem, idet de var betænkelige ved de manglende tæpper og den manglende adgang til vand og toilet. På baggrund af det, som vidnet havde lært, var han stødt, men ville ikke skændes med MP'erne foran fangerne. Det gjorde man ikke. Senere på dagen deltog han i mødet, hvor også Amstrup, Hommel og Kolding deltog. Mødet blev holdt for at forklare spejderne, hvad der var foregået. Spejderne fortalte, hvad de var utilfredse med og Kolding svarede, at det var den måde, man forhørte folk på. Han sagde dog også, at fangerne skulle have haft at vide, at de kunne give tegn, hvis de ønskede at få vand eller komme på toilettet. Det havde vidnet ikke fået at vide, og det lød lidt som en undskyldning.

Foreholdt bilag 49, side 5 øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han ikke troede på det, der blev sagt, for han havde jo set, hvordan MP'erne havde behandlet fangerne ude i indelukkerne, og det tydede ikke på, at fangerne overhovedet ville have fået lejlighed til at markere for vand eller toiletbesøg, bekræftede vidnet at have forklaret som anført, og at dette var hans opfattelse af situationen. Vidnet så ikke nogen af fangerne markere noget overfor MP'erne eller overfor vidnet og hans kollega. Vidnet husker ikke, om der var vand i fangegårdene.

Foreholdt samme bilag, side 8, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at der ved toiletterne stod nogle flasker vand, som var meget støvede, bestrider vidnet ikke at have forklaret som anført, men han kan ikke i dag huske, om der var vand til stede. Hvis en fange havde bedt vidnet om vand, tæpper eller toiletadgang, ville vidnet have spurgt MP'erne om dette.

Forevist fotomappen, foto 4, forklarer vidnet, at billedet svarer til den udsigt han havde til fangegården under vagten. Han husker skærmen til venstre, som han gik ud fra var til toiletbesøg, men mener ikke, at skabet til højre på billedet var der den 10. marts 2004. Han tror ikke, at fangerne sov i løbet af natten, men de nikkede af og til lidt med hovederne. Hvis fangerne faldt

sammen, mens MP'erne var uden for hegnet, påtalte MP'erne det, og hjalp det ikke, gik de ind og rettede fangen op. De MP'ere, der kom senere på natten, kom dog med flere påtaler, inden de gik ind til fangerne. Under afhøringen hos auditøren gennemså vidnet en fotomappe, men kunne ikke udpege de MP'ere, der var på vagt den 10. marts 2004.

har forklaret, at han var spejder i sergent Jørgensens gruppe. Han var bekendt med soldatens kort, og havde modtaget undervisning i krigens love, både som værnepligtig og navnlig i hjemmeværnet. Den 10. marts 2004 var han på vagt sammen med Hedegaard. Det kan godt passe, at vagten varede fra ca. kl. 2 - 6. De afløste Degnebolig og Østergaard, som videregav instruktion om, at fangerne skulle sidde i en bestemt stilling og kigge i en bestemt retning. De måtte ikke dreje hovedet eller tale sammen. Vidnet husker ikke nærmere den stilling, som fangerne skulle sidde i.

Foreholdt afhøringsrapport af 26. august 2004, bilag 50, side 2, 4. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at de fanger, der sad i indelukkerne, sad på knæene og vist nok med benene overkors, og så ind i Hesco Bastianvæggene, bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Det var koldt den pågældende nat. Vidnet havde sin fragmentationsvest på og sad inde i bilen for at holde varmen. Fangerne havde kjortler på og ingen tæpper. Vidnet syntes ikke, at det var rimeligt, men som konstabel "følger man efter og må så tage det bagefter". Vidnet var ret forarget over den måde fangerne blev behandlet på. Når fangerne slappede af gjorde vidnet og Hedegaard ikke noget ved det, men så MP'erne det, gik de ind og rettede fangen op. Når fangerne skulle afhøres løb MP'erne ind og hentede dem. Efter vidnets opfattelse gjorde det ikke noget, hvis fangerne troede, at danskerne kunne være lige så slemme som under det tidligere irakiske styre. Den sidste fange, der blev slæbt ind til afhøring, blev vitterligt trukket hen ad jorden. Dette medførte, at hans bukser røg ned om anklerne. Det var ikke særligt spændende at se på. Vidnet finder, at det skulle være mærkeligt, hvis MP'erne ikke opdagede dette. Bukserne var stadig nede, da fangen blev ført ind i teltet. Da MP'erne kom ud igen syntes de, at det var ulækkert, at fangen havde skidt i bukserne. I løbet af natten kom yderligere to MP'ere til stede. En af MP'erne havde et blad, der hed "M", men vidnet husker ikke sikkert, om det var en af de sidst ankomne, der havde dette blad med.

Foreholdt samme bilag, side 7, øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at der sagtens kan have foregået en afløsning af MP'erne, uden at han registrerede dette, bekræfter vidnet at have forklaret som anført i rapporten. Om morgenen fik fangerne lov til at bede, og vidnet mener, at det var Hommel, der gav lov til dette. Under mødet senere på dagen fik spejderne lejlighed til at komme med deres synspunkter. Vidnet husker ikke, hvad major Kolding

svarede, udover at han pålagde dem tavshedspligt. Hommel erkendte at have begået en fejl ved at fangerne ikke havde vand og tæpper. Hun sagde også, at man ikke måtte slå fangerne, men at man gerne måtte anbringe dem i stressstillinger. Det blev oplyst, at fangerne havde truet danske soldater på livet, men for vidnet gjorde det ingen forskel om fangerne var terrorister eller soldater. Vidnet har ikke klaget til TOC. Sergent Jørgensen skældte ud overfor MP'erne, der derefter gav fangerne lov til at bede og få vand. Vidnet så ikke, om der var vand eller tæpper til stede i fangegårdene, men kan ikke udelukke dette.

Forevist foto nr. 4, forklarer vidnet, at det svarer til forholdene den 9. marts 2004. I løbet af natten var der ingen af fangerne, der bad om at få vand eller tæpper eller om at komme på toilettet. Vidnet mener ikke, at fangernes kjortler blafrede i vinden, men de sad jo også ned.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han havde to gange vagt i detentionsområdet. Første gang den 10. marts 2004, hvor han havde vagt fra kl. 2 - 4 sammen med Da han tiltrådte vagten var der andre MP'ere til stede, men han husker ikke, om han afløste nogen af disse. Han mener ikke, at der foregik afhøringer mens han havde vagt. Alt var stille og roligt. Han havde derfor ikke travlt og talte blandt andre med spejderne. Han havde et "M"-blad med, som de læste i. Imens sad fangerne i fangegårdene, og han mener ikke, at de bevægede sig rundt i gårdene.

har forklaret, at han var chef for spejdereskadronen på hold 3. Han var godt tilfreds med sine soldater, der havde gennemgået missionsorienterende kursus og herunder bl.a. fået gennemgået soldatens kort. Den 9. marts 2004 var tre personer taget til fange. Vidnet var ved TOC, da han hørte at fangerne var undervejs, og han blev bedt om at tage til detentionsområdet for at forsøge at identificere fangerne, som muligt tidligere på dagen havde deltaget i nogle optøjer i forbindelse med etablering af et checkpoint i Al Qurnah. Fangerne sad ved siden af afhøringsteltet, hvor de afventede registrering og lægetilsyn. Fangerne sad med ret ryg og var iført håndjern eller strips. Vidnet knælede ned og lyste dem i ansigtet, og kunne genkende alle tre som personer, der havde været med ved checkpointet. Vidnet så fangerne blive ført ind i fangegårdene af MP'erne. Han husker ikke, om der var én eller to, der fulgte fangen ind, men fangerne var små mennesker, der ikke gjorde modstand. De blev sat med ret ryg på knæene og havde fortsat håndjern eller "strips" på. Den ene sad med panden op mod væggen. Der var tale om en stressstilling. Vidnet har selv prøvet at sidde i forskellige stressstillinger igennem 10 timer under en POWEX-øvelse i 1993. Når man sidder i en sådan stressstilling standser blodomløbet til benene og man begynder at ryste. Den 10. marts 2004 var det koldt og

blæsende. Vidnet havde jakke, hue og vanter på. To af fangerne bar habitjakke og den sidste var iført en skjorte. Vidnet sagde til en af MP'erne, at fangerne ikke skulle sidde "sådan dér" hele natten. De burde have lov at ligge ned og burde også få tæpper. Han husker ikke, hvilken MP'er han talte med, men den pågældende "nikkede af" som om, at han havde forstået, hvad der blev sagt. Vidnet opfattede sin bemærkning mere som et råd end en egentlig ordre, og han gjorde ikke noget for at følge spørgsmålet op, idet han ikke følte, at det var hans ansvar. Han mener ikke, han burde have grebet yderligere ind ifølgende "førerens kort", idet der jo var eksperter til stede. Han ville selvfølgelig have grebet ind, hvis MP'erne havde begået grove overtrædelser og f.eks. havde skudt en fange, men i øvrigt var vidnet ikke den højst rangerende officer, der var til stede, idet vidnet bl.a. bemærkede, at stabschefen var der. På grund af mandskabsmangel bad en af MP'erne vidnet om at hjælpe med bevogtning, og han tilkaldte en spejdergruppe, som kort efter kom til stede, hvorpå vidnet tog tilbage til lejren. Han skønner han var i detentionsområdet i tre kvarter til en time. I hele dette tidsrum sad fangerne i de beskrevne stillinger. Vidnet husker ikke, hvem der bemandede sydtårnet, men det var normalt folk fra Livgarden. Om morgenen blev vidnet vækket af sergent der var meget utilfreds over den behandling fangerne havde fået i løbet af natten. De havde fortsat siddet i stresspositioner uden adgang til tæpper eller vand. Den ene var faldet om på et tidspunkt og en anden havde "gjort" i bukserne.

Foreholdt afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 44, side 7, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at fangerne "sad som nævnt i en stressstilling, på knæ og lænet ind mod muren, hvor de støttede med panden mod Hescoen. På et tidspunkt gik en af fangerne "på røven" formentlig fordi han ikke kunne holde til at sidde i denne stilling. Han blev straks rejst op af MP og blev igen sat i samme stilling. Det var helt klart for afhørte, at fangerne blev sat i stressstillinger mod deres vilje, og at de ikke selv kunne bestemme, hvordan de skulle sidde", forklarede vidnet, at han husker den beskrevne hændelse. Vidnet blev sur over det, som Jørgensen oplyste, og gik straks til oberst Flach, der spiste morgenmad i cafeteriaet. Han knælede ned ved siden af Flach og gengav Jørgensens oplysninger. Flach reagerede ved at sige, at det var for dårligt, og bestemte at fangerne straks skulle have mad og tæpper. Efterfølgende drøftede spejderne situationen og fandt, at der burde gøres noget. Man ønskede også oplyst, hvilken status fangerne havde. Selvom det var MP'erne, spejderne klagede over, bad vidnet om et møde med S2, fordi det var S2, der stod for udspejgningerne, og fordi Hommel tidligere havde holdt lektion for spejderne, og hun virkede meget vidende. S2 ville gerne deltage, og mødet fandt sted om eftermiddagen. Nogle af spejderne, blandt andet gik "lige på og hårdt" og stillede spørgsmål ved det påberede. Hommel besvarede spørgsmålene, men vidnet blev under mødet ikke klogere på, hvilken status fangerne havde, herunder

om de var krigsfanger, civile eller terrorister. Hommel beklagede ikke det skete, og spejderne gik fra mødet med samme indstilling som før, bortset fra at de nu var yderligere vrede over at være pålagt tavshedspligt af Kolding.

Foreholdt samme bilag, side 4, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at "S2 folkene ... havde sagt, at afhøringerne var nødvendige og den måde, som det foregik på, var en del af "spillet"; opbevaring og afhøringerne var foregået "lige efter bogen", bekræfter vidnet, at have forklaret som anført.

Foreholdt samme bilag, side 9 nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret blandt andet, at Hommel under mødet gav en længere forklaring om nødvendigheden af at benytte forskellige metoder, herunder stressstillinger, for at få fangerne "blødgjort" så de vil tale, og at hun ikke forsøgte at afvise, at der var tale om stressstillinger og ikke anfægtede rigtigheden af det spejderne fremkom med, bekræfter vidnet, at have forklaret som anført, og det er fortsat hans erindring om mødet. Efterfølgende var spørgsmålet fremme på et chefmøde, hvor der blev indgået en slags borgfred, idet sagen ville blive undersøgt nærmere. Efter at sagen var dukket op i pressen overgav vidnet sine dagbogsnotater fra den 9. og 10. marts 2004, som var skrevet på de nævnte datoer, til oberst Flach. Han havde ikke tidligere tænkt på at aflevere notaterne, idet der jo var lovet en undersøgelse, som vidnet regnede med ville ende med en indskærpelse. Da vidnet afleverede notaterne til Flach, opfattede denne det ikke som en hjælp. Han blev tværtimod vred over, at vidnet ikke tidligere havde indberettet det skete, men det havde vidnet jo gjort som forklaret den 10. marts 2004 om morgenen. Vidnet havde også den 10. marts 2004 sagt til Flach, at hans folk ikke ville deltage fremover i bevogtningen under sådanne omstændigheder, som vidnet fandt uacceptable og betegnede som "overkill".

Foreholdt samme bilag side 2, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at da fangerne blev ført ind i aflukkerne af MP'erne, havde fangerne stadig "vist nok håndjern" på og blev placeret i aflukket med korslagte ben på knæene og hovedet ind mod Hesco Bastian væggene med hænderne bag på ryggen, bekræftede vidnet at have forklaret som anført. Fra han så fangerne blive ført ind i gården til han forlod stedet, gik der ca. en halv time, måske tre kvarter.

Foreholdt samme bilag side 8, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han i cafeteriaet fortalte Flach, hvad han havde fået oplyst af Jørgensen, nemlig at fangerne havde siddet i den kolde vind hele natten, at de ikke havde fået mad eller drikke, at de sad i stresspositioner hele natten, at den ene besvimede, at de måtte ikke røre sig, men skulle se ind i Hesco-muren og at de blev slæbt til og fra afhøring, vedstår vidnet sin forklaring og

tilføjer, at han er 100 procent sikker på, at langt de fleste punkter blev videregivet til Flach den 10. marts 2004 om morgenen. Flach bad ham ikke om at uddybe sin melding. Vidnet har ikke set skrivelsen fra forsvarsministeren til forsvarschefen og oberst Flach har ikke omtalt denne overfor vidnet.

Foreholdt samme bilag side 10, 5. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at der forud for forsvarsministerens besøg i Irak blev talt en del om, at det nok var klogt at fortælle ministeren om det, som var sket den 9. - 10. marts, vedstår vidnet sin forklaring. Der var en del "snak på gangene", om at ministeren burde orienteres om den 9. og 10. marts 2004.

Foreholdt samme bilag side 5 nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret blandt andet, at han ikke følte, at det var op til ham at beslutte om ministeren skulle orienteres og havde derfor ikke sagt noget til staben, vedstår vidnet også dette. Om morgenen den 10. marts 2004 nævnte Jørgensen, at en af spejderne havde foretaget en indberetning til TOC vedrørende behandlingen af fangerne. Vidnet ved ikke, hvem der var vagthavende i TOC denne nat. Den pågældende nat var der træskure i fangegårdene, men de blev først se-nere forsynet med læsejl. Træskuret indeholdt normalt vand, men vidnet ved ikke om det var tilfældet den 10. marts 2004.

Foreholdt samme bilag side 8, 2. afsnit, bekræfter vidnet, at da han forlod detentionen mødte han chefen for militærpolitiet major Amdisen, og han var derfor sikker på, at der ville blive sørget for, at forholdene for fangerne var i orden. Han overvejede ikke efter mødet med S2 at kontakte Amdisen. Vidnet havde indberettet det skete til sin chef, og havde i øvrigt ikke daglig kontakt til Amdisen. Vidnet ved ikke, hvor mange MP'ere der var i detentionsområdet den 10. marts 2004. Der kan have været fra 4-10, men det er svært at sige, fordi der var et leben af mennesker.

Foreholdt samme bilag side 3, næstsidste afsnit, forklarer vidnet, at han var i detentionsområdet længere end 15 minutter som tidligere forklaret.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han deltog flere gange som vagt under udspørgninger, første gang den 9. marts 2004 sammen med Fuglsang Sørensen. Det kan godt passe, at de havde vagt fra kl. 2 - 4, men han husker ikke, hvem de afløste eller hvem han selv blev afløst af. Han husker ikke, om der foregik udspørgninger i det nævnte tidsrum, men mener ikke, at han var i teltet den pågældende nat.

Foreholdt afhøringsrapport af 26. august 2004, bilag 66, side 2, 2. afsnit, bekræfter vidnet, at de sad sammen med to andre soldater i bilen. Fangerne

var i gårdene, hvor vidnet mener de sad stille. Han husker ikke, at de bevægede sig rundt. Han var ikke inde i fangegårdene. Han husker ikke med sikkerhed, om han deltog i vagten den 9. juni 2004, idet han som nævnt deltog i flere vagter. Han har også overværet udspørgninger i teltet, men har ikke fastholdt fanger i en bestemt stilling. Han mener, at fangerne sad på en stol, mens Hommel afhørte dem, og han har ikke lagt mærke til, at hun skulle have brugt grimme ord overfor fangerne.

Foreholdt samme bilag side 3, tredjesidste afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at når fangen kom ind i teltet fik han håndjernene af, og Hommel bad vidnet om at sætte fangen ned på knæ foran hende, således at fangen sad på gulvet i teltet, forklarer vidnet, at han mener at fangerne i begyndelsen sad på en stol, men det kan godt være, at det først var under senere afhøringer.

Foreholdt samme bilag side 4, 2. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret blandt andet, at "fangen på et tidspunkt [havde] ønsket at skifte stilling, hvorfor afhørte hjælp ham til at sætte sig tilbage på hælene, idet fangen selv ønskede at sidde sådan. Senere ville fangen sidde på enden, hvilket afhørte igen hjælp ham med. Afhørte er forespurgt om fangen ikke kunne ændre sin stilling selv, hvortil afhørte oplyste, at af hensyn til sikkerheden for personalet i teltet hjalp afhørte fangen med at ændre stilling, således at han ikke kunne benytte lejligheden til at gøre udfald mod nogen", forklarer vidnet, at fangen sagde, at han havde ondt i benene, og derfor hjalp vidnet ham med at skifte stilling. Han ved ikke, hvorfor fangen ikke selv kunne skifte stilling. Det var alene for at være flink, at han hjalp ham, men det er rigtigt, at vidnet har forklaret, at det også var af sikkerhedsgrunde. Det var et led i standard-proceduren. Vidnet husker ikke, hvilke datoer han deltog i udspørgninger, men det skete flere gange.

Foreholdt samme bilag side 3, 3. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at anden gang han var vagt i fangelejren formentlig var den 9. juni, bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Han husker ikke i dag, hvilke datoer han var med inde i teltet, men husker heller ikke omstændigheder, der giver anledning til at ændre den tidligere afgivne forklaring, som blev afgivet på et tidspunkt, hvor han havde tingene i bedre erindring. Vidnet husker ikke, om fangerne den 9. marts 2004 bad om vand, men havde de gjort det, mens de opholdt sig i fangegårdene, havde de fået vand, idet der var vand til stede i fangegårdene. Vidnet kontrollerede dog ikke den pågældende dato, om der var vand til stede.

Foreholdt samme bilag side 2, 3. og 4. afsnit, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at han den 9. marts sikrede sig, at der var vand til rådighed for fangerne, men at han ikke husker om de havde tæpper, vedstår

vidnet sin tidligere afgivne forklaring.

har forklaret, at han var oversergent i militærpolitiet på hold 3. Den 10. marts 2004 var han på vagt sammen med Dam. Han husker ikke, hvornår de tiltrådte, men det var om morgenen eller ud på formiddagen. Han husker ikke, hvem de afløste, men det kan godt passe, at det var Nielsen og Sørensen. Sammen med Dam hentede han en fange til udspørgning. Han lå i detentionen, og sov pakket ind i et tæppe. De sikrede sig, at de fik fat i den rette person, idet to fanger lå tæt sammen med tæpper omkring sig. Vidnet husker ikke, hvad der blev sagt til fangen, da de kom ind i teltet, udover at han blev bedt om at sætte sig, hvorefter han af sig selv satte sig ned på knæ. Vidnet bed ikke mærke i noget ekstraordinært under udspørgningen og det var hans indtryk, at der blot var tale om en afsluttende udspørgning af fangen. Kort efter oplyste Hommel, at fangerne skulle løslades.

Foreholdt afhøringsrapport af 26. august 2004, bilag 65, side 2 lige under midten, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han ikke har hørt Hommel bruge skældsord over for eller råbe ad fangerne eller overværet, at Hommel nægtede en fange at soignere sig efter at han havde forrettet sin nødtørft i bukserne, vedstår vidnet sin tidligere afgivne forklaring.

har forklaret, at han var seniorsergent i militærpolitiet på hold 3. Han har tidligere været flere gange i Bosnien. I Irak stod han to gange for registreringen af tilbageholdte. Det er muligt, at første gang var den 9. marts 2004, men han er usikker på datoen. Det burde fremgå af de registrerede oplysninger vedrørende fangerne, hvem der har foretaget registreringen. Han husker, at tiltalte Hommel bad ham forlade teltet, mens han var i færd med at orientere en fange om hans rettigheder. Vidnet oplæste rettighederne fra en seddel, men han husker ikke det nærmere indhold. Da Hommel bad vidnet forlade teltet, virkede det "som om hun mente det". Hun var ikke sur, men heller ikke smilende. Senere fortalte hun vidnet, at det var et led i spillet, at hun havde smidt vidnet ud af teltet. Vidnet svarede, at det ville han så gerne orienteres om på forhånd en anden gang. Efter at have forladt teltet opholdt han sig ved fangegården et stykke tid, måske en halv time. Han husker ikke, om han så fanger blive ført ind til udspørgning i teltet. Han mener, at han var til stede, da spejdergruppen ankom. Vidnet har én gang opholdt sig i teltet under en udspørgning. Det var Laila, der var tolk. Vidnet bemærkede intet påfaldende under denne udspørgning. Der blev således ikke anvendt stressstillinger.

har forklaret, at han blev udnævnt til major af reserven i 1990, og han siden 1997 har virket som militærjuridisk rådgiver. I Irak fungerede han også som militærjuridisk rådgiver, det vil sige uden militær rang.

Forinden havde han i november 2003 undervist medlemmer af staben i krigens love og "rules of engagement". Det blev herunder drøftet, hvorledes eventuelle fanger skulle håndteres, men hovedspørgsmålet var i den forbindelse under hvilke betingelser og i hvilket omfang tilbageholdte skulle overgives til de britiske styrker. Det var muligt for de danske styrker at tilbageholde personer og foretage en såkaldt "tactical questioning", der var beskrevet i SOI (Standard Operation Instructions). Vidnet var også bekendt med forsvarskommandoens direktiv vedrørende magtanvendelse. Essensen af disse regler var nedfældet i soldaten og førerens kort, som vidnet deltog i at udarbejde. Der var således tale om overordnede retningslinier, og der forelå ikke nogen detaljerede regler for, hvorledes en udspørgning skulle foregå, eller hvordan tilbageholdte skulle behandles. Vidnet husker ikke at have set et direktiv udarbejdet af tiltalte Christensen, men vil ikke bestride Christensens forklaring om, at han gav direktivet til vidnet. Der var ingen, der tog initiativ til at udarbejde mere detaljerede regler og vidnet rådede heller ikke sin overordnede hertil. I begyndelsen af opholdet koncentrerede vidnet sig meget om nogle skudepisoder, der havde fundet sted, og der var således ikke fokus på behandlingen af tilbageholdte. Vidnet kom til Irak den 10. februar 2004. Den 9. marts om aftenen, hvor vidnet befandt sig i lejren sammen med staben, hørte han om de tilbageholdte. Amstrup orienterede om episoderne tidligere på dagen, hvor spejderne måtte trække sig tilbage. Vidnet hentede de gældende regler og tog sammen med oberst Flach til detentionsområdet, hvor Hommel, tolken Laila og to MP'ere var til stede. Han overværede, at fangeres effekter blev gennemgået, hvilket skete ved at Hommel benyttede tolken til at oversætte de fundne dokumenter. Vidnet så også, at fangerne blev lægeundersøgt. Han hørte Hommel instruere MP'erne i, hvordan udspørgningerne skulle foregå, herunder at hun ville sidde på et bord, mens fangen skulle sidde på gulvet foran hende. Fangen skulle sidde med front mod hende i et par meters afstand. Vidnet erindrer ikke, at Hommel gav detaljerede anvisninger om, hvordan fangerne nærmere skulle sidde. Der var vand og tæpper til stede i teltet. Vidnet havde egentlig set frem til at overvære udspørgningen, men Hommel bad ham forlade teltet, hvilket han ikke så som et problem, bortset fra at bilen var kørt, og han måtte derfor vente udenfor teltet et par timer, indtil han fik et lift tilbage til lejren. Udover den fange, der var i gang med at blive udspurgt, var der en fange i hver af gårdene. De sad i skrædderstilling, det vil sige med benene krydsede foran kroppen. Den ene, der var iført et jakkesæt, sad og rokkede frem og tilbage, mens han så ind i væggen. Den anden var iført en kjortel og så ligeledes ind i væggen. Under sit ophold i Irak bemærkede vidnet tit, at de lokale ikke brød sig om at sidde på stole. De ville hellere sidde på gulvet. Spejderne sad i deres bil og holdt øje med fangerne, som vidnet ikke så bevæge sig rundt. Det var køligt, men vidnet frøs ikke. Af kedsomhed satte han sig ind og sludrede med spejderne. Han erindrer ikke, at spejderne spurgte ham, om fangerne skulle have tæpper, og husker heller ikke, at han skulle have talt med en

MP'er herom. Fangerne havde ikke tæpper, men de kunne have spurgt om det bortset fra, at det var svært at spørge, når tolken befandt sig i teltet. Havde spejderne nævnt, at fangerne burde have tæpper, ville han have gjort noget ved det. Efter den 10. marts 2004 spurgte Hommel flere gange, om hun måtte gøre det ene eller det andet under udspørgningerne. I mangel af klare regler kunne vidnet kun svare, at det måtte afhænge af den konkrete situation. Havde Hommel spurgt, om man kunne nægte fangerne vand, ville vidnet have spurgt, hvad formålet med det skulle være. Da Hommel spurgt, om fangerne måtte sidde på knæ, måtte vidnet på ny svare, at det afhang af situationen. Man måtte f.eks. ikke anvende stressstillinger, hvis det medførte smerte hos de pågældende. Vidnet sagde også til Hommel, at det ikke var forkert at optræde bestemt overfor fangerne for at vise, hvem der havde magten.

har forklaret, at han på hold 3 var chef for sektion S2. Han blev ansat i forsvaret i 1988 og har gennemgået almindelig officersuddannelse. Inden udsendelsen til Irak havde han navnlig gjort tjeneste som kampvognsofficer. I 1994 deltog han i en POWEX-øvelse, hvorunder han blev "robust og hårdt behandlet". Vidnet har ingen uddannelse i afhørings teknik og har alene haft undervisning i efterretningstjeneste som led i den almindelige videregående uddannelse. Inden afrejsen til Irak deltog han i et kursus på Svanemøllens kaserne, hvorunder bl.a. underviste i indhentelse af oplysninger fra "humane kilder", men der blev ikke undervist i, hvorledes udspørgninger skulle finde sted. Vidnet ansøgte om at komme på efterretningsofficerskursus, også på brigadeniveau, men det blev ikke til noget bl.a. af ressourcensyn og fordi kurserne var under omlægning. I december 2003 eller januar 2004 meddelte vidnet Hommel, at hun skulle forestå eventuelle udspørgninger, idet hun var uddannet sprog- og afhøringsofficer. Vidnet havde ingen betænkeligheder i den forbindelse. Det var svært at skaffe tolke, men det lykkedes at samle nogle civile tolke, som i det daglige skulle stå under Hommels ledelse, hvilket også blev besluttet inden afrejsen. I forbindelse med udspørgningerne var kompetencen delt således, at den officer, der udspurgte den tilbageholdte, havde kommandoen i teltet, mens yderområdet hørte under MP. Det skyldtes ikke en beslutning herom, men var et udslag af vanlig praksis. Dog kunne Hommel instruere MP'erne om, hvilken rækkefølge fangerne skulle udspørges i, og hun kunne også bestemme, at fangerne i fangegårdene ikke måtte kommunikere med hinanden eller se hinanden og således kunne beordres til at se ind i væggen. Vidnet gav ikke Hommel nærmere instrukser om udspørgningen af tilbageholdte. Der var ikke foregået udspørgninger på de tidligere hold, og på grund af det øvrige arbejdspress blev dette punkt ikke prioriteret særligt højt. Den 9. marts 2004 var vidnet "Senior Duty Officer" i TOC. Han varslede Hommel om, at der var fanger på vej og videregav de oplysninger vedrørende anholdelsesgrunden, som han havde modtaget fra . Vidnet gav

ikke Hommel nærmere instrukser om udspørgningerne, idet han stolede fuldt på hendes kompetence i den henseende. På grund af mandskabsmangel hos militærpolitiet blev spejdereskadronen bedt om at bistå med bevogtning. Den 10. marts 2004 om morgenen nævnte Hommel, at der havde været et problem med, at fangerne ikke havde fået mad og drikke, og at oberst Flach havde beordret dette rettet. Senere oplyste stabschefen, at spejderne var utilfredse med nattens begivenheder. Stabschefen bad vidnet afholde et møde med spejderne, og vidnet opfattede det som sin opgave at finde ud af, hvori problemet bestod, idet han ikke havde hørt, hvad kritikken nærmere bestod i. På mødet, hvori også Hommel deltog, gav spejderne udtryk for frustration over manglende instruktion vedrørende opgaven. Flere af spejderne var også utilfredse med, at fangerne blev slæbt frem og tilbage. De nævnte især to tilfælde, hvor en fange havde tabt sine bukser og en anden havde gjort i bukserne. De nævnte også, at en fange havde frosset og ikke havde fået noget tæppe. De brød sig heller ikke om at skulle kontrollere, at fangerne sad med ansigtet ind mod væggen. Kritikken gik alene på opbevaringsdelen og ikke på selve udspørgningerne i teltet. Vidnet ville ikke udtale sig om kritikken uden at have hørt MP'erne og sagde derfor alene, at såfremt der havde manglet beskyttelse mod vejrliget og ikke havde været vand til stede, ville det være en overtrædelse af konventionen. Vidnet sagde også til spejderne, at det var i orden i forbindelse med udspørgninger at drage fordel af den stressede situation, som fangen var i på grund af selve anholdelsen og som følge af den faste og bestemte måde, som de blev ført ind til udspørgningen på. Sidstnævnte gøres ikke for at stresse den pågældende, men som et led i såkaldt "Force Protection" altså beskyttelse af eget personel såvel som fangen selv. Vidnet tilføjede dog også under mødet, at det ikke var i orden at slæbe fanger hen ad jorden, så de tabte bukserne. Hommel erklærede sig enig i, at såfremt der havde manglet vand, var det en overtrædelse af reglerne. Vidnet sagde til spejderne, at det ikke var hensigtsmæssigt, at de udtalte sig om kritikken til andre i lejren, dels for ikke at skabe rygter i lejren, dels for at undgå pressens opmærksomhed, hvilket kunne gribe forstyrrende ind i enhedens opgave. Vidnet ved ikke, hvem der havde vagt i sydtårnet den pågældende nat, og har ikke hørt om en klage indgivet til TOC. Sådanne klager skal indføres i døgnrapporten. Vidnet rapporterede til stabschefen om mødet med spejderne og anbefalede stabschefen at indskærpe reglerne, idet der efter vidnets opfattelse var handlet i strid med konventionen, hvis det var rigtigt, at fangerne var blevet behandlet hårdhændet. Stabschefen "tyggede" herpå og vidnet ved ikke om reglerne blev indskærpet, men det går han ud fra.

Foreholdt afhøringsrapport af 19. august 2004, bilag 41, side 13, midt, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at så vidt han ved, blev det indskærpet overfor MP, at konventionerne skulle overholdes, men at han ikke ved, hvem der gjorde dette, vedstår vidnet den anførte forklaring.

Vidnet var efterfølgende i teltet flere gange i forbindelse med udspørgninger og har ikke bemærket nogen overtrædelser. Hommel nævnte også under mødet med spejderne, at det der var sket om natten var ingenting mod det der skete under POWEX-øvelser. Vidnet går ud fra, at Hommel nævnte dette for at tydeliggøre hvilket referencegrundlag officerer har for at bedømme den måde, som fangerne var håndteret på. Hun nævnte også, at hun da fangen tabte sine bukser, straks sagde til den kvindelige tolk, at hun skulle vende sig om, hvilket Hommel også selv havde gjort. Vidnet var på orlov fra den 2. juni 2004 til den 2. juli 2004. Oberst Flach viste vidnet brevet fra El-Sayed. Det skete på et tidspunkt efter at Flach havde kontaktet Auditørkorpset. Hommel var synligt utilpas ved at skulle foretage udspørgninger, idet hun ikke brød sig om den intense situation, som opstod når opgaven var at finde ud af, om fangen skulle løslades eller overgives til briterne. Vidnet ved, at Hommel rådførte sig med Flach og Borgkvist, som bekræftede at udspørgningerne var foregået efter reglerne. Han erindrer også, at hun bad dem om nærmere skriftlige instrukser vedrørende udspørgningerne.

Forevist bilag 139, side 9-10, en e-mailkorrespondance i januar 2004 mellem major Huglstad og major om tolkeproblemer, forklarer vidnet, at mailen gjorde han opmærksom på problemerne med tolkene. Vidnet havde løbende kontakt med både Huglstad, Forsvarsakademiet i øvrigt og Bengt, som var vidnets forgænger på hold 2, men mailkorrespondancen løste ikke problemerne. Problemet var, at man ikke kunne tage af sted uden tolkene og derfor var tvunget til at acceptere de forhåndenværende tolke, og så forsøge at få det bedste ud af det.

Forevist samme bilag side 11 nederst og 12 øverst, en e-mail af 26. januar 2004 fra vidnet til Carl Bengt, forklarer vidnet, at indholdet er udtryk for, at han var parat til at acceptere næsten hvad som helst, bare han fik 5 tolke i uniform. Hvis nogle af dem var dårlige, måtte man klare det problem ved at prioritere deres opgaver.

Foreholdt at oberst Flach har forklaret, at tilbagemeldingerne vedrørende episoden den 10. marts 2004 viste, at der ikke var foregået noget forkert, forklarer vidnet, at han ikke har rapporteret direkte til Flach, men til stabschefen, som han fortalte om spejdernes forklaring vedrørende manglende vand, hårdhændet behandling, og at en fange havde frosset. Det var herefter op til stabschefen at drage eventuelle konsekvenser. Vidnet husker ikke den førstkommande fredagsappel efter den 10. marts 2004. Efter de første udspørgninger gav Laila udtryk for, at det havde været spændende at deltage heri, og hun stod på spring for at deltage i de efterfølgende udspørgninger. Vidnet var selv tilstede ved teltet under Hommels udspørgninger den 12. april 2004. Hun råbte højt, men i øvrigt foregik alt stille og roligt, og fan-

gerne havde det godt. Vidnet modtog da heller ingen melding om, at der skulle være foregået noget forkert, heller ikke fra tolkene, som han havde daglig kontakt med. Vidnet foretog selv en udspørgning, mens Hommel var på orlov. Den vedrørte en person, der blev pågrebet et sted, hvor der havde været et baghold. Vidnet lod fangen anbringe på knæ i teltet, hvilket var en normal stilling for irakerne. Han blev indledningsvis af en MP-sergent placeret på knæ med lodrette lår og ret ryg, hvilket MP'eren oplyste var normal procedure, men han fik efterfølgende lov til at skifte siddestilling og lå på et tidspunkt ned for at kunne tegne i sandet. Der var ikke tale om, at fangen frit kunne bevæge sig rundt i teltet, men der var heller ikke tale om, at han blev fastholdt i stillingen, og der foregik intet ukorrekt efter vidnets opfattelse. Det var Yassine, der fungerede som tolk. Efter tilbagekomsten den 2. juli 2004 var tolkesituationen katastrofal. De mandlige tolke var på vej hjem af forskellige grunde og Nadia og Laila kunne ikke indordne sig under det militære system. De ønskede at deltage i prioriteringen af opgaverne og kunne ikke affinde sig med deres rolle som "sprogmaskiner". De ønskede at høre under en anden sektion og havde også kollektivt sagt op. Vidnet holdt et møde med dem. Under mødet nævnte de ikke noget om, at Hommel skulle have overtrådt love og regler. Det var derimod det daglige samarbejde, der var problemet. Det virkede som om, at de var jaloux på Hommel, fordi de ikke var fundet egnet til at begynde sprogofficersuddannelsen. Vidnet oplyste, at en ny sprogofficer var på vej for at betone, at tolkene ikke var uundværlige, hvilket satte dem på plads. Spejdernes oplysninger på mødet den 10. marts 2004 blev ikke efterprøvet af vidnet, som derfor hverken kan af- eller bekræfte spejdernes oplysninger. Som følge af det skete besluttedes det at sydtårnet fremover skulle bemannes af stabsofficerer, når der var fanger i detentionen.

Vidnet tilføjer, at stressstillinger ikke blev omtalt under mødet med spejderne bortset fra i forbindelse med omtalen af POWEX-øvelserne. Vidnet har ikke under mødet med spejderne givet udtryk for, at der blev anvendt stressstillinger under udspørgningerne eller i fangegårdene og har heller ikke udtalt sig om, at sådanne stillinger kunne anvendes. Heller ikke Hommel har udtalt sig som beskrevet. Spejderne virkede delte i deres opfattelser. Nogle fremsatte kritik, og vidnet er sikker på, at de refererede situationen, sådan som de følte, at de havde oplevet den, hvorimod andre tilkendegav, at de ikke fandt, at der var gået for vidt. Vidnet mindes ikke, at det var specielt koldt natten til den 10. marts 2004. Efter den 2. juli 2004 bad vidnet Hommel kontrollere oplysninger om, at Nadia på hold 2 skulle have overværet en udspørgning i en britisk landrover med henblik på at klarlægge Nadias troværdighed. Hommel meldte tilbage, at oplysningerne var blevet verificeret hos bataljonen, og at hun havde talt med Grantzau i den forbindelse.

har forklaret, at han var chef for militærpolitiet på hold

3. Han har gennemgået den sædvanlige militærpolitiofficersuddannelse. Oprindeligt skulle han have deltaget på hold 4, men fik i oktober 2003 ordre om i stedet at deltage på hold 3. Han nåede derfor ikke at deltage i det forudgående chefkursus. Han modtog ikke særlige instrukser om sin kommende tjeneste, men rådførte sig med sin forgænger på hold 2, major Thygesen. Vidnet var bekendt med soldatens og førerens kort, men husker ikke, om der derudover forelå en særlig instruks vedrørende behandling af fanger. Vidnet har i 1987 og 1993 deltaget i POWEX-øvelser, én gang som fange og én gang som led i bevogtningen. De første 2-3 dage i Irak var der overdragelsesforretning, hvorunder major Thygesen satte vidnet ind i tjenesten. Man drøftede ikke særligt fangetjenesten. I øvrigt var tiltalte ganganger, og havde styr på det praktiske i den forbindelse. Vidnet havde gennemlæst SOP'en inden han tiltrådte

Forevist bilag 86, bilag 8-3, forklarede vidnet, at han udover disse og tilsvarende blanketter ikke husker at have set yderligere instrukser om behandling af fanger, og han er ikke bekendt med den instruks, som

har udfærdiget. I praksis var der ingen problemer med håndtering af fanger. De blev behandlet i overensstemmelse med soldatens og førerens kort, og på grundlag af almindelig sund fornuft. Der var ikke direktiver for fangernes færden i fangegårdene. Der var vand og tæpper til stede, og fangerne blev tilset af en læge. Vidnet var i detentionsområdet, da fangerne ankom den 9. marts 2004. Han var der ikke særlig længe og overværede således kun, at fangerne blev ført ind i fangegården. Han husker ikke, om der netop den pågældende dag var vand og tæpper i gårdene, men han havde forinden talt med herom. Han husker heller ikke, om fangerne sad ned eller bevægede sig rundt i gårdene, mens han var der. Vidnet blev ikke orienteret om spejdernes klage over MP'erne, og deltog ikke i noget møde herom næste dag. En uge eller to senere blev det besluttet, at Sydtårnet skulle bemannes med stabsofficerer, idet de havde bedre mulighed for at vurdere, om alt foregik efter reglerne. Vidnet havde hørt lidt sladder i krogene, og gik ud fra, at det var baggrunden for beslutningen, som blev bekendtgjort ved et stabsmøde, men det blev ikke nævnt i den forbindelse, at det skyldtes en egentlig klage over MP'ernes adfærd. Vidnet talte ikke med sine folk om behandlingen af fangerne, idet han ud fra det han havde set vurderede, at alt foregik korrekt. Vidnet havde ikke hverken fra sine chefer i staben eller fra Amstrup modtaget nogen henvendelser vedrørende spejdernes klage, og blev derfor meget chokeret over Amstrups mail af 31. juli 2004, som han først modtog i forbindelse med et chefmøde vedrørende Hommel. Mødet var nærmest overstået, da Amstrup nævnte, at han havde et dagbogsnotat, som han ville give til Flach. Vidnet modtog derpå via mail Amstrups mail fra Flach (sagens bilag 10) uden yderligere kommentarer fra Flach end bemærkningen i mailen om, at "det er da helt galt". Efter at have læst Amstrups mail talte vidnet med . Der var ikke tale

om en afhøring af _____, og han blev ikke sigtet for noget.

_____ kunne ikke huske, om fangerne anvendte tæpper, men det er på baggrund af _____ oplysninger, at vidnet i sin svarmail har anført, at man aftalte med lægen, hvor meget vand, fangerne skulle have, og hvorledes fangerne i øvrigt blev behandlet, herunder at de blev placeret med ansigtet mod en af murene. Beskrivelsen af hvilestillingen er vidnets egen opfattelse, idet han selv havde observeret, at de lokale ofte sad på hug, f.eks. hvis de ventede på bussen, og Amstrup havde i sin mail beskrevet stressstillingen som hugsiddende.

_____ har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han overværede en udspørgning, som major Kolding foretog. I den forbindelse deltog han i bevogtningen af fangen sammen med sin kollega _____, som ikke er identisk med tiltalte _____. De førte en fange ind i teltet ved at tage fat i hans overarme, hvorpå de på skift var med i afhøringsteltet som vagt. Fangen blev bedt om at sætte sig ned i teltet, hvilket han gjorde frivilligt. Han sad foroverbøjet på knæ, men vidnet mener ikke, at han blev beordret til at sidde på knæ.

Foreholdt sin forklaring til auditøren, afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 62, side 1, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at fangen blev bedt om at sætte sig på knæene, men at vidnet ikke husker, hvem der bad fangen sætte sig ned, forklarer vidnet, at han ikke vil bestride at have forklaret som anført, men han har ikke bidt mærke i netop dette punkt. Den tilbageholdte var lidt presset, fordi han havde oplyst, at han var matematiklærer, men det viste sig, at han ikke kunne løse simple regneopgaver, og han sad i den forbindelse foroverbøjet og tegnede i sandet.

Vidnet var også til stede under udspørgningerne den 9. og 10. marts 2004. Han var i detentionsområdet, da fangerne ankom. Der var fri adgang til vand og tæpper i detentionsområdet. Fangerne blev ikke nægtet vand, og der blev heller ikke givet instrukser herom, eller instrukser om, at de skulle anbringes i stressstillinger. De to fanger blev indledningsvis anbragt i afhøringsteltet på hver sin stol. Da de begyndte at tale sammen, drejede man stolene så de ikke kunne se hinanden. Da de herefter vendte sig og fortsat kommunikerede, tog MP'erne fat i deres hoveder og drejede dem væk, men der var ikke tale om vold, og de blev heller ikke revet i håret. Vidnet overværede, at Hommel udspurgte en af fangerne, som blev ført ind i teltet som tidligere beskrevet. Der var ikke tale om, at fangen blev fastholdt i en bestemt siddestilling eller fik hovedet fastholdt i en bestemt retning. Det eneste eksempel vidnet husker i den retning, er et tilfælde, hvor en fange forsøgte at rejse sig, og derpå blev placeret i siddestilling igen ved at en MP'er lagde sin hånd på hans skulder. Under udspørgningen vekslede Hommel i toneleje og talte indimellem højt, men vidnet mindes ikke, at hun

brugte latrinære udtryk. Vidnet var i detentionsområdet i alt ca. 2 timer, hvorefter han tog tilbage til lejren. Han erindrer ikke, om han returnerede til detentionsområdet senere på natten. Vidnet husker ikke, hvordan vejret var præcist den 9. marts 2004, men det var generelt varmt, idet det dog godt kunne være lidt køligt om natten. Vidnet husker ikke, at have overværet udspørgninger den 12. april 2004, og i juni måned var han på politiakademiet i Basra. Han er via sin uddannelse bekendt med krigens love og dermed også sin pligt til at gribe ind overfor ulovligheder, også hvis de begås af officerer. Vidnet har således grebet ind i en situation, hvor en soldat fra spejdereskadronen uberettiget rettede sit våben mod en iraker, fordi denne grinede af ham. Vidnet har på intet tidspunkt observeret overtrædelser begået af Hommel eller militærpolitiet. Efter den 9. marts 2004 talte vidnet med tolken Laila, der sagde, at hun ikke kunne lide at deltage i udspørgninger, idet hun ikke brød sig om at tale hårdt til folk, men hun nævnte intet om mishandling af fanger eller konventionsovertrædelser i øvrigt. Da vidnet ankom til detentionsområdet den 9. marts 2004 var

også til stede. Han gav ikke nærmere instruktioner om behandlingen af fangerne. Da fangerne skulle anbringes i fangegårdene blev de ført ind i disse, hvorpå døren blev lukket, og der blev ikke i den forbindelse anvist særlige siddestillinger.

Afhørt af anklageren forklarer vidnet, at han ikke husker, om han overværede en udspørgning den 9. marts 2004.

Foreholdt samme bilag, side 2, 2. nye afsnit, hvorefter vidnet bl. a. skulle have forklaret: "Afh. har i starten af missionen været med i fangelejren på et tidspunkt, formentlig den 9. marts, idet han husker at der var 3 fanger. Han var ved fangelejren da fangerne ankom, men han var ikke i nærheden da der blev foretaget udspørgningen", fastholder vidnet at have overværet en udspørgning foretaget af Hommel, men kommer derpå igen i tvivl, og forklarer, at forvirringen nok skyldes, at han var til stede, da fangerne ankom, og at han overværede lægeundersøgelsen i teltet. Derefter opholdt han sig uden for teltet, men kunne stadig høre, hvad der skete inde i teltet.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har tidligere deltaget i en POWEX-øvelse. Den 9. marts 2004 deltog han i transport af nogle fanger til detentionsområdet sammen med og Bjerring. Vidnet var kun kortvarigt i detentionsområdet, idet han skulle tiltræde som vagthavende på MP-stationen. I løbet af natten blev han ringet op af Søndergaard fra TOC. Han spurgte, om alt var som det skulle være, hvilket vidnet bekræftede. Han sagde også noget med, at nogen havde brokket sig til TOC over et eller andet. Det drejede sig vist om behandlingen af fangerne. Vidnet husker ikke, hvad Søndergaard nærmere sagde, og noterede intet herom i døgnrapporten. Det var op til vidnet som vagthavende at afgø-

re, hvad der skulle stå i døgnrapporten, og han vurderede henvendelsen som en bagatel og gjorde ikke mere i den anledning, udover at han bad det næste MP-vagthold om at fortælle spejderne, hvordan tingene hang sammen i relation til behandling af fanger, idet halvdelen af spejderne var helt "grønne". Han husker ikke, om opringningen kom lige før et vagtskifte, og han underrettede ikke sine foresatte om Søndergaards opringning. Vidnet overværede en udspørgning, foretaget af major Kolding. Det kan godt have fundet sted den 8. maj 2004. Under udspørgningen sad fangen på en stol foran Kolding, og var på intet tidspunkt nede på knæ.

har forklaret, at han var kaptajn og efterretningsofficer på hold 3 med Annemette Hommel som nærmeste foresatte. Han havde ansvar for Al Qurnah-området. Han var tidligere kampvognsofficer, og havde ingen uddannelse som efterretningsofficer. Han søgte om at komme på kursus, men der var for få ansøgere. Sektionen ankom samlet til Irak den 10. februar 2004. Det blev besluttet, at Hommel skulle forestå eventuelle udspørgninger, idet hun var uddannet afhørings- og efterretningsofficer. Det blev ikke drøftet, om hun burde foretage udspørgninger, når hun havde deltaget i POWEX-øvelser. Den 9. marts 2004 deltog vidnet i anholdelsen af 3 personer i Al Qurnah. De blev ført til detentionen af militærpolitiet. Vidnet ankom lidt senere sammen med oberst Flach og oberstløjtnant Andersen. På det tidspunkt var fangerne ved at blive registeret. De sad udenfor teltet på hug eller på knæ. De sad for sig selv, og det virkede ikke som om stillingerne var påtvungne. Vidnet forlod detentionsområdet kort efter. Dagen efter hilste han på fangerne i Al Qurnah efter at de var løsladt. De gav hånd til hinanden, og han talte med mindst to af dem. Ingen af dem nævnte, at de var blevet dårligt behandlet. Efter den 10. marts 2004 udtrykte Hommel ubehag ved sin opgave som udspørger. Hun virkede meget beklemt og nævnte, at hun havde talt med både Borgkvist og feltpræsten, men ikke følte, at hun havde fået specielt gode direktiver. Vidnet husker ikke, om hun udtrykkeligt nævnte, at hun også havde talt med Flach, men det går han ud fra.

har forklaret, at han var konstabel i spejdereskadronen på hold 2 og i begyndelsen af hold 3. Han har flere gange deltaget i bevogtning af fanger i detentionen, herunder formentlig også den 10. marts 2004, hvor han tiltrådte vagten om morgenen. Det er muligt, at han tiltrådte vagten sammen med sin gruppefører Jørgensen, men han husker det ikke præcist. Han afløste to andre spejdere, Poulsen og Hedegaard, og de har givetvis talt sammen i forbindelse med afløsningen, men han husker ikke samtalens indhold. Det er muligt, at de har nævnt noget om manglende tæpper i fangegården. Der var tre fanger, to i den ene gård og en i den anden. De sad på hug, hvilket irakere ofte gør, f.eks. når de bruger deres bedekæde. Vidnet opfattede ikke denne siddestilling som krænkende. Vidnet blev afløst ret hurtigt

og efter mindre end et par timer. Under vagten sad han i en bil. De to MP'ere der samtidig havde vagt, sad i en anden bil, og han talte ikke med dem. Mens han var der, så han ikke MP'erne have kontakt med fangerne. Han havde ikke opfattelse af, at fangerne ikke måtte bevæge sig frit rundt i fangegårdene, men han husker ikke, om de konkret gjorde det. Han husker heller ikke, om han så vand og tæpper i gårdene, men kan ikke udelukke, at der var vand og tæpper til stede. Han husker ikke, om fangerne bad om vand. Han husker et tilfælde, hvor en fange bad om lov til at gå på toilettet, men han har deltaget i flere bevogtninger, og det har muligvis været ved en anden lejlighed. Senere på dagen deltog han i et møde, der blev afholdt fordi nogle af de andre spejdere følte sig krænket over den måde, fangerne var blevet behandlet på tidligere på natten. Hommel deltog i mødet, hvor nogle fra E-sektionen gav en orientering.

Foreholdt afhøringsrapport af 25. august 2004, sagens bilag 48, side 2, vedstår vidnet sin forklaring, idet han dog ikke husker, om vagten varede et par timer. Vidnet kan ikke sige, om hans spejderkolleger var tilfredse med forklaringen under mødet, men vidnet havde ikke behov for yderligere forklaring. Han husker ikke, at der under mødet blev sagt noget om tavshedspligt.

Foreholdt at major Amstrup ifølge retsbogen side 75, har forklaret, at vidnet under mødet "gik lige på og hårdt" forklarer vidnet, at han godt kan huske, at han stillede nogle spørgsmål, men han husker ikke, om han støttede sine kolleger i spejdereskadronen eller det modsatte. Bagefter sagde Amstrup, at vidnet burde være politiker.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har ikke overværet nogen udspørgninger i teltet, men har et par gange deltaget i bevogtning af fanger i detentionen. Disse vagter foregik i dagslys, men han husker ikke på hvilke datoer. Fangerne sad i fangegårdene som de havde lyst til, og som regel i skyggen. De havde tæpper og rigeligt med vand til rådighed. Vidnet har selv deltaget i at klargøre detentionen inden fangerne ankom, og der blev i den forbindelse fyldt vand på 1½ liters dunke, som stod i fangegårdene i grupper af 6 stk. Der var latrin i fangegårdene, som fangerne frit kunne benytte. Under en af disse fangebevogtninger overværede vidnet, at tiltalte komme op at skændes med tolken Nadia, fordi han påtalte, at hun havde talt alene med en fange. Vidnet ville også selv have påtalt dette, idet tolke ikke bør tale med fangerne, men alene fungere som tolk. Episoden medførte, at MP'erne ikke længere talte så meget med tolkene som tidligere.

har forklaret, at han var næstkommanderende og stabschef på hold 3 i Irak. Forud for udsendelsen lå det klart, at der kunne blive tale om at foretage udspørgninger af irakere og vidnet og Flach har

givetvis drøftet, hvem der skulle forestå dette. Beslutningen om at det skulle være Hommel, må være truffet af Flach. Hommel var efter vidnets opfattelse en yderst loyal officer, der medvirkede konstruktivt til løsningen af opgaver. Hun var korrekt, også i forhold til underordnede. Udspørgninger var omtalt i direktivet til chefen for enheden, og SOP'en (Standard Operational Procedures) indeholdt bestemmelser om taktisk udspørgning, men derudover fandtes der ikke på dette niveau yderligere direktiver om udspørgning.

Forevist bilag 144, vidnets skrivelse af 5. januar 2004 vedrørende justering af SOP forud for udsendelse, forklarer vidnet, at man havde overtaget SOP'en fra de tidligere hold, og det var nødvendigt at justere den, hvilket vidnet iværksatte i Oksbøl inden udsendelsen. Planen var, at justeringen skulle være færdig inden udsendelsen i februar og det lykkedes. Eventuelle bestemmelser om udspørgning ville naturligt skulle placeres i kapitel 2 om efterretningstjenesten eller i kapitel 5 om vagttjenesten, men vidnet erindrer ikke, om der blev udarbejdet sådanne bestemmelser. Den 9. marts 2004 kørte vidnet sammen med oberst Flach til detentionsområdet, hvor de var i ca. en halv time. Fangerne var ikke placeret i fangegårdene, men sad i nærheden af afhøringsstellet. Vidnet og Flach blev der ikke længere, idet de fik indtryk af, at alt var som det skulle være. Havde vidnet observeret noget ukorrekt ville han straks have grebet ind. Annemette Hommel har ikke bedt vidnet om nærmere instruktioner vedrørende udspørgninger, bortset fra at hun på et tidspunkt, som han ikke husker nærmere, spurgte om udspørgningerne foregik på den korrekte måde. Vidnet svarede, at hun kendte ham godt nok til at vide, at hvis noget skulle ændres, havde han sagt det. Vidnet erindrer ikke, at have taget stilling til konkrete spørgsmål vedrørende udspørgninger, og ingen har udtrykt behov for at få udfærdiget direktiver herfor, eller for behandlingen af fanger. Premierløjtnant Søndergaard, der var vagthavende officer i TOC, oplyste den 10. marts 2004, at de soldater, der havde haft vagt i tårnet, havde set rystede ud. Det kunne vidnet i og for sig godt forstå, da de var helt nye i tjenesten, og derfor nemt kunne have fået et forkert indtryk. Vidnet besluttede derfor, at tårnet fremover skulle bemændes af mere erfarne soldater fra staben. Vidnet ville være sikker på, at der var tale om voksne mennesker, som straks ville rapportere, hvis de overværede ukorrekt adfærd, hvilket de unge soldater måske ikke ville gøre på grund af deres uerfarenhed. Vidnet bad major Amstrup tage sig af sagen i relation til spejderne, men erindrer ikke at have inddraget militærpolitichefen, major Amdisen, i spørgsmålet. Vidnets kendskab til omstændighederne gav ham ikke anledning til at tvivle på, om MP'erne havde handlet korrekt. Han erindrer således ikke at have modtaget klager over MP'ernes behandling af fanger, hverken fra spejdere eller andre. Militærpolitiet hører operativt under oberst Flach. Vidnet deltog ikke i mødet den 10. marts 2004 og har ikke drøftet problemerne vedrørende udspørgning eller behandling af fanger med Flach eller personel fra S2. Han har muligvis underrettet Kolding om mødet,

men husker det ikke nærmere. Vidnet har ingen erindring om udspørgningen i april, og på tidspunktet for udspørgningerne i juni var vidnet på orlov. Da han kom tilbage til Irak den 23. juni 2004, hørte han lidt her og der om en episode i forbindelse med en udspørgning, men han blev ikke af Flach orienteret nærmere herom, idet de kun havde en meget kort overdragelsesforretning på ca. 5 minutter, hvorefter Flach tog på orlov. Flach nævnte således intet om, at han havde foretaget ændringer i procedurene vedrørende udspørgning eller behandling af fanger. Problemerne med tolkene blev stadig værre, og sidst i juni sagde begge de kvindelige tolke op. Det lykkedes vidnet at få dem til at nøjes med at deponere opsigelserne, idet man ellers ville være uden tolke den sidste måned. Vidnet er bekendt med bilag 139, side 88 - 90, en indberetning af tolken John.

Forevist samme bilag side 96, en notits af 2. juli 2004 fra Hommel om tolkesituationen, forklarer vidnet, at han ikke erindrer at have set notatet, men han var bekendt med de omhandlede problemstillinger. Efter at den mandlige tolk havde sagt op, var der kun de to kvindelige tolke tilbage, og vidnet havde inden samtalen med Hommel besluttet, at de skulle forblive i S2, og det lykkedes at få dem til at blive på holdet tiden ud. Vidnet har ikke modtaget klager fra tolkene vedrørende forhold under udspørgningerne. Han var bekendt med, at den mandlige tolk ville skrive et brev til Flach, men som vidnet forstod det, gik indholdet ikke specifikt på behandlingen af fanger, men mere på den overordnede politik i forbindelse med indsatsen i Irak. Tolken klagede ikke over Hommel og Hommels repatriering gav ikke vidnet anledning til at ændre principperne for udspørgning, bortset fra at han besluttede, at han selv ville være til stede ved fremtidige udspørgninger. Syd-tårnet var bemanded i henhold til en vagtliste, som burde være til at finde. Der var ikke tale om en regulær klage den 9./10. marts 2004, idet den vagthavende i så fald ville have noteret dette ned i døgnrapporten. Efter vidnets opfattelse er der ikke pligt til at notere alle hændelser i døgnrapporten, herunder ikke henvendelser fra soldater, der blot giver udtryk for ubehag over et eller andet. Hver fredag var der parole for alt ledigt personel, hvorunder oberst Flach orienterede om generelle forhold. Vidnet erindrer ikke, om Flach i den forbindelse har udtalt sig i anledning af spejdernes klage, men det kan vidnet ikke forestille sig, idet der ikke var tale om en egentlig klagesag.

har forklaret, at han var læge ved DANCON/IRAK på hold 2 fra 28. december 2003 til 8. februar 2004 og på hold 3 fra den 29. februar 2004 til den 4. april 2004. Omkring den 9. marts 2004 undersøgte han tre fanger. Han var vagthavende læge, og fangerne var lige ankommet, da vidnet kom til detentionen, hvor Hommel, en kvindelig tolk og nogle MP'ere også var til stede. Hommel bad ham undersøge de tre fanger, og sagde at han skulle tale roligt og venligt til dem. Han går ud fra, at hun ønskede, at han

talte tydeligt, fordi han taler dansk med lidt accent.

Foreholdt afhøringsrapport af 18. oktober 2004, bilag 104, side 2, 2. afsnit, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at "kaptajn Hommel havde forklaret ham, at fangerne skulle undersøges, og at han skulle tale roligt og venligt til dem. Hvorfor hun sagde dette, ved afhørte ikke, for hun gav ingen begrundelse, hvilket han i øvrigt ikke fandt nødvendigt, for han talte altid roligt og venligt til sine patienter", bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Under lægeundersøgelsen var alle tre fanger til stede samtidig. Undersøgelsen varede i alt ca. 15 minutter, og i forbindelse med undersøgelsen udfyldte vidnet skemaer og stillede spørgsmål til fangerne, bl.a. om eventuelt medicinforbrug og eventuelle tidligere sygdomme eller skader. Under sit ophold i detentionsområdet bemærkede vidnet ikke noget forkert ved MP'ernes adfærd overfor de tilbageholdte.

har forklaret, at han var i Irak på hold 3. Det var oprindelig tanken, at han skulle være forbindelsesofficer til den engelske brigade, men efter få dage i Irak blev han i stedet ansvarlig for CIMIC, det vil sige det civile- og militære samarbejde. Han var i Camp Eden fra slutningen af februar til august 2004. I begyndelsen af marts 2004 blev nogle personer tilbageholdt efter at der var oprettet ulovlige checkpoints i Al Qurnah. Vidnet deltog ikke personligt i håndteringen af fangerne eller i det møde, der fandt sted den 10. marts 2004 med spejderne, men på en senere morgenappel i marts eller april udtalte oberst Flach vedrørende behandlingen af fangerne, at der ikke var sket noget forkert, og at alt var foregået i overensstemmelse med de gældende regler. I den følgende periode var der adskillige episoder, hvorunder danske styrker blev overfaldet. CIMIC-huset i Al Qurnah lå ret udsat, og blev flere gange beskudt. Når man i den forbindelse sendte forstærkninger for at beskytte personellet i huset, blev disse flere gange overfaldet undervejs. Der var tale om veltilrettelagte baghold, hvor der blev anvendt både håndvåben og RPG-granater, og det var rent held, at ingen blev såret eller dræbt. Det var således meget væsentligt for de danske styrkers sikkerhed og af hensyn til udviklingen af bystyret i Al Qurnah, at man fik pågrebet de personer, der stod bag disse baghold. Vidnet har ingen viden om udspørgninger af tilbageholdte, der fandt sted i april. Da der i juni på ny blev indbragt tilbageholdte, var et Tv-hold i lejren. Vidnet fik af Flach tilladelse til at tage Tv-folkene med op i Sydtårnet, og igennem 10-15 minutter overværede de håndteringen af fanger og så blandt andet de tilbageholdte blive ført ud af teltet og ind i fangegårdene, hvor der var vand til stede. Tv-folkene gav udtryk for, at behandlingen af fangerne var helt i orden. Efter at Andersen blev chef for DANCON blev vidnet stabschef. Der var fortsat angreb på danske styrker, men situationen varierede meget fra fred og fortrøstning det ene øjeblik til anspændte situationer kort efter. I august måned modtog man melding om, at der var oprettet flere ulovlige checkpoints i

Al Qurnah. Alle disponible styrker blev indsat, og det kom til ildkamp. Annette Hommel gav over for vidnet udtryk for, at hun foretog udspørgningerne af nød og ikke af lyst, og at hun savnede nærmere retningslinier herfor. Efter vidnets opfattelse var Hommel en meget professionel og ærekær officer. Hun havde stor viden om politiske forhold, herunder de forskellige grupperinger i området, som kunne udgøre en risiko for de danske styrker. Hun optrådte korrekt i relation til efterlevelse af reglementer. Vidnet anvendte ofte tolke i samarbejdet med de civile irakiske myndigheder, men samarbejdet med tolkene var ikke problemfrit. Det skete flere gange, at de ikke var klar til tiden, og når der opstod et akut tolkebehov var det også i flere tilfælde svært at få fat i den vagthavende tolk. Vidnet havde tillige et nært samarbejde med militærpolitiet blandt andet i forbindelse med uddannelsen af det lokale irakiske politi, som i slutningen af juni i forbindelse med magtoverdragelsen selv skulle varetage politiopgaverne. På grund af ineffektivitet var der fortsat et stort behov for støtte fra militærpolitiets side. Al Sadr-folkenes mål var at undertrykke befolkningen i Al Qurnah. De var meget hårdkogte og fanatiske, og det var derfor nødvendigt at anvende en håndfast afhøringsform, hvis man ønskede oplysninger fra dem. Efter vidnets opfattelse var tolkene ikke tilstrækkelig uddannet til at indgå i en militær operation. Vidnet var flere gange i tvivl om, hvorvidt der blev tolket korrekt og har også følt sig i tvivl om tolkenes loyalitet uden dog at kunne give konkrete eksempler herpå. Tolkene var på grund af deres arabiske oprindelse udsat for pres fra visse dele af lokalbefolkningen. Hommel var som chef for tolkene pålagt en utaknemmelig opgave, blandt andet fordi de modarbejdede hendes forsøg på at videreuddanne dem. Man betragtede de tilbageholdte som kriminelle og det gjorde de irakiske myndigheder, herunder det irakiske politi, også. De tilbageholdte, der blev overgivet til de britiske styrker blev så vidt vidnet ved anbragt i en interneringslejr.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har gennemgået sædvanlig MP-uddannelse og har tidligere været udsendt på Balkan og i Afghanistan. Han deltog en enkelt gang i håndteringen af fanger i Irak. Det kan godt have været den 10. marts 2004, hvor han tiltrådte vagten tidligt på morgenen omkring kl. 5 sammen med . Han husker ikke, hvem de afløste, men var til stede, da de kom. Der var tre fanger i fangegårdene, idet der var to fanger i den ene gård. De lå alle tre og sov og havde tæpper til rådighed. Vidnet husker, at infirmeriet senere efterlyste en tæppepakning med 8-10 tæpper, som militærpolitiet havde lånt til dette formål. Under vagten førte Hasselager og vidnet en fange ind i teltet på sædvanlig vis, det vil sige ved, at de hver havde fat i fangens overarme, dels for at beskytte ham under et eventuelt fald, dels for at hindre flugt. Inde i teltet sad Hommel på et bord. Hun anviste, at fangen skulle placeres foran bordet, hvor de førte ham ned i siddende stilling. Han sad på knæ, men vidnet husker ikke, om han sad med ret ryg eller lænede sig bagover, så han

hvilende på hælene. Vidnet ved ikke, hvorfor han skulle sidde på gulvet. Der stod vist andre møbler i teltet, men vidnet husker ikke, om det var stole. Udspejrgningen, der varede ca. 20 minutter, havde karakter af en opfølgende udspejrgning. Under udspejrgningen stod vidnet og Hasselager i nærheden af fangen. Han husker ikke, om de fik besked på at rette på fangen, hvis han ændrede stilling. Vidnet husker ikke, om han rent faktisk ændrede siddestilling. Vidnet hørte ikke Hommel bruge nedsættende ord overfor fangen. Fangerne havde vand til rådighed i plastflasker. Der stod "six-packs" med flasker i skuret i hjørnet af fangegården. I forbindelse med løsladelsen gav vidnet via tolken fangerne besked om, at de havde et kvarter til at vaske sig. Vidnet husker ikke at have modtaget særlige instrukser om, hvordan fangerne skulle behandles, mens de var i fangegårdene. Han behandlede dem derfor på sædvanlig vis, det vil sige ud fra, at det var opgaven at sikre, at fangerne ikke flygtede. Vidnet deltog for ca. 10 år siden i en POWEX-øvelse og blev herunder instrueret om, at behandlingen af fangerne overskred konventionsgrænserne. De tilbageholdte i Irak blev behandlet stille og roligt og slet ikke på den måde, som det foregik under POWEX-øvelsen. Udover vidnet og hans kollega var der to andre soldater i detentionsområdet. De kom vist fra infanterikompagniet, men kan også have været spejdere. De opholdt sig ved muren, som omgav lejren.

har forklaret, at han er premierløjtnant af linien og var i Irak på hold 3. Han har tidligere gennemgået POWEX-øvelser og blev i den forbindelse instrueret om, at man under øvelsen overskred Genèvekonventionens regler. Deltagerne underskrev i den forbindelse en formular. Formålet med øvelserne var at give deltagerne et indblik i, hvad man kunne risikere som krigsfange. Vidnets funktion i Irak var CIMIC-officer i S 5, som delte kontor med S 2, som man havde et tæt samarbejde med. Kort efter den 10. marts 2004 blev det besluttet at sydtårnet skulle bemannes med stabspersonel, når der var fanger i detentionen. Vidnet deltog i den forbindelse i en enkelt nattevagt, men husker ikke datoen. Vidnet overværede flere samtaler mellem Kolding og Hommel. Hommel var usikker på, hvordan udspejrgningerne skulle foregå, og Kolding, der ikke havde erfaring på dette område, henviste hende til MJUR eller oberst Flach. Vidnet ved ikke, hvad det konkret var, som Hommel ønskede vejledning om, udover at det drejede sig om behandlingen af fanger bl.a. under udspejrgningerne. Flach gav i den forbindelse vekslende beskeder, som skabte forvirring. Han tilkendegav på et møde, at proceduren skulle ændres og tilkendegav derved indirekte kritik af den måde, hvorpå det hidtil var foregået, uden at det dog kom klart frem, hvad der i givet fald havde været forkert. Flachs adfærd skabte frustration, og efter vidnets opfattelse var han ikke sit chefsansvar voksen. Natten til den 10. marts 2004 var vidnet duty-officer i TOC. Vidnet husker ikke nogen særlige hændelser fra denne nat.

Foreholdt vidnet forklaring, retsbogen side 134, om at blev ringet op af vidnet, som oplyste, "at nogen havde brokket sig til TOC over et eller andet", og at "det drejede sig vist om behandlingen af fangerne" forklarer vidnet, at han ikke erindrer denne episode. Var der kommet klage over behandlingen af fanger, ville vidnet givetvis have noteret det i døgnrapporten.

Foreholdt major Andersens forklaring, retsbogen side 149, om at vidnet den 10. marts 2004 oplyste, "at de soldater, der havde haft vagt i tårnet, havde set rystede ud", forklarer vidnet, at han fortsat ikke erindrer den omtalte episode.

Af afhøringsrapport af 16. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han den 9. september 2004 blev anholdt af de danske styrker, og at han i den forbindelse blev indbragt til den danske lejr - Camp Eden. Han kom til stedet sammen med 2 andre anholdte, og de ankom til lejren ca. kl. 2330. Det var meget koldt den pgl. Aften, en kold vind blæste. Han var iført undertøj, bukser og skjorte. Han kom først til et lægecheck, og han havde her oplyst, at han havde noget ondt i ryggen - en gammel skade. Han blev efter lægecheck indsat i en indhegning, hvor han skulle sidde på jorden. Han blev placeret på knæene, med benene strakt lige bagud, og skulle holde sit hoved og overkrop i en lidt skrå stilling, således at han havde panden inde mod en væg. Han havde ikke noget ur, men han følte det som lang tid, inden han kom ind til den første afhøring. Da han blev ført ind til afhøring følte han det, som om han nærmest blev slæbt ind. 2 personer holdt ham under armene, og "løftede" ham ind. Han tabte herunder sine bukser. Han fik dog inde i teltet lejlighed til at tage sine bukser på igen. Ved første afhøring stod han foran en officer, en ret kraftig mand, og han havde en kvindelig tolk til at oversætte sine spørgsmål. Han blev beordret til at stille sig på den måde, at han skulle stå med bøjede knæ, og med hænderne oppe. Manden var ret vred i stemmen, og han tog på et tidspunkt fat i afhørtes næse for at understrege et eller andet. Ved siden af ham stod 2 personer, som hele tiden holdt ham fast i den stilling, som han har beskrevet ovenfor. De rettede på hans stilling, når han ikke stod, som han var beordret til. Når han blev træt, så ville han gerne rette sig op, men fik ikke lov til dette. Han havde ikke haft lejlighed til under afhøringen at sige ret meget om, at det gjorde ondt, men han sagde til lægen, der undersøgte ham ved løsladelsen, at han havde haft ondt ved at være i de stillinger, som han havde været tvunget til at indtage under afhøringerne. Medens han opholdt sig i indhegningen kunne han ikke komme til at lade sit vand, for han måtte ikke rejse sig eller røre sig, og han "tissede derfor i bukserne". På et tidspunkt blev han under opholdet i indhegningen placeret så han skulle stå ind mod hegnet med

hænderne oppe over hovedet. Han faldt pludselig om. Han mener, at han besvimeede. Vagterne var nu kommet ind, og havde lyst ham i øjnene med en lygte, og havde fået ham på benene. Han blev ikke tilset af en læge. Han blev afhørt 2 gange i teltet, og det var samme person, som hver gang afhørte ham. Hvad der skete med de andre, som var anholdt samme tid som han, det ved han ikke, for han var alene i den indhegning, hvor han var placeret. Han er direkte adspurgt, om han på noget tidspunkt "havde gjort i bukserne", hvil- ket han benægtede. I løbet af natten, havde han spurgt de personer, som kom ind i indhegningen, om han kunne få vand og et tæppe, men de talte kun engelsk, og der var ingen som kunne eller ville forstå ham. Om morgenen, ca. et par timer før han igen blev løsladt fik han mere bevægelsesfrihed i indhegningen. Han fik desuden et tæppe, noget vand og noget at spise. Han oplyste, at han ikke ved løsladelsen talte med lægen. Foreholdt, at han tidli- gere under denne afhøring har udtalt, at han fortalte lægen, at det gjorde ondt, så oplyste han, at dette ikke var korrekt opfattet, han fortalte ikke no- gen, at det gjorde ondt. Han er direkte adspurgt om den måde, som han blev beordret til at indtage i indhegningen og ved afhøringen, og oplyste, at disse ikke er normale for irakere at indtage. Man kan f.eks. godt sidde på hug, men kun i 10-15 min., og man skulle i indhegningen og ved afhøringen sidde helt stille, og måtte ikke dreje sig overhovedet. Han beskriver den person, som afhørte ham: A. mand, ca. 40, "ikke særlig høj", men meget kraftig af bygning, lidt rødmosset i ansigtet og med et bredt ansigt. Kortklippet hår. Kan muligvis genkende den pgl. Han oplyste, at han efterfølgende igennem dommeren i Al-Qurnah har indgivet en officiel klage over den behandling, som han har været udsat for. Han har følt sig stresset og har også noget ud-slæt på maven, som han mener kan hidrøre fra hans arrestation og ophold i Camp Eden.

...

Afhørte er forespurgt m.h.t. den person, som foretog afhøringerne af ham. Han oplyste, at han var sikker på, at det var en mand. Sådan opfattede han personen, og sådan havde han også tiltalt personen. Han oplyste, at medens han sad i detentionen var kun vagterne indenfor indhegningen. Han kunne se en bil eller flere udenfor. Hvem der var i disse køretøjer det ved han ikke. Han er direkte adspurgt, om han har "gjort i sine benklæder i forbindelse med afhøring", han udtalte, at det havde han ikke, men han "tissede 2 gange medens han havde sine benklæder på, fordi han ikke kunne komme på toilet- tet".

...

Fortsat den samme dag.

I forbindelse med afhørtes oplysning om, at han skulle være anholdt den 9. september 2004, blev han efterfølgende foreholdt, at han jf. fangedatabasen havde været indbragt som anholdt i marts måned og ikke i september. Han udtalte, at det "nok var rigtigt". Han havde været indbragt sammen med

og . Så september måned var ikke rigtigt, det var i marts måned 2004."

Af afhøringsrapport af 16. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han sammen med 2 andre og blev anholdt og indbragt til Camp Eden den 9. marts 2004. Han mener, at han kom ind til lejren omkring kl. 2100. Han blev transporteret til lejren i en bil med soldater. De blev alle ført ind i et telt og her blev de alle undersøgt af en læge. Han fejlede ikke noget. Han oplyste, at det var koldt den pgl. aften. Han havde ved anholdelsen kun sit normale tøj på, og det bestod af undertøj, benklæder og en T-shirt med korte ærmer. Han blev derpå taget ind i en indhegning, og blev her sat samme sted som . Der var inde i indhegning fire danske soldater. Begge de anholdte fik besked af vagterne via en dansk kvindelig tolk om, at de skulle sætte sig på hug, og med hænderne bagved nakken. Han oplyste, at det var en unaturlig stilling for en iraker at indtage, og at den var vanskelig at holde igennem længere tid, og desuden måtte de ikke bevæge sig. Han husker ikke, hvor længe han sad på den måde, uden at måtte ændre stilling, "men det var i timer". Der skete udskiftning af vagterne - nærmere?. Han havde ikke lejlighed til at se vagterne, for de holdt sig bagved ham. Han forklarede, at han pludselig blev taget af 2 vagter, en ved hver skulder, som "løftede" ham op, og derpå "slæbte" ham ind til afhøring. Til stede i teltet var en person, som skulle afhøre ham, han beskriver den pgl. som en "mand, middel af bygning, dog lidt tæt". Pgl. var kaptajn, jf. vedkommendes distinktioner, som afhørte tydeligt kunne se (3 stjerner). Pgl. var skaldet. Han vil muligt kunne genkende den pgl. person. Desuden var en tolk, som var den samme, som tidligere havde været ude for at oversætte for vagterne, dengang, da fangerne kom ind. Lægen var til stede under hele afhøringen. Han var bagved ham "et eller andet sted". Yderligere befandt der sig hele tiden 2 vagter, som stod bagved ham. Personen der afhørte var meget vred i stemmen, "råbte og skreg", så tolken ikke kunne følge med. Han blev placeret på jorden på knæene, med benene strakt bagud, og skulle sidde med rank ryg og med hænderne foldet bagved nakken. Under afhøringen, hvor afhørte ikke kunne undgå at bevæge sig, blev han "slået" "dasket" i nakken af vagterne, for at han skulle sidde stille og se lige op på den person som afhørte ham. Han ved ikke, hvor tit han blev slået, men det var ret "kon-tinuerligt", de daskede ham sådan lidt hele tiden i baghovedet. Officeren rørte ham ikke, det var kun vagterne. Han var til afhøring 3 gange i løbet af natten, og hver gang forløb det på samme måde. Han ved ikke præcist, hvor længe afhøringerne varede, men formentlig en "times tid ad gangen". Ude i indhegningen skete der ingen forandringer i løbet af natten, han skulle sidde på hug som beskrevet ovenfor, vagterne kom og gik, og rettede på ham, når han ikke

"holdt den rette stilling". Han fik i løbet af natten ikke noget at drikke, fik ikke noget tæppe. Han fik om morgenen af tolken noget vand og kage. Han havde i løbet af natten spurgt vagterne om lov til at gå på toilettet, men de sagde, at han skulle blive siddende. Han blev også nægtet at ryge. I indhegningen så han kun vagterne og ikke andre. Han blev den næste dag "om formiddagen" løsladt. Han blev i en bil kørt til bopæl og her sat af. Han er udover den første anholdelse igen anholdt efter ca. 3 mdr. - muligt først i juni 2004 - denne gang, følte han, at anholdelse var meget hårdhændet. Han blev af de danske soldater, som anholdt ham slået på både arme og ben. Det skete under anholdelsen, men han havde ikke ydet nogen modstand mod denne anholdelse, og havde derfor ikke givet dem anledning til at slå på ham. Soldaterne slog på ham med knyttede hænder flere gange og hårdt. Han blev derpå transporteret ind til Camp Eden, og igen fremstillet for lægen, som muligt var den samme, som sidste gang undersøgte ham. Tolken var den samme danske kvindelige tolk. Han så lægen, men ville ikke lade sig undersøge. Han fortalte ikke lægen om at han var blevet slået. Grunden til dette var, at han var ret sur og tvær over den behandling, som han havde fået ved anholdelsen, og havde derfor ikke lyst til at tale med danskerne - heller ikke den danske læge. Han blev derpå ført ind i indhegningen og skulle her ikke gøre noget bestemt, men blot være der. Under sit ophold besvimelede han pludselig, og en læge blev tilkaldt. Han fik noget hjælp, og derpå satte afhørte sig blot på jorden. Han var inde til en afhøring, og det var den samme kaptajn, som sidste gang der afhørte, og det var den samme tolk (tror han). Afhøringsofficeren havde igen været meget højtråbende, og på et tidspunkt smed tolken sin blyant på jorden løb tolken fra stedet, og det var afhørtes indtryk, at det skyldtes, at afhøringsofficeren gik for vidt i sin vrede. Forespurgt om, hvordan han skulle sidde ved afhøringen, så oplyste han, at han skulle sidde på sine knæ, og med benene lagt over kryds, han skulle sidde med rank ryg og med hænderne foldet bagved nakken. Han havde fået noget krampe i et ben, og det var måske en af årsagerne til, at tolken løb fra stedet. Han oplyste, at han havde spurgt om en læge, men fået afslag, og desuden havde afhøringsofficeren sagt "noget om, at han ville blive skudt". Han er forespurgt direkte, om hvordan dette blev sagt og udtalte, at afhøringsofficeren gav udtryk for, at han (afhørte) ville blive skudt, og at han skulle tie stille. Han er gjort bekendt med, at en læge til rapport har udtalt, at han rent faktisk foretog en undersøgelse af afhørte efter hans krampeanfald. Afhørte udtalte, at han ikke blev lægeundersøgt. Han blev derpå tilbudt en stol af en soldat og senere ført ud i indhegningen og senere løsladt. Han mener, at han var hjemme omkring kl. 2300.

Af afhøringsrapport af 16. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han omkring den 10. marts 2004 blev anholdt af danske

soldater og kørt til Camp Eden. Han kom til lejren om aftenen - måske 1900 - 2000. Ved transporten ind, havde afhørte haft ondt i sin ene hånd, hvilket han havde sagt til soldaterne. Man tog ikke hensyn til hans hånd, men havde haft hænderne bag på ryggen og fastholdt med strips. Da de kom til Camp Eden, blev de alle tre sat på jorden på knæene, og en soldat havde stået bag dem med et gevær, som han holdt hen mod deres nakke. De fik ikke lov til at gå på toilettet, men i stedet ført ind til en læge, som undersøgte dem. Afhørte fejlede ikke noget, men havde ondt i sit håndled. Det var en kold aften, afhørte havde tynde bukser og en hvid kjortel over dette. Afhørte og blev placeret på jorden på knæene, ca. 3 meter fra hinanden. De skulle sidde med ansigtet ind mod væggen, og sidde stille med hænderne bag på ryggen i strips. Senere tog man stripsene af og derpå havde de hænderne frie. Hvis de flyttede sig fra de anviste stillinger, blev de skubbet på plads af vagterne. Han var til afhøring 3 gange, og når han ikke var til afhøring, blev han sat i den ovenfor nævnte stilling i indhegningen. Han har ikke stået op, men kun siddet på knæene i indhegningen. De fik ikke vand, mad eller tæpper før den næste morgen, hvor de fik vand, kage og et tæppe. Vagterne, som også sad i en bil udenfor indhegningen, kom pludseligt ud i indhegningen, og rev ham op fra jorden og førte dem ind i et telt, som var ved siden af indhegningen. Den ene gang, hvor afhørte skulle op fra jorden, havde en af vagterne taget fat i hans hår og på den måde løftet ham op fra jorden. Han kan ikke sige noget om vagterne, han mener at de skiftede vagterne ud engang. Vagterne opførte sig alle ens. Når de imellem afhøringerne sad i indhegningen, skulle de sidde i de bestemte stillinger, og hvis de ændrede på dem, ved f.eks. at flytte sig, blev de irettesat og beordret til at blive i den stilling, som de havde fået anvist. Inde i teltet var en afhøringsofficer, en kvindelig tolk og nogle vagter. Han beskriver afhøringsofficeren som en mand, ikke ung, meget lys i huden og med briller, han er ikke sikker på håret, måske kort mørkt. Han kan muligvis genkende den pgl. Afhøringsofficeren stod bag ved et bord, og beordrede via tolken afhørte til at sætte sig på jorden foran bordet, og han skulle se op på afhøringsofficeren. Han skulle sidde på knæene med benene strakt bagud, med lige overkrop og med hovedet skråt tilbage. Han måtte ikke vende sig eller falde sammen. Når han alligevel faldt sammen, fordi han ikke rent fysisk kunne sidde som befalet igennem længere tid, skubbede en af vagterne en fod eller et knæ i ryggen på ham. Afhøringsofficeren rørte ikke på noget tidspunkt ved ham. Tonen ved afhøringen var meget aggressiv. Afhøringsofficeren satte nogle gange sit ansigt tæt til afhørtes, idet vedkommende bøjede sig hen over bordet ned mod afhørte. Vedkommende råbte og skreg, og kaldte afhørte en løgner m.v. Han har ikke nogen klar fornemmelse af, hvor lang tid afhøringerne tog, for han havde ikke noget ur, men afhøringerne kan have varet op til et par timer. Han kom ikke senere til lægeundersøgelse, men blev den følgende dag kørt hjem til CIMIC HOUSE og her løsladt. Han er forespurgt, om andre end vagterne var i indhegningen, hvilket han svarede benægtende på. Han har ikke set eller hørt, at f.eks. en

tolk var i indhegningen. Han blev placeret af en vagt, som simpelthen pressede ham ned på jorden og anviste ham, hvordan han skulle sidde. Ved solopgang kom pludselig en soldat ind i indhegningen. Afhørte mener ikke, at han havde været en af de vagter, som var der i løbet af natten. Soldaten havde givet dem en cigaret, noget vand og et tæppe, og de havde fået lov til at bede deres bønner. Han kunne ikke komme på toilettet. Han havde ikke spurgt, men mente ikke, at han ville få lov, og havde derfor først kunnet lade sit vand den følgende morgen. Han oplyste, at han fortsat har ondt i sit venstre håndled, og "en læge" har sagt til ham, at han muligvis skal have gips på igen. Han er adspurgt om, hvorvidt den person, som afhørte ham eventuelt var en kvinde. Han udtalte, at det kunne "han ikke forestille sig".

...

Ved gennemlæsningen oplyste afhørte, at han i forbindelse med anholdelsen havde fået sit håndled behandlet, og at det var i orden, men at det var soldaternes hårde adfærd, som gjorde, at han på ny fik ondt i sit håndled. Han ønskede at få tilføjet, at når de flyttede sig fra de anviste stillinger i detentionen, så blev han ikke kun skubbet, men også slået, på den måde, at de tog fat i ham og fysisk pressede ham ned i en stilling ved at sparke til ham med foden. M.h.t. at han ikke spurgte om at kunne komme på toilettet, så var dette ikke muligt, for han måtte ikke sige noget, og fik ej heller lov til at sige noget. Han oplyste, at han havde meget hovedpine efter det der var sket, og at han troede, at det muligvis kunne skyldes den hårdhændede behandling. Han gjorde gældende, at han aldrig blev egentlig lægeundersøgt, men kun spurgt, om han var syg."

3. Forklaringer vedrørende forhold 4 (12. april 2004):

Tiltalte Hommel har forklaret, at der natten til den 9. april 2004 blev gennemført et bagholdsangreb mod de danske styrker. CIMIC-house i Al Qur-nah blev angrebet med RPG-granater for at lokke en dansk patrulje ud af lejren. Angriberne vidste, at patruljen var nødt til at passere broen over Glory Canal, og her blev de angrebet bl.a. med RPG-granater, hvorunder en af spejderne var tæt på at blive dræbt. Angrebet medførte en nærmere efterforskning, hvorunder 5 personer, der havde deltaget i angrebet ved broen, blev identificeret. Den 12. april 2004 blev 4 af dem anholdt, og man havde således på forhånd indikationer om, at de havde deltaget i planlægningen af angrebet eller selve angrebet. Tiltalte, der altså denne gang var forberedt på at der kunne komme anholdte, havde sørget for at få en kontorvogn op til teltet samt en skriver, . Overkonstabel . var også til stede en stor del af tiden. Tiltalte havde tillige sørget for, at der var flere tolke til rådighed bl.a. med henblik på at gennemgå de anholdtes papirer. De anholdte blev behandlet på samme måde som forrige gang. Tiltalte havde instrueret MP'erne om, at de anholdte ikke måtte bevæge sig rundt i detentionsområdet eller kommunikere med hinanden, og at de skulle føres

ind i teltet på en bestemt og håndfast måde, ligesom de skulle anmodes om at sætte sig på gulvet. 2 af de 4 anholdte blev efter udspørgen videregivet til de britiske styrker. Tiltalte var på orlov fra den 22. april 2004 til den 11. maj 2004. Foreholdt, at der i den periode blev sendt en skrivelse af forsvarsministeren til Forsvarskommandoen og videre ud i systemet, forklarer tiltalte, at hun først fik kendskab til denne skrivelse under en afhøring den 21. oktober 2004. Skrivelsen gav ikke anledning til, at tiltalte modtog nye instruktioner af nogen art. Da hun kom tilbage til Irak efter orlov, var major Borgkvist begyndt en nærmere registrering og kortlægning af de udspurgte, men han gav heller ikke tiltalte nye instruktioner vedrørende hendes udspørgninger.

har forklaret, at hun også tolkede den 12. april 2004. Udspørgningerne foregik på samme måde som tidligere, dog blev nogle af de udspurgte behandlet blidere end andre. Alle skulle sidde på knæene med ret ryg, men de der samarbejdede fik lov til at sidde bedre. Den 9. juni 2004 var vidnet på orlov. Efter hun kom tilbage var tingene vendt på hovedet. Fangerne skulle nu sidde på en stol, når de blev afhørt. Da satte en fange på gulvet sagde vidnet: "Er der ikke kommet andre boller på suppen?" og gav fangen en stol. Vidnet har talt med (

) inden han skrev sin klageskrivelse, således som man nu taler sammen internt. Vidnet har ikke selv anmeldt eller indberettet nogen. Hun holdt det skete for sig selv af frygt for ikke at blive sprogofficer. Hommel og MP'erne talte i forbindelse med udspørgningerne om POWEX, herunder om hvordan man stressede folk til det yderste. Efter at have afgivet forklaring til auditøren blev vidnet og Nadia sat i båds i lejren. Ingen ville tale med dem og en MP'er kaldte vidnet en luder. Der var dog nogle få, der støttede dem. Efter hjemkomsten til Danmark har hun talt med en af forswarets psykologer 5-6 gange.

Udspurgt af advokat Ebbe Mogensen forklarer vidnet, at samarbejdet med Hommel først rigtigt begyndte omkring den 17. februar 2004. Der var et godt klima mellem dem og vidnet husker ikke umiddelbart en irettesættelse, som Hommel gav den 5. marts 2004.

Forevist bilag 139, side 72 og 73, tiltalte Hommels notat om mundtlig irettesættelse af tolkene den 5. marts 2004, forklarede vidnet, at hun husker samtalen vedrørende de punkter, der er nævnt i skrivelserne. Hun blev ikke fornærmet, men opfattede det som et almindeligt led i tjenesten. Der opstod ikke et modsætningsforhold på grund af dette mellem Hommel og hende. Foreholdt Hommel og : forklaring om, at de og vidnet fulgtes ad i bilen til detentionsområdet, bekræfter vidnet dette, men hun husker ikke, om der var tæpper i bilen. Det var hendes indtryk, at Hommel bestemte forholdene både i teltet og det øvrige område. Hun husker dog ikke at have hørt Hommel give MP'erne ordre til at anbringe fangerne i stressende

stillinger, eller at de ikke måtte få vand. Under udspørgningerne bad Hommel MP'erne rejse fangerne op, men hun gav ikke ordre til at de skulle fastholdes i stillingen. Vidnet husker heller ikke, om Hommel anvendte de førnævnte udtryk overfor alle de tre tilbageholdte, eller hvem af dem, der blev nægtet vand under udspørgningerne. Nogle af dem fik vand på et tidspunkt under udspørgningerne. Engang i midten af juni 2004 talte hun og Nadia med major Borgkvist, som var til stede under udspørgningerne den 9. marts 2004. Han oplyste, at han havde irettesat Hommel for hendes måde at udspørge på.

Foreholdt afhøringsrapport vedr. vidnets forklaring til auditøren, bilag 7, side 3, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at Borgkvist under afhøringerne noget af tiden var uden for teltet, hvor han kunne høre, hvad der skete, og at hun senere hørte, at han var gået, fordi han "var blevet for gammel til sådan noget", ligesom han senere over for vidnet og Nadia tilkendegav, at han fandt, at Hommel var gået for vidt, bekræfter vidnet at have forklaret som anført, men det var først i juli måned, at Borgkvist tilkendegav sin opfattelse. Vidnet syntes, at udspørgningerne havde været for voldsomme, men alli-gevel sagde hun ikke noget til Hommel om dette, da de spiste morgenmad sammen den 10. marts 2004. Vidnet talte først med Nadia herom, da Nadia fra MP'erne havde hørt om fangen, der havde "gjort i bukserne". Vidnet husker ikke, hvornår hun talte med Nadia.

Forevist bilag 139, side 18, vidnet og Nadias mail af 11. marts 2004 til ansatte på Forsvarsakademiet, forklarer vidnet, at der var tale om en mail og at hun og Nadia var mest interesserede i at fortælle, at de havde det spændende.

Forevist bilag 139, side 77 og 78, tiltalte Hommels notat om episoder med tolkene den 7., 9. og 17. marts 2004, forklarer vidnet, at hun godt husker at være kommet for sent, og at Hommel påtalte dette. Hun opfattede det blot som almindelig irettesættelse. Det er også rigtigt, at hun afladede sin pistol som beskrevet, og blev irettesat derfor. Episoden under spejdeturen påtalte Hommel også. Hun var i den forbindelse ikke uvenlig, da vidnet erkendte at have optrådt som beskrevet. Det er også korrekt at Hommel den 7. marts 2004 påtalte, at vidnet spiste i fab'en. Hun havde lyst til at spise alene og ville gerne se det på skrift, hvis der var et forbud mod at spise på fab'en. Det lovede Hommel at skaffe. Vidnet så det dog aldrig og mange andre spiste bl.a. dessert i deres fab. Hommel talte ofte ned til vidnet og Nadia. Det lå ligesom i hendes tone, men vidnet husker ikke konkrete eksempler. Fangen der lugtede, blev hun først opmærksom på i bilen, idet hun kørte i samme bil som ham fra detentionen til hovedvagten. Vidnet husker ikke de fanger, der blev udspurgt den 12. april 2004, fra hinanden. Udspørgningerne den 12. april 2004 var ikke lige så barske som den 9. marts 2004. En af de anholdte

var blevet fundet i besiddelse af noget papir fra en RPG-granat, men vidnet husker ikke om Hommel brugte denne oplysning som led i hendes afhøring. Ved nærmere eftertanke var vidnet ikke på orlov den 9. juni 2004, men hun er sikker på at bemærkningen om "boller på suppen" først fremkom under en senere afhøring i juli måned.

Forevist bilag 139, side 94, Hommels notits af 27. juni 2004 om "Opsamlingsmøde med tolkene" bekræftede vidnet, at Hommel indkaldte tolkene til et møde. Hun havde en lang liste med kritikpunkter. Der var ikke tale om, at vidnet under mødet kritiserede Hommel eller brokkede sig. Den MP'er, der blev afbrudt, da han vejledte en fange om rettigheder var seniorsergent

, men vidnet er usikker på datoen for dette. I fangegården måtte fangerne ikke kommunikere med hinanden. Det må de være instrueret om ved hjælp af tegnsprog. Hun har set gårdene udefra, og ved at der er et toilet i den anden ende af de aflange gårde. Da vidnet så, at der var udleveret tæpper, var hun tilfreds. Hun husker ikke, om hun så fangerne benytte tæpperne. Om morgenen, da de skulle løslades sad de ganske afslappede. Da fangerne under udspørgningerne faldt sammen i siddestilling blev de "hejset op", ved at MP'erne tog fat i skuldrene på dem og løftede dem op. Holdt de sig ikke oppe ved egen kraft blev de fastholdt. Når de kom ind i teltet blev de grebet bagfra og ført ned i siddestilling. Under en af udspørgningerne kom vidnet til at grine, da den udspurgte kom med en sjov bemærkning. Hommel skældte vidnet ud, og hun "meldte derfor pas" og forlod teltet. Hommel kom ud og undskyldte, men forklarede samtidig, at det var nødvendigt at skælde vidnet ud for at redde afhørings-situationen set i lyset af den måde, som Hommel havde valgt at foretage afhøringen på.

har forklaret, at en bekendt fortalte ham, at forsvaret manglede tolke i Irak. Vidnet søgte stillingen og blev ansat, hvorefter han kom til Irak i marts 2004. Forinden gennemgik han en kort uddannelse på 10 dage. Han er kemiingeniør og har ikke tidligere gjort militærtjeneste. Han er født i Libanon og blev dansk statsborger i slutningen af 1990'erne. Han trivedes fint sammen med kollegerne i Irak, og har fortsat mange gode venner derfra, deriblandt Annemette Hommel. Hans brev af 1. juli 2004 til oberst Flach, sagens bilag 3, skal ses som en forklaring overfor Flach på, hvorfor vidnet sagde sin stilling op. Han havde et godt forhold til Flach som chef og ville gerne orientere ham nærmere om baggrunden. Det var ikke tanken, at der skulle komme en sag ud af brevet, og han havde intet ønske om, at Hommel skulle straffes. Havde brevet medført, at omstændighederne i forbindelse med udspørgningerne blev ændret, ville vidnet gerne have fortsat som tolk. Han deltog i to udspørgninger. Første gang i april 2004. Det kan godt passe, at det var den 12. april 2004, hvor 4 personer var anholdt efter et angreb på CIMIC-house. Fangerne havde det hårdt under udspørgningerne. De blev udspurgt en ad gangen og blev ført ind i teltet af

en eller to MP'ere. De skulle sidde på knæ på gulvet med krydsede underben og ret ryg. Vidnet tilføjer, at han ikke husker, om underbenene skulle være krydsede eller om de også kunne være parallelle. Sank fangerne sammen i stillingen tvang MP'erne dem til at rette sig op, hvilket dog ikke skete på nogen voldsom måde. Udspørgningerne varede mellem ½ og 2 timer. Fangerne beklagede sig hele tiden over, at de ikke kunne tåle at sidde sådan. Vidnet oversatte dette for Hommel, men hun koncentrerede sig om udspørgningen. Der var ikke tale om en stilling, som irakere normalt sidder i. Vidnet viste, at irakere normalt, f.eks. når de spiser, sidder på bagdelen med kors-lagte ben. Hommel sagde til vidnet, at fangerne "skulle presses lidt". Hun overhørte også, når fangerne bad om at få vand, idet hun som nævnt koncentrerede sig om udspørgningen. Hun brugte en hård tone, ligesom hun råbte og brugte stærke ord. Hommel havde forinden instrueret vidnet om, at når hun råbte, skulle han også råbe, når han oversatte. Han prøvede, men gjorde det ikke i samme omfang, idet det ikke lå til hans natur. Hommel brugte typiske danske bandeord, men vidnet husker ikke præcist, hvilke ord der blev brugt, eller om de var særligt krænkende overfor irakere. Det var vidnets indtryk, at det var S2 og herunder Hommel, der bestemte i og omkring teltet. Under en anden udspørgning spurgte en MP'er i en pause, om fangerne skulle have vand, hvortil Hommel svarede, at det måtte han selv bestemme. Den 12. april 2004 tolkede vidnet for en eller måske to fanger. Når en fange sank sammen sagde Hommel, at han ikke måtte sidde sådan før hun gav ham lov, hvilket vidnet oversatte for fangen. Rttede fangen sig ikke selv op, tog en af MP'erne fat i fangen og løftede ham op i den rette stilling, men der var ikke tale om, at fangen blev fastholdt i stillingen, og vidnet op-fattede det ikke som "målrettet vold". Under en af udspørgningerne i april 2004 sagde en af fangerne, at han ikke havde fået mad eller vand hele da-gen. Hommel svarede, at han ikke fik noget, før hun gav ordre til det. For-målet var at få oplysninger fra fangen og ikke for at torturere ham. Vidnet havde et godt forhold til både de øvrige tolke og også til Hommel. Han sag-de sin mening til hende bl.a. om arbejdspresset for tolkene, men der var tale om almindelige diskussioner. Nogle gange overhørte hun vidnets problemer, men hun var selv arbejdsom, flittig og præcis.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har tidligere deltaget som vagt i en POWEX-øvelse. I de første 8 uger i Irak underviste han på politiakademiet i Basra i menneskerettigheder og demokratisk politiarbejde. Han havde orlov fra midt i maj til begyndelsen af juli 2004. Vidnet har ikke deltaget i nogle udspørgninger, men har to gange haft vagt ved detentionsområdet. Hans opgave var at sørge for, at fangerne i fange-gårdene var adskilte, således at de ikke kunne tale sammen eller kunne se vagtpersonellet. De måtte sidde eller ligge, som de ville, men altså ikke gå frit omkring. Vidnet husker ikke, hvilke datoer han havde vagt, men han

husker en episode under den ene vagt, hvor tolken Laila forlod teltet under en udspørgning, fordi hun havde svært ved ikke at grine. Vidnet lagde ikke mærke til, hvad der i øvrigt foregik i teltet, udover at han kunne høre, at der blev talt højt. Der var vand i fangegårdene. Lige så snart man vidste, at der kom fanger, blev der givet besked til MP-stationen om at klargøre detentionen, hvilket bl.a. indebar, at der blev bragt vand dertil.

Foreholdt afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 58, side 1, nederst, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at han deltog i bevogtning af fanger den 12. april og den 9. juni, og at han forud for vagten fik instruks om, at såfremt der ikke var vand i fangegården, skulle han give fangerne vand hver 3. kvarter, forklarer vidnet, at han ikke husker at have forklaret dette overfor auditøren, men at det anførte er korrekt. Vidnet tilføjer, at han under sine vagter ikke har set noget, der var i nærheden at udgøre menneskerettighedskrænkelser.

har forklaret, han var MP-sergent på hold 3. Han har tidligere deltaget i en POWEX-øvelse og har tidligere været udsendt i Eksjugoslavi-en. Under opholdet i Irak underviste han på politiskolen i ialt 6 uger. Han havde vagt ved detentionsområdet vist nok to gange, hvorunder han overværede udspørgning af ca. fire tilbageholdte, hvorunder Laila fungerede som tolk. Han husker dog også en episode med tolken Nadia, som efter at udspørgningerne var færdige, fortalte fangerne, hvem der skulle løslades, og hvem der skulle overføres til englænderne, hvilket ikke var hendes opgave. Derefter kørte vidnet de fanger der skulle løslades til al Qurnah. Han husker ikke, om han var med i teltet under udspørgningerne den pågældende dag.

Foreholdt afhøringsrapport af 30. august 2004, sagens bilag 68, side 2, 2. afsnit, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at han har deltaget i udspørgninger både med Laila og Nadia som tolk, forklarede vidnet, at han ikke husker at have været med til udspørgninger, hvor Nadia tolkede. Vidnets opgave under udspørgningerne i teltet var af rent sikkerhedsmæssig karakter. Hommel oplyste, at fangen skulle placeres ca. 1½ meter foran hende. Fangen blev bedt om at sætte sig på gulvet, men måtte selv bestemme hvordan han ville sidde.

Foreholdt samme bilag, side 2, midt, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at fangerne blev bedt om at sætte sig enten på knæ eller i skrædderstilling, og at det var Hommel, som anviste, hvordan de skulle sidde, forklarede vidnet, at fangerne selv måtte bestemme stillingen efter at have sat sig ned. Vidnet har aldrig modtaget instruks fra Hommel om at fastholde fanger i bestemte stillinger, og har heller ikke hørt andre få sådanne ordrer. Han har heller ikke hørt Hommel anvende udtryk, som f.eks. "pikhoved", "røv" eller "svin". Fangerne fik alt det vand de ville have og

kunne benytte toilettet. Fangerne brugte også vand i forbindelse med bøn, som skete 5 gange dagligt. De fik mad samtidig med soldaterne d.v.s. tre gange i døgnet. I fangegården måtte de også selv bestemme siddestillingen. Vidnet husker ikke, om oversergent Blankensteiner var til stede under vidnets vagter, og han husker heller ikke en episode, hvorunder Nadia skulle have forladt afhøringsstellet.

har forklaret, at han var MP-sergent på hold 3. Han har tidligere deltaget i en POWEX-øvelse. Den 9. marts 2004 var vidnet med til at anholde tre personer i Al Qurnah. Han kørte fangerne til lejren, men havde i øvrigt ikke mere med dem at gøre. Vidnet blev først bekendt med spejdernes klage vedrørende denne dato, da det kom frem i pressen. Vidnet deltog senere i vagten ved detentionsområdet, men husker ikke hvornår.

Foreholdt afhøringsrapport af 22. september 2004, bilag 88, side 2, 3. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han deltog i bevogtning af fanger den 12. april 2004, bekræftede vidnet at have forklaret således. Han var med til at føre en fange ind i teltet, men havde ikke modtaget særlig instruktion om, hvorledes det skulle gøres. Inde i teltet blev fangen oplyst om anholdelsesgrunden. Vidnet husker ikke, om fangen stod op eller sad ned, men udspørgningen varede kun 10 minutter, så blev han ført ud igen.

Foreholdt samme bilag, side 2, midt, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at fangen blev bedt om at sætte sig på gulvet, men at der ikke blev dikteret nogen bestemt stilling han skulle sidde i, bekræfter vidnet at have forklaret således og tilføjer, at han ikke har hørt Hommel bruge fornærmende tale overfor fangerne. Han kom ret sent ud til detentionsområdet den 12. april 2004 og var ikke med til registreringen af fangerne. Han ved derfor heller ikke om Blankensteiner deltog i registreringen.

har forklaret, at den 12. april 2004 blev fire personer anholdt. De var mistænkt for at have deltaget i et baghold mod danske styrker. Hos nogle af dem fandt man våben og andet, der viste tilknytning til Al-Sadr militsen og til det omtalte baghold. På grund af sin funktion, hvor han arbejdede i "marken", var det ikke hensigtsmæssigt, at vidnet opholdt sig i teltet under udspørgningen. Han opholdt sig derfor lige udenfor teltet, hvor han havde til opgave, at overhøre forklaringerne for bl.a. at kunne støtte Hommel ved at give hende råd og vejledning. Han gik i den forbindelse et par gange ind i teltet uden varsel, bl.a. for at aflevere bevismateriale til Hommel. Han så i den forbindelse Hommel sidde på et bord. Fangen sad på gulvet enten på hug eller på knæ med en militærpolitimand ca. 1 meter bag ham. Bagest i teltet sad en referent. Vidnet har ikke i teltet set nogen former for overgreb mod fangerne. Han hørte Hommel råbe højt, men har ikke hørt

hende bruge skældsord eller fornærmende udtryk.

har forklaret, at han blev pensioneret som major i maj i år. Han var på hold 3 i Irak som chef for S 4, logistiksektionen. Han deltog i vagtordningen i sydtårnet ved to lejligheder, hvor der var fanger i detentionen. Den første gang, som godt kan have været den 12. april 2004, havde han vagt i tårnet 2 gange 2 timer. Den anden gang var den 9. juni 2004. Vidnet så, at fangerne blev ført til og fra afhøringsstellet af militærpolitiet. Når de blev ført ind i fangegårdene, blev de placeret med ansigtet mod væggen for at hindre, at de kommunikerede med hinanden, men efter at MP'erne havde forladt fangegårdene, stod det fangerne frit for at stå eller sidde. Der var ikke tale om, at de med tvang blev anbragt i stressfremkaldende stillinger, og de fik heller ikke mundtlige ordrer om, hvordan de måtte stå eller sidde, idet der ikke var tolk med inde i fangegårdene. Der var solsejl og toilet i gårdene. Vidnet så en fange lægge sig til at sove under solsejlet. Han bemærkede ikke, om der var vand i fangegårdene, men bad fangerne om vand fik de det. Det var vist nok vidnet, der foreslog at bemane tårnet med stabspersonel på baggrund af den kritik, som spejderne havde givet udtryk for vedrørende de fanger, der var indbragt den 9. marts 2004. Personel fra staben, herunder befalingsmænd og konstabler, var mere erfarne. De havde været udsat for POWEX-øvelser, og vidste hvad der var tilladt. Efter vidnets opfattelse er den behandling man udsættes for af militærpolitiet under de nævnte øvelser i overensstemmelse med Genèvekonventionens regler. Spejderne kom derimod direkte fra værnepligtstjeneste. Der var 30 - 40 meter fra tårnet til fangegårdene, og under vagten i tårnet skulle man overvåge terrænet omkring lejren. Man observerede således konstant, mens man havde vagt i tårnet. Under det stabsmøde, der blev holdt i anledning af spejdernes kritik, blev militærpolitiets behandling af fangerne ikke drøftet, og der blev ikke givet militærpolitiet pålæg om at ændre på behandlingen af fangerne. Vidnet var ikke ved detentionsområdet den 9. eller 10. marts 2004.

har forklaret, at han deltog på hold 3 som chef for S 1, administrationssektionen. Han deltog i vagten i sydtårnet den 12. april 2004 i 2 gange 2 timer. Under første vagtskifte så han, at spejderne og militærpolitiet ankom med fangerne. Under transporten sad fangerne på sæderne i køretøjet og ikke bagi. Fangerne, der havde hænderne på ryggen og var iført strips, blev ført ind i de to fangegårde. Der var to fanger i hver gård. De blev vist hvor toilettet var og fik besked om at se ind i væggen, indtil alle fangerne var ført ind i gårdene. Efter at de var kommet på plads i gårdene, måtte de gerne bevæge sig, og herunder se sig omkring, men de måtte fortsat ikke tale med hinanden. De kunne benytte toilettet, men blev ført hen til dette, hvilket også var tilfældet, når de på skift skulle benytte solsejlet. Fangerne blev løbende tilbudt vand. Vidnet så således flere gange en baltisk militærpolitimand give vand til fangerne. Vidnet var imponeret over den professio-

nelle behandling som MP'erne gav fangerne. De blev ført frem og tilbage til teltet, således at MP'erne havde fat i fangens overarme, hvilket er helt sædvanligt blandt andet for at sikre, at fangen ikke snubler med hænderne på ryggen. Efter vidnets opfattelse kunne ingen af fangerne føle sig forkert behandlet.

har forklaret, at han deltog på hold 3 i Irak som operations- og signalofficer i S 3. På et tidspunkt blev det besluttet, at sydtårnet skulle bemannes med personel fra staben, når der var fanger i detentionen. Ordren blev ikke begrundet nærmere, men på forespørgsel fik vidnet oplyst, at grunden var, at nogle spejdere havde beklaget sig over den behandling, som de første fanger i marts havde været udsat for, hvorfor ledelsen besluttede, at mere erfarne soldater skulle bemane tårnet fremover. Vidnet deltog i vagten i tårnet mindst to gange, herunder om natten, men husker ikke datoerne. Den primære opgave i tårnet var at observere mod terrænet omkring lejren som led i nærforsvaret af denne, men herunder iagttog man selvfølgelig også, hvad der foregik i fangegårdene. Vidnet så fanger blive ført til afhøring i teltet. Det foregik på en bestemt og håndfast måde, men ikke anderledes end vidnet selv ville have gjort det. I fangegårdene stod eller sad fangerne. Det var ikke hans indtryk, at de var undergivet særlige restriktioner med hensyn til, hvordan de ville stå eller sidde, og han så ikke MP'erne placere fangerne på en bestemt måde. Han husker ikke, om han bemærkede, om der var vand i fangegårdene, og han erindrer ikke fanger, der bad om vand. Der var altid mindst 2 mand på vagt i tårnet ad gangen.

har forklaret, at han deltog på hold 3 som operations- og ABC-officer. Han havde vagt i tårnet sammen med . Det kan godt passe, at det var den 12. april 2004. Stabschefen havde besluttet, at personel fra staben skulle bemane tårnet, når der var fanger i detentionen. Vidnet kendte ikke baggrunden for denne beslutning, som undrede ham, idet det ikke var sædvanligt, at officerer indgik i vagttjenesten i tårnet. Opgaven var blandt andet at påse, at fangerne ikke blev behandlet forkert, men vidnet bemærkede intet, som kunne udgøre en overtrædelse af reglerne.

Forevist bilag 127, sidste side, en notits af 4. juli 2004, bekræfter vidnet, at have skrevet denne. Vidnet opfattede den beskrevne samtale som mærkelig, og talte herom med , der bad ham skrive en notits, som vidnet derpå gav til den fungerende chef, Andersen. Andersen mente, at der blot kunne være tale om, at Hommel havde foretaget en afhøring af og anbefalede vidnet at gå til oberst Flach, når denne kom fra orlov, hvis vidnet ville gøre mere ud af sagen.

Foreholdt afhøringsrapport af 19. november 2004, bilag 127, side 3 øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at Andersen sagde, "at han godt for-

står hvis Hommel er bange, idet der muligvis kan komme en sag mod hende på grund af det der skete den 9. juni. ... Hun [var] måske blot ved at få bekræftet, at hendes egen opfattelse af, hvad der skete", bekræfter vidnet, at have forklaret som anført. Vidnet vidste ikke under samtalen med Andersen, hvad der nærmere var sket den 9. juni 2004, idet han havde været på orlov og senest havde været indlagt på infirmeriet på grund af en hjernerystelse. På daværende tidspunkt talte vidnet udover de nævnte personer med major Sindum og kaptajn Kall om episoden, og han har efterfølgende også talt med major Kolding om sagen. Da vidnet i november 2004 blev kontaktet af en auditørassistent henledte han opmærksomheden på notitsen, som han udleverede.

har forklaret, at han deltog på hold 3 i Irak. Han var værnepligtig i 1995-97 og begyndte derefter at læse. Han kontaktede selv forsvarret, da han hørte, at der skulle sendes styrker til Irak. Han var efterretningsbefalingsmand i S 2 og havde som arbejdsopgaver at foretage analyser og at indhente oplysninger fra et bestemt område, ligesom han havde ansvar for de tekniske hjælpemidler. Han deltog ikke i de første udspørgninger i marts, men erfarede, at det var besluttet, at tårnet fremover skulle bemandedes med personel fra staben, når der var fanger i detentionen. Han har ikke selv deltaget i en sådan vagt. Han var heller ikke til stede under udspørgningerne i juni måned, idet han da var på orlov, men han har deltaget under en enkelt udspørgning, og det kan godt passe, at det var den 12. april 2004. Han var forinden blevet bedt om at være til stede under udspørgningen med henblik på at tage referat. Det var Hommel, der foretog udspørgningen, og det varede hun ligeså professionelt som sine øvrige pligter. Hun har ikke over for vidnet givet udtryk for betænkeligheder med hensyn til at skulle foretage udspørgninger, men vidnet erfarede efter sin orlov i juni 2004, at Hommel havde henvendt sig til oberst Flach for at få nærmere retningslinier vedrørende udspørgningerne, bl.a. fordi tolkene havde udtrykt utilfredshed. Den 12. april 2004 blev fangerne ført stille og roligt ind i teltet af en MP'er, der holdt fangen i armen. Fangerne satte sig på knæ 1-2 meter foran Hommel og tolken. Vidnet har ikke hørt Hommel instruere MP'erne om håndteringen af fangerne. Det kom an på situationen, om fangen frit kunne ændre stilling. Det skete, at en fange blev korrigeret, hvis han skiftede stilling, mens andre frit fik lov til dette. Det afhang af fangens attitude, nærmere forstået således, at hvis fangen indtog en mere heuslængt stilling, som viste disrespekt, blev stillingen korrigeret. De stillinger, som fangerne sad i, var ikke usædvanlige for irakerne.

Foreholdt afhøringsrapport af 24. september 2004, bilag 87, side 3 midt, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at "når fangerne kom ind, fik de besked på at sætte sig på knæene på gulvet, og det var også sådan, at hun ikke ville have fangerne til at ligge og flyde "som på en sofa". Den

position, som fangerne satte sig i, den skulle de beholde. Det var dog ikke sådan, at de ikke selv ændrede stilling undervejs, og det "blev ligesom accepteret", hvis der var tale om en fange, som "man" troede på, modsat hvis "man" fandt det af betydning, ved fanger, som man "ikke troede havde rent mel i posen", så blev fangen af MP'erne "rettet op". Dette ved, at MP'erne ligesom puffede til dem med en hånd, uden at der dog var tale om nogen egentlig magtanvendelse" vedstod vidnet at have forklaret som anført, idet han tilføjede, at der ikke på nogen måde var tale om en aggressiv stemning. Tværtimod fandt vidnet, at den behandling, som fangerne blev udsat for, var blid sammenholdt med hans egne oplevelser som tilfangetagen i rekruttiden. Vidnet har ikke hørt Hommel anvende ukvemsord eller på anden måde optræde krænkende eller anstødeligt over for fangerne. Det var generelt et overordnet formål for den danske indsats, at man ikke skulle skabe fjender i lokalbefolkningen.

Forevist bilag 139, side 99 - 101, og side 103, bekræfter vidnet, at der er tale om den protokol, som han skrev løbende under udspørgningerne. Den tilbageholdte, der omtales på side 99, var modvillig og arrogant, enten fordi han blev afhørt af en kvinde, eller fordi han var vant til at blive afhørt. Han var derfor svær at udspørge, men Hommel bevarede kontrollen og var meget fokuseret på opgaven. Det var vidnets indtryk, at de tilbageholdte alle var anholdt med rette. Anholdelserne skete på grundlag af en række informationer fra lokale kilder. I S 2 vurderede man disse oplysninger nøje for at undgå at anholde uskyldige. Det viste sig også, at flere af de anholdte havde våben og lignende i deres besiddelse. De anvendte tolke gav anledning til uro på flere måder. Dels skabte de usikkerhed under selve udspørgningerne, dels havde de vanskeligt ved at indordne sig det militære system. Deres militære forudsætninger var simpelthen for dårlige, og de havde heller ikke forståelse for situationens alvor. Vidnet deltog i uddannelsen af tolkene, men uddannelsen var ikke en succes. Da Laila hørte, at hun skulle tolke under en udspørgning, jublede hun som et barn. Der var et modsætningsforhold mellem Hommel og tolkene.

Af afhøringsrapport af 17. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han den 14. april 2004 blev anholdt kl. 0500, han blev kørt til Camp Eden, og her blev han tilset af en læge. Han blev indsat i en detention, hvor han skulle vente på afhøring. Der var ingen restriktioner på hans måde at bevæge sig på, han kunne sidde som han ville. Det var en mand som afhørte ham, og en kvinde der var tolk. Han skulle sidde på jorden, men kunne sidde som han ville. Han blev udspurgt på en ordentlig måde, og han følte sig ikke på nogen måde krænket. Han var i lejren i forholdsvis kort tid, han blev afhørt over 2 gange af ca. 1½ times varighed.

På vej ind til afhøring, havde man taget ret hårdt fat i hans arme, og han havde fået ondt i sin venstre arm efter en gammel skade. Han blev løsladt kl. ca. 1900, hvor han blev kørt hjem.

...

Afhørte har til rapporten forklaret, at han var anholdt den 14. april 2004 - han "mente det var den 14. april - af bilag 34 - fangedatabasen - fremgår, at han var anholdt den 12. april 2004, hvilket han ikke ville benægte, men han "huskede det som den 14. april"..."

Af afhøringsrapport af 17. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han den 14. april 2004 blev anholdt kl. 0500, han blev kørt til Camp Eden, og her blev han tilset af en læge. Sammen med ham blev yderligere anholdt , og . Han blev i lejren tilset af en læge, og derpå hen-sat i en detention. Han havde sin fulde bevægelsesfrihed, der var vand til rådighed, men ikke mad. Han var til 2 eller 3 afhøringer. Han blev afhørt af en kvinde. Ved afhøringen blev han sat på knæene, han skulle sidde med rank ryg, og se op på kvinden som afhørte ham. Han sad i den anviste stilling i 1 - 1½ time. Hvis han slappede af, så skete der ikke noget ved det, men han fik dog besked på, at han skulle rette sig op. Han udtrykte direkte, at han følte sig "behandlet som et dyr". Tonen som blev anvendt under afhøringen "var hård". Efter afhøringen blev han overført til englænderne. Overføring skete den 15. april 2004 kl. 2100. Han fik ikke under sit ophold hos englænderne, som varede frem til den 20. maj 2004, hørte han ikke mere til danskerne.

Han har ikke siden været anholdt.

...

Afhørte blev i forbindelse med oplysningen om den 14. april 2004 foreholdt oplysningerne i fangedatabasen om, at han jf. denne var indbragt den 12. april 2004. Han ville ikke benægte dette, men "mente det var den 14. april 2004".

Af afhøringsrapport af 17. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han den 14. april 2004 blev anholdt kl. 0500, han blev kørt til Camp Eden, og her blev han tilset af en læge. Han blev ved anholdelsen sat i håndjern af MP'erne, og havde håndjern på under hele sit ophold i den danske lejr, dog ikke ved lægetilsynet. Håndjernene (strips af plastik) hænderne var under transporten bag på hans ryg og efter lægetilsynet fik han hænderne om foran sig. Sammen med ham blev yderligere anholdt

,

og

. I indhegningen blev det ham forbudt at sidde ned, han skulle stå op, og han skulle stå stille og kigge direkte ind i væggen. Når han forsøgte at sætte sig, fik han besked om, at det måtte han ikke. Han fik vand, men ikke mad. Når han skulle ind til afhøring, blev han ført ind af 2 MP'ere, de havde skiftet så hans hænder kom bag på ryggen, og de tog derpå fat i hver side af ham, og trykkede hans ansigt nedad, og førte ham på den måde ind i teltet. Det var en mand der afhørte ham. MP'erne placerede ham på gulvet foran den der skulle afhøre, og han skulle sidde på knæene på jorden, med hænderne i strips bag på ryggen. Han skulle sidde med rank ryg og se på den person, som afhørte ham. Han blev tiltalt i et meget højt tonefald. Tolken var fra Libanon og en kvinde. Han vil anslå, at afhøringerne varede ca. 2 timer, og han blev afhørt 2 gange. Han havde på sig et grønt bånd, som symboliserede en pilgrimsfærd - lignende. Båndet havde han i sin tegnebog, og den blev ikke taget fra ham. Og båndet blev således ikke frataget ham, og han blev ikke udspurgt om dets betydning. Han fik ikke vand eller mad under afhøringen, men han spurgte heller ikke om at få det. Han blev om aftenen kl. 2100 overført fra den danske lejr til englænderne. Under sit ophold hos englænderne, som varede 40 dage blev han løsladt, han så ikke noget til danske soldater under dette ophold. Han fandt ikke sit ophold hos englænderne i orden, han fik ikke lov til at komme ud i det fri - udover 4 gange under hele sit ophold, og en gang var der en vagt som slog på ham - nærmere? Han fik efter løsladelsen sit job som politimand tilbage. I forbindelse med hans anholdelse tog danskerne hans pistol fra ham, og han har ikke senere fået den udleveret.

...

Efter oplæsningen af tolk, oplyste afhørte, at han ved afhøringen blev udspurgt om det grønne bånd. Båndet blev forevist ham, og han forklarede hvad det var, og derpå blev båndet lagt tilbage på et bord, og han fik det tilbage da han blev løsladt. Han oplyste, at han under afhøringerne havde sine hænder bag på ryggen, og - som forklaret tidligere - hele tiden i håndjern.

...

Fortsat den samme dag

Afhørte blev efter afhøringen foreholdt, at han efter fangedatabasen skulle være indbragt den 12. april og ikke den 14. april, som han havde forklaret tidligere. Han udtalte, at dette var muligt, hvorfor han og de øvrige havde sagt den 14. april, var formentlig, at de naturligvis havde drøftet sagen indbyrdes, og så var kommet frem til, at datoen for anholdelse var den 14. april 2004."

Af afhøringsrapport af 17. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han blev anholdt sammen med

og . Han forklarede, at han den 14. april 2004 blev anholdt kl. 0500, han blev kørt til Camp Eden, og her blev han tilset af en læge. Han fejlede ikke noget. Han blev indsat i en detention, hvor han skulle vente på afhøring. Han blev placeret så han sad ned med ansigtet ind mod væggen, han måtte sidde som han ville - "på en naturlig måde", han havde hænderne bag på ryggen og han havde håndjern på. Han fik vand, men ikke mad under sit ophold i lejren. Han blev 3 eller 4 gange ført til afhøring i et telt, han blev ført ind af 2 vagter. Afhøringerne varede ca. 1 time hver gang. Han blev afhørt af en dansk mand, som anvendte en kvinde som tolk. Han blev anvist at sidde på knæene, han kunne "til en vis grænse" sidde som han ville, og han fik håndjernene taget af. Tiltaleformen virkede meget provokerende, og ikke videre høfligt. Han blev kl. ca. 0200 løsladt og kørt til sin bopæl.

...

Han ønskede efter oplæsningen ændret løsladelsestidspunktet til kl. 0700.

...

Fortsat samme dag

Afhørte er forespurgt vedr. hans oplysning om, at han var anholdt den 14. hvilket ikke stemte overens med fangedatabasen. Han udtalte, at datoen godt kunne være den 12. han havde sagt den 14, fordi han troede det var den 14. april 2004."

4. Forklaringer vedrørende forhold 5 (9. juni 2004):

Tiltalte Hommel har forklaret, at der den 6. juni 2004 skete et nyt bagholdsangreb mod de danske styrker. Det skete også ved den omtalte bro. Efter at have indhentet oplysninger fra de kilder man havde, var der den 9. juni 2004 tilstrækkeligt grundlag for at anholde 5 personer, og det lykkedes at anholde 4 af dem på OMS-kontoret. De ankom til detentionen lige over frokost. Denne gang deltog premierløjtnant som skriver. Lige uden for teltet sad kaptajn Birch-Jensen, som således kunne høre alt hvad der foregik. En af de anholdte, var genganger fra den 9. marts 2004. Han havde i mellemtiden forberedt sig grundigt på en ny udspørgen, og gjorde alt for at obstruere tiltaltes måde at udspørge på. Han stillede modspørgsmål og ville hele tiden have mad eller vand, eller også ville han sidde på en anden måde, idet han ikke fandt det rimeligt, at han skulle sidde på gulvet. Hans indsigelser fremkom hver gang samtalen nærmede sig interessante punkter. Da han blev ført ind i teltet, bad MP'erne ham sætte sig ved at sige "down", men han bestemte selv, hvordan han ville sidde. På et tidspunkt under udspørgningen sagde han noget i retning af: "I kan da bare gøre ved mig, hvad i har lyst til - I kan da bare slå mig ihjel". Tiltalte svarede: "Det kan da godt være", for på den måde at vise

ham, at hun havde gennemskuet hans forsøg på at obstruere udspørgningen. Hun kunne for den sags skyld lige så godt have sagt "rend og hop". Nadia oversatte tiltaltes svar, og anholdtes reaktion viste tiltalte, at han havde forstået, at hun havde gennemskuet ham. Han virkede overhovedet ikke skræmt. Straks efter at have oversat tiltaltes svar, klagede tolken, Nadia, nok engang og sagde bl.a.: "Sådan noget vil jeg altså ikke oversætte". Senere ønskede den anholdte at komme op at stå for at strække benene, og efter at have afslået det et par gange, lod tiltalte ham komme op at stå. Han ville så ikke sætte sig igen, men gjorde det dog til sidst. Han satte sig på bagdelen med benene strakt ud foran sig, og hans ene fod roterede lidt indad, da han slappede af i musklerne. Det fik Nadia til at udbryde: "Åh nej, se hans fod, det er helt galt!". Anholdte registrerede straks, at han havde en allieret i Nadia. Han skævede op og begyndte at klynke, hvorefter Nadia sagde: "Det her vil jeg altså ikke være med til". Hun smed alt fra sig og løb ud af teltet. Tiltalte løb efter hende for at sikre sig, at Nadia i sin oprevne tilstand ikke gjorde noget uhensigtsmæssigt, som for eksempel at kontakte pressen og videregive noget, som hun totalt havde misforstået. Det lykkedes ikke at finde Nadia, og tiltalte gik tilbage til teltet, hvor den anholdte sad på en stol og røg. Han havde det fint. Hun tilkaldte lægen, , der undersøgte anholdte og konstaterede, at han intet fejlede. Han fik en Panodil mod migræne og lidt muskelømhed. Den anholdte havde allerede ved ankomsten gjort opmærksom på, at han havde migræne. Tiltalte bemærkede i øvrigt, at han inden udspørgningen sad i den sidst beskrevne stilling i en times tid, mens de anholdte blev registreret. Da tiltalte blev bekendt med tolken s klagebrev, bad hun om at få lov at læse det. Hun drøftede det herefter med oberst Flach, der beroligede hende med, at der intet var i sagen, men at tolken naturligvis skulle have et svar på sin henvendelse. Denne samtale fandt sted enten den 25. eller 26. juli 2004. Den 28. juli ca. kl. 15 bad Flach hende nedskrive det, de havde drøftet et par dage før til brug for hans samtale med auditøren. Han skulle have det inden kl. 19, hvor han skulle rejse til Kuwait. Tiltalte fik ikke oplyst, at hun var potentielt sigtet, eller at der skulle være tale om en egentlig redegørelse. Flach nævnte heller ikke, at han nu fandt, at hun havde gjort noget forkert endsiges strafbart i forbindelse med udspørgningerne.

Forevist tiltaltes skrivelse af 28. juli 2004 (sagens bilag 26) og foreholdt, at tiltalte øverst side 5 har anført, at de tilbageholdte "skulle anbringes på knæ på gulvet under udspørgen", forklarer tiltalte, at papiret er skrevet i alt hast, og hun havde ikke tid til at "kæle" for de sproglige detaljer. Udtrykket "sidde på knæ" skal forstås som siddende på bagdelen med benene ind under sig. Det er en stilling, der ofte anvendes lokalt, ligesom man også meget ofte benytter den såkaldte bedestilling. Den anholdte valgte selv, hvilken stilling han ville sidde i, og der var ikke tale om, at han ikke måtte ændre siddestillingen. Da tiltalte i fjernsynet så oberst Flach indtage en høj

knælende stilling på en græsplæne, blev hun meget forbavset. Hun har ikke demonstreret denne stilling for ham, og ved ikke, hvor han har dette fra. Hun har alene forklaret ham, at de udspurgte sad på gulvet i forskellige stillinger. Tiltalte har ikke anvendt de ord, der er nævnt i anklageskriftets forhold 5. Hun har måske som tidligere forklaret sagt noget i retning af "det kan godt være du tror vi er nogle dumme svin". Efter at Nadia havde forladt afhøringsstellet, gik tiltalte sammen med Birch-Jensen og Søndergaard til oberst Flach og orienterede ham i detaljer om det passerede. Flach konstaterede, at reglerne var overholdt, og at der ikke kunne være tale om, at imødekomme Nadias ønske om, at tiltalte skulle hjemsendes. Han bestemte endvidere, at de tre anholdte, som tiltalte havde nået at udspørge, skulle overgives til de britiske styrker. Han ville derpå tale med Nadia. Samme dag fik lejren besøg af borgmesteren fra Al Qurnah, som var kendt OMS-sympatisør, samt Sabar Al-Maliki, som var sheik for en lokal stamme. De bad obersten om at løslade de 4 anholdte, idet der ellers ville blive ballade og uro i byen. Under samtalen med de nævnte personer brugte oberst Flach Nadia som tolk. Han indkaldte derpå premierløjtnant _____, kaptajn Birch-Jensen og tiltalte samt Nadia til et møde, hvorunder Borgkvist muligvis også deltog. Flach tilkendegav, at således som udspørgningerne hidtil var foregået, måtte de ikke foregå længere. De anholdte skulle have mad og vand, når de bad om det, samt sidde på en stol. De skulle alene udspørges med henblik på at konstatere deres identitet. Flach orienterede desuden om samtalen med irakerne, og oplyste, at kun en af de anholdte skulle overgives til briterne. Under orienteringen herom kiggede han flere gange over på Nadia, som for at se, om hun kunne godkende det han sagde, og hun nikkede bekræftende. Han efterkom også hendes ønske med hensyn til, hvordan de tre anholdte skulle orienteres om løsladelsen. Tiltalte var meget vred. Hun sagde til Flach ved mødets afslutning, at hun kunne konstatere, at han havde ændret reglerne, selvom han tidligere havde bekræftet, at hun havde overholdt reglerne, hvilket han erklærede sig enig i. Efter mødet blev den fjerde anholdte udspurgt. Han fik en førsteklasses behandling, og da han bad om vand, skyndte Nadia at give ham af sit eget vand. Hun var meget triumferende og brugte bl.a. udtrykket, at der var kommet "nye boller på suppen". Om aftenen, hvor tiltalte var fungerende sektionschef, henvendte hun sig til oberst Flach, og sagde til ham, at hun fandt hans fremgangsmåde meget besynderlig og skadelig for moralen. Han svarede, at hun var den, "der bedst kunne låle det slag at blive irettesat", og at hans dispositioner var nødvendige for at få Nadia "ombord". Han bekræftede nok engang, at tiltalte ikke havde overtrådt nogen regler. Tiltalte bad ham præcisere dette under morgenbriefingen næste dag. Hun bad ham også orientere om, at det var hans beslutning at løslade 3 af de anholdte. Oberst Flach forklarede, at det efter hans opfattelse ikke var muligt at løse opgaverne på den rigtige måde med de tolke de havde til rådighed. Under morgenbriefingen næste dag imødekom Flach tiltaltes ønsker og nævnte, at

hun efter hans opfattelse ikke havde overtrådt nogen regler. Tiltalte tilføjer, at hun med ordet "regler" mener, at hun fulgte de retningslinier, som hun havde lært på Hærens Specialskole, som gik ud på at følge Genèvekonventionen under anvendelse af de teknikker, som hun havde lært. Efter tiltaltes opfattelse betød Flachs nye regler en væsentlig indskrænkning i forhold til det, der er tilladt efter Genèvekonventionen.

Forevist bilag 137, underbilag 5, "Afhøreren", side 1, nederst, hvor det anføres, at afhøreren "må gå ind til hver enkelt afhøring, som var det den vigtigste af alle", forklarer tiltalte, at hun er enig i, at det er nødvendigt at forberede sig grundigt til hver eneste afhøring, idet resultatet kan vise sig at være afgørende for kollegernes liv og helbred. Forevist samme bilag punkt b. "Årvågenhed", forklarer tiltalte, at hun har fulgt de angivne retningslinier, idet hun under udspørgningerne observerede de tilbageholdte meget nøje. Det var derfor meget krævende at foretage udspørgningerne, idet hun samtidig skulle holde styr på både spørgsmål og svar og de nonverbale tegn, som den udspurgte viste. Forevist samme bilag punkt e. "Selvkontrol", forklarer tiltalte, at dette punkt er yderst afgørende, idet den afhørte typisk er meget årvågen over for eventuelle svækkelser fra udspørgerens side. Det er vigtigt, at man tager og bevarer initiativet. Overlades der spillerum til den afhørte opnås der ikke det ønskede resultat. Spørgsmålet om udholdenhed er ligeledes afgørende. Det er i den forbindelse vigtigt, at man har de nævnte teknikker "under huden" og nærmest pr. refleks kan bruge disse. Forevist underbilag 7 "Krigsfangetjeneste og afhøringsorganisation", side 2 midt, hvorefter en kort udspørgen af krigsfanger omfatter forhold af umiddelbar taktisk betydning for enheden, forklarer tiltalte, at det var en sådan udspørgen, som hun havde i tankerne inden den første udspørgning, idet man da ikke var gearret til at foretage egentlig afhøring, men formålet var for så vidt det samme. Forevist samme bilag side 6 nederst, hvor det anføres blandt andet, at "afhøring ... skal finde sted ... under nøje hensyntagen til bestemmelserne i KF-konventionen", forklarer tiltalte, at hun stedse havde konventionerne i baghovedet under udspørgningerne. Forevist underbilag 8, "Den feltmæssige afhøring", side 6 - 7, hvor forskellige afhøringsmetoder beskrives, forklarer tiltalte, at hun mest anvendte "Den kolde, mekaniske, hjerteløse optræden" og "Den dominerende optræden", men at hun også anvendte "Den tilsyneladende naive optræden" og "Den venlige, medfølelse optræden" under de i alt 11 udspørgninger, som hun foretog. Hun råbte således højt over for de tilbageholdte; ikke for at ydmyge dem, men for at demonstrere sin autoritet og dominerende position. Forevist bilag side 10, "Checkliste før afhøring", forklarer tiltalte, at hun overvejede om de metoder, hun havde brugt, var rigtige. Under udspørgningerne den 9. marts 2004 valgte hun en blidere version af "den dominerende optræden", men det virkede ikke, og under de næste udspørgninger strammede hun derfor metoden op og opnåede bedre resultater. Det skete også, at hun ændrede spørgeteknik, når en tidligere ud-

spurgt blev udspurgt på ny. Det var altså ikke blot et spørgsmål om at råbe højt, men om hele tiden at vurdere, om den anvendte metode gav resultat og tilrettelægge de kommende udspørgninger i lyset heraf. Forevist underbilag 10, "Spørgemetodik", side 1, vedrørende initiativ, forklarer tiltalte, at under udspørgningen af den tilbageholdte, som forsøgte at obstruere udspørgningen, ville tiltalte have tabt ethvert initiativ, hvis hun undervejs havde imødekommet hans ønsker. I tilfælde, hvor hun følte sig usikker, bestræbte hun sig på at bevare initiativet, men hun er enig i det anførte i punkt b. om tab af initiativ. Har man tabt den psykiske overlegenhed er det næsten umuligt at opnå kontrol over situationen igen, idet den udspurgte vil fryde sig over sin sejr. Forevist samme bilag punkt 5 B om "Tærsklen", forklarer tiltalte, at hun har anvendt denne fremadskridende proces. Man prøver sig frem og stiller i begyndelsen banale spørgsmål, som for eksempel: "Hvorfor tror du, du er her?". Den udspurgte kan ikke blot svare ja eller nej hertil, og er således nødt til at indlede en samtale. Forevist samme bilag punkt c.4, "Valg af spørgeteknik", forklarer tiltalte, at hun har anvendt de beskrevne metoder. Forevist samme bilag pkt. 8 om "Notatteknik", forklarer tiltalte, at hun forsøgte at efterleve kravet om at nedfælde indhentede oplysninger, men det var svært den første gang, hvor hun ikke havde en skriver til rådighed. Hun måtte derfor efterfølgende selv nedfælde resultatet af udspørgningen. Forevist kompendiet udarbejdet af kriminalassistent Ole Pihl, bilag 1, forklarer tiltalte, at hun forsøgte at skaffe sig detaljerede oplysninger før hun påbegyndte udspørgningen. Hun rådførte sig derfor med kolleger fra E-sektionen, og Militærpolitiet. Forevist bilag 2, forklarer tiltalte, at det i høj grad var samme mål, hun forfulgte i relation til angrebne på de danske styrker. Forevist samme kompendium bilag 5, forklarer tiltalte, at det som tidligere nævnt ikke var muligt at forberede sig godt nok til udspørgningerne den 9. marts 2004, men under de senere udspørgninger blev huskelisten fulgt. Forevist samme kompendium bilag 6, forklarer tiltalte, at det netop var for at undgå distraherende personer, at hun bad Borgkvist forlade afhøringsstellet. Hun sikrede sig tillige, at hun kunne se hele den udspurgtes krop ved at sidde på kanten af bordet. Havde hun siddet bag et skrivebord havde hun ikke kunnet se den pågældendes ben og fødder. Forevist samme kompendium bilag 8, forklarer tiltalte, at hun anvendte denne strategi overfor en bror til en af de hovedmistænkte, som viste sig samarbejdsvillig. Hun har derimod ikke anvendt den i bilag 9 beskrevne "Du og jeg strategi". Omvendt har hun benyttet den i bilag 10 beskrevne "Stress-strategi". Det var således ud fra denne, at hun nægtede den udspurgte, der konstant bad om vand og mad, at få dette, idet han alene ønskede at obstruere udspørgningen. Afhøringskurset interesserede eleverne, herunder tiltalte meget, idet det navnlig var interessant, at man ved brug af psykologiske fif kunne opnå bedre afhøringsresultater end ellers. Målet var helt entydigt at gøre eleverne bedre til at foretage afhøring, som kunne tilvejebringe afgørende oplysninger inden for konventionens rammer. Målet var aldrig at genere den afhørte,

men alene at hindre denne i at opbygge et forsvar mod afhøringen. Forevist underbilag 11, "Krigsfangepsykologi" side 2-3, forklarer tiltalte, at hun ikke har anvendt fysiske stressere under udspørgningerne. Hun har heller ikke anvendt psyki-ske stressere i form af angst, uro, frygt eller skræk. Det er muligt, at hendes dominerende optræden har gjort nogen af de udspurgte bekymrede, men det var ikke et mål i sig selv. Forevist samme bilag side 5, punkt 4.a. om "Ob-servation af KF", forklarer tiltalte, at hun kun havde begrænset mulighed for at observere de tilbageholdte inden udspørgningen, men det havde været ideelt, hvis hun havde haft et bedre forhåndsindtryk af de pågældende. Hun forsøgte ikke at få de udspurgte til at føle sig usikre, men det var de i forve-jen på grund af situationen, og det forsøgte hun at udnytte. Forevist bilag 2 til underbilag 11 om "Krigsfangetyper", der bl.a. omtaler den "forklarende", den "villigt talende" og den "afvisende" krigsfange, forklarer tiltalte, at de udspurgte faldt i alle de tre nævnte kategorier. Forevist underbilag 12, "Kropssprog", side 1- 2, forklarer tiltalte, at hun var opmærksom på, at man taler med hele kroppen. Hun anvendte ikke selv et aggressivt kropssprog, men forsøgte at tilpasse sit kropssprog til den afhøringsrolle hun valgte. Det er meget vigtigt at holde øje med de forskellige observationszoner, herunder navnlig øjnene, idet øjnene næsten altid vil afsløre den udspurgtes reaktion. Også halspulsårerne kan vise en pludselig reaktion på et ubehageligt spørgsmål. Afstanden mellem tiltalte og den udspurgte var fra ½ meter op til 1½ - 2 meter. Hun har aldrig berørt nogen af de tilbageholdte. Forevist "Fo-relæsningsnoter til etologi" forklarer tiltalte, at hun blev undervist heri af psykolog Thyge Schelde. Materialet om medfødte adfærdsnormer var også anvendeligt overfor de irakere, som tiltalte udspurgte. Forevist underbilag 13 om "Kuldeproblematik" forklarer tiltalte, at hun ikke har anvendt en sådan udmattelsesteknik og har heller ikke instrueret militærpolitiet om, at de tilbageholdte skulle udsættes for kulde. Som tidligere forklaret, var der tæp-per til stede i detentionsområdet. Forevist underbilag 15, "Afhøringsmetoder i afhøringscenter", forklarer tiltalte, at hun har ladet de forskellige teknikker indgå i hendes valg af afhøringsmetoder, men de afhøringsmetoder, som man benytter i et afhøringscenter, er meget mere vidtgående end de metoder, som tiltalte havde mulighed for at gennemføre med de ressourcer, som hun havde til rådighed. Forevist underbilag 16, "Afhøring under anvendelse af tolk", forklarer tiltalte, at det er utilfredsstillende at anvende tolk, fordi det indebærer stor risiko for, at væsentlige informationer går tabt. Den tidsmæssige forsinkelse giver også den afhørte en tænkepause. Den afhørte kan endvidere udnytte, at en tredje person er til stede. Det er særdeles vanskeligt at afhøre via tolk, navnlig hvis tolkene ikke er tilstrækkeligt uddannet. Forsvaret havde tidligere uddannet to hold arabisktalende sprogofficerer, men de var hurtigt brugt op, og derfor måtte man på meget kort tid udvide kredsen af tolke. Det er vigtigt, at en tolket afhøring foregår som en direkte samtale, således at tolken ikke anvender 3. person. Tiltalte er enig i, at de på

side 4 under punkt 5 anførte betingelser skal være opfyldt, hvis udspørgningen skal tjene noget formål. Alle tre tolke var problematiske at samarbejde med. Laila var generelt set god, bortset fra, at hun hver gang jubede, når hun skulle deltage i udspørgninger, hvilket forekom upassende. Under en udspørgning begyndte hun at grine under oversættelsen, fordi hun fandt et spørgsmål morsomt. Hendes latter ødelagde hele situationen, og tiltalte irettesatte hende skarpt, hvilket medførte, at Laila forlod teltet og ikke ville deltage mere. Tiltalte forklarede hende sammenhængen, herunder at hun var nødt til at reagere skarpt for at bevare initiativet og den dominerende rolle, og først da virkede det som om, at Laila forstod det skuespil, som en udspørgning også er. For så vidt angår Nadia forsøgte hun den 9. juni 2004 nærmest at overtage udspørgningen som tidligere beskrevet. Tolken Mohammad satte sig under en udspørgning på en stol og oversatte på en helt uengageret måde og udfyldte således ikke den rolle, som tiltalte forinden havde instrueret ham i. Forevist underbilag 8, "Den feltmæssige afhøring" side 7 øverst, hvor det blandt andet anføres, at "Afhøreren må ikke anvende fysisk vold, men han kan råbe op, skælde ud, [tomrum] og være sarkastisk over KF" sammenholdt med tiltaltes eget eksemplar af dette notat, forklarer tiltalte, at det manglende ord i det fremlagte bilag er ordet "fornærme". Tiltalte ved ikke, hvorfor dette ord er raderet ud, men under hendes anvendelse af den kolde, mekaniske og dominerende rolle har hun givetvis fornærmet de udspurgte, men det var som sagt et led i at opnå resultat af udspørgningen og ikke et mål i sig selv. Forevist bilag 138, forklarer tiltalte, at materialet indeholder det russiske sprogs allerværste sjofle og latrinære bandeord. Formålet med undervisningen heri var ikke, at eleverne selv skulle anvende disse ord, men at de skulle genkende dem, hvis de afhørte anvendte dem. Tiltalte har på fortsættelseskurser haft opfølgende lektioner for så vidt angår det rent spørgetekniske, men har ikke modtaget supplerende undervisning vedrørende konventionerne eller eventuelle ændringer heri. Hun medtog ikke dårlige vaner fra POWEX-øvelserne, og mener ikke at hun er blevet miljøskadet i at deltage heri. Hun kunne klart adskille de to situationer.

Forevist bilag 30, Forsvarskommandoens bestemmelser for øvelser i krigsfangetjeneste m.v. pkt. 2.4. om behandling af krigsfanger, forklarer tiltalte, at hun mener at have foretaget sine udspørgninger i overensstemmelse med det anførte, og således overholdt Genèvekonventionen. Forevist samme bilag punkt 4.21 og 4.22, forklarer tiltalte, at hun forstår det anførte således, at det er tilladt efter Genèvekonventionen at lade de afhørte indtage de nævnte stillinger, så længe det ikke medfører alvorlig fysisk ubehag. Hun har imidlertid ikke benyttet sig heraf, idet hun alene bestemte, at de udspurgte skulle sidde på gulvet.

Forevist bilag 29 "Etablering og udførelse af den militære krigsfangetjeneste

og krigsfangeafhøringstjeneste side" pkt. 14.a. om udspørgen, forklarer tiltalte, at det netop var denne slags udspørgninger, som hun udførte. De oplysninger "af øjeblikkelig taktisk værdi", som var aktuelle, kunne for eksempel være oplysninger om, hvorvidt der var planlagt nye angreb på de danske styrker, hvilke grupper de udspurgte tilhørte eller hvilke våben de rådede over.

Forevist bilag 95, skrivelse af 27. oktober 2003 fra Hærens Operative Kommando til bl.a. chefen for de danske styrker i Irak, side 2 øverst, hvor det anføres, at DANCON/IRAK skal udarbejde særlige bestemmelser for håndtering af tilbageholdte, forklarer tiltalte, at hun aldrig har set sådanne bestemmelser. Hun ved ikke, om de er blevet lavet. Major Borgkvist har ikke underrettet hende om sådanne bestemmelser.

Forevist bilag 95, underbilag 1, punkt 15 -18, om implementering af disse særlige bestemmelser, forklarer tiltalte, at hun aldrig har modtaget en uddannelse som den foreskrevne for så vidt angår behandlingen af de tilbageholdte i detentionsområdet eller under udspørgningerne.

Forevist bilag 128 side 3, en skrivelse af 5. maj 2004 fra forsvarsministeren til forsvarschefen, forklarer tiltalte, at hun ikke er bekendt med skrivelsen. Stats- og forsvarsministerens holdning blev ikke kommunikeret videre i systemet. Hvis hun havde haft kendskab til skrivelsen ville hun have opsøgt major Borgkvist og meddelt, at hun ikke kunne gennemføre opgaven med de midler der var til rådighed, ligesom hun ville have anmodet om at få udførlige retningslinier. Hun ville også have nægtet at gennemføre flere udspørgninger.

Forevist mail af 17. august 2004 fra oberstløjtnant til bl.a. chefen for den danske bataljon i Irak forklarede tiltalte, at hun ikke blev undervist i, om der måtte foretages den ene eller den anden slags udspørgninger. Det efterfølgende hold 4 er åbenbart den 6. august 2004 blevet instrueret om, at de gerne måtte foretage såkaldt tactical questioning (TQ), hvilket undrede tiltalte i lyset af, at nærværende sag kom frem i pressen den 1. august 2004. Foreholdt at Forsvarskommandoen den 28. januar 2005 har udsendt et direktiv for de danske styrkes indsættelse i Irak indeholdende bestemmelser om udspørgning og afhøring ved DANCON/IRAK, forklarer tiltalte, at der ikke fandtes sådanne retningslinier, mens hun var i Irak. Tiltalte forklarer, at hun så dette dokument under hendes overdragelsesforretning med kaptajn Pinto. Allerede i Oksbøl var hun af major Kolding blevet orienteret om samarbejdsproblemerne mellem Nadia og John. Man var på hold 2 indstillet på at repatriere Nadia, fordi samarbejdsproblemerne fortsatte, men også fordi hun ikke fungerede ordentligt som tolk. Da dette gik op for Nadia truede hun med at rejse en sag om kønsdiskrimination. På grund af dette, og fordi en afløser først kunne tiltræde i august, blev det fra Danmark besluttet

at undlade repatriering af Nadia.

Forevist bilag 139, side 69, en oversigt over problemer med tolkene udarbejdet af major Carl Bengt, forklarede tiltalte, at hun var orienteret om, at Nadia var overflyttet til CIMIC House kort før den 10. februar 2004, hvor hold 3 startede. Forevist samme bilag, side 71, en indberetning af 16. februar 2004 vedrørende en episode med en mandlig tolk i hovedvagten, forklarede tiltalte, at hun modtog indberetningen. Kolding indskærpede reglerne overfor tolken John, hvilket han var meget utilfreds med. Forevist samme bilag, side 82, en indberetning af 6. maj 2004 af tolken udarbejdet af kaptajn Birch-Jensen, forklarede tiltalte, at hun ikke var i lejren på daværende tidspunkt. Tolkenes uheldige adfærd bestod generelt i, at de stillede spørgsmål til enhver ordre, og ikke kom til tiden med videre. Kort efter ankomsten præsenterede major Kolding tiltalte som ny chef for tolkene. Hun måtte hurtigt og hyppigt korrigere deres adfærd, hvilket major Kolding også gjorde flere gange. Stabschefen havde også en alvorlig samtale med tolkene. På grund af arbejdspresset var der dog en grænse for, hvor mange ressourcer, man kunne bruge på tolkeproblemet. Man nåede et forholdsvis tåleligt niveau, men som chef for tolkene modtog tiltalte jævnligt klager fra brugerne af tolkene. Til sidst havde hun mest lyst til at rive sig i håret, bl.a. klagede major Amstrup over, at en af tolkene havde afladt sin pistol lige bag ryggen af en spejder. Som tidligere forklaret legede Laila gemmeleg under en patrulje. Da tiltalte foreholdt hende dette, bekræftede hun på en naiv måde, at det var rigtigt nok. Tiltalte forklarede hende situationens alvor, men det virkede som om det kun langsomt trængte ind hos Laila. De kvindelige tolke opførte sig som høns, bl.a. solbadede de topløse i lejren. Tiltalte mødte først Nadia i Irak. Forevist bilag 139, side 9-10, en mail-korrespondance i januar 2004 mellem major Carl Bengt og major vedrørende problemer med tolkene, forklarede tiltalte, at hun af Kolding blev orienteret om disse mails i Oksbøl. Under det omtalte møde med tolkene efter ankomsten til Irak, trak Kolding linierne skarpt op og nævnte bl.a., at det var danske normer, der var gældende. Forevist samme bilag, side 72, en notits vedr. "Mundtlig irettesættelse af militære tolke, Laila og Nadia" udarbejdet den 5. marts 2004 af tiltalte, forklarede tiltalte, at hun afleverede notitsen til Kolding i forbindelse med, at Laila og Nadia havde søgt uddannelse som sprogofficerer. Tiltalte fandt det nødvendigt at forsøge at korrigere deres adfærd, men rakte dog samtidig en hånd frem, jf. punkt 6. Forevist samme bilag, side 74-77 og 80, forklarede tiltalte, at Kolding bad hende give en vurdering af Nadia til brug for behandlingen af hendes ansøgning. På det tidspunkt troede tiltalte stadig - måske lidt naivt - at der kunne etableres et fornuftigt samarbejde med Nadia. Tiltalte prøvede at tale til Nadias fornuft, men det bar ikke frugt. Forevist samme bilag, side 39-40, en mailkorrespondance mellem tiltalte Hommel og seniorsergent Hirsch om "gengangertjeneste" f.s.v.a. tolkene. forklarede tiltalte, at hun

ikke indstillede Nadia til fortsat tjeneste, navnlig fordi der kom så mange klager over hendes indsats. Indstillingen var ikke udtryk for personligt nag fra tiltaltes side, idet hun som chef alene havde forsøgt at ændre Nadias adfærd. Nadia blev altid fornærmet på en teenageagtig måde, når hun blev irettesat. Tiltalte blev af tiltalte gjort bekendt med en episode i september 2003, hvor Nadia overværede en barsk og meget højlydt afhøring foretaget af de britiske styrker. Det undrede derfor tiltalte, at Nadia var stukket af fra tiltaltes udspørgning. Da tiltalte spurgte Nadia om dette, nægtede hun at have overværet den omtalte afhøring. På trods af indholdet af tiltaltes mail blev Laila ikke tilbudt gengangertjeneste, idet hun ikke holdt den fine stil, hvilket navnlig skyldtes, at hun kom under negativ indflydelse fra Nadia. Tolken Mohammed, som kom i slutningen af marts, var ca. 35 år og derfor mere rolig og mere moden end de øvrige tolke. Han var en rigtig god tolk, men kunne ikke holde til det hårde arbejdspress i enheden. Der var også småproblemer med ham, men på et helt andet plan end med de øvrige tolke. Han blev repatrieret den 2. juli 2004 på grund af trusler mod en officer.

Forevist bilag 138, underbilag 3, tiltalte Hommels rapport af 10. marts 2004 vedr. afhøring af de tilbageholdte B1 og B2, forklarede tiltalte, at hun afleverede rapporten til Kolding, ligesom hun gennemgik den med oberst Flach. Det angivne tidsrum fra 01.30 til 05.00 er det samlede tidsrum, hvori de enkelte udspørgninger fandt sted. Som det fremgår af rapporten baserede tiltalte sin vurdering af de udspurgte bl.a. på deres kropssprog. Laila havde ingen bemærkninger efter udspørgningerne udover, at hun syntes det havde været spændende at deltage.

Forevist bilag 109, en mail af 25. februar 2004 fra , Forsvarsakademiet, til major Kolding, forklarede tiltalte, at faxen indgik i det samlede grundlag, hvorpå hun forberedte udspørgningerne. Der var ikke tale om, at faxen fik hende til at ændre fremgangsmåde undervejs. Selvom Forsvarsakademiet ikke har nogen kompetence overfor de operative styrker opfattede tiltalte mailen som en autoritativ henvendelse.

Forevist bilag 139, side 18, en mail af 11. marts 2004 fra "Nadia og Laila" til ansatte på Forsvarsakademiet, forklarede tiltalte, at det også var hendes indtryk, at Laila syntes, at udspørgningerne var spændende. Hun talte grundigt med Laila herom for at være sikker på, at Laila havde forstået baggrunden for den måde, som udspørgningerne forgik på.

Tiltalte bad både Laila og Mohammed om at deltage i udspørgningerne den 12. april 2004, men husker ikke, hvilken tolk, der deltog i hvilken udspørgning. Den ene af de udspurgte, blev fundet i besiddelse af noget indpakningspapir fra en RPG-granat, som han havde forsøgt at afbrænde i en ovn i sin have. Han havde alle mulige forklaringer herpå, men

det chokerede ham, at tiltalte vidste besked hermed, og at hun var bekendt med, at han var nevø til to af de hovedmistænkte for angrebet. Denne viden havde tiltalte fra de andre udspurgte. Hun brugte således den viden, som hun fik dels fra effekterne, dels fra de andre udspørgninger. Laila havde ingen kommentarer til udspørgningerne. Det havde Mohammed for så vidt heller ikke, men han brød sig ikke om afhøringsituationen, og virkede uengageret mens han tolkede. På et tidspunkt fortalte han tiltalte, at han havde set en MP'er, der foldede en kniv ud tæt på den udspurgte. Tiltalte havde ikke bemærket dette, men præciserede skarpt overfor den pågældende MP'er, at hun ikke ville tolerere en sådan adfærd. Tiltalte husker de fire udspurgte fra den 9. juni 2004. Hun er i tvivl om, hvem der var den sidst udspurgte, men mener, at det var _____, der var den sidste, som fik førsteklases behandling, efter at oberst Flach havde ændret reglerne. Den udspurgte afviste ethvert kendskab til angrebene. _____ sad, som tidligere nævnt, på en stol og røg, da tiltalte kom tilbage til teltet. Under afhøringerne denne dag deltog tolken Mohammed alene i registrering af effekterne, indtil Flach havde brug for ham til en anden opgave.

Forevist bilag 139, side 94-95, tiltalte Hommels referat af "Opsamlingsmøde med tolkene" den 27. juni 2004, forklarede tiltalte, at det ikke var et særligt venskabeligt møde. Det fandt sted dagen efter, at tolken Mohammed havde truet en af tiltaltes kolleger. Tiltalte forstod ikke, hvorfor hun senere blev repatrieret. Det var fuldstændigt ubegrundet. Hun skulle være fløjet til Danmark med det samme fly, som hun tog hjem med den 31. juli 2004, for at undervise hold 4. Hendes endelige hjemrejse fra Irak var planlagt til den 24. august 2004.

Forevist uddrag af bilag 140, skrivelse af 13. april 2005 fra Forsvarsakademiet om "Afhørings tjeneste og uddannelse i forhold som tilfangetagen", forklarede tiltalte, at ingen har nævnt for hende, at hendes uddannelse i afhørings tjeneste er forældet, eller at man ikke længere kan foretage udspørgninger, hvis man tidligere har deltaget som "skuespiller" i POWEX.

_____ har forklaret, at han den 9. juni 2004 havde en samtale i et telt uden for lejren med en familie, der søgte erstatning. Det var tredje gang de var til møde, og vidnet kom op at skændes med Nadia, fordi hun insisterede på at benytte sit eget toilet i lejren frem for et andet toilet lige i nærheden, hvilket medførte, at vidnet og familien måtte sidde og vente en halv time. Sent samme aften hørte vidnet, at Nadia var stukket af fra en af Hommels udspørgninger, men det passede meget godt ind i vidnets opfattelse af tolkene, som generelt havde svært ved at parere ordre. Samme aften blev vidnet indkaldt til et møde, hvori oberst Flach, Nadia, Hommel og officererne Smed og Birk Jensen deltog. Mødet skyldtes, at Nadia havde klaget over Hommel, og der udviklede sig en diskussion, som endte med, at

Flach traf en afgørelse, der gjorde Hommel rasende. Hun følte sig desavoueret, fordi Flach havde taget Nadias parti efter tidligere udtrykkeligt at have godkendt Hommels fremgangsmåde. Efter mødet påpegede vidnet overfor Flach, at han burde have hørt Hommel inden han traf afgørelse, og Flach lovede at tale med Hommel om det, men vidnet ved ikke om det skete. Den 22. juli 2004 viste Flach vidnet et brev fra tolken

(), der "serverede forskellige rygter for Flach". Flach spurgte vidnet, hvad han skulle gøre ved brevet, og vidnet rådede ham til straks at sende klagen til Auditørkorpset og Hærens Operative Kommando. Den 30. juli 2004 vækkede Kolding vidnet kl. 2 om natten og fortalte, at Flach, der opholdt sig i Kuwait, havde givet ordre til, at Hommel kom til Kuwait. Hun skulle pakke, så hun i givet fald var klar til repatriering. Hommel ønskede vidnet med som bisidder, hvilket han indvilligede i på betingelse af, at Flach på forhånd blev orienteret om det, hvilket stabschefen lovede at gøre. På vej til Kuwait viste Hommel vidnet et notat, som Flach havde bedt hende skrive om essensen af de samtaler, hun havde ført med Flach. Vidnet kunne nikke genkendende til de første 6 sider, som vedrørte problemer med tolkene, og han kunne heller ikke se noget galt i hendes efterfølgende beskrivelse af, hvorledes udspørgningerne blev planlagt og gennemført.

Foreholdt afhøringsrapport af 19. august 2004, bilag 42, side 8, 4. - 9. linie, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at "når han læste hendes redegørelse og sammenholdt den med de spørgsmål, som hun havde stillet ham som MJUR, kan han se, hun åbenbart ikke selv mente, at noget var galt i den måde, som hun foretog sin udspørgen på. Han fandt det besynderligt, at hun under samtalerne med ham havde givet udtryk for, at hun var enig med ham i hans synspunkter, for de harmonerede ikke på nogen måde med det, som hun i redegørelsen giver udtryk for", bekræftede vidnet, at have forklaret som anført.

Det var hans indtryk, at Hommel fandt sin fremgangsmåde i orden, men det var vidnets opfattelse, at man ikke som afhører må planlægge et forløb, som skal føre til et bestemt resultat. Vidnet husker ikke, at Hommel i Kuwait viste hvilke stillinger fangerne havde siddet i, når de blev udspurgt. I Kuwait sagde Flach, at selv om han ikke tidligere havde fundet grundlag for at kritisere Hommel, var han efter at have læst hendes notat kommet i tvivl, og han var nu overbevist om, at hun var gået alt for vidt.

Foreholdt samme bilag, side 8, 2. store afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at Hommel den 30. juli sagde til Flach, at hun jo ikke havde skrevet noget, som han ikke havde fået at vide tidligere, hvortil Flach havde svaret: "Ja, det er rigtigt, men først nu ser jeg det i en sammenhæng - jeg ser det som et enkelt led i en aggressiv plan, og så er mine grænser i hvert fald

overskredet" bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Vidnet fandt det underligt, at Flach det ene øjeblik kunne anerkende Hommels metoder og derefter alene på grund af hendes brev beslutte at hjemsende hende. Vidnet fandt det ikke helt fair, og det virkede som om, at Flach havde truffet sin afgørelse inden Hommel kom til Kuwait. Hommel spurgte Flach, hvem der havde besluttet at hjemsende hende, men det svarede han ikke på. Vidnet hørte først om Amstrups dagbog på vej hjem fra Kuwait. I lufthavnen spurgte vidnet Flach, hvorfor Amstrup ikke havde fremlagt sin dagbog tidligere. Det var Flach også meget vred over og udtalte, at Amstrup burde være straffet. Flach nævnte også, at Amstrup den 10. marts 2004 havde oplyst, at fangerne ikke havde fået noget at spise, hvorpå Flach straks sørgede for kaffe og rundstykker. Flach bekræftede overfor vidnet, at Hommel løbende havde drøftet udspørgningerne med ham, hvilket Hommel også have givet udtryk for overfor vidnet. Flach virkede nervøs i Kuwait og også forud herfor. Hans søsters dødsfald og et raketangreb på lejren tog hårdt på ham. Han befandt sig nærmest i trance og valgte at sove i beskyttelsesrum. Folkene begyndte at snakke om ham, og der bredte sig en underlig stemning. Vidnet så forsvarsministerens brev af 5. maj 2004. Det må have været Flach, der viste ham det. Vidnet husker ikke om brevet medførte nogen foranstaltninger fra Flachs side, men efter at billederne fra Abu Ghraib-fængslet var dukket op, kom der en lang række mere eller mindre skøre ordrer fra Danmark vedrørende en masse tiltag, som var umulige at gennemføre. Vidnet havde bestemt ingen fornemmelse af, at nogen i den danske enhed havde til hensigt at mishandle fanger eller vise mangel på respekt overfor dem. Tværtimod var hovedformålet at skabe tillid til lokalbefolkningen. Tolkene, deriblandt Laila og Nadia, var ikke opgaven voksen. De manglede basal viden om militære forhold. Laila oversatte f.eks. et dokument, hvori "russisk kampvogn" blev oversat til "romersk stridsvogn". De to tolke kom en dag sent i forløbet hen til vidnet og spurgte, om reglerne var overholdt i forbindelse med udspørgningerne. Vidnet svarede atter, at de konkrete metoder måtte afhænge af situationen. Han har ikke sagt til Laila eller Nadia, at han havde irretesat Hommel, eller at han havde forladt afhøringen, fordi han var "blevet for gammel til den slags".

Vidnet fandt det ikke forkert, at Hommel lod fangen placere på gulvet. Det var et led i de teknikker, som kan anvendes i en udspørgningssituation. Hommel var opmærksom på forskellen mellem udspørgning og en egentlig afhøring. Hendes primære mål var at sikre fangens identitet samt tidsfølsomme oplysninger, f.eks. om forestående angreb. Mens vidnet opholdt sig udenfor teltet kunne han høre, hvad der blev sagt, og det overraskede ham, at Hommel kunne råbe så højt. Han hørte, at hun sagde til fangen, at han det ene øjeblik sagde, at han var partisoldat og det næste øjeblik noget andet, og at hun sagde: "Du skal fand'me ikke lyve for mig", hvilket viste vidnet, at Hommel netop var i færd med at fastlægge fangens

identitet. Han fandt det ikke besynderligt, at hun råbte i den situation. Der var tale om et spil. De lokale var meget fattige og udpinte, og brugte derfor alle midler til at komme ud af den "klemme" de var i. Hvis de kunne opnå noget ved at lyve, så gjorde de det. De vidste ikke, hvor de havde danskerne, men kendte det lokale politi, som de var rædselsslagne for. De var derfor også bange i begyndelsen, men faldt til ro, når det gik op for dem, hvordan de danske styrker behandlede dem.

Foreholdt samme bilag side 9 nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at han under et tilsynsbesøg i et irakisk fængsel konstaterede, at nogle af fangerne var tydeligt mærkede efter politivold/tortur, og at der var tale om brækkede arme og fingre, mærker efter cigaretter, slag med våben og brækkede tænder m.v., bekræfter vidnet at have forklaret som anført. Under sit ophold udenfor afhøringsstellet hørte eller så han intet, der kunne give ham anledning til at gribe ind. Han afhørte efterfølgende de personer, der havde været tilbageholdt af de danske styrker, og ingen af dem havde noget at klage over på nær en, der klagede over alt, men som ugen efter frafaldt sin klage.

har forklaret, at anden gang han deltog i en udspørgning var i juni måned. Vidnet var med under anholdelserne af vist nok 4 personer. Vidnet deltog dog kun i registreringen af de tilbageholdte, idet Hommel sagde, at de skulle prøve at presse fangerne bl.a. ved at vidnet også skulle råbe ad dem. Vidnet svarede, at han nok skulle oversætte, men at han ikke ville råbe ad fangerne. Han blev derpå udskiftet med Nadia. Han hørte senere et rygte om, at han blev udskiftet, fordi Hommel ikke mente, at han var stærk nok, eller at han var en for stille person. Under udspørgningerne i juni måned så vidnet, at der var nogle vandflasker i fangegårdene, men han er ikke sikker på, om det var tilfældet i april måned.

har forklaret, at han er kadet på Hærens Officersskole og var MP-sergent på hold 3 i Irak. Han har tidligere deltaget som vagt under POWEX-øvelser og er bekendt med at Genèvekonventionen ikke gælder under disse øvelser. Under den missionsorienterede undervisning forud for afrejsen til Irak blev spørgsmålet om behandling af fanger ikke gennemgået nærmere, men det blev nævnt, at fanger skulle behandles, som man gerne selv ville behandles i den situation. I juni 2004 blev 4 fanger indbragt til lejren. Vidnet deltog i registreringen og overværede lægetilsynet. Fangerne blev anbragt i fangegårdene med hovedet ind mod væggen, for at de ikke skulle kommunikere indbyrdes eller kunne se hinanden eller vagterne. De måtte selv bestemme siddestillingen. Der var masser af vand i fangegårdene. Det lå i skyggen ved toiletafskærmningen. Når fangerne ønskede vand kunne de gøre tegn, og de havde vand ved sig hele tiden. Udover vidnet var sergent Bue Poulsen og en yderligere MP-

sergent til stede. Hommel, tolken Nadia og kaptajn Søndergaard kom også til stede. Vidnet overhørte en diskussion mellem Hommel og Nadia, der ikke ville oversætte visse ord, f.eks. ordet "hund", som hun fandt var nedladende at bruge overfor fangerne. Det var dog vidnets indtryk at ordet skulle anvendes om danskere i en eller anden sammenhæng, men det var hans opfattelse, at Nadia fandt, at det generelt kunne være nedværdigende at bruge ordet "hund", uanset hvem der blev betegnet som hund. Vidnet husker ikke i hvilken sammenhæng ordet "pikhoved" blev anvendt under afhøringen. Vidnet tilføjer, at han ikke har hørt ordene "røv" eller "svin" blive anvendt.

Foreholdt afhøringsrapport af 6. september 2004, bilag 72, side 3, midt, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at Hommel havde præciseret over for Nadia, at hun skulle efterkomme de ordrer, som hun fik og ikke selv begynde at ændre eller styre afhøringerne, bekræfter vidnet at have forklaret således, og præciserede at tolken jo blot er et redskab. Hvis tolken omformulerer noget kan meningen gå tabt.

Foreholdt samme bilag, side 4, nederste afsnit, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at han havde en fornemmelse af, at Nadia ikke oversatte alt hvad der blev sagt, eller at hun ændrede det til noget andet, bekræfter vidnet at have forklaret således. Hans antagelse byggede på, at der ofte gik flere sekunder fra Hommel havde sagt noget til Nadia oversatte. Under registreringen af fangerne kom Nadia ind i teltet og nærmest råbte til lægen, at fangerne skulle have vand. Lægen svarede, at de lige havde fået vand. Nadia sagde derpå til vidnet, at fangerne skulle have vand, men han henviste blot til lægens oplysning. Herefter løb Nadia ud af teltet og råbte til MP'erne udenfor, at fangerne skulle have vand. Under udspørgningen blev fangen placeret ca. 1½ meter foran Hommel. Vidnet stod bag fangen og vidnet trykkede fangen på skuldrene for at få ham til at sidde ned samtidig med at Hommel via tolken bad fangen om at sætte sig. Fangen måtte selv bestemme hvilken stilling han sad i. Han satte sig på knæ under udspørgningen, der varede ca. 10 minutter. Hommel talte højt overfor fangen og stemningen var præget af, at fangerne var mistænkt for at have planlagt et angreb mod de danske styrker.

Foreholdt samme bilag, side 5, midt, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at det virkede på ham, som om Hommel "gejlede sig selv lidt op ved netop at anvende kraftudtryk", forklarer vidnet, at han ikke afviser at have forklaret som anført, men at han ikke husker det i dag. Det var MP'erne der bestemte uden for teltet og Hommel indenfor.

Foreholdt samme bilag, side 4, midt, hvorefter vidnet bl.a. skulle have forklaret, at der ikke var nogen stol, og at fangen satte sig på knæene eller på

hug, og at han skiftede lidt mellem forskellige stillinger, hvilket ingen sagde noget om, bekræfter tiltalte at have forklaret således. Det er rigtigt, at fangen skiftede stilling, uden at det blev påtalt. Vidnet har ikke hørt om, at Hommel skulle have givet nogen ordre til at fastholde fanger i en bestemt stilling. Han har heller ikke hørt Hommel udtale sig om, hvorvidt reglerne skulle overholdes eller ej. Da fangerne første gang blev anbragt i fangegården, er de formentlig via tolken blevet instrueret om hvordan de skulle forholde sig, men vidnet var ikke til stede på det tidspunkt.

har forklaret, at hun er født i Libanon og kom til Danmark fra Syrien i september 1989, hvorefter hun blev dansk statsborger. Hun læser til cand. negot. med arabisk som hovedfag og søgte selv om at blive tolk i Irak. Efter at være antaget gennemgik hun grundlæggende militæruddannelse af en uges varighed i Vordingborg, hvorefter hun på en uges kursus på Svanemøllens kaserne lærte bl.a. en række militære fagudtryk. Hun var derefter tolk for hold 2 og 3 i Irak. Samarbejdet og stemningen på hold 2 var fint og hun havde et godt forhold til det øvrige personel. Da hold 3 begyndte blev Annemette Hommel ny chef for tolkene, og reglerne blev strammet op. Flere ting blev påtalt overfor vidnet, f.eks. at hun ikke måtte bruge sandaler til uniform. Hun tolkede for soldaterne, bl.a. under ransagninger og deltog også under to udspørgninger. Under den første, som fandt sted i slutningen af maj, tolkede hun for nogle englændere i et telt ved hovedvagten. Hun har ikke tolket i forbindelse med eller i øvrigt overværet en engelsk afhøring, der foregik i en landrover. Vidnet tilføjer, at hun tolkede i forbindelse med en meget kort afhøring af en mindreårig, og det foregik i en landrover. Den 9. juni 2004 tolkede vidnet under en middag med nogle sheiker, da Hommel hentede hende, fordi hun skulle tolke under nogle udspørgninger. Hommel havde tidligere opgraderet vidnet til cheftolk og i den forbindelse rost vidnet til skyerne. Da Hommel hentede hende den 9. juni 2004 bemærkede hun, at vidnet var "mere mand" end tolken Mohammed. Vidnet havde forinden erfaret, at andre i lejren var chokeret over Hommels måde at afhøre på. Vidnet havde bl.a. hørt nogle MP'ere tale herom. Vidnet havde spurgt Laila om det-te, men hun gad ikke sige noget om de udspørgninger, som hun havde delta-get i. Vidnet havde derfor ikke lyst til at tolke for Hommel under udspørgningerne. Lige før udspørgningerne begyndte, tilbød tolken El-Sayed at bytte med vidnet, men det afslog Hommel. Det var 50 grader varmt den pågældende dag. Der var masser af isafkølet vand og sodavand til stede. Vidnet, Hommel og Søndergaard havde alle en ½-liters flaske på sig. Da en fange kom ind til udspørgning bad han om vand, hvilket Hommel nægtede. Vidnet beklagede sig ikke i den forbindelse. Hun havde tidligere hørt, at MP'erne nægtede fangerne vand. Hun havde derfor spurgt lægen, Søren, om fangerne havde fået vand, hvilket han bekræftede. Vidnet gjorde derfor ikke mere ud af spørgsmålet. Da den første fange blev ført ind i teltet sad Hommel på kanten

af et bord. Fangen blev ført ind af en MP'er og placeret meget tæt foran Hommel, hvor han blev skubbet ned på knæ. Fangen måtte ikke selv bestemme stillingen, men skulle sidde på knæ med hænderne i håndjern på ryggen. Hans hoved blev holdt opad, således at han så på Hommel, og MP'erne holdt ham fast i stillingen under hele udspørgningen, der varede 1 - 2 timer. Efter 6 timer var afhøringen af den 3. fange fortsat ikke slut. Alle fangerne blev behandlet ens. Når de sank sammen løftede MP'erne dem op. Den anvendte siddestilling anvendes ikke normalt i Irak, og vidnet har aldrig set irakere sidde sådan. Når fangerne refleksmæssigt så i retning af vidnet, når hun oversatte, rettede MP'erne fangens ansigt fremad. Fangerne var rædselsslagne, men bad flere gange om at få lov til at ændre stilling, hvortil Hommel svarede nej eller også ignorerede hun dem. Afhøringerne foregik på den måde at Hommel råbte, og vidnet råbte også når hun oversatte, idet hun skulle afspejle Hommel. Der blev brugt mange ukvemsord bl.a. "svin" og "pikhoved". Hommel sagde også til fangen "du er indvolde" af et eller andet dyr, som vidnet ikke husker nærmere. Udtrykket "røv af et svin" blev også brugt. Vidnet oversatte ikke disse udtryk. Hommel havde før udspørgningerne sagt, at vidnet skulle være forberedt på at oversætte sådanne ord. Vidnet svarede, at det ville hun ikke, og spurgte om Hommel ikke kunne bruge andre ord, som f.eks. "løgner" eller "idiot". Hommel sagde ikke noget til dette, men det var klart for vidnet, at Hommel ikke brød sig om vidnets holdning. Den tredje fange blev udspurgt i ca. 1½ time, men allerede efter 15-20 minutter gjorde han opmærksom på, at han havde smerter i sit ben, som rystede. Han gjorde herefter opmærksom herpå hvert 5. minut, hvilket vidnet oversatte, men Hommel ignorerede det. Under lægetilsynet havde lægen sagt til MP'erne, at to af fangerne, som havde nogle piller på sig, skulle have vand og medicin, når de bad om det. Til sidst sagde fangen: "Nu kan jeg ikke mere". Hommel fortsatte bare. Vidnet kunne se, at han havde smerter, og var ikke i tvivl om, at det var ægte smerter. Vidnet sagde flere gange til Hommel, at hun kunne se det gjorde ondt. Til sidst sagde fangen, at de bare kunne slå ham ihjel, hvortil Hommel svarede: "Det gør vi også, måske". Vidnet oversatte det refleksmæssigt, men fortrød i det samme, fordi fangerne troede på det, som blev sagt. Vidnet sagde: "Det skal du da ikke sige" til Hommel, der spurgte, om det var fangen, der havde sagt det. Da vidnet svarede, at det var hendes egen mening, sagde Hommel: "Det gør jeg jo heller ikke". Til sidst sagde vidnet til MP'eren, der stod bag fangen, at han skulle løfte fangen op. MP'eren så spørgende på Hommel, der sagde "nej". Først 20 minutter senere blev fangen løftet op. Hans ben var helt eksede i en unaturlig stilling, og han hylede som et barn. Vidnet smed hvad hun havde i hænderne og løb udenfor, mens hun svinede Hommel til. En af MP'erne, Brian, løb efter hende og spurgte: "Hvad har de nu gjort derinde?". Hun svarede, at hun ikke ville tolke mere. Et kvarter senere kom Hommel hen i vidnets kvarter og oplyste, at en læge havde tilset fangen, der nu havde det fint, hvortil vidnet sagde: "Jeg brokkede mig over John, men

du er ikke en skid bedre" I det samme kom oberst Flach. Han var meget venlig, og da vidnet brød sammen, bad han Hommel om at gå. Til vidnet sagde han: "Bare så du ved det, jeg er stolt over, at du sagde stop". Han havde talt med MP'eren og bad nu vidnet fortælle, hvad der var sket. Hun husker, at han bagefter sagde: "Det de har med fra deres uddannelse, skal de ikke komme og bruge her". Senere deltog vidnet i et møde med bl.a. Flach, Søndergaard, Borgkvist og Hommel. Flach sagde, at fangerne skulle have mad og vand, og behandles ordentligt. Hommel svarede, at mad og vand var MP'ernes opgave. Vidnet deltog derpå i udspørgningen af den 4. fange, som fik lov at sidde på en stol, men stadig ikke fik vand. Vidnet gav ham noget af sit vand, hvilket bagefter blev påtalt. Efterfølgende fik både vidnet og Laila en kold skulder af de fleste i lejren. Ingen ville tale med dem; i hvert fald ikke når andre så det, og flere beskyldte hende for at være på fangernes side. Vidnet tilføjer, at hun meldte sig til tolketjenesten mest for sin egen skyld og ikke på grund af nogen høje idealer.

Hommel kom over på vidnets fab 20-30 minutter efter at vidnet var løbet fra teltet. Det første Hommel sagde var, at lægen havde tilset fangen, som havde det godt. Vidnet græd og fremsatte bemærkningen om, at Hommel ikke var bedre end John. Det var ikke sådan, at hun og Hommel skændtes, men vidnet var oprevet og baggrunden for bemærkningen var det indtryk, som vidnet havde af John. Kort efter at Hommel havde udpeget vidnet til cheftolk fortalte de civile tolke hende, at John havde behandlet dem og andre lokale meget dårligt. Vidnet videregav oplysningerne til Hommel, der nogle dage senere meddelte, at vidnet fortsat skulle være cheftolk, og at John skulle hjemsendes. Det kan godt passe, at det foregik sidst i maj.

Forevist bilag 139, side 83 - 85, en indberetning af tolken John udarbejdet af Annemette Hommel den 27. maj 2004, forklarede vidnet, at hun er bekendt med de problemer, der omtales i indberetningen. Efter hendes opfattelse behandlede John andre som dyr og det var det, der lå i bemærkningen til Hommel. Efter at Hommel var gået spurgte Flach, hvordan vidnet havde det. Efter at hun havde svaret, var det at han sagde: "Jeg er glad for at du stoppede det". Vidnet har senere hørt, at MP'eren Brian i mellemtiden have orienteret MP-chefen, som derpå havde orienteret Flach om, hvad der var sket i teltet. Vidnet sagde til Flach, at hun var ked af det, som hun havde været udsat for, og Flach svarede, at der ville blive holdt et møde senere på dagen, hvor vidnet også skulle med. I mødet deltog desuden Hommel, Borgkvist samt S 2-officererne Mark og Morten. Flach indledte mødet med at sige, at fangerne skal behandles ordentligt og have mad og vand. Vidnet mener ikke, at han direkte kritiserede det, der havde fundet sted. På et tidspunkt blev en stol nævnt, men det var muligvis først efter mødet. Da vidnet senere deltog i den sidste afhøring af den 4. fange fik denne en stol. Vidnet bemærkede ikke noget i den anledning og har således ikke sagt noget

om "andre boller på suppen". Denne afhøring foregik helt stille og roligt, og Hommel omtalte ikke det nævnte møde overfor vidnet. De tre første fanger blev afhørt på samme måde. Der blev råbt og brugt ukvemsord overfor alle tre. Vidnet fik dårlig samvittighed fordi hun råbte og skulle sige disse ting. Det endte med, at hun også blev vred på fangerne, fordi de ikke bare svarede på spørgsmålene. Vidnet demonstrerede ved hjælp af to af de tiltalte som figuranter den stilling, som fangerne sad i på knæ med krydsede underben og ret ryg samt hænderne på ryggen. Det blev tillige vist, hvordan MP'eren bag fangen brugte sit knæ og hænder til at skubbe fangen op i stillingen med ret ryg samt hvordan MP'eren rettede fangens hoved, hvis han så til siden. MP'eren bag fangen havde fat i fangen hele tiden. Nogle dog mere end andre. Under udspørgningen af den tredje fange var en MP ved navn Chris () til stede. Han spurgte Hommel, hvad han skulle gøre, og hun svarede, at fangen skulle sidde på knæ, og at han ikke måtte synke sammen. Det medførte at MP'eren havde fat i fangen under hele udspørgningen. Det skete mange gange, at fangerne måtte rejses op fordi de faldt sammen, og de havde strips på under hele udspørgningen. Udspørgningerne af de tre fanger varede fra ca. kl. 12 til ca. kl. 17. Søndergaard var til stede i hele dette tidsrum, idet han sad ved computeren. Han hjalp dog den tredje fange med at komme op at stå.

Forevist bilag 139, side 67 - 68, en notits om "PSN-samtaler med Nadia" udarbejdet af , forklarer vidnet, at problemerne med John startede dagen efter hendes ankomst. Han skældte hende ud, fordi hun beredvilligt gav sig i kast med en oversættelsesopgave. Han var sur fordi han havde vænnet officererne til, at oversættelser kunne tage lang tid. Få dage efter fortalte han hende, at han var forelsket i hende, hvilket satte hende i en dum situation. Det er rigtigt at Pinto bad hende og John opføre sig professionelt. Pintos vurdering af hende overrasker vidnet. Hommel fortalte senere, at man på hold 2 havde haft tanker om at repatriere hende, men det troede hun ikke på.

Forevist bilag 53, sidst side, en udateret notits om samarbejdsvanskeligheder med vidnet udarbejdet af major Carl Bengt, forklarede vidnet, at hun ikke kender dette dokument, og at indholdet kommer meget bag på hende. Hun havde et godt forhold til alle og har ikke et "horn" i siden på det militære system.

Forevist bilag 139, side 72 og 73, en notits af 5. marts 2004 om "Mundtlig irettesættelse af militære tolke, Laila og Nadia" udarbejdet af tiltalte Hommel, bekræfter vidnet, at Hommel påtalte de ting, der er nævnt i skrivelsen.

Forevist samme bilag. side 74 - 76, en notits om samarbejdsproblemer med

tolkene i tidsrummet fra 7. - 17. marts 2004 udarbejdet af tiltalte Hommel, forklarer vidnet, at hun ikke husker en episode den 7. marts, men det er rigtigt, at der var en dag, hvor vidnet ikke mødte til tiden, fordi hun ikke var klar over, at hun skulle på opgave. Vedrørende episoden den 12. marts 2004 forklarer vidnet, at Tommy havde lavet en rapport på dansk, men fandt senere ud af, at den burde have været på engelsk. I stedet for selv at oversætte den gav han vidnet opgaven med meget kort varsel, selv om hun ikke var dansk/engelsk tolk. Senere kom Hommel og skældte vidnet ud. Hun var sur og råbte, og vidnet råbte derfor igen. Det er rigtigt, at hun den 17. marts 2004 ville tage noget mad i køleskabet. Hun havde spurgt de andre, hvor de havde mad fra og troede derfor også, at hun måtte tage mad i køleskabet. Da Hommel påtalte denne episode foregik det stille og roligt.

Foreholdt Hommels vurdering af vidnet, samme bilag side 76, forklarer vidnet, at hun ikke har haft svært ved at indordne sig under det militære system. Der var tale om enkeltstående episoder, og der var ikke klimaproblemer mellem vidnet og Hommel. Det generelle problem var, at tolkene havde alt for meget at lave, men vidnet havde intet problem med at fortsætte samarbejdet med Hommel, og det må have været gensidigt, idet Hommel senere gjorde hende til cheftolk og i den forbindelse roste vidnet på skrift.

Forevist bilag 139, side 18, en e-mail af 11. marts 2004 til medarbejdere på Forsvarsakademiet fra Nadia og Laila, forklarer vidnet, at hun skrev mailen, mens Laila sad i nærheden og bad hende hilse. Mailen er således formuleret af vidnet på vegne af dem begge. Under den tidligere omtalte engelske afhøring i landroveren skete der ikke noget usædvanligt, udover at den engelske officer på et tidspunkt råbte, fordi den anholdte først forklarede, at han var 18 år og senere, at han var 12 år. I forbindelse med sin stilling som tolk blev vidnet godkendt til "Fortroligt" af Forsvarets Efterretningstjeneste. Hun har fortsat denne status, som gælder til 2009. Da Hommel udnævnte hende til cheftolk blev der ikke stillet nogen betingelser med hensyn til hendes adfærd. Vidnet har ikke overværet nogen diskussioner mellem Hommel og Flach efter den 9. juni 2004. Efter denne dato rettede vidnet og Laila henvendelse til Borgkvist om den måde som udspørgningerne foregik på. Vidnet blev ikke spurgt om gengangertjeneste ligesom bl.a. Laila, men hun havde jo også været tolk på to hold.

Forevist bilag 139, side 39, en e-mail af 17. maj 2004 fra tiltalte Hommel til HOK, hvori det anbefales, at Nadia ikke tilbydes "genganger-tjeneste", forklarer vidnet, at hun ikke tidligere er orienteret om denne vurdering. Hun blev to dage senere tilbudt stillingen som cheftolk. Vidnet fremviste sine personeludviklings- og bedømmelsesskemaer, der indgår i sagen som bilag 142 og 143.

har forklaret, at han var i Irak på hold 3, hvor han var kører/stabshjælper for S2. Udover at køre lavede han ID-kort, gjorde tjeneste i TOC (Tactical Operations Center) og gik i øvrigt til hånde. Den 9. marts 2004 kørte han til detentionsområdet, hvor også Flach og Borgkvist var til stede. Vidnet var der måske en halv time og så, at man var i gang med at registrere fangerne. Han ved ikke, hvem der havde vagt i sydtårnet. Den 9. juni 2004 var vidnet i detentionsområdet det meste af dagen, idet han skulle være til rådighed som kører for , der udover at være skriver i teltet også var "Scene Commander". Vidnet opholdt sig i en "karosse", hvor han udførte kontorarbejde. I løbet af dagen var han flere gange kortvarigt i lejren bl.a. for at hente mad. Han kørte også tolken Abu-Jassim til det såkaldte "sheiktelt" i forbindelse med, at han blev byttet ud med tolken Nadia. Vidnet talte ikke med tolkene om grunden til at de skulle bytte, men hørte senere at Abu-Jassim var utilfreds med den måde, som fangerne blev behandlet på. Da vidnet på et tidspunkt ankom til detentionsområdet hørte han, at Nadia var løbet fra teltet i forbindelse med, at en fange havde fået krampe i benet. Fangen blev tilset af den yngste af lægerne, som vidnet hentede sidst på dagen. Han hørte lægen tale med en MP'er, der havde et "horn" i siden på S2. MP'eren sagde bl.a. til lægen, at Hommel var en "hård negl". Vidnet følte, at dette var uretfærdigt og orienterede Hommel herom.

Foreholdt afhøringsrapport af 20. oktober 2004, bilag 98, side 4, nederst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at MP'eren til lægen tillige sagde, at Hommel var "kendt for at gå lige til stregen - og nogle gange over stregen", bekræfter vidnet at have forklaret, som anført, og det er også det han husker i dag. Vidnets opfattelse af Hommel var, at hun var dybt professionel, meget engageret og utrolig arbejdsom. Hun brød sig ikke om at foretage udspørgningerne, men lagde stor vægt på, at fangerne skulle behandles ordentligt og efter reglerne. Under udspørgningerne var Søndergaard eller en anden med i teltet som "stopklods" for at sikre, at udspørgningerne ikke "løb af sporet". Det var fast procedure. Hommel rådførte sig bl.a. med Flach om reglerne for udspørgningerne. Ingen brød sig om Flach på grund af hans ledelsesform. Hans beslutninger var svævende og sidst i perioden virkede han, som om han var ved at bryde sammen. Vidnet er bekendt med det møde, der blev afholdt den 9. juni 2004. Efter mødet var Hommel og andre officerer fra S2 fortørnede over, at Flach havde føjet tolken og irrettesat Hommel i tolkens påhør. Ordningen med at Søndergaard var med som "stopklods" i tilfælde af, at Hommel blev for grebet af situationen, var en ordning som Hommel selv havde indført. Vidnet husker ikke umiddelbart en samtale den 9. juni 2004 mellem Hommel og Søndergaard.

Foreholdt samme bilag, side 5, 3. afsnit, hvorefter vidnet skulle have

forklaret blandt andet, at han den 9. juni hørte, "at Hommel talte med Søndergaard om, hvad hans del skulle være i forbindelse med afhøringer, og her sagde hun bl.a. at han skulle være en form for "stopklods" såfremt han så eller hør-te noget, som han ikke fandt i orden" vedstår vidnet at have forklaret som anført. Hommel var meget regelret og undersøgte alt. Vidnet har aldrig arkiveret så meget papir, som under Hommel. Hun var ikke et menneske, der ville nedværdige eller mishandle andre. Under pauserne i udspørgningerne den 9. juni 2004 kunne vidnet mærke, at der var frustration over tolkene. Det var et løbende problem, og vidnet var selv overrasket over de kvindelige tolkes manglende modenhed. De havde ingen respekt for arbejdet, og fik jævnligt påtaler af Hommel og i flere tilfælde også af major Kolding. Kolding var tidligere kampvognchef, og havde alene deltaget i samme forberedende kursus som vidnet. Kolding kunne derfor ikke støtte Hommel i spørgsmålet om reglerne for udspørgninger. Hommel søgte derfor råd hos Flach og Borgkvist samt hos de militære myndigheder hjemme i Danmark.

Foreholdt samme bilag, side 6, hvorefter vidnet skulle have forklaret blandt andet, at han var "klart af den opfattelse, at Hommel ikke fik nogen opbakning af Flach, når hun spurgte ham til råds. ... Det var afhørtes klare fornemmelse, at Hommel gjorde alt for at overholde reglerne for afhøring af fangerne. Hun var i øvrigt ikke særligt glad for at afhøre fangerne, det tog hårdt på hende både før og efter en afhøring, og det blev selvsagt ikke bedre af, at hun ikke kunne få et direktiv fra Flach om hvordan hun skulle gøre", vedstår vidnet den afgivne forklaring. Vidnet husker ikke at have hørt Søndergaard udtale, at der var sket noget forkert i afhøringsteltet.

har forklaret, at han er premierløjtnant af reserven. Han fik et års tid før udsendelsen til Irak at vide, at han skulle være efterretningsofficer. Han har ingen afhørings- eller efterretningsmæssig uddannelse, men deltog i de missionsorienterede kurser, der bl.a. indeholdt lektioner om konventioner m.v. Efter ankomsten til Irak blev han sat ind i sit arbejdsområde af forgængeren. Vidnet skulle arbejde i felten i et bestemt geografisk område. De tidligere hold havde ikke haft fanger i nævneværdigt omfang, og spørgsmålet om behandling af fanger blev ikke drøftet nærmere. Vidnet har ikke set instrukser vedrørende afhøring eller behandling af fanger. Han var ikke i detentionsområdet den 9. eller 10. marts 2004, men nogen tid efter hørte han, at nogle spejdere havde klaget over MP'erne, som skulle have været for hårdhændede overfor fangerne. Vidnet fik indtryk af, at der mest var tale om en intern strid mellem militærpolitiet og spejderne. Det blev senere besluttet, at tårnet fremover skulle bemannes af personel fra staben, idet spejderne var for uerfarne. Vidnet delte til daglig kontor med Hommel, der flere gange gav udtryk for, at hun ikke var glad for at skulle foretage udspørgninger. Det var vidnets opfattelse, at hun gjorde det af ren

og skær pligt. Hun gav flere gange udtryk for, at hun savnede nærmere instrukser, og at hun havde bedt MJUR Borgkvist og oberst Flach herom. Vidnet husker ikke, hvornår det skete første gang. Vidnet var flere gange i detentionsområdet den 9. og 10. juni 2004, men bemærkede i den forbindelse intet usædvanligt. Ud på aftenen den 9. juni 2004 hørte han, at der havde været problemer med tolkene, og han blev af oberst Flach indkaldt til et møde, hvori Borgkvist, Hommel, Birch-Jensen og tolken Nadia også deltog. Flach indledte med at oplyse, at Nadia var utilfreds med afhøringsmåden, og at han ville sætte tingene på plads, så de kunne komme videre med arbejdet. Det var vidnets indtryk, at Flachs formål med mødet var at forsone Hommel og Nadia, og han udtalte, at "de skulle finde ud af det sammen". Nadia var utilfreds med, at der blev talt for hårdt til fangerne, og hun var stadig ophidset under mødet. Vidnet syntes, at det var en mærkelig situation, som blev styret uprofessionelt. Hommel spurgte under mødet, om hun havde brudt love eller bestemmelser. Flach svarede nej hertil, men gik hurtigt videre med sine forsoningsbestrebelse.

Foreholdt afhøringsrapport af 2. september 2004, bilag 70, side 5, næstsidste afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret: "Hommel havde helt klart spurgt: "Har jeg gjort noget forkert? Har jeg brudt nogle love eller regler?". Oberst Flach havde her svaret hende, at det havde hun ikke. Hun havde desuden spurgt, om der var noget hun skulle ændre, og havde af Flach fået det svar, at det var der ikke", bekræfter vidnet at have forklaret som anført.

Hommel nævnte også under mødet, at hun flere gange forgæves havde bedt om retningslinier for udspørgningerne. Flach svarede undvigende herpå, men benægtede ikke, at det var sket. Borgkvist bekræftede, at det var rigtigt, at Hommel havde spurgt, og at han ikke havde givet hende præcise instruktioner. Flach sluttede af med at sige, at "nu skulle de være flinke ved hinanden", og at "tolkene jo også skulle kunne holde ud at være der". Bagefter var Hommel vred og utilfreds over mødets forløb. Forholdet mellem officererne i S2 og tolkene var meget dårligt på dette tidspunkt. Officererne anså tolkene som uprofessionelle. Det gjaldt både Nadia, Laila og Mohammed.. Sidstnævnte blev hjemsendt efter en episode, hvor han kom for sent til en patrulje, og derpå brokkede sig over ikke at måtte sidde foran i køretøjet, hvorpå han forsvandt i ca. tre kvarter. Vidnet fandt ham på vej fra kantinen og gav ham en skideballe, hvorpå Mohammed truede vidnet med vold.

har forklaret, at han var reservelæge på hold 3 i Irak. Der forelå ingen skriftlig instruks for lægernes arbejde i forbindelse med tilsyn af tilbageholdte, men overlæge havde mundtligt instrueret herom. Når tilbageholdte ankom til lejren foretog man en almindelig objektiv lægeundersøgelse for at sikre, at der ikke var noget til

hinder for, at pågældende blev tilbageholdt i op til 24 timer. Der var ingen instrukser om, at fanger skulle tilses inden løsladelsen. Vidnet husker at være blevet tilkaldt for at tilse en fange, som han tidligere havde undersøgt i forbindelse med indbringelsen. Han husker ikke årsagen til det fornyede tilsyn, men den pågældende fejlede ikke noget.

Forevist bilag 37, side 40, forklarer vidnet, at fangen havde kastet op i forbindelse med anholdelsen, og derfor havde behov for at få erstattet væsketabet. Der ligger ikke i formuleringen om, at han ikke må nægtes vand, at andre fanger kunne nægtes vand, og vidnet har ikke modtaget sådanne forespørgsler.

Forevist samme bilag, side 41, en tilsvarende blanket vedrørende fangen "Bravo 3", forklarer vidnet, at ordene "fuld adgang til vand" skyldes, at den pågældende havde haft nyresten, som eventuelt kan skylles ud med rigelig vandindtagelse.

Forevist bilag 37, side 38, bekræfter vidnet at have udfærdiget erklæringen. Bortset fra det beskrevne opkast var fangen sund og rask. Det gjaldt også de øvrige tre fanger, bortset fra at den ene tidligere havde haft migræne og den anden tidligere nyresten. De var således alle fire på undersøgelsestidspunktet raske nok til detentionsanbringelse.

har forklaret, at han den 9. juni 2004 var i detentionsområdet. Han så tolken Nadia komme ud af afhøringsstellet. Hun råbte et eller andet, og virkede oprevet, men vidnet husker ikke, hvad hun råbte.

Foreholdt afhøringsrapport af 30. august 2004, bilag 67, side 3 midt, hvorefter vidnet skulle have forklaret bl.a., at Nadia råbte noget i retning af: "Du er syg i hovedet", bekræfter vidnet at have forklaret således og vedstår sin forklaring. Vidnet husker ikke, hvor længe han var i detentionsområdet den 9. juni 2004, men han husker, at fangerne havde fri adgang til vand, og at de kunne bevæge sig frit omkring.

har forklaret, at den 9. juni 2004 blev tre irakere ligeledes anholdt som mistænkte for at have deltaget i et baghold. Under Hommels udspørgninger var vidnet atter placeret udenfor teltet, men var inde i teltet et par gange. Heller ikke ved disse lejligheder så han nogen overgreb mod fangerne. Under afhøringen af den sidste fange begyndte han at klage sig højlydt, hvorpå tolken Nadia råbte noget og løb ud af teltet. Hommel bad om at få lægen tilkaldt og Søndergaard, der var referent sørgede for dette. Vidnet har ikke hørt den pågældende fange sige, at man bare kunne slå ham ihjel, men det var almindeligt, at man blandt de lokale

truede med at slå andre ihjel, hvilket vidnet selv var udsat for flere gange. Under et møde den 10. juni 2004 vedrørende den nævnte episode, meddelte Flach, at der ikke var foregået noget forkert, men sagde samtidigt, at Nadia ikke havde følt, at det foregik på en ordentlig måde, og at der derfor skulle laves om på tingene. Vidnet og de øvrige efterretningsofficerer opfattede det som en klar desavouering. Vidnet henvendte sig bagefter til oberst Flach og gav udtryk for, at han ikke fandt, at det var en rimelig måde at behandle Hommel på over for en tolk, som i forvejen havde et "horn i siden" på dem. Flach bemærkede, at det kunne han godt se, men at han havde været nødt til det for at berolige tolken. Mødet med Flach sluttede med, at vidnet opfordrede Flach til at give Hommel en undskyldning. På et morgenmøde kort efter understregede Flach, at Hommel ikke havde foretaget sig noget forkert efter hans opfattelse. Vidnet har på intet tidspunkt observeret overtrædelser af Genèvekonventionen, hverken fra Hommels eller militærpolitiets side. Fan-gen, der klagede over smerter i benene, var også tilbageholdt den 9. og 10. marts 2004. Vidnet er ikke klar over, om han også har været afhørt af de engelske styrker. Samarbejdet mellem officererne i S2 og tolkene blev grad-vist dårligere i løbet af foråret og sommeren. De mandlige tolke blev alle repatrieret, og de kvindelige tolke fik flere påtaler for ureglementeret opførelse. Vidnet har udfærdiget personelbedømmelser, sagens bilag 142, vedrørende Nadia og Laila, og han fandt dem begge uegnede til international tjeneste. Nadia var meget humørsvingende og svarede ofte igen, når det f.eks. blev påtalt, at hun kom for sent. Samarbejdet med tolkene var således besværligt, men nødvendigt fordi man ikke havde andre. Vidnet tilføjer, at han under afhøringerne i april og juni 2004 i begge tilfælde var i teltet et par gange for at rådgive Hommel. Hans ophold i teltet var ganske kortvarigt, og der foregik ikke udspørgninger, mens han var teltet, idet han jo talte med Hommel.

har forklaret, at han var udsendt på hold 3 som MP-officer. Hans opgave var i første række at holde forbindelse til briterne og at forestå uddannelsen af det irakiske politi, men han afløste også major Amdisen som chef for militærpolitiet sidst i april måned og fra den 3. til den 22. juni 2004, ligesom han overtog chefposten, da Amdisen blev hjemsendt. Vidnet er uddannet både som MP-sergent og som MP-officer. I begyndelsen af juni 2004 blev en dansk spejdergruppe udsat for angreb. Man modtog efterfølgende oplysninger, der pegede på folk fra Al Sadr-militsen som gerningsmænd. De blev pågrebet under en aktion ledet af panserinfanteriet. Vidnet deltog som leder af to anholdelsesgrupper. På Al Sadr-kontoret blev de pågældende anholdt og iført strips om håndleddene. De blev derpå visiteret og efter en kort feltmæssig udspørgning, der blev foretaget af Birch Jensen, blev fangerne kørt til detentionen. Ved ankomsten var detentionen klargjort med solsejl, tæpper og vand, idet det var fast procedure. Vidnet så dog ikke personligt, om der var vand og tæpper i fangegården den

pågældende dag. I fangegårdene må fangerne bevæge sig frit, og herunder benytte latrinet, ligesom de selv vælger, hvilken stilling de vil sidde i. Vidnet havde ikke mere med fangerne at gøre, og har aldrig været inde i afhøringssteltet. Ved den nævnte lejlighed deltog de fleste af MP'erne i bevogtningen ved fangegården eller som vagt under udspørgninger i teltet. Senere på dagen erfarede vidnet, at tolken Nadia havde forladt en afhøring, men husker ikke grunden hertil.

Foreholdt afhøringsrapport af 25. august 2004, bilag 57, side 5, midt, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at en af MP'erne fortalte, at Nadia var ked af det på grund af den måde hun er blevet tiltalt og på grund af den sprogbrug Hommel havde brugt over for fangerne, bekræfter vidnet at have forklaret som anført og vedstår denne forklaring. Vidnet mødte Hommel sammen med Birch Jensen. Vidnet spurgte Hommel, hvad der var sket, og hun forklarede, at Nadia var udvandret, fordi Hommel havde talt hårdt til hende. Vidnet prøvede at glatte ud, fordi de uden tolke ikke kom nogen steder.

Senere på aftenen talte vidnet med Nadia, der gerne ville deltage i fortsat udspørgning, hvis Hommel talte ordentligt til hende. Nadia nævnte i den forbindelse intet om mishandling af fanger. Vidnet har på intet tidspunkt overværet overtrædelser af krigens love. I så fald ville han have pligt til at skride ind. Vidnet er bekendt med en episode, hvor tiltalte

påtalte, at Nadia havde talt med en fange. Vidnet påtalte ligeledes dette overfor Nadia. Vidnet har som chef for militærpolitiet ikke modtaget nogen klager over MP'ernes behandling af civile.

havde på grund af sin erfaring som fængselsfunktionær et tæt samarbejde med den militærjuridiske rådgiver vedrørende behandlingen af fanger og bestred denne funktion udmærket. Som vagthavende på MP-stationen fører man døgnrapport over alle hændelser af betydning. En meddelelse fra TOC vedrørende en klage over behandlingen af fanger, skal således anføres i døgn-rapporten.

har forklaret, at han var chef for panserinfanterikompagniet på hold 3. Det var hans indtryk, at forholdet til irakerne var fredeligt, bortset fra de ca. 20 personer, som i flere tilfælde angreb de danske styrker. Den 8. maj 2004 var der hårde kamphandlinger i Al Qurnah, hvor de danske styrker blev udsat for ildoverfald med både håndvåben og RPG-granater. Der var ingen tvivl om, at hensigten var at slå de danske soldater ihjel. I den forbindelse pågreb vidnets enhed en person, som blev ført til lejren af en spejdergruppe, som ikke havde været involveret i kamphandlingerne. Vidnet traf beslutning herom for at være fuldstændig sikker på, at den pågældende ikke led overlast under indtransporten, idet hans egne soldater var naturligt ophidsede over det overfald, de havde været

udsat for. Herefter kom der en lidt fredeligere periode indtil slutningen af juni måned, hvorefter situationen blev stadig værre med flere angreb, herunder raketangreb på lejren. Den 6. juni 2004 blev spejderne udsat for et veltilrettelagt og veludført angreb, som nødvendiggjorde, at vidnets enhed blev tilkaldt til assistance. Den 9. juni 2004 blev flere personer tilbageholdt i forbindelse med husundersøgelser, som blev foretaget på baggrund af de efterretningsoplysninger, som vidnet havde modtaget. Han er sikker på, at det var de rigtige personer, man pågreb. I marts måned var der også en situation, hvor militærpolitiet og spejderne blev truet af nogle personer, der havde oprettet et checkpoint. Denne situation udviklede sig, og vidnets enhed blev indsat, hvilket medførte, at modparten trak sig tilbage til Al Qurnah, hvor flere personer blev anholdt på Al-Sadr-kontoret. Det var de samme grupperinger, som foretog de nævnte angreb, og i den forbindelse havde Annemette Hommels indsats stor betydning for enhedens sikkerhed, idet hendes informationer gav vidnet et bedre billede af forholdene i området, og gjorde dem bedre i stand til at undgå at blive slået ihjel. Vidnet har ikke været i detenti-onsområdet eller overværet udsørgninger, men han kendte Hommel fra tjenesten i øvrigt, og har aldrig set hende optræde ukorrekt overfor hverken irakere eller andre. Hun optrådte altid korrekt og professionelt og var respekteret af kollegerne. Den 10. marts 2004 om morgenen talte vidnet kort med major Amstrup, der nævnte at nogle af hans folk havde været utilfredse med behandlingen af de tilbageholdte, og at han ville underrette obersten herom. Vidnet tilføjer, at han mener, at det var en panserinfanterigruppe, der den 9. marts 2004 bragte en af de tilbageholdte til detentionen, men han deltog ikke selv heri, idet han blev ved sin enhed. Panserinfanterikompaniet var vellidt af alle, og havde et godt forhold til både militærpolitiet og spej-dereskadronen. Vidnet har aldrig hørt om klager over militærpolitiet, og havde indtryk af, at de optrådte korrekt.

har forklaret, at han deltog på hold 3 i Irak, hvor han var næstkommanderende i logistiksektionen. I marts måned besluttede ledelsen, at sydtårnet fremover skulle bemannes af personel fra staben, når der var tilbageholdte i detentionen. Baggrunden for denne beslutning var, at nogle menige soldater på grund af deres uerfarenhed ikke kunne forstå, hvad der foregik, hvorimod officererne via deres uddannelse ville have større mulighed for at vurdere, om behandlingen af fangerne gik over stregen. De skulle med andre ord være garanter for, at alt foregik korrekt. Den 9. juni 2004 blev vidnet bedt om at lave en vagtturnus i forbindelse med, at der blev indbragt fanger. Han tog selv den første vagt i tårnet alene. Den varede ca. 1½ time og fandt sted omkring kl. 17. Der var to fanger i fangegården. De sad med ryggen til hinanden. To MP'ere stod udenfor og overvågede fangerne, som frit kunne ændre stilling og herunder rejse sig op, men de måtte dog ikke bevæge sig rundt. Der lå en bunke tæpper i fangegården, hvor der normalt også var vand til stede, hvilket vidnet havde konstateret

ved flere lejligheder. Tårnvagtens primære formål var at observere terrænet omkring lejren, men der skete intet af betydning, og vidnet kunne derfor bruge tid på at iagttage fangegården, hvor der ikke foregik noget usædvanligt. Vidnet havde ikke forud for dette tidspunkt hørt om klager over militærpolitiets behandling af fanger. Vidnet kendte lederen af MP-stationen fra Bosnien og kom derfor ofte hos MP'erne, hvor man havde en lille hyggeklub, hvori også blandt andre major Amstrup deltog.

har forklaret, at han var i afhøringssteltet under udspørgningerne den 9. juni 2004, idet han havde til opgave at føre protokol og have kontakt med Morten Birch-Jensen, der befandt sig uden for teltet. Derudover var også Annemette Hommel, Martin Blom og nogle MP'ere til ste-de. Vidnet sad ved et bord i teltet med en bærbar PC. Han sad på en stol og husker ikke, om der var yderligere stole i teltet.

Forevist bilag 74, en protokol vedrørende udspørgning m.v. af tilbageholdte den 9. juni 2004, bekræfter vidnet at have udfærdiget denne. Han husker ikke, hvorfor tolken Abu-Jassim () efter at de første tre fanger var blevet lægeundersøgt blev udskiftet med tolken Nadia. Fangen benævnt B4 ønskede på et tidspunkt at tale med en anden officer og ønskede også en anden tolk. Det var vidnets opfattelse, at fangen var erfaren i afhøringsituationer. Han undveg direkte spørgsmål enten ved at tale udenom, stille modspørgsmål eller bede om vand eller lignende. Det virkede på vidnet som om fangen udfordrede Hommel eller hendes afhøringsprocedure. Efter at fangen havde skreget op og Nadia og Hommel havde forladt teltet blev fangen lægeundersøgt. Lægen mente ikke, at fangen fejlede noget eller havde lidt overlast og gav også udtryk for, at fangen simulerede. Fangerne blev alle placeret på gulvet og sad i forskellige stillinger. Så vidt vidnet husker sad den omtalte fange på knæene, men vekslede mellem at sidde med ret ryg og mere tilbagelænet. Vidnet husker ikke, om Hommel instruerede MP'erne nærmere om, hvordan fangerne skulle sidde. De blev ført hen til det sted, hvor de skulle sidde, og enten satte de sig selv ned, eller også førte MP'erne dem ned i siddestilling med en hånd på skulderen.

Foreholdt afhøringsrapport af 7. september 2004, bilag 73, side 4, nederst, og side 5, øverst, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at Hommel så vidt han erindrer, gav MP'erne informationer om, hvordan fangerne skulle bringes ind, og hvor de skulle sidde m.v., vedstår vidnet forklaringen og tilføjer, at det er sædvanligt, at det er afhøringslederen der bestemmer, hvorledes fangerne skal håndteres. I fangegårdene blev fangerne placeret væk fra hinanden og med ansigtet rettet mod væggen. De havde vand til rådighed, og der var også opsat et solsejl. Den omtalte fange, der begyndte at jamre, havde da været udspurgt i knap en time. Han havde ikke

siddet i samme stilling hele tiden. Vidnet husker ikke, om han prøvede at komme op at stå. Efter at Hommel og Nadia havde forladt teltet, fik fangen lov at sidde på en stol. Vidnet husker ikke, om det var den stol, som han selv havde benyttet. Vidnet var ikke sikker på, at tolken oversatte det hun skulle. Hun begyndte at diskutere med Hommel, hvilket fangen straks udnyttede. Diskussionen drejede sig om nogle "billedlige fraser", som tolken ikke ville oversætte. Vidnet husker ikke i dag disse udtryk.

Foreholdt samme bilag, side 6, nederst, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at "Hommel havde under sin udspørgen brugt forskellige kraftudtryk f.eks. "at han var en idiot, når han angreb de danske styrker, at han var en røv o. lign.", men han erindrer ikke præcist hvad hun sagde" vedstår vidnet denne forklaring.

Foreholdt samme bilag, side 7, øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, "at det er korrekt, at fangen på et tidspunkt sagde noget om, at "de bare kunne slå ham ihjel" eller noget lignende. Hommel var her "lidt kejtet" og gik i den fælde, at hun ligesom afhørte på fangens betingelser, idet hun sagde noget om, "at det kunne da godt være, at de slog ham ihjel". Adspurgt om fangen kunne tage Hommels ord for alvorlige og seriøst ment, så udtalte han, at det hverken kunne eller gjorde han. Fangen var klar over sin situation og vidste, at danskerne ikke ville gøre ham fortræd overhovedet" vil vidnet ikke bestride at have forklaret som anført, men husker det ikke i dag. Fangen virkede på intet tidspunkt utryk eller bange

Foreholdt samme bilag side 3, 4. afsnit, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at "han ved, at Hommel gik til oberst Flach og MJUR, men at hun senere havde sagt, at hun fortsat ikke vidste klart, hvad og hvordan hun skulle forholde sig", vedstår vidnet denne forklaring. Vidnet ved ikke, om Hommel flere gange søgte råd hos MJUR og Flach, men problemet blev jævnligt drøftet på kontoret og Kolding henviste flere gange Hommel til at spørge Flach. Hommel var også daglig chef for tolkene. Det var ikke en nem opgave. Tolkene manglede militær baggrund og stillede spørgsmål ved ordrer, ligesom de ofte ikke mødte til aftalt tid. Det var vidnets indtryk, at tolkene ikke brød sig om Hommel og obstruerede hendes forsøg på at få et samarbejde i gang.

Foreholdt samme bilag, side 5, nederst, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at "fangen blev via tolk beordret til at sætte sig. der var ingen der blev tvunget til at sætte sig, men satte sig alle på hug. Hvordan de ville sidde på hug blev ikke diskuteret eller beordret. De satte sig ned, sådan som det er normalt "på de kanter". Denne hugstilling vekslede mellem, at de satte sig på knæene med bagdelen nede på underbenet, og en anden hvor de ligesom rettede ryggen, altså sad i en nærmest rank stilling, men stadig nede

på knæ, og ingen pressede eller rettede dem, når de f.eks. skiftede stilling" vedstår vidnet at have forklaret som anført.

Foreholdt at en af tolkene har forklaret, at en MP'er hele tiden stod med et knæ i ryggen på fangen og rettede denne op, hvis han skiftede stilling, bestrider vidnet, at dette var tilfældet. MP'erne stod i nærheden af fangen for at kunne gribe ind, hvis han blev uregerlig.

Foreholdt bilag 73, side 6, øverst, hvorefter vidnet skulle have forklaret, at en MP'er under en udspørgen et par gange tog fat i fangen, som forsøgte at dreje sig for at se, hvad der skete til siderne for ham, og drejede fangen rundt, så han havde front mod Hommel, hvilket foregik stille og roligt og uden nogen dramatik, vedstår vidnet forklaringen. Formålet var, at fangen skulle have fokus på udspørgningen og dermed udspørgeren. Det var vidnets indtryk, at fangen godt vidste, at han som tilbageholdt af danskerne ikke ville lide fysisk overlast. Han vejrede stemningen og fik ondt i benet, lige da striden mellem Hommel og Nadia var på sit højeste.

Foreholdt samme bilag, side 7, 3. afsnit, side 8, 1., 2. og 4. afsnit, og side 6, 4. afsnit, hvorefter vidnet blandt andet skulle have forklaret, at fangen, efter at afhøringen var afbrudt, blev sat ud i indelukket, og at vidnet bemærkede, at fangen ikke havde nogen gangproblemer, ligesom han i indelukket satte sig på samme måde, som han havde siddet i teltet under afhøringen, vedstår vidnet at have forklaret som anført.

Af afhøringsrapport af 19. november 2004 vedrørende afhøring af fremgår blandt andet:

"Han forklarede, at han den 9. juni 2004 ca. kl. 0900 blev anholdt sammen med _____ og _____ . Han blev i en bil kørt til Camp Eden, hvor han blev undersøgt af en læge. Han havde nogle vejrtrækningsproblemer, hvilket han fortalte lægen. Han blev derpå ført ud i en indhegning, hvor de blev adskilt, således at de sad to i hvert indelukke. Indhegningen var uden tag. Han skulle sidde på knæene og se direkte ind i væggen. Hans hænder var placeret bag på ryggen og var samlet med strips om håndleddene. Han sad i indhegningen ca. 2 timer før han kom til afhøring. Han blev afhentet af 2 vagter i indhegningen, og de førte ham med et tag i hans arme, så han bøjede forover, ind i et telt, hvor han blev presset ned på gulvet, således at han sad på sine knæ med benene strakt lige ud. Vagten vagterne pressede et knæ i ryggen på ham, for på den måde at få ham til at sidde med rank ryg. En kvinde afhørte ham. Der var en kvindelig tolk som oversatte spørgsmålene, som blev stillet ham. Spørgsmålene blev stillet i "en hård tone". Nærmere? Han vil anslå, at afhøringen varede ca. 1 time. Når han ikke kunne sidde med rank ryg, så

pressede vagterne hans ryg frem, så han blev rettet op. Hvor mange gange dette skete, kan han ikke sige, for han blev blot hele tiden fastholdt i den samme stilling. Han var inde til 3 afhøringer og det var samme person, som afhørte, og hun anvendte den samme tolk. Alle afhøringer varede en times tid, og han blev behandlet på samme måde ved alle afhøringer. Han fik under sit ophold vand, men ikke mad. I indhegningen blev han behandlet ret hårdhændet. Hvis han forsøgte at vende ansigtet væk fra muren, blev han straks irettesat ved tegn om, at han skulle se ind i muren, dette foregik ret "kontant", og vagterne greb straks ind, hvis han ikke forholdt sig helt stille. Han blev først løsladt kl. ca. 2300 om aftenen. Han fik tilbudt et aftensmåltid, som han tog imod. Han så ikke senere lægen medens han var i Camp Eden, og blev ikke undersøgt inden han igen blev løsladt. Han oplyste, at han følte, at hans arrestation ikke var foregået på en værdig måde, ligesom han ikke følte, at transporten ind til Camp Eden var udtryk for respekt for ham, idet han blev lagt på gulvet af en bil, iført håndjern og hans hoved blev hele tiden holdt nede.

...

Efter gennemlæsningen oplyste han, at han i alt 3 gange under hver afhøring - af vagterne - blev rettet op, ved at få presset et knæ i ryggen og skubbet op i "ret stilling". Han tog ikke imod tilbuddet om at få mad, for han orkede ikke at spise."

Øvrige oplysninger i sagen

Der er under sagen foretaget dokumentation af en lang række dokumenter.

I det følgende gengives i kronologisk rækkefølge dele af de dokumenter, der er fundet af væsentlig betydning for sagen. Dokumenternes bilagsnumre er angivet i parentes.

I et notat fra Hærens Specialskole fra november 1985 om "Afhøringsmetoder i afhøringscenter" (bilag 137, underbilag 15) anføres blandt andet følgende:

"...

3. Psykisk udmattelse.

En KF, der er modvilligt indstillet, men som ikke besidder megen viljestyrke, og som samtidig reagerer kendeligt over for ugunstige opholdsbetingelser, kan i visse tilfælde gøres samarbejdsvillig, hvis han udsættes for en psykisk belastning i form af forskellige stressfaktorer (jf. kompendium om KF-psykologi, Stress)

4. Fysisk udmattelse.

Det er en kendsgerning, at jo mere fysisk udmattet et menneske er, desto sværere er det at holde hjernen klar. Denne fysiske udmattelse kan opnås på mange måder, hvis den ikke allerede er til stede som eftervirkning efter kamphandlinger.

Den hurtigste udmatning af KF sker ved at lade dem opbevare køligt (8 grader). En ekstra træning kan herefter finde sted ved at gennemføre afhøringerne i et relativt varmt lokale. Søvnmangel virker også udmattende. (Jf. kompendium om KF-psykologi, Stress og kompendierne "Hypotermi" og "Varme og væskebalance").

5. Afslutning.

Der er ovenfor nævnt en række mulige afhøringsmetoder, men de her omtalte er langt fra de eneste. For AFHO er det vigtigste, at han skal finde frem til de midler og metoder, der er mest effektive over for netop den KF, som han har til opgave at afhøre, alt under iagttagelse af GK. Dette må på intet tidspunkt bringe afhøreren til at anvende fysisk eller åndelig tortur."

Af Forsvarskommandoens direktiv (FKODIR PS.134-1) fra marts 1996 om "Etablering og udførelse af den militære krigsfangetjeneste og krigsfangeafhøringstjeneste" (bilag 29) fremgår blandt andet følgende:

"...

FORMÅL

1. Formålet med nærværende direktiv er at fastsætte retningslinier for krigsfangetjenestens og krigsfangeafhøringstjenestens etablering og udførelse.

GENERELT

2. Danmark har ratificeret Genèvekonventionen af 12 AUG 1949 om behandling af krigsfanger samt tillægsprotokol til Genève-konventionerne af 12 AUG 1949 vedrørende beskyttelse af ofre i internationale væbnede konflikter (Protokol I af 8 JUN 1977).

Krigsfanger som defineret i konventionens artikel 4 og tillægsprotokollens artikel 44 skal behandles i overensstemmelse med de i konventionen og tillægsprotokollen givne retningslinier og ånden deri.

Ratificeringen betyder ligeledes, at dersom der er tvivl om, hvorvidt en person er berettiget til krigsfangestatus, skal vedkommende omfattes af beskyttelsen i 1949 111 Genèvekonvention, jf. herved også 1977 I Genèveprotokol, indtil vedkommendes status er bestemt af en kompetent domstol.

...

UDFØRELSE

...

14. Efterretningsmæssig udnyttelse af krigsfanger kan finde sted i enhver fase af fangenskabet.

a. Udspørgen af krigsfanger og undersøgelse af effekter med henblik på tilvejebringelse af oplysninger af øjeblikkelig, taktisk værdi kan foretages af tilfangetagende enhed. Enheden skal ved afgivelse af melding sikre, at egentlig feltmæssig afhøring kan blive foretaget hurtigst muligt af de opstillede afhørings-elementer.

b. Feltmæssig afhøring foretages af afhøringshold med det formål at tilvejebringe oplysninger af taktisk værdi samt skabe grundlag for at afgøre, om der er behov for fuldstændig afhøring. Afhøringen kan finde sted i tilfangetagelsesområdet eller på krigsfangesamlestedet.

c. Fuldstændig afhøring af krigsfanger med særlig efterretningsmæssig værdi finder sted ved et afhøringscenter.

..."

Ved skrivelse af 13. august 1998 fra Hærens Operative Kommando indførtes midlertidige bestemmelser for øvelser i krigsfangetjeneste og øvelser i modstand mod afhøring (bilag 30 a). I disse bestemmelser anføres bl.a.:

"...

A. ALMINDELIGT

1. Formål.

Formålet med nærværende bestemmelser er at fastsætte retningslinier for samt fastsætte ansvar og beføjelser i forbindelse med uddømmning, behandling, udsørgen samt afhøring af krigsfanger under øvelser.

2. Der skelnes mellem følgende øvelsestyper:

a. Feltøvelser

Krigsfangetjeneste under feltøvelser kan gennemføres med alt militært personel. Alle myndigheder og enheder i forsvaret kan i forbindelse med kampdommer-tjenesten under feltøvelser indlægge momenter, hvori enkeltpersoner eller enheder uddømmes som krigsfanger i henhold til bestemmelserne i afsnit B.

b. Øvelser i krigsfangetjeneste

Øvelser i krigsfangetjeneste kan gennemføres med bemyndigelse fra niveau III eller højere myndigheder med det formål at øve bevogtning, sanitets og afhøringspersonel samt administrativt personel i behandling og administration af krigsfanger. Alt militært personel kan befales til at deltage som krigsfangefiguranter i øvelser i krigsfangetjeneste. Øvelser i krigsfangetjeneste gennemføres i henhold til bestemmelserne i afsnit C.

c. Øvelser i modstand mod afhøring

Øvelser i modstand mod afhøring kan gennemføres med særligt udpeget personel, der vurderes at kunne risikere at blive taget til fange og blive afhørt i krig eller i en krigslignende situation. Øvelsestagerne skal frivilligt lade sig underkaste afhøring.

...

B. FELTØVELSER

...

6. Krigsfanger:

- Behandles efter de i Genèvekonventionen af 12. august 1949 om behandling krigsfanger (1949 III Genèvekonvention) samt Tillægsprotokol til Genèvekonventionerne af 12. august 1949 vedrørende beskyttelsen af ofre i internationale væbnede konflikter (1977 I Genèveprotokol) angivne regler.

...

- Må kun afhøres i form af en almindelig udspørgen, hvorved der forstås, at krigsfangen uden nogen som helst påvirkning stilles simple spørgsmål vedrørende den aktuelle taktiske situation, sin egen identitet og sit militære tilhørsforhold. Denne form for udspørgen må finde sted under alle former for feltøvelser og må foretages af alle på tilfangetagende parti, idet den enkelte krigsfange dog ikke må udspørges i mere end sammenlagt 30 minutter.

...

C. ØVELSER I KRIGSFANGETJENESTE

10. formål.

Ved øvelser i krigsfangetjeneste er formålet at træne bevogtningspersonel i krigsfangeadministration og behandling samt øve afhøringspersonel i afhøring under feltmæssige forhold. Under opholdet på krigsfangesamlestedet samt under eventuel transport, skal krigsfangerne behandles i overensstemmelse med bestemmelserne i 1949 III Genèvekonventionen samt 1977 I Genèveprotokol.

11.

...

Alt militært personel kan befales til at deltage som krigsfangefiguranter i øvelser i krigsfangetjeneste. Forud for øvelsen skal alt deltagende personel instrueres af øvelseslederen i de bestemmelser, som gælder for denne type øvelse.

...

13. På et krigsfangesamlested skal krigsfangen behandles bestemt og korrekt. Ved behandlingen af krigsfangen er det tilladt at:

- Belægge krigsfangefigurantens håndled med håndjern samt under transporten inden for krigsfangesamlestedet at anvende førergreb. Anvendelsen af håndjern skal begrænses mest muligt. Håndjern bør kun i undtagelsestilfælde anvendes under opbevaringen. Øvelseslederen kan tillade, at enkelte krigsfangefiguranter opbevares i kortere tid med håndjern på i forbindelse med indøvelse af forhold overfor opsætsige eller voldelige krigsfanger.

- Tildække krigsfangens øjne med et øjenbind. Øvelseslederen kan tillade anvendelse af øjenbind i forbindelse med indøvelse af forhold, hvorunder der bør tages særlige hensyn til militær sikkerhed.

- Beordre krigsfangen til at stå med hænderne over hovedet (skråstilling op ad en væg må kun anvendes ved visitering af krigsfangefiguranten).

- Beordre krigsfangen til at indtage liggende stilling.

- Beordre krigsfangen til at sidde på hug eller på gulvet med hænderne over hovedet.

Anvendelse af håndjern o. lign., tildækning af øjne samt indtagelse af liggende stilling, stående stilling med hænderne over hovedet, skråstilling samt hugsiddende eller siddende stilling på gulvet med hænderne over hovedet må ikke medføre alvorligt ubehag (hæmmelse af blodcirkulationen, klaustrofobi, kramper, smerter m.v.). Hvis krigsfangen meddeler, at en eller flere af de ovennævnte forhold eller stillinger volder alvorligt ubehag, skal den pågældende behandling indstilles.

Det er endvidere tilladt:

- At afhøre krigsfangefiguranten i form af en almindelig udspørgen, hvorved forstås, at krigsfangen uden nogen som helst form for påvirkning stilles enkle spørgsmål vedrørende den aktuelle taktiske situation, sin egen identitet og sit militære tilhørsforhold. Denne form for udspørgen må foretages af alt bevogtnings og afhøringspersonel, idet den enkelte krigsfange dog ikke må udspørges i mere end sammenlagt 30 minutter.

Med henblik på uddannelsen af afhøringspersonel, er der ingen tidsbegrænsning på afhøring af sproguddannet personel på et fremmedsprog under disse øvelser.

14. Det er ikke tilladt at:

- Transportere krigsfanger med tildækkede øjne samt lænkede hænder eller ben i et køretøj.

- Nægte krigsfangen lejlighed til at forrette sin nødtørft.

...

D. ØVELSER I MODSTAND MOD AFHØRING

18. Formål

Øvelser i modstand mod afhøring har til formål at give øvelsestagerne et indtryk af de fysiske og psykiske belastninger, som krigsfanger vil kunne komme ud for. Derfor udsættes øvelsestagerne for en opbevaring, som er i strid med bestemmelserne i 1949 III Genèvekonventionen smat 1977 I Genèveprotokol. Dog skal de afhøringer, som foretages i forbindelse med øvelsen, gennemføres under nøje iagttagelse af de i krigstid gældende konventioner, III Genèvekonvention og 1977 I Tillægsprotokol.

...

22. Der skal på krigsfangesamlestedet/afhøringscenteret ved lederen af bevogtningsstyrken/krigsfangekontrolløfferens (lederen af MP styrken) foranstaltning føres en oversigt eller en tavle ... der for hver krigsfange som minimum skal udvise:

- Tidspunkt for ankomst til krigsfangesamlestedet/afhøringscenteret.

- Tidsrum for hver enkelt afhøring angivet med start og sluttidspunkt og med angivelse af afhører.

- Tidspunkt for udlevering af væske og evt. forplejning.

- Tidspunkt for henvendelse til kampdommer, læge eller psykolog.

- Eventuelle af kampdommer, læge og/eller psykolog beordrede særlige vilkår for krigsfangens behandling,

- Tidspunkter for forrettelse af nødtørft,

- Tidspunkt for udtræden af øvelsen.

...

38. Ved øvelser i modstand mod afhøring simuleres der en fjendtlig atmosfære. Ved behandlingen af krigsfangerne er det tilladt at:

- Optræde bestemt og uvenligt over for krigsfangen under opbevaringen, idet der dog under ingen omstændigheder må anvendes fysisk vold.
- Belægge krigsfangen med håndjern samt under transporten inden krigsfangesamlestedet/afhøringscenteret at anvende førergreb, idet alene MP personel må flytte/føre krigsfangen.
- Tildække krigsfangens øjne med et øjenbind.
- Beordre krigsfangen til at ligge på maven eller læne sig fremad over et bord under visiteringen.
- Beordre krigsfangen til at stå med hænderne over hovedet.
- Beordre krigsfangen til at sidde på hug eller på gulvet med hænderne over hovedet.
- Hindre verbal kontakt mellem krigsfangerne ved hjælp af hvid støj fra en højttaler, idet lydstyrken dog aldrig må overstige 80 decibel (dB).

39. Det er ikke tilladt:

- For afhøringspersonellet at udsætte krigsfangerne for en behandling, som er i strid med 1949 III. Genèvekonventionen samt 1977 I. Genèveprotokol.
- At transportere krigsfanger med tildækkede øjne med lænkede eller bundne hænder eller lænkede eller bundne ben i et køretøj.
- At lade krigsfangen stå i skråstilling op ad en væg med undtagelse af det tidsrum, der medgår til visitering af krigsfangen.
- At lade krigsfangen stå i de i pkt. 38 anførte stillinger så længe, at de medfører alvorligt fysisk ubehag.

..."

Ovenstående bestemmelser er ændret flere gange og er senest afløst af Forsvarskommandoens "BESTEMMELSE FOR ØVELSER I KRIGSFANGETJENESTE OG ØVELSER I MODSTAND MOD AFHØRING (FKOBST 724-1) fra februar 2002. De ovenfor citerede bestemmelser er dog uændrede.

Ved skrivelse af 27. oktober 2003 fra Hærens Operative Kommando til chefen for den danske bataljon i Irak genfremsendtes "Forsvarskommandoens Direktiv for Magtanvendelse for DANCON/IRAK"(bilag 95).

I pkt. 2 i skrivelsen hedder det:

"Som det fremgår af bilag [direktivet] pkt. 16-17 skal DANCON/IRAK udarbejde særlige bestemmelser for håndtering af tilbageholdte samt særlige procedurer for gennemførelse af undersøgelse af hus, husnum og køretøjer. DANCON/IRAK anmodes om at fremsende disse til HOK.

Af direktivet fremgår blandt andet:

"... **Anvendelsesområde**

4. Direktivet gælder med virkning for Irakisk territorium og den del af det åbne hav i den Persiske Golf, der ligger nord for den 28. breddegrad.

...

Gældende ret

7. **Folkeret.** Gennemførelse af militære operationer i Irak er reguleret af relevante dele af folkeretten, herunder krigens folkeret med reglerne om besættelsesmagters ansvar samt relevante dele af menneskeretten. Disse ROE autoriserer ikke magtanvendelse i strid hermed.

8. **National ret.** For danske styrker gælder desuden relevante dele af dansk lovgivning, herunder straffeloven og militær straffelov. Også lokal Irakisk lovgivning har relevans. DANCON IRAK skal respektere lokal lovgivning og må kun afvige herfra hvor det er operativt velbegrunder. Lokale sædvaner og skikke skal altid respekteres og der må ikke finde usaglig forskelsbehandling sted baseret på køn, religion, politisk overbevisning, etnisk tilhørsforhold eller lignende.

...

Implementering

15. DANCON IRAK kan oversætte eller på anden måde implementere dette dokument i fuld overensstemmelse med dokumentets ordlyd og indhold.

16. Der skal udarbejde særlige bestemmelser for håndtering af tilbageholdte, herunder for hvorledes tilbageholdte visiteres under rimelig afbalancering imellem operative hensyn og hensyn til visiteredes køn og religion. Sådanne procedurer skal foreskrive at visitering finder sted ved personel af eget køn, hvor dette er muligt samt at der til visitering af kvinder, herunder kvinder iklædt burka, anvendes stavdetektorer eller lignende kontaktfri anordning, hvor sådanne er tilgængelige.

17. Der skal udarbejdes særlige procedurer for gennemførelse af undersøgelse af hus, husnum og køretøjer. Sådanne procedurer skal tage hensyn til, at autoriserede indgreb finder sted med respekt for ejendomsrettens ukrænkelighed og privatlivets fred i rimelig afbalancering med operative hensyn, herunder personellet's sikkerhed.

18. DANCON IRAK skal påse, at alt personel under udsendelsen uddannes i reglerne for magtanvendelse, herunder gennemføre praktisk instruktion i reglerne overholdelse.

...

Overdragelse af tilbageholdte

20. Hvor tilbageholdelse finder sted ved dansk personels foranstaltning kan sådanne personer løslades såfremt og når forholdene tilsiger det.

21. MND SE MOU indeholder som annex G en beskrivelse af procedurene for overdragelse af tilbageholdte personer på vegne af UK. Det fremgår af annex H at Danmark anser UK for ansvarlig for at påse, at det irakiske retssystem, herunder retshåndhævende myndigheder, fungerer tilfredsstillende og at tilbageholdte som minimum vil blive behandlet i overensstemmelse med Genèvekonventionerne.

a. Overdragelse af civile tilbageholdte til irakisk politi på vegne af UK kan finde sted når disse mistænkes for at have begået kriminelle handlinger, idet der forinden finder underretning af MND SE sted i forbindelse med hver enkelt tilbageholdelse.

...

b. Overdragelse af civile til internering kan finde sted til UK under forudsætning af, at der føres lejlighedsvis kontrol med tilbageholdte personer efter overdragelsen.

...

c. Personel tilbageholdt i forbindelse med kamphandlinger kan have krav på krigsfangestatus i henhold til 3. Genèvekonvention. Er det tvivlsomt om den tilbageholdte opfylder kravene til krigsfangestatus, skal denne formodes at være berettiget til sådan status indtil spørgsmålet endeligt kan afgøres.

...

Personer tillagt en særligt beskyttet status.

...

Følgende persongrupper er tillagt særligt beskyttet status;

Alt MND SE personel

Krigsfanger

Civile

Tilbageholdte eller internerede

NGO og IO som bidrager til nødhjælpsindsatsen

Det irakiske overgangsstyres politi og militære styrker

...

Internering

Tilbageholdelse af en person i henhold til regel 182, i overensstemmelse med Art. 76 i den 4. Genèvekonvention fra 1949 om civiles beskyttelse i væbnet konflikt, om tilbageholdelse nødvendig med baggrund i vægtige sikkerhedshensyn.

..."

Af den seneste udgave af "Direktiv for magtanvendelse for DANCON IRAK", udsendt den 17. august 2005 (bilag 147) fremgår blandt andet:

"...

Gældende ret

7. Folkeret. Danske styrker opholder sig i Irak i henhold til FN Sikkerhedsrådsresolution 1546/2004 med bilag, hvori Iraks premierminister inviterer Den Multinationale Styrke (MNF-I) til at bistå irakiske myndigheder med at øge stabiliseringen af sikkerhedssituationen i Irak.

...

Idet IV Genèvekonvention ikke finder anvendelse på operationerne efter magtoverdragelsen, skal det hermed desuagtet indskærpes, at principper og standarder fra denne skal anvendes af DANCON/IRAK som mindstekrav, herunder navnlig at tilbageholdte skal behandles humant og respektfuldt samt have adgang til vand, mad og evt. lægelig behandling.

..."

I "SOLDATENS KORT (FEB 04)" er anført blandt andet følgende:

"MISSION

1. Det er din mission at sørge for sikkerhed og stabilitet til støtte for det irakiske folks udvikling og opbygning af deres egne institutioner.

SELVFORSVAR

2. Du må anvende den nødvendige magt i selvforsvar.
3. Brug kun den nødvendige magt til at forsvare dig.

GENERELLE REGLER

4. Overhold krigens Love.
5. Behandl alle inkl. tilbageholdte og krigsfanger med respekt og værdighed.

...

8. Søg at forhindre og rapporter om enhver overtrædelse af krigens love.

..."

I "FØRERENS KORT (FEB 04)" er anført blandt andet følgende:

"1. OPGAVE

Det er din opgave at sørge for sikkerhed og stabilitet til støtte for det irakiske folks udvikling og opbygning af deres egne institutioner.

2. SELVFORSVAR

Du må anvende den nødvendige og proportionale magt inkl. dødbringende magt til at forsvare dig selv, din enhed og koalitions styrker imod et angreb eller et nært forestående angreb.

3. BRUG AF MAGT IMOD FJENDTLIGE ELEMENTER

...

4. ØVRIG MAGTANVENDELSE

...

5. ANRÅB OG VARSELSSKUD

...

6. KRAV OM MINIMAL MAGTANVENDELSE

a) I enhver situation, hvor du har lov til at anvende magt, må du kun anvende den minimale magt nødvendig for at du kan opnå dit umiddelbare mål, udførelsen af opgaven eller i selvforsvar. Søg, så vidt det er muligt, at minimere følgeskadevirkninger.

...

7. ØVRIGE PÅBUD

a) Du skal til enhver tid agere i overensstemmelse med krigens love.

b) Du må standse, afsøge (for våben, eksplosiver og forbudt materiel) og tilbageholde personer, som udviser fjendtlig hensigt, begår en fjendtlig eller kriminel handling, eller som er til gene for Koalitionen, når de skal udføre deres opgaver.

Enhver, der tilbageholdes, skal overdrages til dansk militærpoliti eller frigives på den stedlige førers ordre, hvis dette er hensigtsmæssigt. Du må standse og afsøge personer for våben og eksplosiver som en del af din rutineopgave, når du er beordret til det.

- c) Du må ikke anvende magt til at straffe nogen.
- d) Behandl alle inkl. tilbageholdte og krigsfanger med respekt og værdighed.

Mange civile er bekymrede og bange for situationen, og din opførsel er afgørende for missionens succes. Opfør dig altid professionelt og overhold følgende:

- Respekter lokale sociale og religiøse skikke.
- Favoriser ikke en religiøs/etnisk gruppe frem for en anden.
- Vær høflig i udførelsen af dine opgaver.
- Tag ikke privat ejendom udover, hvad der er nødvendigt i tjenesten.
- Plyndringer og indsamling af "trofæer" er forbudt.
- Sortbørshandel er forbudt.

- e) Søg at forhindre og rapporter om enhver overtrædelse af krigens love.
..."

I en e-mail af 25. februar 2004 fra kaptajn Henrik Simonsen, Forsvarsakademiet, til major Henrik Kolding Kristensen (bilag 109) hedder det blandt andet:

"Emne: Tilgang til de lokale

Hej Henrik

Jeg håber I er kommet godt på plads og er i fuldt sving med arbejdet.

Jeg er for nylig blevet gjort opmærksom på, at tilgangen til de lokale, ofte bør være af en mere kontant (hårdere) facon, end den vi underviste jer i.

Med de lokales forhold til sandhed/løgn og deres lidt machoagtige kultur, er man indimellem nødt til at skrue bissen på for at få noget ud af dem. Så pas på med at være for venlige.

Forhåbentlig er denne viden også blevet overdraget fra jeres forgængere, men jeg vil gerne viderebringe denne viden, da den jo er modsat det jeg "prædikede".

Såfremt I ellers har viden/erfaringer som kan hjælpe mig med næste kursus, er jeg meget interesseret i at høre om det.

..."

I et dokument benævnt "FAQ - Afhøringstjeneste og uddannelse i forhold som tilfangetagen (herunder modstand mod afhøring)" af 29. april 2005 udarbejdet af major E.C. Gjerstad, Forsvarsakademiet (bilag 140), anføres blandt andet:

"1. Hvilket bestemmelsesgrundlag er gældende for krigsfangetjeneste og afhøringstjeneste i forsvaret?

Grundlaget for afhøringstjeneste i forsvaret fremgår af FKODIR PS. 134 1 af MAR 1996. Dette FKODIR lader til at være fortsat gældende, selvom det er (stærk)

forældet på baggrund af forswarets omorganisering i flere omgange siden 1996.

...

7. Findes der stadigvæk afhøringsenheder i det danske forsvar?

Jf. HOK udkast til organisationsskemaer på baggrund af indeværende forligsperiode har HRN et afhøringshold ved 1 BDE (med 6 afhøringsofficerer, 8 tolke og 4 efterretningsofficerer/HUMINT officerer). Endvidere indgår der en HUMINT officer i ST/DDIV.

FAK har ikke kendskab til evt. afhøringsenheder ved SVN og FLV.

I den forbindelse skal det bemærkes, at kun sprogofficerer designeret til disse afhøringshold, der er uddannet før 1998, har modtaget uddannelse i afhøringsstjeneste. Denne uddannelse var målrettet mod feltmæssig afhøring i et (kold)krigsscenario, hvorfor pgl. sprogofficerers uddannelse må betegnes som forældet.

...

9. Nogle af påbudene og forbudene er bredt formuleret. Hvordan fortolkes de mere vage bestemmelser i III. Genèvekonventionen?

En national fortolkning af III. Genèvekonventions bestemmelser er juridisk og politisk anliggende. Så vidt vides er der ikke en detaljeret dansk politik vedr. behandling, herunder afhøring af fanger.

Genèvekonventionens bestemmelser kan opdeles i en "sort zone" og i en "grå zone". Handlinger, som er beskrevet i den "sorte zone" er forbudt - og kan beskrives klart; med andre ord: de behøver ikke at blive "fortolket". Handlinger, som er beskrevet i den "grå zone" er også forbudt; men de er ikke klart defineret. De skal fortolkes, og denne fortolkning vil i høj grad være præget af politik, kultur, moral m.m.

- I den "sorte zone" hører:
 - Drab, som ikke er begået retmæssigt som selvforsvar eller til forhindring af flugt. (En bedre betegnelse er "mord".)
 - Lemlæstelse.
 - Medicinske eller videnskabelige forsøg, der ikke er forsvarligt begrundet i læge-, tand-læge eller hospitalsbehandling af den pågældende fange og udføres i hans interesse. (Dr. Mengele paragrafen.)
 - Vold ("legemlig tortur").
 - Trusler om død, lemlæstelse, og/eller vold ("åndelig tortur").

I den "grå zone" hører (for så vidt angår afhøring):

- (Nogen som helst form for) tvang. (Betyder det, at man ikke må "fikser" en urolig fange?)
- Ydmygelser. (Er det ydmygende at anvende kvindelige afhørere over for mænd fra den muslimske kulturkreds, hvor kvinder er mindreværdige og ikke må være i

en autoritetsposition over for en mand? Hvad med vort samfunds krav om ligestilling mellem kønnene? Hvad vejer mest i denne sammenhæng?)

- Fornærmelser. (Hvis man ikke må "gå efter manden", må man "gå efter bolden"? F.eks. ikke: "Du er en idiot!", men "Det, du gør, er idiotisk!"/?)
- (Nogen som helst form for) ubehagelig behandling. (At være fange er ipso facto ubehagelig. Hvad betyder denne bestemmelse egentlig? Må en afhører ikke lugte af hvidløg - og skal han/hun tage bad mindst én gang om dagen for ikke at lugte af sved?)
- (Nogen som helst form for) ufordelagtig behandling. (Ufordelagtig i forhold til hvad?)

Så er der andre bestemmelser, som også synes at falde i "gråzonen":

- Alle fanger skal behandles ensartet (bortset fra særlige hensyn på grund af alder, køn, helbred og faglige kvalifikationer). (Betyder det, at en fange, der giver oplysninger, ikke må belønnes med bedre indkvartering, mad og forlystelser, end de andre fanger modtager - forudsat naturligvis, at alle fanger ellers behandles i overensstemmelse med konventionen?)
- Beskyttelse mod offentlighedens nyfikenhed. (Hvordan skal forsvarets pressepolitik ("Vi har ikke noget at skjule") og pressefriheden forliges med denne bestemmelse? "Hvis ikke vi (pressen) får lov til at se - og fotografere - fangerne, så skjuler I sikkert noget!")

Det fremgår ikke af Genèvekonventionen; men begrebet "den militære nødvendighed" anvendes i militærjuraen. Hvordan "harmonerer" behovet for at indhente oplysninger fra en fange med en meget rigoristisk fortolkning af Genèvekonventionens bestemmelser for så vidt angår "den grå zone".

...

16. Hvad er forskellen så på en (operativ) afhører og en afhøringsinstruktør?

De to uddannelser har forskellige formål. Formålet med uddannelsen i afhøringstjeneste var at uddanne sprogofficerseleverne til at gennemføre en begrænset taktisk afhøring i felten på deres målsprog. Afhøringsinstruktørkursus skal uddanne (indtil videre) sprogofficerer til at virke som "skuespillere" overfor dansk militært personel, der deltager i POWEX, med henblik på at demonstrere forskellige afhøringsmetoder overfor deltagerne, således at de bedre, psykologisk set, kan afværge en afhøring. En afhøringsinstruktør vil derfor ikke kunne virke som afhører i operativt sammenhæng.

Der er også en forskel i selve indholdet af uddannelserne. Selv om der er en række ligheds-punkter vedr. indholdet af de to uddannelser er vægten i afhøringsinstruktøruddannelsen lagt på tilrettelæggelsen af "skuespillet" til POWEX. Den teoretiske del af uddannelsen knytter sig til at kunne virke på en POWEX. F.eks. knytter uddannelsen i Genèvekonventionen sig til øvelsesbestemmelserne. Den praktiske del af uddannelsen vægter "iscenesættelsen" af demonstrationerne og ikke indhentningen af (fiktive) oplysninger fra øvelsesta-geme. Afhøringsuddannelsen var rettet mod at få oplysninger af umiddelbar taktisk værdi fra en krigsfange.

..."

I skrivelse af 5. maj 2004 fra forsvarsminister Søren Gade til forsvarschef Hans Jesper Helsø (bilag 128) anføres:

"Statsminister Anders Fogh Rasmussen har i dag bedt mig om, at opmærksomheden om de personer, der tilbageholdes af danske styrker i Irak og som overdrages til britiske styrker eller civile myndigheder, bliver skærpet. Tilsyn med de af danske styrker overdragne tilbageholdte personer bør således - om muligt i endnu højere grad end i dag - ske for at tilsikre, at de tilbageholdte personer ikke på nogen måde lider overlast under deres tilbageholdelse.

Såfremt det måtte konstateres, at de af danske styrker tilbageholdte personer skulle blive udsat for overlast, ønsker jeg øjeblikkeligt at modtage oplysninger herom.

Jeg skal endvidere anmode dig om at overveje, hvorledes man kan øge sikkerheden for, at der ikke sker noget, som er i strid med konventionerne, når det gælder de personer, der er tilbageholdt og overdraget af danske styrker."

Af skrivelse af 6. maj 2004 fra Forsvarskommandoen til Hærens Operative Kommando (bilag 128) fremgår:

"Bilag: FM brev af 5 MAJ 2004 til FC.

1. Forsvarschefen har modtaget det ved bilag vedhæftede brev fra Forsvarsministeren.
2. HOK bedes derfor senest i morgen kl. 1200 fremsætte forslag til, hvad der umiddelbart kan gøres for at skærpe opmærksomheden om de personer som danske enheder og personer har tilbageholdt og tilbageholder i Irak og efterfølgende overdrager til britiske styrker eller civile myndigheder.
3. Yderligere anmodes HOK om snarest at give forslag til, om og hvordan der ved enhederne gennemføres tilsyn med de af danske styrker tilbageholdte personer og overdragne personer om muligt i endnu højere grad end i dag for at tilsikre, at de tilbageholdte ikke på nogen måde lider overlast under deres tilbageholdelse.
4. HOK bedes yderligere snarest give forslag til, hvorledes man kan øge sikkerheden for, at der ikke sker noget som er i strid med konventionerne, når det gælder personer, der er tilbageholdt og overdraget af danske styrker.
5. Såfremt der konstateres, at de af danske styrker tilbageholdte personer skulle blive udsat for overlast, skal Forsvarskommandoen øjeblikkeligt orienteres herom.

..."

Af "Direktiv for tilsyn af tilbageholdte og indsatte" af 31. maj 2004 (Bilag 76) udarbejdet af tiltalte Christensen fremgår blandt andet:

"Formål:

Tilsikre og dokumentere at tilbageholdte og indsatte, modtager den nødvendige læ-

gelige behandling.

Rådgive MP med henblik på at sikre, at forholdene i "Bastilien" er acceptable efter danske normer. Tilsikre at Geneve konventionens artikel 91 og 92, som minimum bliver overholdt i forbindelse med anbringelse af tilbageholdte ved opbevaringsfaciliteter ved MND(SE).

Generelle forhold:

Tilbageholdte indsættes i "Bastilien" efter anholdelse. Der vil indenfor 12 timer blive taget stilling til om den tilbageholdte skal overgives til civile myndigheder eller forblive indsat. De der herefter bliver kategoriseret som internerede, vil herefter blive overført til UK afhøringscenter, men er stadig at betragte som "dansk ansvar".

Oplysninger der skal tages:

Navn, DOB, Adresse, stamme, beskæftigelse.

Anholdelse tidspunkt, KOO på anholdelsesstedet, hvem der har anholdt fangerne.

...

1. Forhold umiddelbart efter anholdelse:

1. Vagthavende på MP station tilkalder DUTY DOC og vagthavende tolk til MP-Stationen.

2. DUTY DOC medbringer journal der påføres løbenummer på den tilbageholdte.

...

3. DUTY DOC og tolk transporteres til "Bastilien". Den MP der anholdte den indsatte giver en kort briefing til DUTY DOC om de tilbageholdte.

4. DUTY DOC tilser den tilbageholdte efter en sikker identifikation. Den objektive undersøgelse føres i den indsattes journal. Såfremt der findes indikation på akutte og/eller kroniske tilstande, opstartes behandling snarest muligt.

...

5. Såfremt den indsatte ikke kan behandles i "Bastilien" overføres til civilt hospital eller til Cz FHOSP.

6. Efter tilsynet gives tilbagemelding til MP stationen, om der er specielle forholdsregler vagten skal iagttage. Vagthavende MP påfører eventuelle restriktioner i indsattes MP journal eller "intet at bemærke".

7. Den indsattes journal opbevares på infirmeriet under samme regelsæt som helbredsposer. Ved videreekspedition følger kopi af journalen den internerede.

2. Forhold under ophold i "Bastilien" for tilbageholdte og indsatte.

Ved indsættelse i Bastilien.

Hvis CF anholder en Iraker, skal navn, DOB, Adresse, stamme videregives til TOC/DANBN, som derefter kontakter VO/BDE for at få oplyst, hvorvidt BDE ønsker dem til Shaiba DTDF eller den anholdte skal overdrages til lokalt politi.

1. Fast tilsyn af "Bastilien", når der er indsatte.

2. En vagt i dagtimerne og to vagter i mørkeperiode. Det er vagthavende MP der vurderer mørkeperioden.

3. Såfremt vagten vurderer at den indsatte har behov for lægehjælp eller indsatte selv beder om lægehjælp, skal der meldes til vagthavende MP, som tilkalder DUTY DOC.
4. De indsatte skal have vand til rådighed.
5. De indsatte skal have morgen , middags og aftensmad.
6. Ved enhver situation hvor man skal ind til de indsatte, skal der som min. være 2 vagter. Den ene vagt har opgave (aflevering af vand, mad eller lign.), mens den anden vagt står udenfor og sikrer den vagt, der er inde i indhegningen.
7. De indsatte må ikke tale eller råbe på tværs af de to cellegårde.
8. Hver morgen kl. 0600 skal vagterne tilse om der er liv i de indsatte.
9. Ved medicinering af de indsatte skal det være DOC der udleverer medicin.
10. Vagten ved "Bastilien" fører en døgnrapport over, samt fører et observations ark en gang i timen over de indsattes aktiviteter.
11. Vagten skal tilsikre, at der ikke tages billeder, videooptagelser og lign. af "Bastilien" eller de indsatte.
12. Give VK/CAMP EDEN besked på, at ingen må komme i vagttårnet ved Bastilien udover: CH/DANBN STABCH/DANB CH E/DANBN CH E's NK/DANBN DOC Alle ved MPDET/DANBN
..."

I et dokument benævnt "Beredskab afhøring" (bilag 138) hedder det blandt andet:

"Skrrevet af. PIO/DANCON/IRAK 3, N. Jöhncke
Dato: 280604

Baggrund

Det kan ikke afvises, at en af de civile, danske tolke, som DANCON/IRAK har brugt som militær tolk i mangel af deciderede sprogofficer, vil gå til pressen med beskyldninger om hårdhændede afhøringsmetoder i DANCON/IRAK.

Det skal i den forbindelse oplyses at samarbejdet med de civile, danske tolke til tider har båret præg af konfrontationen af deres opfattelse af, hvad det vil sige at være engageret i forsvaret, og hvad det reelt indebærer. Der har med andre ord været forståelsesmæssige problemer fra tolkenes side for, at en ordre skal udføres, og hvem der er berettiget til at give ordrer. Dette har ved flere lejligheder givet konfrontationer mellem KN R Hommel, der er udpeget som ansvarlig for arbejdsfordelingen mellem tolkene, og tolkene.

Anklagen

I værste fald kan man forestille sig en overskrift i fx Ekstra Bladet a la: "Tortur dagligdag hos de danske Iraksoldater". Artiklen ville i så fald indeholde beskyldninger fra tolken om, at hun ved flere lejligheder var vidne til, at afhøringerne hos DANCON/IRAIC antog torturlignende forhold og blandt andet indebar, at de afhørte blev tvunget ned i særligt anstrengende siddestillinger i timevis, nægtet vand og tiltalt særdeles nedværdigende. Tolken ville evt. krydre historien med, at hun flere gange prøvede at gribe ind og stoppe overgrebene, men at hun hver gang fik at vide, at det skulle hun overhovedet ikke blande sig i, og sådan afhørte man altid.

Forsvaret

Der er ikke hold i anklagen. Det er korrekt, at tolken ved en enkelt gang, har grebet forstyrrende ind i en taktisk udspørgen og sagt, at interviewet skulle standses for at

udspurgte kunne få noget vand, hvilket blev nægtet ham.
 Årsagen til dette var, at han jf. Militærpolitiets vurdering på stedet havde det vand, udspurgte måtte have brug for.
 Der er ingen af de udspurgte, der er blevet tvunget ned i særlige stillinger.
 Der er ingen af de udspurgte, der er blevet fysisk forulempet.
 Der er ingen af de udspurgte, der har lidt overlast.

Det er korrekt, at de udspurgte under tiden er blevet tiltalt i hårdt tonefald.

LTT

"Der er ikke hold i anklagerne"

"Det kan være en voldsom oplevelse at være vidne til en udspørgen, hvis man ikke er forberedt på det."

Det vil sikkert også være en voldsom oplevelse for de fleste mennesker at overvære en fuldstændig lovlig og almindelig afhøring hos politiet på fx Station 1 i København."

"Afhøringer og taktisk udspørgen indebærer jo undertiden at et menneske er stresset, men ikke desto mindre bliver bedt om at svare på spørgsmål."

"Straks vi blev klar over, at tolken havde en opfattelse af, at der var sket ulovligheder, blev sagen undersøgt."

"Alle øvrige tilstedeværende der er bekendt med reglerne for taktisk udspørgen siger samstemmende, at der ikke er foregået noget som helst ulovligt."

"Den militærjuridiske rådgiver på stedet har udspurgt personen, der stod for den taktiske udspørgen om hændelsesforløbet og konkluderede klokkeklart, at ingen regler var blevet overtrådt."

"Chefen for de danske styrker, oberst Henrik Flach, har ved flere lejligheder forsøgt at forklare tolken, sagens rette sammenhæng."

"Personen, der stod for den taktiske udspørgen overvejer sagsanlæg for injurier."

I brev af 1. juli 2004 fra tolken til oberst Flach (bilag 3), hedder det blandt andet:

"...

Også ved tilfælde af arrestationer (beordret af S2), var behandlingen af de tilfangetagne yderst ubehagelig, som var de allerede dømt på forhånd. Der blev altid insisteret på en voldsom arrestation (f.eks. alt for stramme strips, der medførte næsten blødende håndled) på trods af, at de fleste viste samarbejdsvillighed og gerne fulgte med soldaterne til Camp Eden. Når man endelig nåede frem til afhøringerne skulle tingene vise sig at blive meget værre. Der blev lagt et kæmpe pres på de tilfangetagne, både psykisk og fysisk. Jeg vil nu give nogle eksempler: Der skulle meget til, før en fange kunne få lidt vand. De måtte tigge og bede mange gange, før de endelig fik en smule vand, der for det meste var for varmt. En enkelt fange havde kastet op på vej til lejren. Han tiggede konstant om vand, men fik det først efter et par timer. En KN fra S2 stod for mange af afhøringerne, hvor KN f.eks. altid

insisterede på, at den tilfangetagne skulle sidde på sine knæ under afhøringen. Udover, at KN råbte og truede fangen voldsomt, stod en MP soldat og legede med sin kniv foran irakerens ansigt. En anden episode er, da en fange fik kramper i sine ben efter at have siddet på knæ i et længere stykke tid. Fangen havde det så dårligt, at den tilstedeværende tolk til sidst blev meget rasende over, hvad hun så! Efter alt dette blev fangerne tit løsladt, da der ikke fandtes beviser for beskyldningerne. Dette skete stadig uden en undskyldning. At blive ført ud af sit hus sammen med hele sin familie, mens andre (irakere) overværer episoden, er en dyb ærekrænkelse for en iraker. Dette, samt de nævnte episoder under afhøringerne, skabte en naturlig vrede hos den nu løsladte person, at man ikke kunne vide sig sikker på, hvad denne person kunne finde på. Hvis han ikke tidligere hadede koalitionsstyrkerne, ville han højst sandsynligt gøre det nu.

..."

I tiltalte Hommels skrivelse af 28. juli 2004 (bilag 26) til oberst Flach anføres blandt andet:

"...

4.1 Denne udspørgen fandt sted onsdag den 9. juni 2004 i Camp Edens tilbageholdelsescenter. Tolken var Nadia. Baggrunden for anholdelse var følgende:

DANBN ENH var blevet udsat for et bagholdsangreb den 6. juni 2004. Tidligere var DANBN blevet udsat for bagholdsangreb den 9. april 2004 og den 8. maj 2004. Den 9. marts 2004 havde folk fra OMS (Office of the Martyr Sadr) i AL QURNA oprettet ulovlige CP i AL QURNA. I den forbindelse havde OMS folk truet DANBN soldater på livet. DANBN kørte samme aften ned til OMS kontoret og fandt tre af de personer, der havde været med til det ulovlige CP. De tre blev anholdt og kørt til Camp Edens tilbageholdelsescenter, hvor de blev udspurgt om deres rolle i det ulovlige CP og truslerne med DANBN. De blev efterfølgende løsladt, da der ikke var nok i sagen til at kunne få dem dømt. Samtidig havde anholdelsen og opholdet i Camp Eden dog vist OMS, at DANBN tog den slags ulovligheder meget alvorligt og ikke ville tolerere brud på den lokale ro og orden.

S2 samlede løbende oplysninger fra lokale kilder for at få tilstrækkelig mange oplysninger til at kunne finde og anholde de folk, der stod bag de gentagne angreb på DANBN. Den 9. juni 2004 var S2 nået dertil, hvor der var tilstrækkelig information til rådighed. Der tegnede sig et tydeligt billede af, at OMS folk var involveret i angrebene. DANBN kørte derfor ned til OMS kontoret og foretog anholdelse af de folk, man mente var involveret. Der var altså ikke tale, om at man blot vilkårligt tømte kontoret for folk, men at man målrettet gik efter de navngivne personer, man mente var involveret.

Den 9. juni anholdt DANBN således fire personer, en af dem var Mohammad Jassem Khaled, der ligeledes havde været anholdt i forbindelse med de ulovlige CP. Dengang indrømmede han, at han havde været til stede på CP'et, og at han var ansat som vagtmand på OMS.

Der var således grund til at antage, at de personer, DANBN havde anholdt faktisk på den ene eller anden led var involveret i aktiviteter rettet mod DANBN. OMS var som organisation dels kendt for en meget kraftig anti CF retorik, dels for aktivt at udføre væbnede aktioner mod CF. Hvilket altså også var tilfældet i DANBN område.

I den konkrete udspørgen med Nadia, som MS henviser, til skete følgende:

Forud for udspørgen orienterede jeg kort Nadia om, hvordan en udspørgen foregik. Jeg understregede, at hun skulle oversætte, hvad jeg sagde og ikke andet. Det var også vigtigt, at hun forstod, at hun ikke havde nogen selvstændig rolle i den aktuelle situation. Der var kun den tilbageholdte og mig til stede, om man så må sige. Jeg forberedte også Nadia på, at en udspørgen af den type tilbageholdte kunne virke voldsomt, når man ikke havde set det før.

Mens Nadia var til stede, gav jeg også MP (SG M.Ø. (Larsen)) en instruktion: Der skulle tages fat, de tilbageholdte skulle kunne mærke, at der var nogen, der havde fat i dem, de skulle anbringes på knæ på gulvet under udspørgen, skulle iføres håndjern under flytning til/fra teltet, men reglerne skulle ubetinget overholdes. Jeg ville ikke acceptere, at reglerne for udspørgen og behandling af tilbageholdte på nogen måde blev brudt.

Det skal til siddestilling på gulvet på knæ bemærkes, at de lokale er vant til at sidde på gulvet i timevis. Der er således ikke tale om en stressstilling for en lokal iraker skønt det for en danske vil være en stressstilling. Dette ses i øvrigt tydeligt under sheikmiddage, hvor de danske deltagere ikke kan holde ud at sidde på gulvet på knæ i flere timer ad gangen.

Under udspørgen af Mohammad Jassem Khaled gjorde MJK alt, hvad han kunne for at slå min spørgerytme i stykker. Det virkede, som om han havde brugt tiden siden sidste udspørgen i DANBN regi til at forberede sig på at modstå udspørgen, så han ville afgive færre informationer. MJK stillede konstant modspørgsmål, ville have vand, ville have mad, ville ikke acceptere at tale med mig, når vi befandt os i så forskellige positioner, jeg på bordkanten, han på gulvet, klagede over, at han havde ondt i benet og ville sidde anderledes. Jeg kunne tydeligt mærke på MJK, at alt dette var et led i en helt klar taktik fra hans side: slå min rytme i stykker, så tiden kunne trækkes ud, og jeg ikke kunne få oplysninger om hans viden om angrebene og hans egen mulige involvering. Tilsvarende var min taktik helt klar: gennem et højt spørgetempo og en kontant sprogbrug at opbygge en vis frustration, som ville få den tilbageholdte til at tale over sig og give de oplysninger, han som OMS medlem måtte have. Det skal her tilføjes, at OMS i AL QURNA er en meget lille organisation, hvor de enkelte medlemmer næsten ikke kan have undgået at have hørt om noget så stort og afgørende som angreb på DANBN.

Da MJK første gang bad om vand, brød Nadia ud af tolkerollen og sagde på dansk til mig, at han altså skulle have vand. Jeg bad hende holde sig til sin rolle og ikke give den tilbageholdte fornemmelse af, at der var et spillerum mellem hende og mig. Jeg understregede over for hende, at MP havde ansvaret for de tilbageholdtes forplejning, herunder vand. Jeg vidste, at de tilbageholdte havde fået vand før min samtale med dem, og at de ville få rigeligt med vand efter min samtale. Ligeledes vidste jeg, at MP ville sørge for deres mad.

På et tidspunkt sagde den tilbageholdte: "du kan gøre med mig, hvad du vil, du kan bare slå mig ihjel". Hertil svarede jeg retorisk noget i retning af: "Ja, det kan da godt være, at jeg vil det". Nadia fik i farten oversat, men protesterede omgående bagefter og nægtede at oversætte den slags. På dette tidspunkt må det efterhånden være gået op for den tilbageholdte, at han havde en potentiel allieret i tolken.

Den tilbageholdte sagde vel tre, måske fire gange, at han havde ondt i benet og ville

ændre stilling. Hver gang sagde jeg nej, og hver gang gav Nadia højlydt misbilligende lyde fra sig. På et tidspunkt skulle jeg hen til PL K. Søndergaard (han var til stede i teltet som vidne og som notatskriver) og have verificeret en oplysning. På vej forbi den tilbageholdte beder jeg MP rejse ham op. Han kommer op, men har lidt svært ved at stå. Så beder jeg MP sætte ham ned igen. Da den tilbageholdte kan ikke rigtig sætte sig, beder jeg MP sætte ham ned på gulvet på hans bagdel, det kommer han. Så begynder Nadia for alvor at blande sig og siger noget i retning af: "se, hans ene fod, det er helt galt, det går ikke!". Den tilbageholdte kigger lige op og er nu helt klar over, at han har en allieret. Han begynder at klynke og stønne. Nadia råber, at dette vil hun ikke være med til, smider sine noter ud i lokalet og styrter ud af døren. Jeg går ud efter hende, men hun er løbet op langs HESCO'en. Jeg beder MP få fat i hende, så hun ikke i sin oprevde tilstand får gjort noget uhensigtsmæssigt, såsom at gå hen og ringe hjem til Danmark.

Da jeg efter få minutter kommer ind i teltet igen, har PL Søndergaard og MP (jeg mener, det var SG Bue, der var til stede) fået sat den tilbageholdte op på en stol og givet ham en cigaret. Han har det allerede væsentlig bedre. Efter cigaretten fører MP ham ud i gården igen og sætter ham ned i gården. Nu er der ingen problemer med at komme ned og sidde. Den tilbageholdte sidder så og småskuler til siderne som for at se, hvordan reaktionerne er.

Vi tilkaldte med det samme lægen. Det var lægen Søren, der kom ud og tilså den tilbageholdte. Søren kan konstatere, at den tilbageholdte ikke fejler noget og ikke på nogen måde har lidt overlast. Den tilbageholdte har en smule muskelømhed, det er det hele. Lægen giver ham en panodil for noget migræne, han har. Det havde han allerede, da han ankom til Camp Eden. Det skal tilføjes, at den tilbageholdte i en time sad i samme stilling på knæene, mens de andre tilbageholdte blev registreret. Da havde han selv valgt denne siddestilling og havde tilsyneladende ingen problemer.

Som jeg og de øvrige tilstedeværende, altså med undtagelse af Nadia, ser denne sag, var den tilbageholdte dygtig til at modstå udspørgen og udnyttede dygtigt en mulighed for at få en allieret til at hjælpe sig med at undgå at skulle stå til regnskab for den viden, han sad inde med.

Ud over PL Søndergaard, og MP'erne var også KN Birch Jensen tilstede. Han sad lige uden for teltet for at kunne følge med og notere oplysninger af interesse.

..."

I en e-mail 31. juli 2004 fra major
10) anføres:

til oberst Flach (bilag

"Emne: Sagen om "Teltet".

Goddag Chef.

Glad for briefingen. For at give dig det bedst mulige grundlag for fortsat at tage stilling til de mange vinkler og snitflader i denne sag får du lige et udklip fra min dagbog angående den 10 MAR 2004. Ikke for at jeg vil deltage aktivt i sagsbehandlingen, men for at komme med min og min spejdergruppes udlægning af den første situation i afhøringssteltet.

10 MAR 2004.

Første måned overstået i missionsområdet. Tiden er gået meget stærkt og det er først nu vi er ved at være klar til større indsættelser.

Stod tidligt op da jeg blev vækket af SG S.M. Det var hans gruppe der natten igennem havde bevogtet fangerne udenfor lejren. S.M. oplyste at de tilbageholdte:

- Havde siddet i den kolde vind hele natten.
- Ikke havde fået mad eller drikke.
- Sad i stresspositioner (På hug) hele natten, og den ene besvimeede af det.
- De måtte ikke røre sig, men skulle kigge ind i HESCO muren natten igennem.
- De kom ikke på toilet og den ene blev nødt til at gøre i bukserne.
- De blev slæbt meget hårdhændet til og fra afhøringerne. Den ene så hårdhændet at hans bukser blev revet af da han hang fast i pigtråden.
- Det hele var meldt til TOC'en i løbet af natten uden reaktion.

Jeg var rystet og troede at jeg var transmogriffet til Guantanamo Basen og at vi nu var blevet ligesom amerikanerne. Jeg sprang op og fik fat i bataljonschefen med det samme. Han sad i morgenmaden i cafeteriet. Jeg forelagde ham sagen kort, og han iværksatte straks at de skulle have mad og drikke. Jeg sagde til chefen, at hvis det var sådan vi håndhævede lov og orden her i landet, så ville jeg og mine spejdere gerne fritages. Det kan vi ikke være bekendt. Der var tale om civilister, ikke kombattanter. Jeg var flov og skuffet over MP'erne, specielt fordi jeg sagde til MP'erne inden jeg forlod fængslet samme aften, at nu skulle de huske at få dem i læ og ned og ligge. Med det var ikke lige det S2 ønskede. Jeg har et møde med min spejdergruppe og ACOS/S2 her klokken 1645, hvor vi lige skal have styr på tingene.

S2 forsøgte at forklare hvorledes afhøringer finder sted. Det havde folkene jo set ved selvsyn, og de var ikke overbevist om, at vi havde fulgt bestemmelserne. S2 kunne ikke klart definere om der var tale om krigsfanger/kombattanter eller om der var tale om civilister. Vores forpligtigelser overfor civile, vi tilbageholder, skulle gerne følge den generelle retsopfattelse vi har som danskere. Og det skete ikke. Drengene synes at der var overtrådt bestemmelser, da de tre fanger ikke fik vand, mad eller ly, samt ikke kunne komme på toilet. Sagen blev ikke afsluttet, men CH S2 gjorde soldaterne opmærksom på deres tavshedspligt, så må vi jo ikke håbe at der er tale om overgreb, for så kan de straffes for ikke at melde overgreb/overtrædelser af konventioner, love m.m.

Håber at det kan bringe lys over sagen.

Med sandtør spejderhilsen

Rasmus Amstrup"

Af Udenrigsministeriets skrivelse af 18. november 2004 til Forsvarsministeriet (bilag 123) fremgår følgende:

"I besvarelse af Forsvarsministeriets skrivelse af 12. november 2004 ... kan Udenrigsministeriet bekræfte, at den IV Genève-konvention af 12. august 1949 om beskyttelse af civile personer i krigstid fandt anvendelse på den danske bataljons behandling af tilbageholdte irakere i tiden fra marts juni 2004.

Det forhold, at FN's Sikkerhedsråd ved resolution 1483 af 22. maj 2003 udpegede

USA og Storbritannien som besættelsesmagter i Irak ændrer ikke ved dette retsgrundlag for de danske styrkers optræden i Irak i den nævnte periode.

I henhold til FN's Sikkerhedsråds resolution 1546 af 8. juni 2004 ophørte besættelsen af Irak med virkning fra den 28. juni 2004 i forbindelse med overdragelse af magten i landet til en midlertidig irakisk regering med fuld suverænitæt."

Personlige oplysninger vedrørende de tiltalte:

Ingen af de tiltalte er tidligere straffet.

Rettens begrundelse og resultat:

1. Sagens retlige grundlag

a. Militær straffelov

Der er rejst tiltale efter § 15 i den militære straffelov, der indtil den 1. januar 2006 var sålydende:

§ 15. Den, der, uden at gerningen er omfattet af en anden bestemmelse i denne lov, forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 3 måneder. Er pligtforsømmelsen særlig grov, eller har den medført stor skade eller fare, kan straffen stige til fængsel i 1 år, i krigstid indtil 3 år.

Den 1. januar 2006 trådte lov nr. 530 af 24. juni 2005 i kraft. Denne ny militære straffelov indeholder følgende generelle bestemmelse om straf for pligtforsømmelse.

§ 27. Den, der i øvrigt groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, straffes for pligtforsømmelse med bøde eller fængsel indtil 3 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 1 år, når pligtforsømmelsen er af særlig grov karakter, eller når den har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 3. Under væbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år.

Af den ny lovs § 6 fremgår:

§ 6. Overtrædelser af denne lov straffes, når de er begået forsætligt eller af grov uagtsomhed, medmindre andet følger af de enkelte bestemmelser.

Af bemærkningerne til forslaget til den ny lov fremgår blandt andet:

"...

3.6. Begrænsning af strafansvaret

3.6.1. Gældende ret

Efter militær straffelov § 10 straffes uagtsomhed ikke uden særlig hjemmel. Uagtsomme overtrædelser af militær straffelov kan således kun straffes, hvis der efter den pågældende straffebestemmelse er hjemmel til at straffe uagtsomhed. Dette er i overensstemmelse med straffelovens § 19, 1. punktum.

...

3.6.2. Udvalgets overvejelser

Det er udvalgets opfattelse, at pligtforsømmelser, hvor straf ikke forekommer ubetinget nødvendig, ikke bør mødes med en strafferetlig reaktion, men med sanktioner, der ikke har karakter af straf, forudsat at en sanktion i det konkrete tilfælde i øvrigt skønnes nødvendig. Der bør efter udvalgets opfattelse normalt kun være mulighed for at skride ind med straf over for pligtforsømmelser, når der er tale om mere alvorlige forhold. Samtidig bør strafansvaret for uagtsomme overtrædelser begrænses mest muligt.

Udvalget foreslår derfor strafansvaret begrænset til grove forhold, medmindre særlige omstændigheder gør sig gældende, således at pligtforsømmelser af mindre grov karakter alene kan mødes med disciplinarmidler.

Endvidere foreslås det, at strafansvaret i de bestemmelser, der efter de gældende regler giver mulighed for at kunne straffe uagtsomme pligtforsømmelser, begrænses til således uagtsomme forhold. Forseelser, som alene skyldes simpel uagtsomhed, vil således efter udvalgets forslag alene kunne sanktioneres med disciplinarmidler.

...

Samlet set betyder forslaget en væsentlig begrænsning af strafansvaret for militære pligtforsømmelser både, hvad angår gerningsbeskrivelsen, og kravet til tilregnelser. Udvalgets forslag til fremtidige straffebestemmelser er således set under ét i betydelig grad udtryk for en afkriminalisering, særligt hvad angår mindre alvorlige tilfælde af pligtforsømmelser i forhold til gældende ret.

...

3.6.3 Forsvarsministeriets overvejelser

Forsvarsministeriet kan tiltræde udvalgets forslag...

3.8. Militær straffelov § 15 (lovforslagets § 28)

3.8.1. Gældende ret

Efter militær straffelov § 15 kan den straffes, der undlader at efterkomme de pligter som tjenesten medfører, hvis forholdet ikke kan henføres til andre bestemmelser i den militære straffelov.

§ 15 skal ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i kapitel 7 i militær straffelov om strafansvar for pligtforsømmelser. Det gælder f.eks. bestemmelserne i § 16 om forseelser over for vagt (ulydighed), § 17 om mytteri, § 23 om udeblivelse fra tjeneste og § 26 om vagtforseelser. De forhold, der er omfattet af disse bestemmelser, vedrører kvalificerede former for pligtforsømmelser og er derfor udskilt i specifikke bestemmelser ...

For militært personel følger tjenesteplichterne i alt væsentligt af forskellige skriftlige regelsæt, der gælder for det enkelte tjenestested. Som eksempler kan nævnes kasernemeddelelser, blivende bestemmelser, regler om våbenbetjening, sikkerhedsforskrifter mv. Herudover forekommer konkret udformede regler i forbindelse med enkeltstående opgaver. Endelig gælder som for alle andre offentligt ansatte eller beskæftigede de regler eller principper, som følger af tjenesteforholdets natur, særligt uskrevede, men almindeligt accepterede minimumskrav til vedkommendes daglige arbejde. Dette er ikke specielt for militær straffelov § 15, men gælder også efter de regler, der er fastsat for andre i offentlig tjeneste, jf. herved

bl.a. straffeloven § 157.

...

3.8.2. Udvalgets overvejelser

Efter kommissoriet er udvalget udtrykkeligt anmodet om at vurdere, om den generelt formulerede bestemmelse i militær straffelov § 15 om straf for pligtforsømmelser kan afskaffes eller gives et mere præcist indhold.

Udvalget finder, at der fortsat er behov for en bestemmelse, der giver mulighed for at straffe også de "ikke kvalificerede" tilfælde af pligtforsømmelser.

Det har bl.a. i den offentlige debat forud for udvalgets nedsættelse været anført, at militær straffelov § 15 er en både uklar og uhensigtsmæssig bestemmelse, idet den ikke tilstrækkeligt tydeligt beskriver de militære pligter, hvis tilsidesættelse kan medføre strafansvar. Der er endvidere givet udtryk for en vis tvivl om, hvorvidt bestemmelsen, ikke mindst som følge af den generelle formulering, opfylder de krav til udformningen af straffebestemmelser, som følger af straffeloven § 1, hvorefter straf kun kan "pålægges for et forhold, hvis strafbarhed er hjemlet ved lov, eller som ganske må ligestilles med et sådant".

Militær straffelov § 15 adskiller sig i sin formulering ikke væsentligt fra andre bestemmelser, der kriminaliserer eller regulerer offentligt ansattes pligtstridige adfærd. ...

Det er udvalgets opfattelse, at den generelle straffebestemmelse bør udformes således, at den i videst muligt omfang er i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i straffeloven § 156 og § 157. Herved markeres også den naturlige sammenhæng, der efter udvalgets opfattelse og i overensstemmelse med kommissoriet bør være mellem reglerne om pligtforsømmelser i og uden for forsvaret.

Der er i udvalget enighed om, at en forudsætning for at gennemføre den foreslåede bestemmelse er, at særlige tjenestebestemmelser mv., der gælder for det pågældende tjenestested, gøres kendt for det pågældende personel gennem undervisning mv., således at en utilsigtet anvendelse af bestemmelsen undgås.

Udvalget har i den forbindelse fremhævet, at det ved forslaget om at opretholde en generelt formuleret straffebestemmelse vedrørende militære pligtforsømmelser er forudsat, at forsvarets bestræbelser på gennem undervisning mv. at sikre personellens kendskab til de underliggende regler og principper for tjeneste i forsvaret videreføres og i det omfang, det måtte findes relevant, fortsat udbygges.

Udvalget peger endvidere på, at kendskabet til og forståelsen af indholdet af de gældende regler, herunder såvel de underliggende materielle pligtbestemmelser mv. som straffebestemmelserne i militær straffelov, i et vist omfang nødvendiggør, at uddannelsen også af det retsanvendende personel styrkes.

...

3.8.3. Forsvarsministeriets overvejelser

Forsvarsministeriet kan tilslutte sig udvalgets forslag til en generel bestemmelse om pligtforsømmelse jf. lovforslagets § 27 og er enig i udvalgets forslag til formuleringen af bestemmelsen, der er i overensstemmelse formuleringen af tilsvarende regler i straffeloven særligt §§ 156 og 157.

..."

I henhold til straffelovens § 3 jf. § 2, skal spørgsmålet om strafbarhed og straf i denne sag afgøres efter den nugældende militære straffelov, hvilket således indebærer, at de tiltalte alene kan straffes, såfremt de findes skyldige i groft uagtsomt eller forsætligt groft at have tilsidesat en tjenesteplicht.

Det nærmere indhold af de tjenesteplichter, som de tiltalte ifølge anklageskriftet har forsømt, er følgende:

b. Genèvekonventionen af 12. august 1949 om beskyttelse af civile personer i krigstid (IV Genèvekonvention)

Der er i anklageskriftet henvist til følgende bestemmelser i konventionen:

Artikel 27.

Beskyttede personer har under alle forhold krav på, at deres person, ære, familierettigheder, religiøse overbevisning og religionsudøvelse samt deres sæder og skikke respekteres. De skal til enhver tid behandles human og skal beskyttes særligt mod alle voldshandlinger eller trusler derom og mod fornærmelser og offentlighedens nyfigenhed.

Kvinder skal særligt beskyttes mod ethvert angreb på deres ære, i særdeleshed mod voldtægt, tvangsprostitution og enhver form for angreb på deres blufærdighed.

Idet bortses fra bestemmelserne vedrørende de beskyttede personers helbredstilstand, alder og køn, skal alle sådanne personer behandles med samme grad af hensynsfuldhed af de af de stridende parter, i hvis magt de befinder sig. De må i særdeleshed ikke gøres til genstand for mindre gunstig behandling som følge af race, religion eller politisk overbevisning.

De stridende parter kan dog træffe sådanne kontrol og sikkerhedsforanstaltninger med hensyn til beskyttede personer, som måtte være påkrævede som følge af krigen.

Artikel 31.

Der må ikke udøves fysisk eller moralsk tvang mod beskyttede personer, i særdeleshed ikke med det formål at opnå oplysninger fra dem eller fra tredjemand.

Der har under domsforhandlingen været rejst tvivl om, hvorvidt denne konvention var gældende for de danske styrker i Irak på gerningstidspunkterne, og om den kan anvendes i relation til de konkret tilbageholdte irakere.

Det fremgår af Udenrigsministeriets skrivelse af 18. november 2004, at konventionen fandt anvendelse på den danske bataljons behandling af tilbageholdte irakere i tiden fra marts juni 2004, hvilket tillige er Hærens Operative Kommandos opfattelse jf. det nugældende "Direktiv for magtanvendelse for DANCON IRAK", hvori det forudsætningsvis fremgår, at konventionen fandt anvendelse indtil magtoverdragelsen, der fandt sted den 28. juni 2004.

Retten finder på denne baggrund at kunne lægge til grund, at konventionen var gældende for de danske styrker i Irak på gerningstidspunkterne.

Spørgsmålet er herefter, om de tilbageholdte irakere var omfattet af ovennævnte konvention eller om de i stedet var omfattet af Genèvekonventionen

af 12. august 1949 om behandling af krigsfanger (III Genèvekonvention).

Sidstnævnte konvention indeholder blandt andet følgende bestemmelser:

ARTIKEL 4

A. Ved krigsfanger forstås i nærværende konvention personer, der tilhører en af følgende grupper, når de er faldet i fjendens magt:

- 1) medlemmer af en af de stridende parter væbnede styrker, såvel som medlemmer af hjemmeværn eller frivillige korps, der udgør en del af de nævnte væbnede styrker;
- 2) medlemmer af andre hjemmeværn og frivillige korps, herunder organiserede modstandsbevægelser, som tilhører en af de stridende parter, hvad enten de opererer på eller uden for deres eget territorium, og selv om dette territorium er besat, forudsat at disse hjemmeværn eller frivillige korps; herunder organiserede modstandsbevægelser, opfylder følgende betingelser:
 - a) at de står under kommando af en person, der er ansvarlig for sine undergivne,
 - b) at de er i besiddelse af et fast kendetegn, der er synligt på afstand,
 - c) at de bærer våbnene åbenlyst,
 - d) at de udfører deres operationer i overensstemmelse med krigens love og sædvaner;
- 3) medlemmer af regulære væbnede styrker, der adlyder ordrer fra en regering eller en myndighed, som ikke anerkendes af tilbageholdelsesmagten;
- 4) personer der følger de væbnede styrker uden direkte at være medlemmer af disse såsom civile medlemmer af militære luftfartøjers besætninger, krigskorrespondenter, leverandører, medlemmer af arbejdsenheder eller af tjenestegrene, som er ansvarlige for de væbnede styrkers velfærd, forudsat at de er autoriseret af de væbnede styrker, som de følger, og som med dette formål for øje skal forsyne dem med et identitetskort svarende til vedføjede udkast;
- 5) besætninger tilhørende handelsmarinen, herunder skibsførere, lodser og lærlinge og besætninger tilhørende et af de stridende parter civile luftfartøjer, for så vidt de ikke nyder fordel af en gunstigere behandling i medfør af andre folkeretlige bestemmelser;
- 6) indbyggere i et ikke-besat territorium, der, når fjenden nærmer sig, af egen drift griber til våben for at yde modstand mod invasionsstyrkerne uden at have haft tid til at gruppere sig i regulære militære enheder, forudsat at de bærer våbnene åbenlyst og respekterer krigens love og sædvaner.

B. Følgende personer skal ligeledes behandles som krigsfanger under nærværende konvention:

- 1) personer, der tilhører eller har tilhørt det besatte lands væbnede styrker, såfremt besættelsesmagten på grund af sådan troskabspligt anser det for nødvendigt at internere dem, selv om den oprindelig har frigivet dem på et tidspunkt, da fjendtlighederne foregik udenfor det territorium, som den holder besat...
- 2) personer tilhørende en af de i nærværende artikel opregnede grupper, som

neutrale eller ikke-krigsførende magter har modtaget på deres territorium...

ARTIKEL 5

...

Skulle der opstå tvivl om, hvorvidt personer, som har foretaget en krigshandling og er faldet i fjendens hænder, tilhører en af de i artikel 4 opregnede grupper, omfattes sådanne personer af konventionens beskyttelse, indtil deres status er blevet afgjort af en kompetent domstol.

Efter det oplyste opfylder ingen af de tilbageholdte personer de anførte betingelser, hvorfor retten lægger til grund, at de er omfattet af konventionen om beskyttelse af civilpersoner i krigstid.

c. SOLDATENS KORT (FEB 04):

Der er i anklageskriftet henvist til følgende punkter:

Pkt. 4. Overhold krigens Love.

Pkt. 5. Behandl alle inkl. tilbageholdte og krigsfanger med respekt og værdighed.

d. FØRERENS KORT (FEB 04):

Der er i anklageskriftet henvist til følgende punkter:

Pkt. 7.

a) Du skal til enhver tid agere i overensstemmelse med krigens love.

...

d) Behandl alle inkl. tilbageholdte og krigsfanger med respekt og værdighed. Mange civile er bekymrede og bange for situationen, og din opførsel er afgørende for missionens succes. Opfør dig altid professionelt og overhold følgende:

- Respekter lokale sociale og religiøse skikke.
- Favoriser ikke en religiøs/etnisk gruppe frem for en anden.
- Vær høflig i udførelsen af dine opgaver.
- Tag ikke privat ejendom udover, hvad der er nødvendigt i tjenesten.
- Plyndringer og indsamling af "trofæer" er forbudt.
- Sortbørshandel er forbudt.

De af ovenstående pligter, som kan være relevante i denne sag, er pligten til at behandle tilbageholdte med respekt og værdighed, herunder at respektere deres person og ære m.v. samt pligten til at behandle dem human og beskytte dem særligt mod alle voldshandlinger eller trusler derom og mod fornærmelser, hvortil kommer forbudet i konventionens artikel 31 mod at ud-øve fysisk eller moralsk tvang mod beskyttede personer, i særdeleshed med det formål at opnå oplysninger fra dem eller fra tredjemand.

2. Rettens bevisbedømmelse vedrørende sagens faktiske omstændigheder

Forhold 1:

Ad forhold 1 a):

Ifølge tiltalte Hommel instruerede hun tiltalte om, at de tilbageholdte irakere ikke måtte have mulighed for at kommunikere sammen. Hun har derimod nægtet at have instrueret om, at de tilbageholdte skulle sidde i stressfremkaldende stillinger mellem udspørgningerne, hvilket bestyrkes af de øvrige tiltaltes forklaringer. Da der ikke på anden vis er ført bevis for, at tiltalte Hommel har instrueret militærpolitifolk som under forhold 1 a) anført, frifindes hun vedrørende denne del af tiltalen.

Ad forhold 1 b):

Tiltalte Hommel har forklaret, at hun instruerede militærpolitifolkene om at de tilbageholdte inde i teltet skulle sidde på gulvet, men at de måtte sidde, som de selv ville, idet det afgørende var, at de befandt sig på gulvet af sikkerhedsmæssige grunde og for at tiltalte kunne dominere samtalen.

På grundlag af vidnet s forklaring, som på væsentlige punkter støttes af forklaringerne fra vidnerne og , finder retten det imidlertid bevist, at tiltalte Hommel forlangte, at de tilbageholdte irakere under i hvert fald en del af udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med ret ryg, således at stillingen blev korrigeret af de tilstedeværende militærpolitifolk, hvis de tilbageholdte ændrede stilling.

Ad forhold 1 c):

Ved vidnet s forklaring, der for så vidt angår ordet "hund" bestyrkes af tiltalte s forklaring, er det bevist, at tiltalte anvendte de i anklageskriftet nævnte udtryk eller ganske tilsvarende udtryk over for i hvert fald en af de tilbageholdte irakere.

Ad forhold 1 d):

I forlængelse af det under forhold 1 a) anførte findes det ikke bevist, at tiltalte Hommel gav de øvrige tiltalte detaljerede ordrer med hensyn til de tilbageholdtes behandling under opholdet i detentionen. Det er således heller ikke bevist, at tiltalte Hommel gav ordrer til, at der ikke måtte udleveres vand til de tilbageholdte mellem udspørgningerne.

Vidnet har forklaret, at flere af de tilbageholdte under udspørgningerne bad om vand, hvilket Hommel nægtede, idet nogle af dem

dog fik vand på et tidspunkt under udspørgningerne. Det kan imidlertid ikke antages, at enhver nægtelse af vand i en afhøringsituation er uberettiget, idet ønsket om vand netop kan være fremsat for at afbryde afhøringen på et for den afhørte gunstigt tidspunkt. I mangel af mere detaljerede oplysninger om, under hvilke omstændigheder de udspurgte blev nægtet vand, findes det således ikke med den fornødne sikkerhed bevist, at tiltalte Hommels afvisning af de tilbageholdtes ønsker udgør en pligtforsømmelse, hvorfor tiltalte frifindes for så vidt angår denne del af tiltalen.

Forhold 2

Ad forhold 2 a):

På grundlag af forklaringerne fra vidnerne

og

hvoraf de to sidstnævnte havde vagt i detentionen fra omkring midnat og et par timer frem, er det bevist, at de tre tilbageholdte irakere i fangegårdene blev tvunget til at sidde i bestemte stillinger, herunder på knæ, igennem længere tidsrum, mens de afventede at komme til udspørgning i teltet. Det findes ikke bevist, at den knæsiddende stilling tillige var "med korslagte underben og bagdelen anbragt på hælene" som anført i anklageskriftet.

Da de tiltalte og har bekræftet, at de havde vagttjeneste fra omkring midnat og to timer frem, er det tillige bevist, at disse tiltalte - enten selv eller ved ordrer til de øvrige vagter fra spejdereskadronen - tvang de tilbageholdte til at indtage de nævnte stillinger i detentionen mellem udspørgningerne

Om den knæsiddende stilling er stressfremkaldende må bero på en nærmere definition af dette udtryk. Ifølge vidnet cheflæge er en stressfremkaldende stilling en stilling, som man ikke har mulighed for at ændre, og enhver sådan stilling vil efter nogen tid medføre ubehag eller smerte enten på grund af aflukning af blodomløbet eller fordi musklerne påvirkes på samme måde gennem længere tid. Vidnet skønner, at man kan sidde på knæ med krydsede underben i en times tid, hvorefter det vil føles ubehageligt på grund af manglende blodforsyning i fødderne. Uden korslagte underben kan man formentlig sidde længere tid på knæ, men det vil give smerter i knæene.

Retten finder ikke på dette grundlag at kunne fastslå, at de anvendte stillinger var "stressfremkaldende", men finder dog, at stillingerne må have været ubehagelige at sidde igennem blot nogen tid, hvilket fremgår dels af de tilbageholdtes forklaringer, dels af forklaringerne fra og om, at de tilbageholdte til sidst nærmest måtte slæbes hen til

afhøringsteltet.

Ad forhold 2 b) og c):

På grundlag af vidnerne , og s forklaringer, der bestyrkes af vidnerne og s forklaringer, er det bevist at de tre tilbageholdte irakere, der som ovenfor anført ikke måtte bevæge sig rundt i fangegårdene, ikke før om morgenen fik adgang til at benytte toilet og fik udleveret vand og tæpper, idet det bemærkes, at der efter det oplyste om nattetemperaturen var behov for tæpper.

Ad forhold 2 d):

Som anført under forhold 1 b) er det bevist, at tiltalte Hommel forlangte, at de tilbageholdte irakere under i hvert fald en del af udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med ret ryg, således at stillingen blev korrigeret af de tilstedeværende militærpolitifolk, hvis de tilbageholdte ændrede stilling. Det fremgår imidlertid ikke entydigt af de vidneforklaringer, som ligger til grund for ovenstående, hvilke af de fire tiltalte militærpolitifolk, som i konkrete tilfælde korrigerede de tilbageholdtes stilling, og som følge heraf frifindes de tiltalte og vedrørende denne del af tiltalen.

Forhold 3:

Ad forhold 3 a):

På grundlag af forklaringerne fra vidnerne , og , hvoraf de to sidstnævnte havde vagt i detentionen fra kl. 2 til kl. 6, er det bevist, at de tre tilbageholdte irakere i fangegårdene også i dette tidsrum, hvor de tiltalte og har bekræftet at have haft vagt fra kl. 2 til 4, blev tvunget til at sidde i bestemte stillinger, herunder på knæ, igennem længere tidsrum, mens de afventede at komme til udspørgning i teltet.

Med samme begrundelse som anført under forhold 2 a) finder retten ikke grundlag for at anse de anvendte stillinger for "stressfremkaldende".

Ad forhold 3 b) og c):

På grundlag af vidnerne , og s forklaringer, der bestyrkes af vidnerne , og s forklaringer, er det bevist at de tre tilbageholdte irakere, der som ovenfor anført ikke måtte bevæge sig rundt i fangegårdene, ikke før om morgenen fik ad-

gang til at benytte toilet og fik udleveret vand og tæpper, idet det bemærkes, at der efter det oplyste om nattetemperaturen var behov for tæpper.

Ad forhold 3 d):

På grundlag af vidnerne , , og s forklaringer og til dels de tiltaltes egne forklaringer, er det bevist, at de tiltalte og slæbte hen til afhøringsteltet, hvorved hans bukser blev trukket ned så man kunne se hans bagdel.

Denne for den tilbageholdte stærkt ydmygende behandling findes dog ikke at kunne tilregnes de tiltalte som forsættelig eller groft uagtsom, hvorfor de frifindes for denne del af tiltalen.

Ad forhold 3 e):

Som anført under forhold 2 d) fremgår det ikke entydigt af de vidneforklaringer, som ligger til grund for bevisresultatet i forhold 1 b), hvilke af de fire tiltalte militærpolitifolk, som i konkrete tilfælde korrigerede de tilbageholdtes stilling, og som følge heraf frifindes de tiltalte og vedrørende denne del af tiltalen.

Forhold 4:

Det fremgår af forklaringerne fra vidnerne , og , at i hvert fald nogle af de fire tilbageholdte irakere under udspørgningerne den 12. april 2004 skulle sidde på knæ på gulvet med ret ryg, således at stillingen blev korrigeret af de tilstedeværende militærpolitifolk, hvis de tilbageholdte ændrede stilling.

De fire tilbageholdte irakere har alle forklaret, at de skulle sidde på gulvet/jorden under udspørgningerne. To af dem har forklaret, at de skulle sidde på knæene med rank ryg, hvorimod de to øvrige har forklaret, at de i hvert fald til en vis grad måtte sidde som de ville. Ingen af de fire tilbageholdte irakere har forklaret, at de blev fastholdt i nogen stilling af militærpolitifolkene.

På dette grundlag finder retten det alene bevist, at to af de tilbageholdte under udspørgningerne skulle sidde på knæ på teltbunden med rank ryg.

Forhold 5:

Ad forhold 5 a):

På grundlag af forklaringerne fra vidnerne

og er det bevist, at i hvert fald to af de tilbageholdte den 9. juni 2004 blev anbragt på gulvet i afhøringssteltet, således at de sad på knæ med rank ryg under udspørgningerne, og således at militærpolitifolkene rettede stillingen, når de tilbageholdte ændrede denne.

Ad forhold 5 b):

På grundlag af vidnet s forklaring er det bevist, at tiltalte Hommel under afhøringerne den 9. juni 2004 betegnede en eller flere af de tilbageholdte som "svin", "røve" eller "pikhoved" eller ganske tilsvarende udtryk.

Ad forhold 5 c):

Det fremgår af vidnet s forklaring, at afhøringsofficeren sagde "noget om, at han ville blive skudt".

Tiltalte Hommel har forklaret, at hun på s bemærkning om, at "I kan da bare slå mig ihjel" svarede "Det kan da godt være", hvilket til dels bekræftes af vidnet , som husker Hommels svar som "Det gør vi også, måske"

Tiltalte Hommel har tillige forklaret, at s reaktion på hendes svar viste, at han havde forstået, at hun havde gennemskuet ham, og at han overhovedet ikke virkede skræmt. Denne opfattelse bestyrkes af vidnet forklaring.

Uanset at tiltalte Hommels bemærkning overskrider grænsen for det tilladelige i en afhøringsituation finder retten ikke, at bemærkningen henset til de omstændigheder, hvorunder den blev fremsat, kan karakteriseres som en grov pligtforsømmelse, hvorfor tiltalte frifindes for denne del af tiltalen.

Retten har generelt for de af ovenstående forhold, hvori de faktiske omstændigheder beskrevet i anklageskriftet er bevist, tillige fundet det bevist, at de tiltalte handlede forsætligt, og at formålet med de tiltaltes handlinger var at opnå oplysninger fra de tilbageholdte. Retten har herved lagt vægt på vidnerne og s forklaringer om bl.a. tiltalte Hommels bemærkninger under mødet den 10 marts 2004 om de stillinger, som fangerne var blevet sat i.

3. Subsumption og straffastsættelse

Tiltalte Hommel er herefter skyldig efter tiltalen i det ovenfor under forhold 1, 4 og 5 anførte omfang, idet retten finder, at det forhold, at tiltalte med det

formål at opnå oplysninger fra de tilbageholdte, lod dem sidde i de beskrevne stillinger, som i et vist omfang blev fastholdt af de tilstedeværende militærpolitifolk, mens de tilbageholdte blev udspurgt og herunder betegnet med ærekrænkende udtryk, udgør en grov tilsidesættelse af pligten ifølge soldatens og førerens kort til at behandle tilbageholdte personer med respekt og værdighed samt af pligten ifølge Genèvekonventionen til at behandle beskyttede personer human og beskytte dem mod blandt andet fornærmelser.

De tiltalte og er tillige skyldige efter tiltalen i det ovenfor under forhold 2 og 3 anførte omfang, idet retten finder, at det forhold, at de tiltalte med det formål at opnå oplysninger tvang de tilbageholdte personer til at sidde i bestemte, ubehagelige stillinger, herunder på knæ, igennem længere tidsrum, mens de afventede at komme til udspørgning i teltet, ligesom de tiltalte undlod at udlevere tæpper og drikkevand og de facto nægtede de tilbageholdte toiletadgang, udgør en grov tilsidesættelse af pligten ifølge soldatens og førerens kort til at behandle tilbageholdte personer med respekt og værdighed samt af pligten ifølge Genèvekonventionen til at behandle beskyttede personer human.

Ved fastsættelsen af straf efter militær straffelov § 27 finder retten, at der udover karakteren af de enkelte forhold bør lægges afgørende vægt på følgende omstændigheder:

Samtlige tiltalte har deltaget i de såkaldte POWEX-øvelser, hvor det i hvert fald i en periode, hvorunder tiltalte Hommel deltog som afhøringsinstruktør, var tilladt at overtræde konventionsgrænserne også under afhøringsdelen af øvelsen.

Som forklaret af vidnet generalmajor må den uddannelse som sprogofficer og afhøringsofficer, som Annemette Hommel gennemgik, i dag betegnes som forældet, hvilket Hommel har bestridt at være gjort bekendt med. og vidnet har tillige oplyst, at der et par år siden skete en praksisændring, der indebar en snævrere fortolkning af Genèvekonventionens regler, og som havde til følge, at afhøringsofficerer, som har været benyttet i POWEX-sammenhæng, ikke må anvendes til "skarpe" afhøringer, hvilket Annemette Hommel efter det oplyste heller ikke blev gjort bekendt med.

Det er også tillagt vægt ved straffastsættelsen, at pålægget i skrivelsen af 27. oktober 2003 fra Hærens Operative Kommando til chefen for den danske bataljon i Irak om i henhold til Forsvarskommandoens Direktiv for Magtanvendelse for DANCON/IRAK pkt. 16-17 at udarbejde særlige bestemmelser for håndtering af tilbageholdte m.v. ikke blev efterkommet så betids, at sådanne bestemmelser forelå på gerningstidspunkterne i denne sag.

I forlængelse heraf bemærkes, at det må lægges til grund, at tiltalte Hommel flere gange henvendte sig til sine foresatte og til den militærjuridiske rådgiver med henblik på at opnå vejledning om reglerne for håndtering af tilbageholdte, herunder præcisering af, hvor langt hun kunne gå under udspørgningerne i relation til konventionsgrænserne, uden at hun modtog specifikke svar herpå, ligesom hendes foresatte ikke ses at have ført fornøden kontrol med, at bestemmelserne i konventionen m.v. blev overholdt.

Retten tillægger det tillige betydning, at tiltalte Hommel fra Forsvarsakademiet modtog vejledning om, at "tilgangen til de lokale ofte bør være af en mere kontant (hårdere) facon, end den vi underviste jer i" samt opfordret "til at skrue bissen på for at få noget ud af dem", hvorimod hun efter det oplyste ikke af sine foresatte blev orienteret om indholdet af forsvarsministerens skrivelse af 5. maj 2004.

Hertil kommer, at tiltalte Hommel befandt sig i en vanskelig situation, idet hun på den ene side havde pligt til at udspørge de tilbageholdte irakere med så godt et resultat som muligt af hensyn til sikkerheden for de danske styrker i Irak, hvorimod hun på den anden side havde pligt til at behandle de tilbageholdte med respekt og værdighed m.v. ifølge konventionen og soldatens og førerens kort.

Retten finder på denne baggrund, at der foreligger formildende omstændigheder af en sådan karakter, at straffen for tiltalte Hommel bør bortfalde i medfør af straffelovens § 83.

Da tiltalte Hommel må betragtes som foresat for de øvrige tiltalte i forbindelse med udspørgningerne og den dertil knyttede detentionsanbringelse, findes tilsvarende formildende omstændigheder at gøre sig gældende for deres vedkommende og med samme virkning.

THI KENDES FOR RET

Straffene for de tiltalte Annemette Hommel,
,
og bortfalder.

Statskassen betaler sagens omkostninger.

Jørgen Lougart

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Københavns Byret, den 12. januar 2006

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Benedikte Lund', written in a cursive style.

Benedikte Lund

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

DOM

Afsagt den 6. juli 2006 af Østre Landsrets 5. afdeling
(landsdommerne Knud Knudsen, Bloch Andersen og Lone Kerrn-
Jespersen med domsmænd).

5. afd. a.s. nr. S-239-06:
Den militære Anklagemyndighed
mod

1) Kaptajn Annemette Hommel

[REDACTED]
(advokat Ebbe Mogensen, besk.)

2) Sergent

[REDACTED]
(advokat Per Felby, besk.)

3) Sergent

[REDACTED]
(advokat Per Felby, besk.)

4) Sergent

[REDACTED]
(advokat Per Felby, besk.)

5) Sergent

[REDACTED]
(advokat Per Felby, besk.)

Københavns Byrets dom af 12. januar 2006 (40.2120/2005) er anket af Annemette Hommel, og med påstand om frifindelse.

Den militære anklagemyndighed har påstået domfældelse efter anklageskriftet, således at forholdene henføres under den militære straffelovs § 27, stk. 2, jf. stk. 1, samt skærpelse.

Der er i landsretten afgivet supplerende forklaring af de tiltalte og vidnerne

og der alle har forklaret i det væsentlige som i byretten.

Der er endvidere afgivet vidneforklaring af og . De har afgivet forklaring om udspørgninger på Hold 2.

De i byretten af vidnerne

og s afgivne forklaringer er dokumenteret i medfør af retsplejelovens § 965 c.

På samme måde som i byretten har landsretten i overensstemmelse med anklagerens og forsvarernes ønske tilladt dokumentation af afhøringsrapporter af 16., 17. og 19. november 2004 vedrørende auditørkorpsets afhøringer i Irak af

og

Generelt vedrørende strafhjemmelen.

For landsretten har der mellem parterne været enighed om, at IV Geneve-konvention var gældende for de danske styrker i Irak og altså fandt anvendelse på den danske bataljons behandling af tilbageholdte irakere på de i tiltalen nævnte gerningstidspunkter.

Landsretten er enig med byretten i, at dette kan lægges til grund.

Tiltalen blev rejst efter dagældende militær straffelov § 15, der lød således:

"Den, der, uden at gerningen er omfattet af en anden bestemmelse i denne lov, forsætligt eller uagtsomt undlader at efterkomme de pligter, som tjenesten medfører, straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 3 måneder. Er pligtforsømmelsen særlig grov, eller har den medført stor skade eller fare, kan straffen stige til fængsel i 1 år, i krigstid indtil 3 år."

Den gældende militære straffelov, lov nr. 530 af 24. juni 2005, trådte i kraft den 1. januar 2006. Forholdene påstås

henført under denne lovs § 27, stk. 2, jf. stk. 1. § 27 er sålydende:

"Den, der i øvrigt groft tilsidesætter sine pligter i tjenesten, straffes for pligtforsømmelse med bøde eller fængsel indtil 3 måneder.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 1 år, når pligtforsømmelsen er af særlig grov karakter, eller når den har medført betydelig skade eller fare.

Stk. 3. Under våbnet konflikt kan straffen ved forsætlig overtrædelse stige til fængsel i 3 år."

Som anført i byretsdommen side 149-151 fremgår det af lovens forarbejder, at der ved lovændringen er sket en væsentlig begrænsning af strafansvaret for militære pligtforsømmelser, idet strafansvaret er begrænset til grov (særlig grov) tilsidesættelse af pligterne.

Ved vurderingen af, om en handling eller undladelse kan betegnes som en grov (særlig grov) tilsidesættelse, skal en række forhold tages i betragtning.

Handlingen eller undladelsen skal objektivt set være grov (særlig grov). Ved vurderingen heraf spiller ikke kun handlingens eller undladelsens karakter en rolle, men den tidsmæssige udstrækning af den handling eller undladelse, der påtales, kan være af væsentlig betydning.

Det er ligeledes af væsentlig betydning, om en foresat er bekendt med eller måske ligefrem har godkendt den adfærd, der påtales.

Specielt for så vidt angår tiltalte Hommel, skal det ved vurderingen tillægges betydning, at der ikke var blevet udarbejdet nærmere retningslinjer for udspørgningerne, at den uddannelse af relevans for sådanne udspørgninger, hun tidligere havde modtaget, lå en del år tilbage, at det må lægges til grund, at denne uddannelse af Forsvarsakademiet betegnes som

forældet, og at det må lægges til grund, at tiltalte Hommel ikke var gjort bekendt hermed og ej heller med den praksisændring, der var sket. Det skal yderligere tillægges betydning, at det, som anført i dommen, må lægges til grund, at hun ved flere lejligheder henvendte sig til sine foresatte og til den militærjuridiske rådgiver med henblik på at få vejledning om, hvilke regler der gjaldt for hendes arbejde i forbindelse med udsørgninger, og om hendes udsørgninger foregik på korrekt måde.

Generelt om udsørgninger.

I overensstemmelse med direktivet for magtanvendelse for Dancon Irak blev de personer, som de danske styrker tilbageholdt, hvis de ikke kunne frigives, videregivet enten til de irakiske myndigheder eller de britiske styrker. De civile tilbageholdte, der blev mistænkt for kriminelle handlinger, blev således overdraget til de irakiske myndigheder, mens civile tilbageholdte, der blev mistænkt for at være en fare for koalitionsens sikkerhed, blev overdraget til de britiske styrker.

Tiltalte Hommel fik af sin nærmest foresatte til opgave at udsørg de tilbageholdte irakere om, hvad de "var i færd med", hvilken organisation de eventuelt tilhørte, og hvilken fare de udgjorde for bataljonen, altsammen med henblik på at afklare om de kunne løslades, overgives til brigaden eller eventuelt til de irakiske myndigheder.

Det var således berettiget at foretage udsørgning af personer, der under mistænkelige omstændigheder var truffet på det besatte territorium, med henblik på at fastlægge deres status.

Efter de samstemmende forklaringer fra det militære personel må det lægges til grund, at tiltalte Hommel havde kommandoen under udsørgningerne inde i teltet, hvorimod registrering m.v. og opbevaring af de tilbageholdte irakere var MP'ernes ansvarsområde.

Tiltalte Hommel har om selve udsørgningerne under henvisning til sin redegørelse af 28. juli 2004 forklaret, at hun indtog en dominerende holdning for at undgå, at den tilbageholdte talte udenom. Dette skete dels ved den håndfaste indføring af de tilbageholdte i teltet, dels ved at den tilbageholdte skulle sidde på gulvet foran hende. Samtidig ville hun gennem et højt spørgetempo og en kontant sprogbrug opbygge en vis frustration, som ville få den tilbageholdte til at tale over sig og give de oplysninger, han måtte have. Hun anvendte under udsørgningerne kraftudtryk og skældsord, og hun råbte højt. Hun kunne virke ophidset og vred.

Hun har endvidere forklaret, at hun forberedte tolkene og på, henholdsvis at det var en situation, der kunne virke ubehagelig, idet det var nødvendigt at påtvinge den tilbageholdte at svare på de stillede spørgsmål, henholdsvis at en udsørgning af den type tilbageholdte kunne virke voldsomt, når man ikke havde set det før.

Denne fremgangsmåde er i sig selv næppe ganske i overensstemmelse med den beskyttelse, der ønskes givet tilbageholdte gennem bestemmelserne i konventionens art. 27 og 31. Landsretten skal imidlertid ikke foretage nogen nærmere bedømmelse heraf, idet landsretten skal tage stilling til, om tiltalte Hommel under udsørgningerne "groft" har tilsidesat sine tjenesteplichter som anført i tiltalen for landsretten, jf. militær straffelov § 27.

Om de enkelte udsørgninger:

ad forhold 1-3 (den 9.- 10. marts 2004).

Den 9. marts 2004 anholdt de danske styrker tre personer. De var mistænkt for at have deltaget i oprettelsen af et ulovligt checkpoint. En dansk patrulje havde forsøgt at opløse checkpointet, men det medførte en så truende situation, at patruljen måtte trække sig tilbage.

De tre tilbageholdte, _____, _____ og _____, blev transporteret til Camp Eden. Det må lægges til grund, at de tilbageholdte ankom til detentionen omkring midnat. De blev ved ankomsten til Camp Eden registreret og lægeundersøgt og derefter indsat i detentionsgårdene. Lægeundersøgelsen varede ifølge lægen _____ forklaring i alt ca. 15 minutter.

I forbindelse med indbringelsen og registreringen om natten mellem den 9. og 10. marts medvirkede en del militærpolitifolk. Det fremgår af sagen, at en række yderligere personer var til stede i detentionsområdet om natten, da de tilbageholdte blev indbragt, og udsørgningerne begyndte. Det drejer sig bl.a. om vidnerne _____, der da var chef for bataljonen, _____, der var næstkommanderende, og stabschef, _____, der var militærjuridisk rådgiver, _____, der var chef for spejdereskadronen, samt _____, der var chef for militærpolitiet.

Det fremgår endvidere af sagen, at detentionsområdet blev bevogtet af både militærpolitifolk og spejdere. I tidsrummet mellem kl. 00 og kl. 02 den 10. marts havde de tiltalte _____ og _____ vagt. Desuden deltog militærpolitifolkene _____ og _____ i forbindelse med registreringen af de tilbageholdte. Fra kl. 02 havde til-

talte og tiltalte samt
og vagt. Desuden deltog personale
fra spejdereskadronen i bevogtningen. Mellem kl. 00 og 02
havde og
vagt. og havde vagt fra
kl. 02, indtil de om morgenen omkring kl. 06 blev afløst af
og .

Under udspørgningen af de tilbageholdte medvirkede
som tolk, mens der ikke medvirkede nogen referent under
denne udspørgning. Tiltalte Hommel har udarbejdet et samti-
digt notat om udspørgningen. Ifølge dette foregik udspørgnin-
gen af og i tidsrummet fra ca. kl. 01.30 til ca.
kl. 05. Udspørgningen af foregik i tidsrummet fra ca.
kl. 02.30 til ca. kl. 06.

De tre tilbageholdte blev alle frigivet den 10. marts 2004
kl. 12.35 i Al Qurnah.

ad forhold 1 a.

Der foreligger ikke forklaringer om, at tiltalte Hommel
skulle have givet instrukser til de medvirkende MP'ere om op-
bevaringen af de tilbageholdte irakere, udover at hun sagde
til tiltalte , at de tilbageholdte irakere ikke
skulle have mulighed for at kommunikere sammen.

Tiltalte Hommel instruerede de medvirkende MP'ere om, at de
tilbageholdte skulle føres ind i teltet på en måde, så de
kunne mærke, at der var styr på tingene, bl.a. for at mod-
virke eventuelle flugtforsøg og for at modvirke udfald mod de
danske soldater.

En sådan håndfast fremgangsmåde var ikke alene berettiget, men også velbegrundet, idet såvel tiltalte Hommel som MP'erne var ubevåbnede.

Landsretten finder herefter ikke, at det kan anses for bevist, at tiltalte Hommel har instrueret MP'erne som angivet i dette led i tiltalen.

ad forhold i b.

De tilbageholdte og har forklaret, at de i afhøringsstellet skulle sidde på knæ på gulvet med rank ryg og se op på afhøringsofficeren, mens har forklaret, at han skulle stå op med bøjede ben.

Efter de afgivne forklaringer må det lægges til grund, at de tilbageholdte af tiltalte Hommel blev pålagt at sidde på gulvet, og at de ikke frit kunne ændre stilling under udspørgningerne, men at stillingerne i et vist omfang blev korrigeret, hvis den tilbageholdte ændrede stillingen.

har forklaret, at han blev afhørt 3 gange, formentlig en times tid ad gangen. har forklaret, at han blev afhørt 2 gange, mens han ikke har udtalt sig om varigheden.

har ikke oplyst, hvor mange gange han blev afhørt, men han har omtalt afhøringer i flertal, og det må således lægges til grund, at han er afhørt mindst 2 gange. har forklaret, at afhøringerne varede op til et par timer.

Efter de tilbageholdtes forklaringer om antallet af afhøringer sammenholdt med tiltalte Hommels forklaring om, at de enkelte udspørgninger tog ca. ½ time, og at der var pauser indimellem, og sammenholdt med hendes notat om den samlede varighed af udspørgningerne fra ca. kl. 01.30 til ca. kl.

06.00, må det lægges til grund, at de enkelte udspørgninger har været af kortere varighed.

Der er heller ingen af de 3 tilbageholdte, der i forbindelse med afhøringen har klaget over (alvorligt) ubehag ved at sidde i den pågældende stilling, og ingen af dem har efterfølgende indgivet nogen klage herover.

Landsretten finder, at denne behandling af de tilbageholdte ikke i sig selv må anses for nogen overtrædelse af de i tiltalen angivne bestemmelser.

ad forhold 1 c.

Denne del af tiltalen bygger på s forklaring. Tiltalte Hommel har nægtet at have anvendt de pågældende ærekrænkende udtryk over for de tilbageholdte. s forklaring om anvendelsen af sådanne udtalelser støttes ikke af forklaringer fra andre, hverken de tilbageholdte selv, MP'erne eller andre, der har været til stede i eller ved afhøringsteltet.

Landsretten finder ikke, at det på dette grundlag kan anses for bevist, at tiltalte Hommel har anvendt de anførte ærekrænkende udtryk over for de tilbageholdte.

ad forhold 1 d.

Denne del af tiltalen bygger ligeledes på s forklaring. Denne forklaring er heller ikke underbygget af andre forklaringer.

Det kan som anført ovenfor ikke lægges til grund, at tiltalte Hommel har instrueret MP'erne om, at de tilbageholdte ikke måtte få drikkevand under tilbageholdelsen i detentionsgær-

dene. Dette var MP'ernes ansvarsområde, og tiltalte Hommel var berettiget til at gå ud fra, at de tilbageholdte under tilbageholdelsen i detentionsgårdene fik fornøden vandforsyning.

Det vil under disse omstændigheder ikke kunne anses for nogen overtrædelse af de i tiltalen angivne bestemmelser, såfremt tiltalte Hommel måtte have nægtet de tilbageholdte drikkevand under de korterevarende udspørgninger, der fandt sted om natten.

Tiltalte Hommel frifindes herefter i forhold 1.

ad forhold 2 a og 3 a.

Spejderne , der så de tilbageholdte i 3/4 til 1 time, herunder i forbindelse med registreringen, og , der så de tilbageholdte i forbindelse med bevogtningen i løbet af natten, og , der så de tilbageholdte om morgenen omkring kl. 06, har afgivet i det væsentlige samstemmende forklaringer om, at de tilbageholdte den 10. marts 2004 i detentionsgårdene sad på knæene med krydsede underben. Spejdernes forklaring stemmer ikke overens med de øvrige forklaringer, der foreligger herom fra tiltalte (på knæ i bedestilling), militærjuridisk rådgiver (i skrædderstilling), oberst (i skrædderstilling eller på hug) og tolken (på hug). Spejdernes forklaring stemmer heller ikke med forklaringerne fra de tilbageholdte selv, (på hug med hænderne bagved nakken), (på hug, på knæene med benene strakt lige bagud eller stående) og (på knæene). I øvrigt stemmer spejdernes forklaring heller ikke med dagbogsnotatet fra (på hug), eller fra spejderen (på hug), som afløste og .

Det kan på denne baggrund ikke anses for bevist, at de tilbageholdte i detentionen den 10. marts 2004 blev tvunget til, som anført i tiltalen i forhold 2 a, at sidde på knæ med korslagte underben og bagdelen anbragt på hælene, eller som anført i tiltalen i forhold 3 a, at sidde på knæ med rank ryg.

Landsretten finder på den anførte baggrund, sammenholdt med tidsforløbet og sammenholdt med, at de tilbageholdte har været ført til udspørgninger, ikke tilstrækkeligt bevis for, at de tilbageholdte gennem længere tid er blevet tvunget til at sidde i stressfremkaldende stillinger.

Landsretten har herved lagt vægt på chefløge

forklaring om tidsfaktoren og på, at ingen af de officerer, der var til stede i detentionsområdet først på natten observerede sådanne forhold, at de fandt anledning til at gribe ind.

De tiltalte og frifindes herefter i forhold 2 a, og de tiltalte og frifindes i forhold 3 a.

ad forhold 2 b og 3 b.

Efter forklaringerne, herunder navnlig fra tiltalte

og militærjuridisk rådgiver, må det lægges til grund, at der i hver enkelt detentionsgård var drikkevand til stede, ligesom der var en toiletfacilitet.

Tiltalte og har afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt de tilbageholdte er blevet orienteret om deres adgang til vand og toilet.

De tilbageholdte har afgivet forskellige forklaringer om, i hvilket omfang de har spurgt efter vand eller toilet.

Spejderne , og har givet udtryk for, at de tilbageholdte ikke anmodede om vand eller toiletadgang.

Det kan på dette grundlag ikke anses for bevist, om nogen af de tiltalte , og , og i givet fald hvem, har nægtet de tilbageholdte drikkevand og toiletadgang.

De tiltalte og frifindes herefter i forhold 2 b, og de tiltalte og frifindes i forhold 3 b.

ad forhold 2 c og 3 c.

Efter de afgivne forklaringer må det lægges til grund, at de tilbageholdte ankom til detentionsområdet omkring midnat, at de opholdt sig uden for teltet inden registrering og lægeundersøgelse, at de tilbageholdte herefter blev indsat i detentionsgårdene, og at udspørgningerne er påbegyndt omkring kl. 01.30.

Efter de forskellige forklaringer om temperatur og vejrforhold sammenholdt med de tilbageholdtes påklædning, som den fremgår af fotografierne, og med, at de tilbageholdte og ikke efter deres forklaringer har spurgt efter tæpper, må det anses for tvivlsomt, om de tilbageholdte havde behov for tæpper først på natten.

Det må dog lægges til grund, at der senere gennem natten har været behov for tæpper, og at MP'erne burde have udleveret tæpper til de tilbageholdte.

ad forhold 2 d og 3 e.

Af de grunde, der er anført vedrørende tiltalte Hommel ovenfor under forhold 1 b, finder landsretten, at den korrigerende af de tilbageholdtes stillinger, der er blevet foretaget under de relativt kortvarige afhøringer ikke i sig selv kan anses for en overtrædelse af de i tiltalen anførte bestemmelser.

De tiltalte _____ og _____ frifindes herefter i forhold 2 d, og de tiltalte _____ og _____ frifindes i forhold 3 e.

ad forhold 3 d.

Landsretten tiltræder, at denne handling ikke kan tilregnes de tiltalte _____ og _____ som forsætlig eller groft uagtsom, jf. militær straffelovs § 6, og at de tiltalte derfor er frifundet for denne del af tiltalen.

ad forhold 4 (den 12. april 2004).

Tilbageholdelserne den 12. april 2004 skete, efter at der natten til den 9. april havde været affyret RPG-granater mod CIMIC-house i Al Qurnah og gennemført et bagholdsangreb mod de danske styrker. Den 12. april omkring kl. 08 blev fire personer anholdt som mistænkt for deltagelse heri. De tilbageholdte var _____,

_____ og _____

_____. Det fremgår af fangedatabasen, at de blev lægeundersøgt kl. 10.

Under udspørgningerne medvirkede henholdsvis _____

_____ og _____

_____ som tolk.

_____ medvir-

kede som referent. Det fremgår af det fremlagte referat alene, at blev udspurgt mellem kl. 16.42 og kl. 17.16, og at blev udspurgt anden gang mellem kl. 15.49 og kl. 16.21. Af andre oplysninger fremgår, at ikke blev egentlig udspurgt.

befandt sig uden for teltet med henblik på at høre udspørgningerne for blandt andet at kunne give tiltalte Hommel råd og vejledning vedrørende spørgsmålene. Han var desuden inde i teltet et par gange.

og blev efterfølgende overgivet til de britiske styrker, mens og blev frigivet samme dag kl. 19.

Hver enkelt af de 4 tilbageholdte den 12. april 2004 har om sit ophold i detentionsgårdene forklaret, at han skulle stå stille og kigge direkte ind i væggen (), at han havde sin fulde bevægelsesfrihed (), at der ingen restriktioner var, idet han kunne sidde, som han ville (), og at han måtte sidde, som han ville ().

Om sit ophold i afhøringsteltet har hver enkelt forklaret, at han skulle sidde på knæene på jorden med rank ryg og se på den person, der afhørte ham (), at han blev sat på knæene, han skulle sidde med rank ryg og se op på kvinden, som afhørte ham (), at han kunne sidde, som han ville (), og at han blev anvist at sidde på knæene, han kunne "til en vis grænse" sidde, som han ville ().

Landsretten må således lægge til grund, at tiltalen i dette forhold vedrører behandlingen af og .

har forklaret, at han vil anslå, at afhøringerne varede ca. 2 timer, og han blev afhørt 2 gange, og har

forklaret, at han var til 2 eller 3 afhøringer, og at han sad i den anviste stilling i 1-1½ time. Ingen af dem har forklaret, at de fysisk blev fastholdt i stillingen.

Der er heller ingen af de 4 tilbageholdte, der har forklaret, at de i forbindelse med afhøringen har klaget over (alvorligt) ubehag ved at sidde i den pågældende stilling, og ingen af dem har efterfølgende indgivet nogen klage herover.

Landsretten finder ikke, at eller under de korterevarende afhøringer har været udsat for en behandling, der i relation til den rejste tiltale, må anses for værende i strid med artikel 27 eller 31 i IV Geneve-konvention eller SOLDATENS KORT (FEB 04), pkt. 4 eller 5, eller FØRERENS KORT (FEB 04), pkt. 7 a eller d.

Tiltalte Hommel frifindes herefter i forhold 4.

ad forhold 5 (den 9. juni 2004).

Den 9. juni 2004 kl. 10 anholdt de danske styrker fire personer, efter at der den 6. juni havde været et yderligere bagholdsangreb. De anholdte var
,
og

Under registreringen af de tilbageholdte medvirkede
som tolk, mens medvirkede under udspørgningerne. Som den 12. april befandt sig uden for afhøringsteltet og var et par gange inde i teltet. fungerede som referent under denne udspørgning.

Det fremgår af dennes referat, at fangen B1, , blev lægeundersøgt og registreret mellem kl. 12.19 og kl. 12.27 og blev udspørgt mellem kl. 14.43 og kl. 16.02. Fangen B2,

, blev lægeundersøgt mellem kl. 12.32 og kl. 12.42 og udspurgt mellem kl. 13.41 og kl. 14.14 og igen mellem kl. 20.14 og kl. 20.23. B3, , blev lægeundersøgt mellem kl. 12.45 og kl. 12.53 og blev udspurgt mellem kl. 20.53 og kl. 21.16 og mellem kl. 21.20 og kl. 21.25. Endelig blev B4, , lægeundersøgt mellem kl. 12.58 og kl. 13.09 og udspurgt mellem kl. 16.31 og kl. 17.30, hvorefter lægen blev tilkaldt, og igen mellem kl. 20.32 og kl. 20.42.

Udspørgningen af B2 kl. 20.14, af B4 kl. 20.32 og af B3 kl. 21.20 blev foretaget af , mens udspørgningen kl. 20.53 af B3 ligesom de øvrige udspørgninger blev foretaget af tiltalte Hommel.

, og blev løsladt kl. 23.35 i Al Qurnah, mens blev overdraget til de britiske styrker.

ad forhold 5 a.

Landsretten må lægge til grund, at tiltalen vedrører behandlingen af de tilbageholdte , og .

Tilbageholdte har forklaret, at han i afhøringsteltet skulle sidde på knæ med benene strakt lige ud og med rank ryg. Han har videre forklaret, at han blev afhørt 3 gange á en times varighed.

På grundlag af s samtidige optegnelser må landsretten lægge til grund, at denne tilbageholdte kun er blevet udspurgt mellem kl. 14.43 og kl. 16.02.

Den tilbageholdte har forklaret, at han i afhøringssteltet skulle sidde på knæ med benene lagt over kryds og med rank ryg.

På grundlag af Kristian Søndergaards samtidige optegnelser må landsretten lægge til grund, at denne tilbageholdte kun er blevet udspurgt mellem kl. 16.31 og kl. 17.30.

og har i modsætning til de øvrige tilbageholdte ikke ladet sig afhøre af auditørkorpset.

Der er ingen af de tilbageholdte, der har forklaret, at de i forbindelse med udspørgningen har klaget over (alvorligt) ubehag ved at sidde i den pågældende stilling, og ingen af dem har efterfølgende indgivet nogen klage herover.

Efter forklaring må det lægges til grund, at han fik krampe i et ben, og at stillingen herefter blev bragt til ophør.

Det må efter de afgivne forklaringer videre lægges til grund, at kort efter blev lægeundersøgt, og at han ikke havde lidt skade under udspørgningen.

ad forhold 5 b.

Denne del af tiltalen bygger på s forklaring. Tiltalte Hommel har nægtet at have anvendt de pågældende ærekrænkende udtryk over for de tilbageholdte. s forklaring om anvendelsen af sådanne udtalelser støttes ikke af forklaringer fra andre, hverken MP'erne eller andre, der har været til stede i eller ved afhøringsteltet.

Landsretten finder ikke, at det på dette grundlag kan anses for bevist, at tiltalte Hommel har anvendt de anførte ærekrænkende udtryk over for de tilbageholdte.

Tiltalte Hommel frifindes derfor for denne del af tiltalen.

ad forhold 5 c.

Landsretten finder det efter de afgivne forklaringer, der på dette punkt i det væsentlige er samstemmende, bevist, at tiltalte Hommel har udtalt sig i det væsentlige som anført i tiltalen, som led i et ordspil, der var startet af den tilbageholdte.

Landsrettens samlede resultat.

Som anført ovenfor er der efter den bevisvurdering, landsretten skal foretage, sket frifindelse vedrørende tiltalepunkterne 1, 2 a, b og d, 3 a, b, d og e, 4 og 5 b.

For så vidt angår tiltalte Hommel bemærkes, at hun af sin nærmest foresatte havde fået til opgave at udspørge de tilbageholdte irakere med henblik på at tage stilling til, om de skulle løslades, om de var almindelige kriminelle, der skulle overgives til de irakiske myndigheder, eller om de var til fare for koalitionen, så de skulle overgives til de britiske styrker. Hun anvendte hertil de metoder, bl.a. den dominerende holdning, hun havde lært under POWEX-øvelser, og som ingen havde orienteret hende om ikke længere kunne anvendes. Hun havde ingen nærmere retningslinjer for udspørgningerne, og hun fik ingen vejledning fra sine overordnede ved forespørgsel herom. Der var ingen, der greb ind over for de enkelte afhøringer. Der var heller ingen af de tilbageholdte, der led skade, og ingen af dem klagede.

Landsretten finder under disse omstændigheder, at tiltalte Hommel ikke kan anses for "groft" at have tilsidesat sine pligter i tjenesten ved at have afhørt de tilbageholdte irakere under de omstændigheder, der i relation til de enkelte tiltalepunkter er fundet bevist ovenfor.

Tiltalte Hommel frifindes derfor også i forhold 5 a og c, og dermed i det hele.

For så vidt angår forhold 2 c og forhold 3 c bemærkes, at det forhold, at militærpolitiet i løbet af natten den 9.-10. marts burde have udleveret tapper til de tilbageholdte irakere, under de ovenfor anførte omstændigheder ikke findes at kunne anses for et så groft forhold, at de tiltalte , , og derved "groft" har tilsidesat deres pligter i tjenesten.

De tiltalte , , og frifindes derfor også for denne del af tiltalen, og dermed i det hele.

T h i k e n d e s f o r r e t :

De tiltalte Annemette Hommel, , og frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger også for landsretten.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den - 6 JULI 2006

P.j.v.

Yove Rasmussen
Sektionsleder

ØSTRE LANDSRET

Domstol.dk Domstolene Sådan gør du Retssystemet Links Søg

Østre Landsret
Praktiske oplysninger
Retslister
Organisation mv.
Sagsbehandling
Publikationer
Advokater

Reform07

Pressemeddelelse

Landsretten har vedrørende en række af de forhold, der er rejst tiltale for, ikke fundet, at der foreligger bevis for de faktiske forhold, der er omfattet af tiltalen.

Landsretten bemærker generelt om den fremgangsmåde vedrørende udspørgningerne, som den tiltalte kaptajn selv har beskrevet, at denne næppe ganske er i overensstemmelse med den beskyttelse, der ønskes givet tilbageholdte gennem bestemmelserne i IV Geneve-konventionens art. 27 og 31. Landsretten skal imidlertid ikke foretage nogen nærmere bedømmelse heraf, idet landsretten skal tage stilling til, om den tiltalte kaptajn under udspørgningerne "groft" har tilsidesat sine tjenesteplichter som anført i tiltalen for landsretten, jf. militær straffelov § 27.

Den militære straffelov er ændret med virkning fra den 1. januar 2006. Ved ændringen skele der en væsentlig begrænsning af strafansvaret for militære pligtforsømmelser, idet strafansvaret blev begrænset til grov (særlig grov) tilsidesættelse af pligterne.

Det hedder sammenfattende i landsrettens præmisser blandt andet:

For så vidt angår den tiltalte kaptajn bemærkes, at hun af sin nærmest foresatte havde fået til opgave at udspørge de tilbageholdte irakere med henblik på at tage stilling til, om de skulle løslades, om de var almindelige kriminelle, der skulle overgives til de irakiske myndigheder, eller om de var til fare for koalitionen, så de skulle overgives til de britiske styrker. Hun anvendte hertil de metoder, bl.a. den dominerende holdning, hun havde lært under POWEX-øvelser, og som ingen havde orienteret hende om ikke længere kunne anvendes. Hun havde ingen nærmere retningslinjer for udspørgningerne, og hun fik ingen vejledning fra sine overordnede ved forespørgsel herom. Der var ingen, der greb ind over for de enkelte afhøringer. Der var heller ingen af de tilbageholdte, der led skade, og ingen af dem klagede.

Landsretten finder under disse omstændigheder, at den tiltalte kaptajn ikke kan anses for "groft" at have tilsidesat sine pligter i tjenesten ved at have afhørt de tilbageholdte irakere under de omstændigheder, der i relation til de enkelte tiltalepunkter er fundet beviset.

For så vidt angår det forhold, at militærpolitiet i løbet af natten den 9.-10. marts burde have udleveret tæpper til de tilbageholdte irakere, findes dette under de nærmere fastlagte omstændigheder ikke at kunne anses for et så groft forhold, at de tiltalte sergenter derved "groft" har tilsidesat deres pligter i tjenesten.

Alle tiltalte er derfor frifundet.

United Nations

S/RES/1511 (2003)

Security Council Distr.: General
16 October 2003**Resolution 1511 (2003)****Adopted by the Security Council at its 4844th meeting, on
16 October 2003***The Security Council,*

Reaffirming its previous resolutions on Iraq, including resolution 1483 (2003) of 22 May 2003 and 1500 (2003) of 14 August 2003, and on threats to peace and security caused by terrorist acts, including resolution 1373 (2001) of 28 September 2001, and other relevant resolutions,

Underscoring that the sovereignty of Iraq resides in the State of Iraq, *reaffirming* the right of the Iraqi people freely to determine their own political future and control their own natural resources, *reiterating* its resolve that the day when Iraqis govern themselves must come quickly, and *recognizing* the importance of international support, particularly that of countries in the region, Iraq's neighbours, and regional organizations, in taking forward this process expeditiously,

Recognizing that international support for restoration of conditions of stability and security is essential to the well-being of the people of Iraq as well as to the ability of all concerned to carry out their work on behalf of the people of Iraq, and *welcoming* Member State contributions in this regard under resolution 1483 (2003),

Welcoming the decision of the Governing Council of Iraq to form a preparatory constitutional committee to prepare for a constitutional conference that will draft a constitution to embody the aspirations of the Iraqi people, and *urging* it to complete this process quickly,

Affirming that the terrorist bombings of the Embassy of Jordan on 7 August 2003, of the United Nations headquarters in Baghdad on 19 August 2003, of the Imam Ali Mosque in Najaf on 29 August 2003, and of the Embassy of Turkey on 14 October 2003, and the murder of a Spanish diplomat on 9 October 2003 are attacks on the people of Iraq, the United Nations, and the international community, and *deploring* the assassination of Dr. Akila al-Hashimi, who died on 25 September 2003, as an attack directed against the future of Iraq,

In that context, *recalling* and *reaffirming* the statement of its President of 20 August 2003 (S/PRST/2003/13) and resolution 1502 (2003) of 26 August 2003,

Determining that the situation in Iraq, although improved, continues to constitute a threat to international peace and security,

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

1. *Reaffirms* the sovereignty and territorial integrity of Iraq, and *underscores*, in that context, the temporary nature of the exercise by the Coalition Provisional Authority (Authority) of the specific responsibilities, authorities, and obligations under applicable international law recognized and set forth in resolution 1483 (2003), which will cease when an internationally recognized, representative government established by the people of Iraq is sworn in and assumes the responsibilities of the Authority, inter alia through steps envisaged in paragraphs 4 through 7 and 10 below;
2. *Welcomes* the positive response of the international community, in fora such as the Arab League, the Organization of the Islamic Conference, the United Nations General Assembly, and the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, to the establishment of the broadly representative Governing Council as an important step towards an internationally recognized, representative government;
3. *Supports* the Governing Council's efforts to mobilize the people of Iraq, including by the appointment of a cabinet of ministers and a preparatory constitutional committee to lead a process in which the Iraqi people will progressively take control of their own affairs;
4. *Determines* that the Governing Council and its ministers are the principal bodies of the Iraqi interim administration, which, without prejudice to its further evolution, embodies the sovereignty of the State of Iraq during the transitional period until an internationally recognized, representative government is established and assumes the responsibilities of the Authority;
5. *Affirms* that the administration of Iraq will be progressively undertaken by the evolving structures of the Iraqi interim administration;
6. *Calls upon* the Authority, in this context, to return governing responsibilities and authorities to the people of Iraq as soon as practicable and *requests* the Authority, in cooperation as appropriate with the Governing Council and the Secretary-General, to report to the Council on the progress being made;
7. *Invites* the Governing Council to provide to the Security Council, for its review, no later than 15 December 2003, in cooperation with the Authority and, as circumstances permit, the Special Representative of the Secretary-General, a timetable and a programme for the drafting of a new constitution for Iraq and for the holding of democratic elections under that constitution;
8. *Resolves* that the United Nations, acting through the Secretary-General, his Special Representative, and the United Nations Assistance Mission in Iraq, should strengthen its vital role in Iraq, including by providing humanitarian relief, promoting the economic reconstruction of and conditions for sustainable development in Iraq, and advancing efforts to restore and establish national and local institutions for representative government;
9. *Requests* that, as circumstances permit, the Secretary-General pursue the course of action outlined in paragraphs 98 and 99 of the report of the Secretary-General of 17 July 2003 (S/2003/715);

10. *Takes note* of the intention of the Governing Council to hold a constitutional conference and, recognizing that the convening of the conference will be a milestone in the movement to the full exercise of sovereignty, *calls for* its preparation through national dialogue and consensus-building as soon as practicable and *requests* the Special Representative of the Secretary-General, at the time of the convening of the conference or, as circumstances permit, to lend the unique expertise of the United Nations to the Iraqi people in this process of political transition, including the establishment of electoral processes;

11. *Requests* the Secretary-General to ensure that the resources of the United Nations and associated organizations are available, if requested by the Iraqi Governing Council and, as circumstances permit, to assist in furtherance of the programme provided by the Governing Council in paragraph 7 above, and encourages other organizations with expertise in this area to support the Iraqi Governing Council, if requested;

12. *Requests* the Secretary-General to report to the Security Council on his responsibilities under this resolution and the development and implementation of a timetable and programme under paragraph 7 above;

13. *Determines* that the provision of security and stability is essential to the successful completion of the political process as outlined in paragraph 7 above and to the ability of the United Nations to contribute effectively to that process and the implementation of resolution 1483 (2003), and *authorizes* a multinational force under unified command to take all necessary measures to contribute to the maintenance of security and stability in Iraq, including for the purpose of ensuring necessary conditions for the implementation of the timetable and programme as well as to contribute to the security of the United Nations Assistance Mission for Iraq, the Governing Council of Iraq and other institutions of the Iraqi interim administration, and key humanitarian and economic infrastructure;

14. *Urges* Member States to contribute assistance under this United Nations mandate, including military forces, to the multinational force referred to in paragraph 13 above;

15. *Decides* that the Council shall review the requirements and mission of the multinational force referred to in paragraph 13 above not later than one year from the date of this resolution, and that in any case the mandate of the force shall expire upon the completion of the political process as described in paragraphs 4 through 7 and 10 above, and *expresses* readiness to consider on that occasion any future need for the continuation of the multinational force, taking into account the views of an internationally recognized, representative government of Iraq;

16. *Emphasizes* the importance of establishing effective Iraqi police and security forces in maintaining law, order, and security and combating terrorism consistent with paragraph 4 of resolution 1483 (2003), and *calls upon* Member States and international and regional organizations to contribute to the training and equipping of Iraqi police and security forces;

17. *Expresses* deep sympathy and condolences for the personal losses suffered by the Iraqi people and by the United Nations and the families of those United Nations personnel and other innocent victims who were killed or injured in these tragic attacks;

18. *Unequivocally condemns* the terrorist bombings of the Embassy of Jordan on 7 August 2003, of the United Nations headquarters in Baghdad on 19 August 2003, and of the Imam Ali Mosque in Najaf on 29 August 2003, and of the Embassy of Turkey on 14 October 2003, the murder of a Spanish diplomat on 9 October 2003, and the assassination of Dr. Akila al-Hashimi, who died on 25 September 2003, and *emphasizes* that those responsible must be brought to justice;
 19. *Calls upon* Member States to prevent the transit of terrorists to Iraq, arms for terrorists, and financing that would support terrorists, and *emphasizes* the importance of strengthening the cooperation of the countries of the region, particularly neighbours of Iraq, in this regard;
 20. *Appeals* to Member States and the international financial institutions to strengthen their efforts to assist the people of Iraq in the reconstruction and development of their economy, and *urges* those institutions to take immediate steps to provide their full range of loans and other financial assistance to Iraq, working with the Governing Council and appropriate Iraqi ministries;
 21. *Urges* Member States and international and regional organizations to support the Iraq reconstruction effort initiated at the 24 June 2003 United Nations Technical Consultations, including through substantial pledges at the 23-24 October 2003 International Donors Conference in Madrid;
 22. *Calls upon* Member States and concerned organizations to help meet the needs of the Iraqi people by providing resources necessary for the rehabilitation and reconstruction of Iraq's economic infrastructure;
 23. *Emphasizes* that the International Advisory and Monitoring Board (IAMB) referred to in paragraph 12 of resolution 1483 (2003) should be established as a priority, and *reiterates* that the Development Fund for Iraq shall be used in a transparent manner as set out in paragraph 14 of resolution 1483 (2003);
 24. *Reminds* all Member States of their obligations under paragraphs 19 and 23 of resolution 1483 (2003) in particular the obligation to immediately cause the transfer of funds, other financial assets and economic resources to the Development Fund for Iraq for the benefit of the Iraqi people;
 25. *Requests* that the United States, on behalf of the multinational force as outlined in paragraph 13 above, report to the Security Council on the efforts and progress of this force as appropriate and not less than every six months;
 26. *Decides* to remain seized of the matter.
-

Bilag D
 Kammeradvokaten

KOPI

FANGE DATABASE

Sagsnummer:

FANGE DATA

Fangennummer:

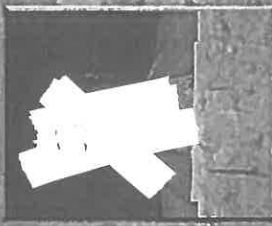
Navn:

Startime:

Adresse:

Relationer:

Beholdning:

Billede af Fangen:

Fangens Eftersigt:

Afleverings Afsnit:

TILFANGETAGELSE

Tilfangedagende Enhed:

Tilfangedagelses DTG:

Koo. på Tilfangedagelse:

Forførelse:

Fangens Færdien

Frigivet:

Overdraget:

Overdraget Til:

DTG for Frigivelse/Overdragelse:

Bemærkninger:

Interferingsnummer / Umm Gas:

HELBREDSSTILSTAND

Tilfangedagelses DTG:

Helbredsstilstand:

Civil Dommer:

Sagen er overdraget til CIVIL Dommer:

Hvilken dommer er sagen overdraget til:

DTG for overdragelse af sagen til dommer:

Journalnummer / SANDEL:

JUD Nr.:

UDSKRIV LISTER

Fanger Overført til Umm Gasr:

Frigivet/Fanger:

Fanger Overført til Civil Dommer:

Overdragelses Kvittering Til Umm Gasr:

Overdragelses Kvittering Ønskes:

KOPI

006/MPDET/DANBN/04 ANNEX J TO
 HQ MND (SE) SOI 390
 DATED 30 SEP 03

UK ISN
 US ISN

INTERNMENT/DETAINMENT RECORD

SUSPECT			
Full name			
Address			
DOB		Nationality <i>Iraq</i>	M* ☒ F*
Alleged offence(s):			Attach photo ID if available
Date and time of capture: <i>092309 (MAR 04)</i>			
Place: <i>QV 320 338</i>			
Capturing Forces	Unit: <i>MPDET/DANCON</i>		
Person assuming custody of prisoner	No	Rank	Name
Physical injury/marks At time of arrest	<i>NIL</i>		
Medical complaint	<i>NIL</i>		
Circumstances:			
Prisoner handed over to:	No:	Rank:	Name:

Continue on back page as necessary

UK ISN
US ISN

INTERNMENT/DETAINMENT RECORD

<u>Suspects Property</u> On person
Vehicles, vessels and other conveyances (including make, model, VRN, colour, distinguishing features) NIL
Weapons (including serial numbers, whether loaded/made ready on capture etc) NIL
Money (large quantities) NIL
Other (maps, radios etc)
<u>Signature of Detention/Internment</u> <u>Review Officer/Appropriate Officer</u> <u>DDTG</u>

Continue on back page as necessary

B3

10.2. Detainees, internees, prisoners of war (PW).
Appendix 2, Hand over to UK controlled Theatre internment/PW facility.

The following information, 1-5, must be given to BDE duty officer verbally when arrangements are made for the transferral of apprehended persons to TIF or TPWF. Information in written form (this matrix, 1-6) must be sent to AOC DEN and LEGAD as well as being handed to TIF/TPWF upon hand over.

Hand over of DANBN internees/prisoners of war (delete as appropriate) to MND SE Theatre Internment/PW (delete as appropriate) Facility.		
The following IZ nationals have been detained by the Danish battalion, and have subsequently been transferred to the relevant MND SE facility.		
1.	Name(s) of all apprehended persons to be handed over.	
2.	Time of capture (DTG)	09 2309 C MAR 04
3.	Place of capture (grid reference).	
4.	Status of the apprehended person(s) and reason for apprehension.	Trustee mod CF
5.	Receiving authority (TIF or TPWF).	
6.	Time of hand over.	

B3

الى
TIL

EMNE: OVERDRAGELSE AF TILBAGEHOLDTE.

1. DANCON OVERDRAGER HERMED TILBAGEHOLDTE:

NAVN:

FØDSELSDAG:

BOPÆL:

STAMME:

TILBAGEHOLDTES TILSTAND VED OVERDRAGELSE: *ok*

SÆRLIGE BEMÆRKNINGER:

TIL:

ENHED

FUNKTION/NAVN

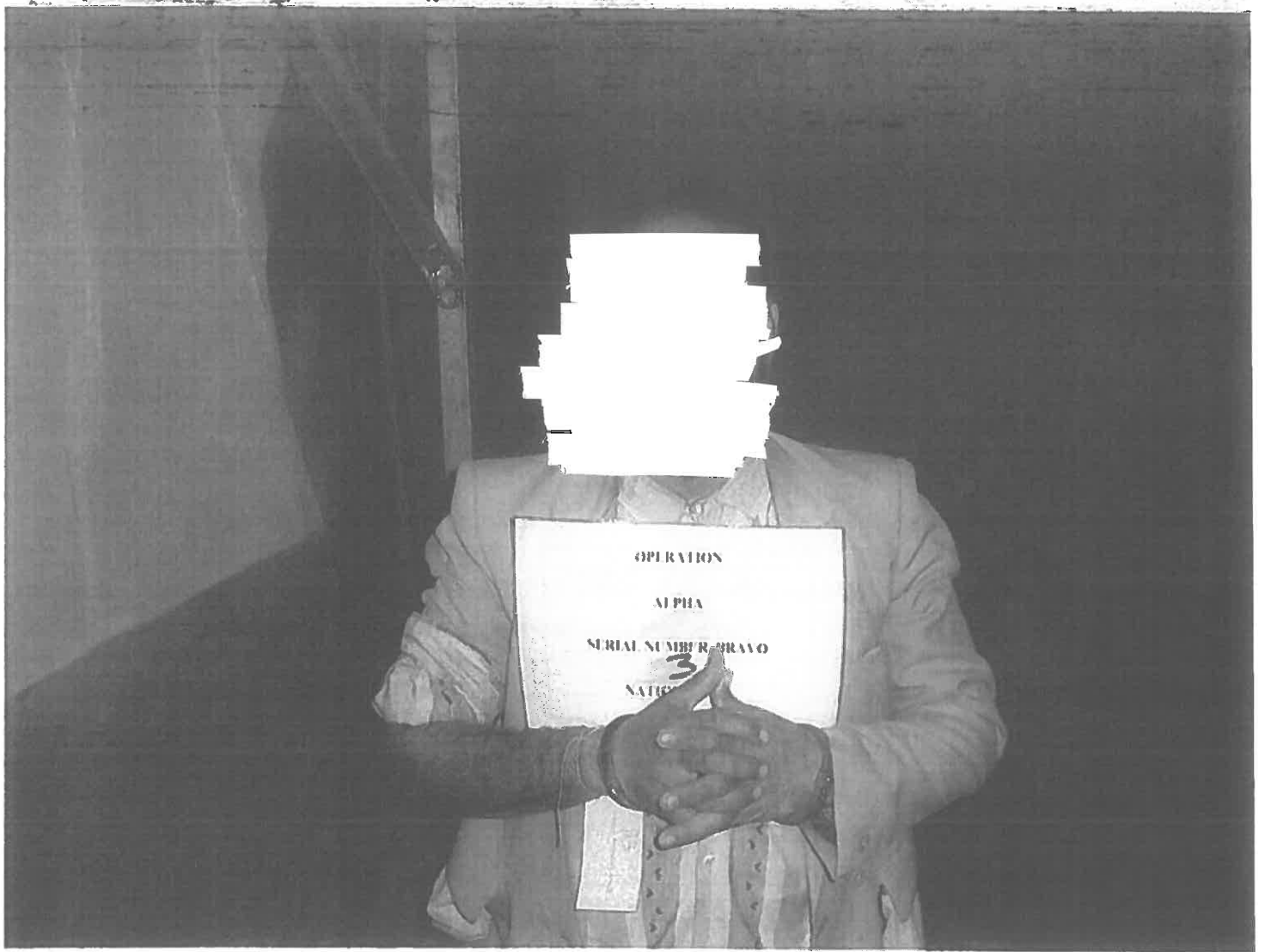
DATO

TID

UNDERSKRIFT (MODTAGER)

UNDERSKRIFT (DANCON)

2. FORMODET FORSEELSE/ÅRSAG TIL TILBAGEHOLDDELSE:

OPERATION
ALPHA
SERIAL NUMBER BRAVO
3
NATION

III D

950

Stempel FORSVARETS AUDITØRKORPS AUDITØRERNE I KØBENHAVN NØBNSGADE 11, 1216 KØBENHAVN K TEL FØN 33 43 30 22 TELEFAX 33 92 24 79	Ugedag og dato	Tirsdag den 16. november 2004	
	Journ.nr.	DANILOG/IRAK 04-7029-142 7100-83990-31099-04	
	Forhold	Bilag	119

RAPPORT

Sagen vedr.: Afhøringsrapport – Irakisk statsborger født den
i Irak.

Efter forudgående aftale mødte i dag kl. 0930 til afhøring:

Skolelærer f.d. i Irak. boende

Til stede ved afhøringen var repræsentant for dommeren i al-Ournah

Tolk:

Han er kort gjort bekendt med anledningen til denne afhøring. Han havde ikke noget i mod at udtale sig.

Han forklarede, at han den 9. september 2004 blev anholdt af de danske styrker, og at han i den forbindelse blev indbragt til den danske lejr – Camp Eden.

Han kom til stedet sammen med 2 andre anholdte, og de ankom til lejren ca. kl. 2330.

Det var meget koldt den pgl. Aften, en kold vind blæste. Han var iført undertøj, bukser og

skjorte.

951

Han kom først til et lægecheck, og han havde her oplyst, at han havde noget ondt i ryggen – en gammel skade.

Han blev efter lægecheck indsat i en indhegning, hvor han skulle sidde på jorden. Han blev placeret på knæene, med benene strakt lige bagud, og skulle holde sit hoved og overkrop i en lidt skrå stilling. således at han havde panden inde mod en væg.

Han havde ikke noget ur, men han følte det som lang tid, inden han kom ind til den første afhøring.

Da han blev ført ind til afhøring følte han det som om han nærmest blev slæbt ind, 2 personer holdt ham under armene, og "løftede" ham ind.

Han tabte herunder sine bukser. Han fik dog inde i teltet lejlighed til at tage sine bukser på igen.

Ved første afhøring, stod han foran en officer, en ret kraftig mand, og han havde en kvindelig tolk til at oversætte sine spørgsmål.

Han blev beordret til at stille sig på den måde, at han skulle stå med bøjede knæ, og med hænderne oppe.

Manden var ret vred i stemmen og han tog på et tidspunkt fat i afhørtes næse, for at understrege et eller andet.

Ved siden af ham stod 2 personer, som hele tiden holdt ham fast i den stilling, som han har beskrevet ovenfor, de rettede på hans stilling, når han ikke stod.. som han var beordret til. Når han blev træt, så ville han gerne rette sig op, men fik ikke lov til dette.

Han havde ikke haft lejlighed til under afhøringen at sige ret meget om, at det gjorde ondt, men han sagde til lægen, der undersøgte ham ved løsladelsen, at han havde haft ondt ved at være i de stillinger, som han havde været tvunget til at indtage under afhøringerne.

Medens han opholdt sig i indhegningen, kunne han ikke komme til at lade sit vand, for han måtte ikke rejse sig eller røre sig, og han "tissede derfor i bukserne".

På et tidspunkt blev han under opholdet i indhegningen placeret så han skulle stå ind mod hegnet med hænderne oppe over hovedet. Han faldt pludselig om, han mener, at han besvimede, vagterne var nu kommet ind, og havde lyst ham i øjnene med en lygte, og havde fået ham på benene.

Han blev ikke tilset af en læge.

Han blev afhørt 2 gange i teltet, og det var samme person, som hver gang afhørte ham.

Hvad der skete med de andre, som var anholdt samme tid som han, det ved han ikke, for han var alene i den indhegning, hvor han var placeret.

Han er direkte adspurgt, om han på noget tidspunkt "havde gjort i bukserne", hvilket han benægtede.

I løbet af natten, havde han spurgt de personer, som kom ind i indhegningen, om han kunne få vand og et tæppe, men de talte kun engelsk, og der var ingen som kunne eller ville forstå ham.

Om morgenen, ca. et par timer før han igen blev løsladt fik han mere bevægelsesfrihed i indhegningen, han fik desuden et tæppe, noget vand og noget at spise.

Han oplyste, at han ikke ved løsladelsen talte med lægen.

Foreholdt, at han tidligere under denne afhøring har udtalt, at han fortalte lægen, at det gjorde ondt, så oplyste han, at dette ikke var korrekt opfattet, han fortalte ikke nogen, at det gjorde ondt.

Han er direkte adspurgt, om den måde, som han blev beordret til at indtage i indhegningen og ved afhøringen, og oplyste, at disse ikke er normale for irakere at indtage.

Man kan f.eks. godt sidde på hug, men kun i 10-15 min., og man skulle i indhegningen og ved afhøringen sidde helt stille, og måtte ikke dreje sig overhovedet.

Han beskriver den person, som afhørte ham:

953

A. mand, ca. 40 mand, "ikke særlig høj", men meget kraftig af bygning, lidt rødmosset i ansigtet og med et bredt ansigt. Kortklippet hår. Kan muligvis genkende den pgl..

Han oplyste, at han efterfølgende igennem dommeren i Al-Qurnah har indgivet en officiel klage over den behandling, som han har været udsat for, han har følt sig stresset og har også noget udslæt på maven, som han mener kan hidrøre fra hans arrestation og ophold i Camp Eden.

Afhøringen afsluttet kl. 1055.

Afhøringen genoptaget kl. 1545.

Afhørte er forespurgt m.h.t. den person, som foretog afhøringerne af ham. Han oplyste, at han var sikker på, at det var en mand, sådan opfattede han personen, og sådan havde han også tiltalt personen.

Han oplyste, at der medens han sad i detentionen var kun vagterne indenfor indhegningen, han kunne se en bil eller flere udenfor. Hvem der var i disse køretøjer det ved han ikke.

Han er direkte adspurgt, om han har "gjort i sine benklæder i forbindelse med afhøring", han udtalte, at det havde han ikke, men han "tissede 2 gange medens han havde sine benklæder på, fordi han ikke kunne komme på toilettet".

Afhørte har i overværelse af repræsentant for dommeren i Al-Qurnah, af tolken fået oplæst denne hans forklaring.

Han er gjort bekendt med, at han ikke havde pligt til at underskrive

.....

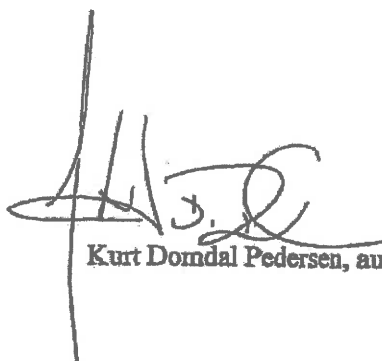
Gennemlæst og vedstået

Repræsentant for dommeren i Al-Qurnah
ændringer til den oplæste forklaring.

954
havde ingen bemærkninger eller

.....
Repræsentant for dommeren i Al-Qurnah.

Afhøringen afsluttet kl. 1615.

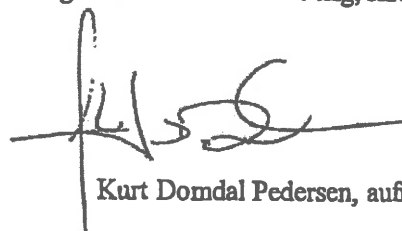
Kurt Domdal Pedersen, aufin.,

Fortsat den samme dag

955

I forbindelse med afhørtes oplysning om, at han skulle være anholdt den 9. september 2004, blev han efterfølgende foreholdt, at han jf. fangedatabasen havde været indbragt som anholdt i marts måned og ikke i september. Han udtalte, at det "nok var rigtigt", han havde været indbragt sammen med og . Så september måned var ikke rigtigt, det var i marts måned 2004.

Dommerens repræsentant i tidligere afhøringer (bilag 113) har gjort opmærksom på, at jeg i forbindelse med afhøringerne ikke måtte lægge for megen vægt på de datoer og måneder som blev oplyst, det var normalt, at mange irakere stadfæstede begivenheder ud fra andre ting, såsom religiøse begivenheder m.v..

Kurt Domdal Pedersen, aufm.

IAA D

977

Stempel FORSVARETS AUDITØRKORPS AUDITØRERNE I KØBENHAVN <small>BLOMSTERSGÅDE 16, 1316 KØBENHAVN E. TELEFON 33 93 20 22 TELEFAX 33 93 26 79</small>	Ugedag og dato Tirsdag den 16. november 2004
	Journ.nr. DANLOG/TRAK 04-7029-142 7100-83990-31099-04
	Forhold Bilag 124

RAPPORT

Sagen vedr.: Fotoserie visende de stillinger, som de anholdte fra bl.a. den 9 og 10 marts 2004 demonstrerede

Skolelærer , afhørt den 16. november 2004 demonstrerede i forbindelse med afhøringen, hvordan han var blevet beordret til at sidde / stå i detentionen og under afhøringen.

Foto nr. 1. - Stilling i detentionen.

Foto nr. 2 - Stilling i detentionen

Foto nr. 3 – Stilling i detentionen.

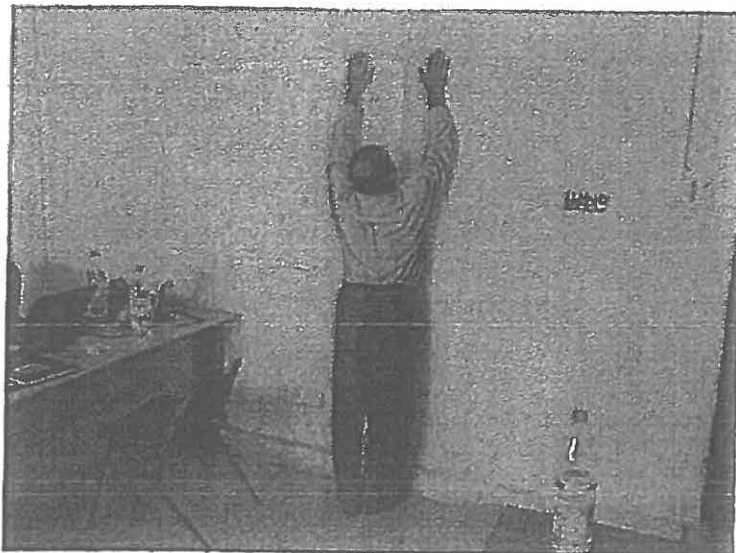

Foto nr. 4. – Stilling under afhøring i afhøringsteltet.

3

979

Foto nr. 5. – Stilling under afhøring i afhøringsteltet.

Sælge [redacted] afhørt den 16. november 2004 (bilag 120) demonstrerede i forbindelse med afhøringen, hvordan han var blevet beordret til at sidde / stå i detentionen og under afhøringen i Camp Eden henholdsvis den 9 – 10 marts 2004 og "først i juni måned. 2004".

Foto nr. 6. - Stilling, som han skulle indtage i detentionen

AFKlassificeret 21-08-2016

Bilag G

Kammeradvokaten

~~FORTROLIG P~~

NEDKLASSIFICERET
TIL
~~TIL TJENESTEBRUG~~

Udg. Nr.: L 090,723-2006

Dato: 2001-12-08

(Udg. nr. indeholder vedlagt bilag)

Til
Forsvarets Auditørkorps

Emne:
Rapport fra dommeren i Al Qurnah, Irak vedr. afhøringer 16.-19. november 2004.

Bilag
Rapport fra dommeren i Al Qurnah.

I henhold til aftale fremsendes hermed som bilag rapport, inkl. oversættelse, fra dommer
[redacted] til den danske militære anklagemyndighed.

Intern fordeling: CO, MJUR, arkiv.

~~FORTROLIG P~~

AFKLASSIFICERET 21-08-2016

Til den ærede danske militære anklagemyndighed

I havde bedt om at få lov til at afhøre nogle irakiske borgere, og det blev fastlagt at afhøringerne af vidnerne skulle gennemføres den 16., 17., 18. og 19. november. Vi sendte en repræsentant for at være til stede under afhøringerne af vidnerne, se her:

- o [REDACTED]
- o [REDACTED]
- o [REDACTED]
- o [REDACTED]
- o [REDACTED]
- o [REDACTED]
- o [REDACTED]

Under henvisning til beretninger fra vores repræsentanter, der overvågede afhøringerne i de danske styrkers hovedkvarter, og ud fra nøje undersøgelse af vidnernes beretninger og udsagn, finder vi i disse vidneudsagn modsigelser og uoverensstemmelser. Ligeledes finder vi overdrevelse og mangel på præcision, hvorfor det må siges at vidneudsagnene er upræcise og den enes udsagn adskiller sig fra den andens.

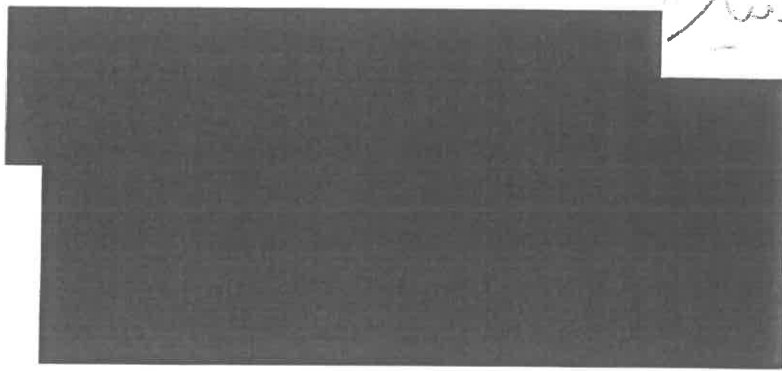
Sammenlagt konstaterer vi at vidneudsagnene var upræcise og med mange overdrevelse.

(underskrevet af:)

Dommer [REDACTED]

Handwritten text at the top of the page, possibly a header or title, which is mostly illegible due to fading.

Main body of handwritten text in Arabic script, including phrases like "بسم الله الرحمن الرحيم" and "الحمد لله رب العالمين". The text is written in a cursive style and is partially obscured by a large black redaction box at the bottom left.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعلنا كفتورنا
رمتنا كفتورنا مع المشركين
ومن ذاهل وعاتبنا به كفتورنا
وغير ذاهل وعاتبنا به كفتورنا
وغير ذاهل وعاتبنا به كفتورنا

الذي جعلنا كفتورنا
الذي جعلنا كفتورنا

والذي جعلنا كفتورنا
والذي جعلنا كفتورنا

Advokat Christian Harlang
Advokatfirma Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København K

Sendt på e-mail harlang@harlanglaw.dk

Bilag: 1
Sagsbehandler: LSG
Sagsnummer.: 2016/003406 - 543610
4. juli 2016

Ved brev af 20. april 2016 har du som advokat for den irakiske statsborger anmodet Forsvarsministeriet eller underliggende myndigheder om aktindsigt på følgende måde:

"1) Aktindsigt, i videst mulige omfang og herunder efter reglerne om egenaces, i samtlige informationer, som danske myndigheder måtte besidde om min klient, idet det er mig oplyst, at min klient d. 9. marts 2004 på gaden Fardous i byen Korna blev anholdt af danske militære styrker....Anmodningen omfatter tillige indsigt i grundlaget for min klients anholdelse samt al foreliggende materiale om gennemførelsen af operationen og min klients efterfølgende interneringsforhold, herunder afhøringer og danske styrkers monitorering af min klients forhold og medicinske udtalelser i øvrigt.

2) Aktindsigt i samtlige eksisterende regler for sådanne aktioner, som disse regler forelå i skreven eller uskreven form på anholdelsestidspunktet samt oplysninger om efterfølgende indførte nye regler om samme anliggende."

Ved brev af 2. maj 2016 oplyste Forsvarsministeriet, at anmodningen behandles efter reglerne i offentlighedsloven, og at det ikke var muligt for ministeriet at besvare anmodningen inden for 7 arbejdsdage efter modtagelsen, jf. offentlighedslovens § 36, stk. 2, 2. pkt., idet ministeriet skulle foretage en række søgninger i såvel elektroniske som fysiske papirarkiver.

Forsvarsministeriet oplyste samtidig, at ministeriet forventede at vende tilbage til sagen inden udgangen af maj måned, og at din anmodning også var sendt til Værnsfælles Forsvarskommando.

Ved brev af 1. juni oplyste Forsvarsministeriet, at ministeriet forventede at færdigbehandle anmodningen ultimo juni måned, og at ministeriet i den mellemliggende periode havde modtaget stævning fra ovennævnte , som du repræsenterer. Forsvarsministeriet oplyste ligeledes, at ministeriet fandt det relevant at inddrage relevante oplysninger afgivet i stævningen for at sikre en fyldestgørende søgning i Forsvarsministeriets arkiver. Forsvarsministeriet har ikke på den baggrund modtaget nogen bemærkninger fra dig herom.

Forsvarsministeriet skal bemærke, at de anvendte søgeord og periodeafgrænsninger i søgningerne fremgår af den vedlagte oversigt. Som fremgår af oversigten har søgningen ikke resulteret i identifikation af sager vedrørende din klient eller dokumenter omfattet af din anmodning 1.

Endelig bemærkes at anmodning 2, som nævnt, er fremsendt til Værnsfælles Forsvarskommandos besvarelse.

Kopi af denne afgørelse er sendt til Værnsfælles Forsvarskommando samt Forsvarets Auditørkorps, idet sidstnævnte til brug for undersøgelse af de af din klient fremsatte påstande, som refereret i pressen 4. maj 2016, har anmodet Forsvarsministeriet om evt. dokumenter af relevans for undersøgelsen.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Skovsager Gümoes
Specialkonsulent

VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

Bilag	J
Kammeradvokaten	

Advokat Christian Harlang
Advokatfirma Christian Harlang
Nytov 5
1450 København K
harlang@harlanglaw.dk

Eft.:
Forsvarsministeriet
Forsvarets Auditørkorps FAUK

Emne:
Afgørelse om aktindsigt -

Kære Christian Harlang

Ved brev af 20. april 2016 til Forsvarsministeriet, videresendt til Værnsfælles Forsvarskommando 2. maj 2016, har du som advokat for den irakiske statsborger anmodet Forsvarsministeriet eller underliggende myndigheder om aktindsigt på følgende måde:

"1) Aktindsigt, i videst mulige omfang og herunder efter reglerne om egenaces, i samtlige informationer, som danske myndigheder måtte besidde om min klient, idet det er mig oplyst, at danske og britiske militære styrker stormede min klients hjem i byen Dayr og efterfølgende anholdte og registrerede min klient natten til den 1. oktober 2006.

Denne anmodning omfatter tillige indsigt i grundlaget for min klients anholdelse samt al foreliggende materiale om gennemførelsen af operationen og min klients efterfølgende interneringsforhold, herunder afhøringer og danske styrkers monitorering af min klients forhold og medicinske udtalelser i øvrigt, frem til dennes løsladelse d. 7. december 2012.

2) Aktindsigt i samtlige eksisterende regler for sådanne aktioner, som disse regler forelå i skreven eller uskreven form på anholdelsestidspunktet samt oplysninger om efterfølgende indførte nye regler om samme anliggende."

For så vidt angår anmodningens punkt 1, har Værnsfælles Forsvarskommando søgt i Værnsfælles Forsvarskommandos elektroniske arkiver på baggrund af de i din anmodning angivne stavemåder for din klients navn. Der er søgt på hver enkelt del af navnet, hvorefter der er foretaget en kvalitativ vurdering af, hvorvidt de enkelte søgeresultater har relation til din klient. Der er endvidere søgt på "Opera-

Dato: 7. juli 2016
Sagsnr.: 2016/017711
Dok.nr.: 748715
Tillæg: Ingen
Bilag: 6
Sagsbeh.: VFK-L-LE209

Værnsfælles
Forsvarskommando
Danneskiold-Samsøes Allé 1
1434 København K

Postadresse:
Herringvej 30
7470 Karup J

Tlf.: 728 40000
Fax: 4589 0748
E-mail: vfk@mil.dk
www.forsvaret.dk

EAN: 5798000201507
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: 728 12744
E-mail: vfk-l-le209@mil.dk

tion FOXHOUND”, der er navnet på den operation, hvorunder din klient angiveligt blev tilbageholdt.

Der er tillige søgt i Militærpolitiets separate arkiver.

Af ressourcemæssige hensyn er der *ikke* søgt i Værnsfælles Forsvarskommandos fysiske arkiver, idet dette vil kræve en meget omfattende manuel gennemgang af arkiverne.

For så vidt angår anmodningens punkt 2 vedrørende regelgrundlag, har Værnsfælles Forsvarskommando ikke behandlet dette. Det noteres, at du i forbindelse med tidligere anmodninger om aktindsigt hos Værnsfælles Forsvarskommando, tidligere benævnt Forsvarskommandoen, allerede har fået udleveret betydelige dele af regelgrundlaget.

Der henvises endvidere til Forsvarets hjemmeside, hvor der blandt de offentliggjorte rapportudkast fra Task Force IRTOT findes en gennemgang af regelgrundlaget i Irak:

<http://www2.forsvaret.dk/nyheder/intops/Pages/Forsvaretoffentliggørufærdigrapportomtilbageholdteirak2003-2007.aspx>

Såfremt du måtte ønske yderligere dokumenter i relation til regelgrundlaget imødeser Værnsfælles Forsvarskommando gerne en præciseret anmodning om aktindsigt.

Afgørelse

I Værnsfælles Forsvarskommandos elektroniske arkiver er der identificeret 24 dokumenter (dokument 201-224 jf. aktliste).

Da mange af dokumenterne kun indeholder ganske få informationer, der vedrører din anmodning om aktindsigt, har Værnsfælles Forsvarskommando valgt at ekstrahere de pågældende informationer over i et separat dokument, der udleveres (dokument 200).

Værnsfælles Forsvarskommando meddeler aktindsigt i tre dokumenter, der udleveres, idet der er undtaget enkelte oplysninger jf. begrundelse nedenfor

Værnsfælles Forsvarskommando meddeler aktindsigt i de ekstraherede oplysninger fra 14 af dokumenterne, idet der er undtaget enkelte oplysninger jf. begrundelse nedenfor.

Værnsfælles Forsvarskommando meddeler afslag på aktindsigt i ét af dokumenterne jf. begrundelse nedenfor.

Værnsfælles Forsvarskommando har ikke behandlet seks af dokumenterne, da de enten er identiske med andre dokumenter eller, trods dokumenttitlerne, ikke vurderes at være omfattet af din anmodning om aktindsigt.

I Militærpolitiets arkiver er der endvidere identificeret enkelte dokumenter. Dokumenterne er samlet til ét dokument, der udleveres med undtagelse af enkelte informationer jf. begrundelse nedenfor (dokument MP2).

Begrundelse

#	Afgørelse
201	Udleveres med undtagelser jf. OFL § 31
202	Udleveres med undtagelser jf. OFL § 31
203	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
204	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
205	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
206	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
207	Ikke behandlet da identisk med dokument 205
208	Udleveres
209	Udleveres med undtagelser jf. OFL § 30, nr. 1 (ekstrahering til dokument 200)
210	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
211	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
212	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
213	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
214	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
215	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
216	Udleveres med undtagelser jf. OFL § 33, nr. 5 (ekstrahering til dokument 200)
217	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
218	Udleveres (ekstrahering til dokument 200)
219	Intern arbejdsdatabase – undtaget jf. OFL § 10
220	Ikke behandlet da dokument ikke er omfattet af nærværende anmodning om aktindsigt. Dokumentet vedrører 2003.
221	Ikke behandlet da dokument ikke er omfattet af nærværende anmodning om aktindsigt. Dokumentet vedrører 2003.
222	Ikke behandlet da dokument ikke er omfattet af nærværende anmodning om aktindsigt. Dokumentet vedrører 2003.
223	Ikke behandlet da dokument ikke er omfattet af nærværende anmodning om aktindsigt. Dokumentet vedrører 2003.
224	Ikke behandlet da dokument trods titlen ikke er omfattet af nærværende anmodning om aktindsigt
MP2	Udleveres med undtagelser jf. OFL § 33, nr. 5

Dokument 201 og 202 indeholder oplysninger, som vedrører rigets forsvar, herunder oplysninger om taktiske procedurer, efterretningsindhentning og erfaringer, der fortsat er aktuelle. Det er Værnsfælles Forsvarskommandos opfattelse, at det er af væsentlig betydning for rigets forsvar, at oplysningerne ikke udleveres. Værnsfælles Forsvarskommando har i den forbindelse lagt vægt på, hensynet til danske soldaters sikkerhed og de udsendte enheders operative effekt. Værnsfælles Forsvarskommando undtager derfor disse oplysninger fra aktindsigt jf. offentlighedslovens § 31.

Dokument 209 indeholder personlige oplysninger, der bør undtages grundet hensynet til enkeltpersoners privat forhold. Værnsfælles Forsvarskommando undtager på denne baggrund disse oplysninger fra aktindsigt jf. offentlighedslovens § 30, nr. 1.

Dokument 216 og MP2 indeholder oplysninger, hvor hemmeligholdelse grundet forholdets særlige karakter er påkrævet, og som bør undtages grundet hensynet til enkeltpersoners privat forhold. Der er i denne forbindelse taget særligt hensyn til såvel danske som irakiske soldater. Værnsfælles Forsvarskommando undtager på denne baggrund disse oplysninger fra aktindsigt jf. offentlighedslovens § 33, nr. 5.

Dokument 219 er en intern arbejdsdatabase. Værnsfælles Forsvarskommando kan i den anledning oplyse, at det følger af offentlighedslovens § 10, stk. 1, at retten til aktindsigt ikke omfatter databaser, herunder registre og andre systematiserede fortegnelser. Værnsfælles Forsvarskommando meddeler dig på denne baggrund afslag på aktindsigt i databasen.

Meroffentlighed

Værnsfælles Forsvarskommando har overvejet, om de undtagne oplysninger bør udleveres efter princippet om meroffentlighed. Værnsfælles Forsvarskommando har i den forbindelse foretaget en afvejning af på den ene side de hensyn, der ligger til grund for bestemmelserne i offentlighedslovens § 10, § 30, nr. 1, § 31 og § 33, nr. 5, og på den anden side den berettigede interesse, du som advokat må antages at have i, at anmodningen om aktindsigt imødekommes. Værnsfælles Forsvarskommando har på den baggrund ikke fundet grundlag for at give aktindsigt i de pågældende oplysninger.

Klagevejledning

Klage over denne afgørelse om aktindsigt kan ske til Forsvarsministeriet. Du skal dog indledningsvis sende din klage til Værnsfælles Forsvarskommando, Daneskiold-Samsøes Alle 1, 1434 København K, mail: vfk@mil.dk. Hvis din klage ikke giver Værnsfælles Forsvarskommando anledning til at ændre afgørelsen, sender Værnsfælles Forsvarskommando din klage samt sagens akter og herunder afgørelsen til Forsvarsministeriet snarest og som udgangspunkt senest syv arbejdsdage efter modtagelsen af klagen ved Værnsfælles Forsvarskommando, jf. offentlighedslovens § 37, stk. 1 og 2.

Kopi af denne afgørelse er sendt til Forsvarsministeriet samt Forsvarets Auditørkorps, idet sidstnævnte til brug for undersøgelse af de af din klient fremsatte påstande, som refereret i pressen 4. maj 2016, har anmodet Værnsfælles Forsvarskommando om evt. dokumenter af relevans for undersøgelsen. Forsvarets Auditørkorps har tillige fået tilsendt de i afgørelsen behandlede dokumenter i originalversion uden eventuelle undtagelser.

Med venlig hilsen

JAN HANSEN
oberstløjtnant
Chef for Sekretariatssektionen

Bilag:

- Aktliste
- Dokument nr. 200
- Dokument nr. 201
- Dokument nr. 202
- Dokument nr. 208
- Dokument nr. MP2

Fra: FAUK-AU Risbjerg, Claus Bæk Lyngholm

Sendt: 16. september 2016 12:30

Til: FMN-LSG Gümoes, Lise-Lotte Skovsager

Cc: FMN-CHKSH Poulsen, Grith Sandst; FAUK-AUECH Pedersen, Hans Herluf; FAUK-MYN-FORSVARETS
AUDITØRKORPS

Emne: strafferetlig efterforskning i tortursag

Til Forsvarsministeriets Departement.

Dagbladet Politikken bragte den 4. maj 2016 en artikel med oplysninger om, at danske soldater angiveligt skulle have udøvet tortur mod irakiske borgere. Overgrebene skulle efter det oplyste have fundet sted i 2004 og 2006.

Da artiklen således indeholdte oplysninger om mulige strafbare forhold begået af dansk militært personale, besluttede jeg dagen efter at oprette en undersøgelsessag med henblik på at kunne tilvejebringe oplysninger i sagen og herunder for at kunne vurdere behovet for at indlede en egentlig strafferetlig efterforskning. I denne forbindelse er jeg blevet bekendt med de stævninger, som advokat Harlang på vegne af sine klienter
og har fremsendt til Københavns Boret.

Jeg har på baggrund af mine indledende undersøgelser besluttet at indlede en egentlig strafferetlig efterforskning i sagen, hvilket Departementet hermed orienteres om.

Med venlig hilsen

Claus Lyngholm Risbjerg

auditør

FORSVARETS AUDITØRKORPS
AUDITØREN

Toldboden 1, 3. -C
DK-8800 Viborg
Telefon: (+45) 7226 5030
Direkte: (+45) 7226 5031
www.fauk.dk

Vi gør opmærksom på, at denne e-mail kan indeholde information, der kun er beregnet for modtageren. Hvis du ved en fejltagelse har modtaget e-mailen, må du ikke anvende indholdet i nogen sammenhæng og vi beder dig venligst informere afsender om fejlen ved at bruge besvar-funktionen. Samtidig beder vi dig slette alle kopier af e-mailen i dit system uden at videresende eller kopiere den. Selvom e-mailen og enhver vedhæftet fil efter vores overbevisning er fri for virus og andre fejl, som kan påvirke computeren eller it-systemet, hvori den modtages og læses, aabnes den på modtagerens eget ansvar. Vi påtager os ikke noget ansvar for tab eller skade, som er opstået i forbindelse med at modtage eller aabne e-mailen. Hvis du har problemer med at aabne vedhæftede filer, kan du finde information på dette link <http://forsvaret.dk/FKIT/Pages/winmail.aspx>.

Please note that this message may contain confidential information. If you have received this message by mistake.

please inform the sender of the mistake by sending a reply, and then delete the message from your system without making, distributing or retaining any copies of it. Although we believe that the message and any attachments are free from viruses and other errors that might affect the computer or IT system where it is received and read, the recipient opens the message at his or her own risk. We assume no responsibility for any loss or damage arising from the receipt or use of this message. If you are having trouble opening attached files, you can get further information via this link <http://forsvaret.dk/FKIT/Pages/winmail.aspx>

